

”Lambertismen” i dokument

Dokument från den Internationella Kommittén

– en redaktionell inledning –

Internationellt finns idag många organisationer som på ett eller annat sätt anknyter till trotskismen. De flesta av dessa har också förgreningar internationellt. En av dessa riktningar är *Internationella Kommittén för Fjärde Internationalens återuppbyggnad*, mest känd under benämningen *lambertister*, efter dess mest kände ledare, fransmannen Pierre Lambert (1920-2008).

Lambertismen är ganska okänd i Sverige, där den aldrig haft ett riktigt fotfäste. På kontinenten, och i synnerhet i Frankrike, har den dock haft ett avsevärt inflytande och åtskilliga (särskilt socialistiska) kända politiker och fackföreningsledare har fått sin grundläggande politiska skolning i denna rörelse (bl a den f d premiärministern Jospin). Även flera kända och välrenommerade marxistiska historiker kommer därifrån, bl a Jean-Jacques Marie (som fortfarande är ”lambertist”) och den nu avlidne Pierre Broué (som dock bröt med lambertismen i slutet av 80-talet).

Den ”Internationella Kommittén” (lambertismen) har sina rötter i en splittring i Fjärde Internationalen i början av 50-talet. För en bakgrund till denna splittring, se följande två böcker som finns på marxistarkivet:

- Pierre Frank: [Fjärde Internationalen](#) (särskilt kapitel 6), som ger det ”Förenade Sekretariatets” version av händelserna (den riktning som Socialistiska Partiet och dess föregångare tillhörde) och vars mest kände företrädare är den nu avlidne Ernest Mandel.
- Jean-Jacques Marie [Trotskismen](#) (särskilt kapitel 7), som ger den ”Internationella Kommitténs” (lambertisternas) version av det hela.

För att den intresserade ska kunna bilda sig en uppfattning av vad ”lambertisterna” står för kommer vi att på marxistarkivet publicera en del dokument om/av denna riktning.

Det första dokumentet, som vi publicerar nedan, är *Teser för Fjärde Internationalens återuppbyggnad*.

Bakgrund till *Teser för Fjärde Internationalens återuppbyggnad*

Inför nygrundandet av *Internationella Kommittén* (för *Fjärde Internationalens återuppbyggnad*) 1980, som skulle förena CORQI (lambertismen) och två strömningar från *Förenande Sekretariatet*, framförallt Morenos Bolsjevikfraktion, fick argentinaren Nahuel Moreno i uppdrag att redigera ett utkast till en uppdaterad version av det klassiska Övergångsprogrammet, som skrevs av Trotskij och antogs vid Fjärde internationalens grundningskonferens 1938. Moreno kallade sin text *Actualización del programa de Transición* (Uppdatering av Övergångs-

programmet)¹. Denna text ändrades och kompletterades på en rad politiska viktiga punkter av en redaktionskommitté, där fransmännen Pierre Lambert och Stephane Just ingick från lambertisternas sida och den slutgiltigt antagna texten (1981) fick titeln *Teser för Fjärde Internationalens återuppbyggnad*.

Teser ... ägnar ganska mycket utrymme till den trotskistiska rörelsens historia, där i synnerhet ”pablismen”, dvs ”Förenade Sekretariatet” kritiseras. Tanken med dokumentet var bl a att det skulle utgöra en plattform för den nya ”Internationella Kommittén”. Enheten höll dock inte särskilt länge – den splittrades i slutet av 1981 och ”morenisterna” gick sin egen väg (några år efteråt splittrades även lambertisterna).

I dokumentet [*”En delar sig i två” – splittring i Internationella Kommittén*](#), som vi publicerar samtidigt med *Teser för ...*, ger ”Förenade Sekretariatet” sin syn på det hela. Där ingår också en inledning som lite mer utförligt tar upp splittringen i ”Internationella Kommittén” i slutet av 1981.

¹ Texten finns på spanska och engelska på Marxist Internet Archive ([Actualización del programa de transición](#) resp [The Transitional Program Now](#)).

Teser

för

Fjärde Internationalens återuppbyggnad

Antagna av Internationella Kommitténs
grundningskonferens, december 1980

Antagna i sin slutgiltiga form av Internationella Kommitténs Generalrådsmöte,
maj 1981

Innehållsförteckning

Inledning:	Tesernas betydelse (Tes 1 – 2)	1
Kapitel I:	Världsproletariatets mer än ett sekel långa kamp bekräftar Fjärde Internationalens aktualitet (Tes 3 – 10)	8
Kapitel II:	Efterkrigsetappen: faktorer som bildar den omedelbart förestående revolutionens period (Tes 11 – 17)	37
Kapitel III:	Att ingripa i revolutioner för att gå mot seger för nya oktoberrevolutioner (Tes 18 – 24)	72
Kapitel IV:	De byråkratiska arbetarstaterna* (Tes 25 – 30)	96
Kapitel V:	Att bygga upp trotskistiska partier med massinflytande (Tes 31 – 36)	113
kapitel VI:	Revisionism är oförenlig med trotskism (Tes 37 – 41)	133

** Den slutgiltiga versionens kapitel IV var ursprungligen uppdelat i två kapitel (IV – De byråkratiska arbetarstaterna / V – Den politiska revolutionen). De två efterföljande kapitlen, här kapitel V och VI, heter i de första versionerna följaktligen kapitel VI och VII.*

Översättning av MC (2003) från den franska utgåvan:

Thèses pour la reconstruction de la IVe Internationale,
utgiven av IVe Internationale (Centre International de Reconstruction), maj 1982

INLEDNING

Tesernas betydelse

Tes 1	Övergångsprogrammets aktualitet	2
Tes 2	Grundvalarna för Fjärde Internationalens bildande har bekräftats av historien	5

Tes 1 Övergångsprogrammets aktualitet

Huvudlinjen i *Övergångsprogrammet* är att Fjärde Internationalen skall byggas upp i alla länder världen över och under själva kampen för den socialistiska världsrevolutionens seger lösa krisen för proletariatets revolutionära ledarskap och därmed säkra nederlaget för de kontrarevolutionära byråkratiska apparaterna. *Övergångsprogrammet* och dess huvudlinje är idag aktuellare än någonsin.

Dessa teser är de enda som kan besvara de nya teoretiska och politiska problem som skapats av den revolutionära uppsving som utgår ifrån andra världskriget. Detta revolutionära uppsving, det mest gigantiska som hittills har frambringats, kunde inte till sina konkreta former förutses i *Övergångsprogrammet*. De nya problem som det har gett upphov till kan emellertid endast lösas på ett politiskt korrekt sätt om man tar sig an dem med *Övergångsprogrammets* metod. Dessa teser föresätter sig att visa detta. De utgör därmed ett bidrag till kampen mot revisionismen, som gör anspråk på att använda dessa nya oförutsedda händelser som argument för ifrågasättandet av trotskismens principer, vår tids revolutionära marxism.

Det mest spektakulära av dessa nya problem är att det har bildats ett flertal byråkratiska arbetarstater, som styr en tredjedel av mänskligheten. Dessa stater har uppstått ur arbetarnas revolutionära uppsving. Arbetarna har tvingat sina småborgerliga ledarskap, byråkratiska och kontrarevolutionära ledarskap, att bryta med borgarklassen, att expropriera den och ta makten. Med andra ord så har denna avvikelse, som Trotskij ansåg vara "*föga trolig*", hittills under efterkrigstiden varit ensam om att förverkligas.

Denna process har, även om den på mer än ett sätt fått en oväntad omfattning, inte desto mindre helt och fullt besannat de villkor som *Övergångsprogrammet* sätter upp, samtidigt som den betraktas som föga trolig, för dess eventuella förverkligande: de småborgerliga apparaterna har tvingats gå "*längre än de själva ville i riktning mot en brytning med borgarklassen*". Massorna har genom sina utbrott verkligen tvingat sina ledarskap att genomföra exproprieringen av nationella och utländska utsugare enligt den metod som *Övergångsprogrammet* formulerar. Avsaknaden av trotskistiska organisationer med massinflytande har, liksom närvaron av byråkratiska och småborgerliga ledarskap i ledningen för den revolutionära processen, emellertid i de aktuella länderna lett till att nationella och byråkratiska arbetarstater har bildats.

Detta fenomen har gett den trotskistiska parollen om en politisk revolution, som i *Övergångsprogrammet* förs fram enbart för Sovjetunionen, en tidigare okänd utbredning och aktualitet. Det är nödvändigt att i alla dessa länder jaga bort den parasitära byråkratin och återupprätta, eller inrätta, de revolutionära arbetarrådens demokrati.

Det är omöjligt att förutsäga om denna avvikelse med byråkratiska arbetarstater kommer att få nya tillämpningar eller inte, men det är under alla omständigheter utslutet att de kommer att förverkligas i världsskala. Byråkratin är ingenting annat än ett olycksfall i historien, helt beroende av det imperialistiska världssystemets bevarande. Det är just därför som uppgiften att slutföra den politiska revolutionen mot de byråkratiska och småborgerliga regeringarna i de byråkratiska arbetarstaterna blir alltmer brådskande. Det är en uppgift som är oskiljaktig ifrån uppbyggandet av trotskistiska partier och den trotskistiska Internationalen, vars ledarskap är ensamt om att kunna säkra segern för den politiska revolutionen. Det är just därför som nödvändigheten av och aktualiteten hos *Övergångsprogrammet* befästs alltmer dag för dag.

Om byråkratin bevarar makten i de byråkratiska arbetarstaterna, vilket förutsätter att det imperialistiska systemet bevaras, kommer mänskligheten oundvikligen att ställas inför alternativet total undergång eller den proletära världsrevolutionens seger, i vilken den politiska

revolutionen är en integrerad del. Ty byråkratin utgör imperialismens huvudsakliga stöd i världen, liksom den i de byråkratiska arbetarstaterna utgör huvudfienden till Oktobers erövringar.

På ett mer allmänt plan karaktäriseras efterkrigstiden, trots avsaknaden av revolutionära partier, av talrika processer av den typ som ledde till februarirevolutionen. En process där massornas revolutionära rörelse lyckas radera den borgerliga staten och på så sätt markera den proletära revolutionens inledning. Men ingen av dessa revolutioner har slutförts. I avsaknaden av ett revolutionärt ledarskap har de som besegrat borgarklassen kanaliserats av byråkratin. Borgarklassen har exproprierats, men revolutionen har inte lett till annat än bildandet av nya byråkratiska arbetarstater. I den meningen har ingen av dessa revolutioner den karaktär som Oktober 1917 hade.

Vi måste tillstå att vår Internationals perspektiv – seger för revolutioner av samma typ som oktober 1917 i Ryssland – hittills inte har förverkligats. Liksom tesen om den permanenta revolutionen, och trotskismens perspektiv i allmänhet, inte har förverkligats. Ett perspektiv enligt vilket expropriationen av de nationella förtryckarna inte kan förverkligas med mindre än en politisk mekanism analog till den ryska revolutionen, det vill säga med hjälp av arbetarorganismer ledda av ett revolutionärt marxistiskt parti.

Men dessa nya "februarirevolutioner", bland vilka vissa har genomfört exproprieringen av borgarklassen utan att ha genomgått den politiska process som karaktäriserade oktoberrevolutionen, understryker bara *Övergångsprogrammets* giltighet och outhärliga karaktär för att nya oktoberrevolutioner skall segra. Ty inga februarirevolutioner som inte utvecklas till oktoberrevolutioner, även om de lyckas exproprieras borgarklassen, ger upphov till en process av mobilisering och permanent revolution mot imperialismen, eller för avskaffandet av nationsgränserna på världsnivå. Tvärtom så leder den kontrarevolutionära "teorin" om "socialismen i ett land" till ett återfall i den form av barbari som försvaret av nationalstaterna utgör, i detta fall av de byråkratiska arbetarstaternas nationella gränser, vilket, vad gäller Östeuropa, innefattar förtrycket av talrika nationaliteter och Kremlbyråkratins ekonomiska och politiska förtryck av dessa länder.

Men för att mänskligheten ska kunna fortsätta sin marsch framåt blir segern för nya oktoberrevolutioner mer och mer nödvändig. Det är just detta som utgör *Övergångsprogrammets* existensberättigande.

Å andra sidan, som Trotskij själv har påpekat, så finns det två viktiga problem som medvetet behandlas ofullständigt i *Övergångsprogrammet*: den ekonomiska situationen samt de uppgifter som med nödvändighet uppstår efter proletariatets maktövertagande. Den ekonomiska "boomen", å ena sidan, och bildandet av nya byråkratiska arbetarstater, å andra sidan, tvingar oss att precisera och fördjupa oss i dessa frågor.

Vad gäller den första frågan så bekräftar vi i dessa teser den trotskistiska analysen att världsökonomi, betraktad som helhet, fortsätter att domineras av imperialismen, tvärtemot vad marxismens revisionister hävdar. Det finns alltså inte två världsekonomier, däremot, utifrån den historiska skalan för vår epok, är de sociala förhållandena som utgår ifrån oktoberrevolutionen och det kapitalistiska produktionssättet helt antagonistiska. Vi ämnar även visa hur en av leninismens och trotskismens grundprinciper – "*mänsklighetens produktivkrafter har slutat att växa*" – har bekräftats och berikats. Även imperialismens ekonomiska "boom", en "boom" som idag är avslutad, hade i grunden en parasitär karaktär. Den utvecklade destruktivkrafterna och har lett till att mänskligheten till sin största del har störtats ner i en misär och en överutsugning som i det hela ständigt förvärras.

Vad gäller den andra frågan så ställer den konkreta form som övergången från kapitalism till socialism hittills har tagit – de byråkratiska arbetarstaterna – oss inför oförutsedda problem. Vi

tvingas precisera parollerna för den permanenta mobiliseringen av massrörelsen. Den stalinistiska byråkratin, som styr dessa stater, utgör för dem alla en sorts kallbrand. Den har framkallat krig mellan dessa stater, och den ena statens invasion av den andra, vilket leder oss till att föra fram en grundläggande paroll: federation av de existerande arbetarstaterna. Denna paroll måste givetvis oupplösligen knytas till världsrevolutionens utvidgande, till kampen för Europas och världens socialistiska förenta stater och till det ovillkorliga försvaret av de av byråkratin förtryckta folkens och nationaliteternas nationella rättigheter, till och med deras rätt till utträde. Alla dessa paroller innesluts inom ramarna för en enda historisk uppgift: slutförandet av den politiska revolutionen mot de byråkratiska arbetarstaternas byråkrati.

Vi behandlar även andra problem i dessa teser:

- Stalinismen – kontrarevolutionens huvudombud – och dess historiska roll; dess ansträngningar för att bryta kontinuiteten i proletarietets historiska minne. Den har nästan lyckats, men har inte kunnat hindra Fjärde Internationalen från att bevara bolsjevismens arv.
- Den revolutionära innebörden hos de demokratiska och nationella parollerna.
- Rollen för parollen om den konstituerande församlingen.
- Gerillakriget och dess roll inom ramarna för den nuvarande periodens revolutionära uppsving.

Dessa teser begränsar sig emellertid inte till att visa att den nya utvecklingen under efterkrigstiden bekräftar och berikar *Övergångsprogrammet*. Vi ämnar också slå fast att dess analyser och grundläggande principer blir mer och mer aktuella under detta 1900-talets slut, där vi bevittnar ett revolutionärt uppsving än kraftigare än det under efterkrigstidens inledning. Denna period karaktäriseras av två grundläggande fakta: den obotliga krisen för imperialismen och arbetarstaternas stalinistiska byråkrati och världsrevolutionens mer än någonsin kombinerade utveckling; den förenade, om än nödvändigtvis differentierade, processen för den sociala revolutionen i de imperialistiska, och imperialistdominerade länderna, och för den politiska revolutionen i de byråkratiska arbetarstaterna.

Denna nya etapp gör *Övergångsprogrammet*s huvudlinjer mer aktuella än någonsin: Världsproletariatets och dess allierades – hela världens förtryckta – ständiga mobilisering på grundval av ett program med övergångsparoller som tillåter oss att besegra världsimperialismen, de nationella utsugarna och byråkraterna som dominerar arbetarorganisationerna, samt att kasta ut de byråkratiska arbetarstaternas byråkrati från makten och därmed kunna avskaffa nationsgränserna och grunda världsfederationen av socialistiska sovjetrepubliker, vilket är det enda sättet att ta sig an socialismens uppbyggnad; samt att bygga Fjärde Internationalen i alla världens länder för att rycka åt oss ledningen över arbetar- och massrörelserna, från de byråkratiska och småborgerliga apparaterna, som bedriver klassarbete, folkfrontspolitik och fredlig samexistens med imperialismen. Detta är nämligen det enda sättet att överbrygga den historiska krisen för proletarietets ledarskap och därmed att kunna slutföra den pågående världsrevolutionen.

Tes 2

Grundvalarna för Fjärde Internationalens bildande har bekräftats av historien

Vår International bildades 1938 på grundval av en serie allmänna analyser och principer som gav den sin substans. Dessa grundvalar har fullständigt bekräftats av erfarenheterna från hela den epok som sträcker sig från första världskriget till våra dagar, den proletära världsrevolutionens epok.

Dessa principer är kortfattat följande:

- 1** Mänsklighetens produktivkrafter har upphört att växa under imperialismens regim. Alla tekniska framsteg, som långt ifrån bidrar till att förbättra massornas levnadsstandard, frambringar följaktligen tvärtom ett växande elände och nya krig. Produktivkrafterna har inte bara inträtt i ett motsatsförhållande till den kapitalistiska och imperialistiska privategendomen, utan även till existensen av nationalstaterna.
- 2** Dessa motsatsförhållanden har resulterat i att en historisk epok av krig, kriser och revolutioner inleddes 1914.
- 3** Klasskampen och revolutionen har antagit en världsomfattande karaktär. Konkret betyder detta att vi har inträtt i historiens mest revolutionära epok. En epok under vilken alla fenomen måste bedömas utifrån revolutionen och kontrarevolutionen på världsnivå, och inte utifrån nationalstaterna, eller utifrån något annat nationellt fenomen som härstammar från den nationella strukturen eller överbyggnaden.
- 4** Mänsklighetens kris är ett resultat av det proletära ledarskapets kris. Så länge som proletariatet inte har löst denna ledarskapskris kommer mänskligheten att gå från kris till kris, var och en allvarligare än den föregående. Det betyder emellertid inte att de förtrycktas och utsugnas kamp inte kan nå framgång och erövra nya ställningar för världsrevolutionen. Men dessa framgångar och dessa erövringar behåller en osäker karaktär eftersom de genom att fördjupa imperialismens kris förstärker det trängda världsborgerskapets kontrarevolutionära vilja.
- 5** Världsproletariatets ledarskapskris är inte av subjektiv, abstrakt eller fenomenologisk natur. Den är inte produkten av en låg medvetandenivå hos proletariatet. Den är av objektiv, konkret natur, givet existensen av byråkratiska apparater erkända som arbetar- och massrörelsens ledarskap, framförallt socialdemokratien och stalinismen, och som definitivt övergått till det borgerliga läget. Alla dessa byråkratiska eller småborgerliga ledarskap (nationalister, vänsterister, socialdemokrater eller stalinister) tjänar historiskt sett – direkt eller indirekt – den imperialistiska kontrarevolutionen.
- 6** Denna förrädiska roll hos ledarskapen har sociala orsaker: bildandet av en arbetararistokrati som påbörjat byråkratiseringen av arbetarorganisationerna; konstituerandet av en byråkrati, en kast som parasiterar på oktoberrevolutionens erövringar. De småborgerliga ledarskapen, inklusive stalinisterna, kan inte återvinnas för revolutionen. Bland de kontrarevolutionära apparaterna spelar stalinismen den viktigaste rollen, eftersom den har monopol på kontrollen över den viktigaste arbetarstaten. En kontroll som är källan till väldiga privilegier.

- 7 Ideologin, som de döper till "teori", för alla dessa småborgerliga och byråkratiska strömningar – huvudsakligen från stalinismen – är den om "socialismen i ett land" och om fredlig samexistens med imperialismen. Det är med dessa vapen som byråkratin kämpar för att besegra världsrevolutionen.
- 8 Den enda teori, det enda program som på ett konsekvent sätt motsätter sig den stalinistiska och socialdemokratiska "teorin" om "socialismen i ett land" och den fredliga samexistensen, liksom deras praktik av samarbete med olika borgerskap och med imperialismen, det är teorin om den permanenta revolutionen. Dess första formulering – föregående 1917 års ryska revolution – behandlar kombinationen av de demokratiska och socialistiska uppgifterna, rollen för proletariatets diktatur såsom ensam förmögen att förverkliga den demokratiska revolutionens uppgifter i de efterblivna länderna. Den andra formuleringen (den från 1928) syftar just till att besvara den stalinistiska "teorin" om uppbyggandet av "socialismen i ett land" och att fastställa de uppgifter som uppkommer efter maktövertagandet, inte bara i de efterblivna länderna, utan i vilket land som helst. Dess huvudlinje utgörs av dynamiken hos den internationella socialistiska revolutionen, hos arbetarklassens och dess allierades ständiga mobilisering för att ta makten, för att inrätta en revolutionär diktatur, föra att besegra imperialismen över hela världen, föra att på revolutionär väg förstöra nationalstaterna och grunda världsfederationen av socialistiska sovjetrepubliker, och därmed kunna ta sig an uppbyggandet av socialismen i världsskala.
- 9 Avskaffandet av det privata ägandet över produktionsmedlen, avskaffandet av företagsledning och löntagare, borttynandet av staten och klasserna, ja dessa mål är det som socialismen kommer att förverkliga. För att få ett slut på borgarklassens herravälde måste proletariatet expropriera kapitalisterna som nått monopolstadiet (dvs expropriera finanskapitalet knutet till det internationella finanskapital som kontrollerar världsmarknaden). Omfattningen av exproprieringarna är en taktisk fråga för proletariatets revolutionära diktatur. Men under alla förhållanden uttömmar varken expropriationen av finanskapitalet, av borgarklassen eller av de nationella jordägarna i sig revolutionens uppgifter. Det stora strategiska målet är att sprida den socialistiska revolutionen till hela regionen och därefter till hela världen och att definitivt göra slut på imperialismen och de nationella gränserna och etablera socialismen på hela vår planet.
- 10 Huvuduppgiften för att övervinna proletariatets ledningskris består i att, i världens alla länder, bygga upp trotskistiska partier med massinflytande och den socialistiska revolutionens världsparti, den Fjärde Internationalen. Sådana trotskistiska partier, med massinflytande, kan inte byggas upp med mindre än att en oförsonlig kamp mot alla byråkratiska och småborgerliga ledarskap förs till sitt slut. Och detta oberoende av att dessa ledarskap, under trycket från massrörelsen, kan komma att fås att tillfälligt leda vissa progressiva eller revolutionära strider. Strider som under vissa exceptionella omständigheter till och med kan få dem att bryta med borgarklassen och att grunda en arbetar- och bonderegeringen, på det sätt som *Övergångsprogrammet* räknar med.
- 11 Inget visar tydligare stalinismens kontrarevolutionära karaktär än dess roll som bonapartistisk regering i själva Sovjetunionen. Denna regering leder oundvikligen Sovjetunionen till en allt allvarligare ekonomisk, social, politisk och kulturell kris. Dag för dag undergräver byråkratin och dess regim grunderna för historiens första arbetarstat. Endast en politisk revolution mot

byråkratin, ledd av ett trotskistiskt parti, kan lösa denna historiska kris för arbetarstaten, inbegripen i en djup urartningsprocess. Målet för denna politiska revolution är att återupprätta en proletariats revolutionära diktatur enligt Lenins och Trotskijs modell.

- 12** Den nödvändiga politiska revolutionen mot den byråkratiska kasten vid makten i Sovjetunionen och i de andra byråkratiska arbetarstaterna är en integrerad del av den proletära världsrevolutionen, liksom av den världsomfattande kampen för att kasta ut alla de stalinistiska, socialdemokratiska och småborgerliga apparaterna från massrörelsens ledarskap, som de kontrollerar.
- 13** Alla de föregående punkterna har koncentrerats i ÖP:s bokstav och metod. Detta program är programmet för massmobiliseringar som leder till maktövertagandet och inrättandet av proletariats revolutionära diktatur. Det är programmet som, utifrån objektiva villkor och de olika nivåerna i massornas medvetande, mobiliserar massorna och säkrar denna mobiliserings ständiga utveckling, utifrån vilken det enda revolutionära ledarskap som är förmöget att medvetet uttrycka denna process kan byggas: Fjärde Internationalens trotskistiska partier.

KAPITEL I

Världsproletariatets mer än ett sekel långa kamp bekräftar Fjärde Internationalens aktualitet

Tes 3	Från Kommunistiska Manifestet till våra dagar: erövringar och segrar, proletariatets ledarskapskris och mänsklighetens förfall	9
Tes 4	Från den framväxande kapitalismen till imperialismen, epoken för de stora socialistiska partiernas organisering	12
Tes 5	Det revolutionära ledarskapets kris – vår epoks dominerande faktor	15
Tes 6	Oktoberrevolutionen och Tredje Internationalens grundande	18
Tes 7	Tjugo år av nederlag framprovocerade av stalinismen (1923-43)	20
Tes 8	Fjärde Internationalens grundande	22
Tes 9	Trettio år av stora revolutionära segrar	24
Tes 10	Den omedelbart förestående revolutionens period öppnas Lösningen på ledarskapskrisen står på dagordningen	32

Tes 3

Från Kommunistiska manifestet till våra dagar: erövringar och segrar, proletariats ledarskapskris och mänsklighetens förfall

Från och med 1848 stiger proletariatet, på grundval av hela sin tidigare rörelse av organisering och kamp, fram på historiens scen såsom klass och reser, gentemot borgarklassen, sina egna historiska intressen, även om kapitalismen under denna epok fortfarande spelar den progressiva roll som den har under sin uppgående fas. Det är detta som är innebörden av Kommunistiska Manifestet, av uppbyggandet av Första Internationalen och av Pariskommunen.

Under 1800-talets två sista årtionden börjar proletariatet, i huvudsak proletariatet i Europa och USA, med ett ännu begränsat deltagande från de förtryckta sektorerna och folken, att bli den historiska processens huvudrollsinnehavare, genom att dess kamp antar en kontinuerlig och systematisk karaktär. Under det nuvarande århundradet har proletariatet inte under ett ögonblick upphört att kämpa mot sina förtryckare, kapitalismen och imperialismen. Genom kamp har proletariatet och den arbetande befolkningen slitit loss grundläggande erövringar från borgarklassen, såsom de stora fackliga organisationerna, arbetarpartierna och de sociala rättigheterna. Denna period utmynnade i den enorma erövring som utgörs av oktoberrevolutionen, som inleder den proletära revolutionens epok.

Ingen annan revolution än oktober har segrat sedan dess. Proletariatet har dock, i synnerhet efter andra världskriget, uppnått revolutionära erövringar såsom exproprieringen av borgarklassen i ett flertal länder, där det har inrättats arbetarstater som apparaterna redan från början präglade med en byråkratisk karaktär.

Proletariatets allierade, de utvecklade länderna, de förtryckta nationaliteterna, bönderna, de förtryckta sektorerna och raserna, har även de tillkämpat sig stora erövringar. Nästan alla de gamla stormakternas kolonier har uppnått sitt politiska oberoende. Bönderna i många utvecklade länder har fått tillgång till en större del av jordägandet, utan att för den skull lyckas tvinga fram en radikal jordreform. Det är bara i de länder där borgarklassen har exproprierats som storgodsegendomen gått samma öde till mötes på ett radikalt sätt. Kvinnorna har i en rad länder uppnått rösträtt, en begränsad rätt till abort och rätten till skilsmässa. De svarta i USA har gjort stora framsteg i kampen mot diskriminering och har blivit den revolutionära kraft som det amerikanska borgarklassen hade lyckats inkapsla efter inbördeskriget. En revolutionär kraft som är allierad med den amerikanska arbetarklassen, som den är en integrerad del av. Det vietnamesiska folket har på alla områden, militärt, politiskt och socialt, dömt den amerikanska imperialismens strävanden till nederlag.

Denna världsproletariatets kamp, som pågår sedan mer än ett århundrade tillbaka, delas upp i två epoker, klart åtskiljda av det första världskriget och den ryska revolutionen.

Fram till första världskriget, då kapitalismen fortfarande var en progressiv kraft (åtminstone till århundradets början) tillkämpade sig proletariatet erövring efter erövring, inom ramen för det borgerliga samhället, utan att vara förmögen att direkt kunna reglera frågan om det revolutionära maktövertagandet. Det handlar, för proletariatet, om reformernas epok.

Från och med 1914 och den ryska revolutionen inleds den epok som vi lever under idag, en epok av kroniskt förfall och kris för imperialismen och kapitalismen, samt av sammanstötningar mellan världsrevolutionen och kontrarevolutionen. Det är den epok då dilemmat socialism eller barbari reser sig med full kraft, då civilisationens och själva mänsklighetens öde avgörs. Proletariatet har visat, visar och kommer att fortsätta att visa, sin förmåga att revolutionera världen. En förmåga som dock fortfarande är tjudrad av de förrädiska ledarskapen och av krisen för proletariatets revolutionära ledarskap. Det är den internationella socialistiska revolutionens

epok.

Trots de stora erövringar som arbetarrörelsen och de utsugna och förtryckta massorna har tillkämpat sig under sina sekellånga strider, så ser världens arbetande befolkning och mänskligheten som helhet en tillväxt av eländet, av krigens antal och omfattning, av möjligheten för en kärnvapenförintelse, även i de länder som åberopar sig på socialismen, de byråkratiska arbetarstaterna. Orsaken till detta är bibehållandet av det imperialistiska herraväldet över världsekonomin. Globalt sett är detta herravälde alltmer en källa till elände, repression, krig och oändliga lidanden för de utsugna och förtryckta.

De tjuder som de byråkratiska apparaterna har satt på klassens rörelse har gjort att det internationella proletariatet, trots de jättelika erövringar som existensen av stora arbetarorganisationer och exproprieringen av borgarklassen i ett visst antal länder utgör, inte kunnat bidra med sin lösning på de plågor som kapitalismen skapar. Imperialismens överlevnad dömer hundratals miljoner människor till elände, och även svält. Den har orsakat två världskrig och ett oändligt antal lokala krig; den tynger ned mänskligheten med hot om ett nytt världskrig, ett kärnvapenkrig som skulle kunna utplåna allt uttryck för liv på vår planet. I de utvecklade länderna så förevisar imperialismen, med aktiv hjälp av apparaterna, sin existens genom att ikläda sig de mest förvrängda former av politiskt herravälde och den anstränger sig för att förintä arbetarklassens grundläggande erövringar. Samtidigt resulterar imperialismens överlevnad i att arbetarstaternas byråkratiska urartning alltmer blir ett hinder för utvecklingen i dessa länder, där borgarklassen har exproprierats.

Sovjetunionens invasion av Afghanistan, liksom Vietnams invasion av Kambodja och Kinas angrepp på Vietnam, visar att arbetarstaternas kontrarevolutionära byråkratier, långt ifrån att kunna besvärja dessa faror, i synnerhet krig, förvärrar dem ytterligare.

Detta är en i högsta grad motsägelsefull situation: å ena sidan, stora erövringar vunna tack vare det hjältemod och den kraft som de arbetare och förtryckta ger prov på i sina strider; å andra sidan, en ständigt förvärrad kris för mänskligheten. Denna situation har sin enda förklaring i proletariatets ledarskapskris, som har hindrat proletariatet att sopa bort imperialismen, trots att den skulle ha kunnat göra det sedan årtionden. Denna kris är i sig ett resultat av att de organisationer som erkänns av massorna (fackföreningar och partier) och arbetarstaterna, utan undantag, står under kontroll av byråkratin och kontrarevolutionära ledarskap i imperialismens direkta eller indirekta tjänst, huvudsakligen under Sovjetunionens stalinistiska byråkrati.

Det är världsproletariatets ledarskapskris och den förrådiska roll som de av arbetarrörelsen erkända byråkratiska ledarskapen har spelat, som är den avgörande orsaken för de historiska nederlagen och det är just därför som alla erövringar har tjudrats och imperialismen inte har sopats bort.

De stora arbetarpartierna, fackföreningarna och arbetarstaterna har alla deformerats i byråkratins tvångströja. Alla är byråkratiska, ingen är revolutionär. Alla ledarskap, erkända som sådana, tjänar kontrarevolutionen.

Det finns dock en skillnad mellan de olika kontrarevolutionära apparaterna. Den socialdemokratiska apparaten fortsätter att spela sin egen kontrarevolutionära roll som var avgörande under den inledande efterkrigsperioden. Men vad gäller att bromsa och förråda revolutioner så har stalinismen inte sin like. Det är en produkt av den revolutionära epoken, det är den enormaste kontrarevolutionära apparat som historien känt. Vi pratar här om dess kontrarevolutionära effektivitet och inte om dess natur. Ingen är lika mycket ombud för borgarklassen som en socialdemokratisk ledning, men inför ett revolutionärt uppsving är socialdemokratin mycket mindre effektiv än stalinismen på att försvara borgarklassens ordning på världsnivå.

Det är på grund av de socialdemokratiska ledningarnas fel som de erövringar som proletariatet tillkämpade sig under reformernas epok inte gjorde det möjligt att undvika detta historiska nederlag, det första världskriget och Andra Internationalens kris. Det är tack vare socialdemokraterna som den europeiska socialistiska revolutionen slutligen inte segrade annat än i Sovjetunionen, som den fick se sin väg mot seger hindrad, i Italien och Ungern, och än viktigare, i Tyskland. Därefter har dock stalinismen varit den främste att inta den plats som tillhör den såsom kontrarevolutionens ombud i arbetarleden, och det är den som i första hand är ansvarig för de efterföljande nederlagen.

Revolutionens epok delas därmed upp i flera etapper.

Under den *första, från 1917 till 1923*, segrar oktoberrevolutionen i Ryssland tack vare existensen av ett revolutionärt marxistiskt parti, Tredje Internationalen grundas och den europeiska revolutionen bryter ut.

Den *andra etappen* pågår på ett ungefär från *1923 till 1943*. Den inleds med den europeiska revolutionens nederlag, som inviger 20 år av oavbruten storslagen revolutionär verksamhet och nederlag. Såväl i Sovjetunionen som inom Tredje Internationalen ser vi hur stalinismen dyker upp och segrar. Den bidrar, genom sin politik, till Chiang Kai-sheks, Hitlers och Francos fascistiska segrar, den gör det andra imperialistiska krigets utbrott möjligt, försvagar Sovjetunionen i förhållande till nazismen och underlättar därmed nazisternas kontrarevolutionära krig mot Sovjetunionen.

Det är under denna period som Fjärde Internationalens grundande äger rum. Det är ett svar på det stalinistiska förräderiet och ett uttryck för nödvändigheten av en ledning för den internationella socialistiska revolutionen.

Den *tredje etappen*, som börjar med *den andra efterkrigsperioden*, har gjort oss delaktiga i det största revolutionära uppsving som någonsin existerat. Borgarklassen exproprierades på ett landområde där en tredjedel av mänskligheten lever, inklusive världens mest välbefolkade land: Kina.

Men stalinismen, som förstärkts relativt genom nazismens militära nederlag, fortsätter att utgöra det dominerande ledarskapet. Den lyckas, inledningsvis, att göra det möjligt för kapitalismen att återuppbygga sig själv i Europa och att byråkratisera de arbetarstater som sprungit fram ur massornas revolutionära verksamhet och ur de borgerliga staternas sammanbrott under Röda arméns segerrika framfart.

Som en produkt av massornas revolutionära verksamhet, men kontrollerade av Kreml-byråkratin eller av byråkratiska partier, så grundades dessa stater såsom byråkratiska arbetarstater. Den uppgift som där måste uppfyllas är, som vi kommer att se, den politiska revolutionen, såsom i Sovjetunionen och i de byråkratiska arbetarstater som uppkommit senare (Cuba, Vietnam).

Även i de västerländska imperialistiska staterna har proletariatet tillkämpat sig nya erövringar. Borgarklassen har varit tvunget att släppa ifrån sig dem till proletariatet för att kunna kväva den revolutionära våg med ursprung i andra världskriget, som de socialdemokratiska och framförallt stalinistiska arbetarpartiernas byråkratier lyckades avleda.

Slutligen, *från och med 1968*, har de karakteristiska dragen för *den omedelbart förestående revolutionens period* samlats. Dessa drag kommer att analyserats utförligt i kapitel II.

Tes 4

Från den framväxande kapitalismen till imperialismen, epoken för de stora socialistiska partiernas organisering

Innan kapitalismen, i samband med första världskriget, gick in i sin historiska kris, så uppvisade den, just när den övergick till det imperialistiska stadiet, sina maximala utvecklingsmöjligheter.

Det är i synnerhet fallet med de utvecklade länderna, som, tack vare delning och plundring av hela världen och medan den framväxande kapitalismen omvandlas till monopolkapitalism, behåller möjligheter till tillväxt som avbryter de cykliska kriserna. Deras inbördes rivalitet på världsnivå ackumulerar motsättningar som orsakar koloniala krig och inledningen till en rustningsekonomi. En process av organisk kapitaltillväxt fortgår dock under denna period, vilket gör det möjligt för de imperialistiska länderna att ständigt uppnå ömsesidiga kompromisser.

Proletariatet överger likväl inte för en enda dag kampen mot kapitalismen. Proletariatet i de utvecklade länderna uppnår, tack vare sina heroiska strider, omfattande arbetarklasserövringer och demokratiska erövringar – i synnerhet åtta timmars arbetsdag och rösträtt – och befäster utvecklingen av mäktiga fackliga och politiska organisationer.

Det är sant att dessa erövringar framtvings från kapitalismen medan den realiserade enorma övvinster, tack vare utsugningen av de utvecklade länderna, vilket gjorde det möjligt för kapitalismen att släppa till dessa erövringar utan att ifrågasätta sin egen existens. Dessutom ledde proletariatets kamp, och de erövringar det tvingade fram, kapitalismen till att utveckla tekniken såsom en faktor för de då växande produktivkrafternas uppsving.

Det är därför som denna första etapp av världsproletariatets kamp mot kapitalismen, med hjälp av revolutionära kampmetoder, resulterade i att man uppnådde omfattande reformer, en kvantitativ ackumulation av erövringar inom själva kapitalismen, men inte i ett maktövertagande, som redan förts upp på dagordningen, på ett teoretiskt plan, av *Kommunistiska Manifestet* och, på ett praktiskt plan, av Pariskommunen. Det innebär inte på något sätt att borgarklassen frivilligt gick med på dessa reformer. Tvärtom, så kunde inte proletariatet ta ett enda steg framåt annat än till priset av beslutsamma strider, genom en kamp av revolutionär karaktär, mot borgarklassen.

Kapitalismen, som genomgått en synbarligen fredlig och progressiv utveckling under sin framväxande fas och därefter under övergången till det imperialistiska stadiet, avslöjade sin verkliga natur 1914. Då framträdde den skärpa som uppnåtts av motsättningen mellan produktivkrafternas utveckling och den tvångströja i vilken den kapitalistiska privategendomen och de nationella gränserna stängde dem inne, liksom den vilda konkurrensen mellan monopol, vilket ledde till krigsutbrottet.

Alla dessa motsättningar hade skenbart förmildrats tack vare uppkomsten av monopolen och finanskapitalets kolonisering av de utvecklade länderna. Kriget visade genom sitt utbrott att dessa motsättningar tvärtom vuxit och fördjupats. När det inte längre fanns några fler utvecklade länder att dela upp mellan sig så drabbade de imperialistiska banditerna samman för att ta reda på vem som skulle behärska världen.

Denna fruktansvärda krigsbrand utgjorde ett nytt uttryck för kapitalismens kris som, dittills, huvudsakligen kommit till uttryck i form av cykliska kriser. Den kapitalistiska konkurrensen kom denna gång inte längre till uttryck i konkurs av ett visst antal företag, utan i förstörelsen av hela länder. Proletariatet fick betala den världskapitalistiska ordningens kris med sin egen förintelse.

Den politiska orsaken till detta nederlag var Andra Internationals och dess nationella partiers reservationslösa övergång till den borgerliga ordningens sida. Femtio år av segrar och ackumulerade erövringar kunde alltså inte förhindra det första större historiska nederlag för

arbetarklassen som första världskriget utgör.

Förklaringen till detta ligger uteslutande i de första kriselement som drabbade proletariats ledarskap. Borgarklassen hade tack vare de imperialistiska övrvinster som det kunde förverkliga kunnat skapa privilegierade skikt inom arbetarklassen, en arbetararistokrati, samt disciplinera och korrumpiera proletariats fackliga och politiska ledarskap. Dessa blev till byråkratiska reformistiska apparater, borgarklassens ombud inom de mäktiga organisationer som byggts upp av arbetarklassen och åtog sig att underkasta arbetarklassen ett samarbete med borgarklassen och imperialismen.

Dessutom var Andra Internationalen aldrig någon verklig International, utan endast en federation av nationella partier. Den grundades såsom en federation av partier under den period då proletariatet, genom sin revolutionära verksamhet, i varje land kunde framtvunga erövringar och rättigheter som tjänade som grund för uppbyggandet av de socialdemokratiska partierna. Vi erkänner den progressiva roll som dessa partier uppfyllde under denna epok (såsom den erkändes av Marx, Engels, Lenin, Rosa Luxemburg och Trotskij). De sociala erövringar och de rättigheter som den hade uppnått konstituerade arbetarklassen som en "klass för sig" gentemot borgarklassen och dess stat. Men Andra Internationalens federativa karaktär stod i direkt motsättning till arbetarrörelsens behov under det imperialistiska stadiet.

Samtidigt som byråkratiseringsprocessen av de socialdemokratiska partierna utvecklades så lösgjordes dock revolutionära oppositioner inom dess led. Denna revolutionära vänster nådde regional eller nationell nivå, men lyckades aldrig konstituera sig som en organiserad tendens på internationell nivå. Förutsättningar för att uppnå detta fanns inte, men den revolutionära vänstern var icke desto mindre en grundläggande aspekt av proletariats ihärdiga framåttigande.

Det högsta uttrycket för denna revolutionära vänsterströmning i den internationella arbetarrörelsen var det ryska bolsjevikpartiet, som konstituerades inom Andra Internationalen såsom en fraktion av den ryska socialdemokratin, för att svara mot revolutionens uppgifter i ett outvecklat land där den borgerliga revolutionens demokratiska uppgifter inte hade förverkligats. Bolsjevikpartiet, uppbyggt inom Andra Internationalen, var det första som, under Lenins ledning, till grund för uppbyggandet av det nödvändiga verktyget för proletariats seger reste den demokratiska centralismens principer – principer som redan ingick, om än på ett outvecklat sätt, i Marx' partiuppfattning.

Det blev en ny typ av marxistiskt parti, det enda konsekventa revolutionära marxistiska partiet, det enda som organiserades för att leda kampen för maktövertagandet. Det krävdes 50 år för världsproletariatet och för det ryska proletariatet att bygga upp ett bolsjevikparti med massinflytande. Det framträdde inte såsom ett tydligt avskilt parti förrän 1912 och avslutade inte sin fasta strukturering förrän 1917.

Förutom den marxistiska gren som leddes av Rosa Luxemburg i den tyska socialdemokratin, så bevarade de strömningar som åberopade sig på den revolutionära marxismen (Guesde etc.), liksom de som inte var marxister (revolutionära syndikalister, anarko-syndikalister) en propagandistisk, syndikalistisk eller ideologisk, desorganiserad karaktär. Det kunde (och ville) inte bygga upp starkt centraliserade revolutionära partier, tydligt åtskilda från den reformistiska byråkratiska grenen.

Från och med 1914 fördömdes Andra Internationalen och dess partier av Lenin och Rosa Luxemburg, som behandlade dem som "stinkande lik". Det fanns mellan dem politiska meningsskiljaktigheter, till exempel i den nationella frågan, där händelseutvecklingen har visat på den teoretiska och praktiska riktigheten i Lenins uppfattning, men det var Rosa Luxemburg som på en hel rad områden, snabbare än Lenin, uppfattade betydelsen av den tyska socialdemokratin och Andra Internationalens urartning. Alla dessa problem blev föremål för skarpa debatter mellan

Lenin och Luxemburg, men dessa debatter ägde rum inom ramen för en grundläggande överenskommelse, ty båda två stod fast på den revolutionära marxismens mark.

Vad gäller frågan om partiets roll, om förhållandet mellan massorna och ledningen, mellan "spontan" och "medveten" så kvarstår att svagheterna i Rosa Luxemburgs ställningstaganden i förhållande till bolsjevismen även de har påvisats av händelseutvecklingen. Svagheter som senare påvisades av Leo Trotskij (som då det begav sig delade dessa ställningstaganden).

Bolsjevikpartiet utgör ett unikt fall inom Andra Internationalen. Dess existens och dess utveckling var frukten av en exceptionell kombination av omständigheter.

För det första situationen i Ryssland. Den tsaristiska regimen erbjöd inget utrymme för en utveckling av en reformistisk politik. Det var en revolutionär fas, som oundvikligen krävde att man genomförde en revolution mot tsaren.

Denna oavvisliga uppgift låg på ett ungt industriproletariat, starkt koncentrerat och en integrerad del av det europeiska proletariet. Detta proletariats politiska ledarskap var också del av de existerande strömningarna inom det europeiska proletariet. Det var på så sätt som det i Ryssland fanns anarkistiska tendenser och marxistiska tendenser, revisionistiska och marxistiska strömningar, senare opportunistiska och revolutionära (mensjeviker och bolsjeviker).

Kombinationen av alla dessa faktorer ledde bolsjevikerna till att bygga ett parti oberoende från de mensjevikiska reformisterna, ett parti med en unik karaktär: starkt centraliserat, med professionella revolutionärer underkastade partiets kontroll genom tillämpning av den demokratiska centralismens principer. Bolsjevikpartiet kunde på detta sätt åta sig, som ett svar på den påträngande historiska nödvändigheten, ledarskapet för arbetarrevolutionen mot tsaren.

Ryssland var det land i Europa där maktfrågan restes på det mest omedelbara och påträngande sättet. Bolsjevikpartiet visade, genom att bilda den sovjetiska regeringen, rådsrepubliken, genom att förverkliga de demokratiska uppgifterna och genom att inleda uppfyllandet av den ryska revolutionens första socialistiska uppgifter, att lösningen på den demokratiska revolutionens problem låg i erövringen av makten (upprättandet av proletarietets diktatur). De kopplade på så sätt ihop den proletära revolutionen i Ryssland med den proletära världsrevolutionen.

Tes 5

Det revolutionära ledarskapets kris – vår epoks dominerande faktor

I och med det imperialistiska första världskriget inleds imperialismens epok, en epok av organisk kris för kapitalismen och av proletär revolution. Klasskampen skulle därefter komma att utveckla sig enligt en ny kombination av dess politiska och ekonomiska aspekter.

Marxismen bekräftar att de samhälleliga produktionsförhållandena utgör grunden för alla samhällets processer, i den ekonomiska infrastrukturen. Denna lag, av allmän giltighet, bör inte förstås på ett mekaniskt sätt. I alla tider så finner de ekonomiska förhållandena ett "koncentrerat" uttryck i politiken (Lenin), i de politiska förhållandena mellan klasserna som, i sin tur, villkorar den ekonomiska utvecklingens konkreta former. Under vår epok, krisernas och revolutionernas epok, så fördelas denna allmänna lag på ett specifikt sätt: den avgörande frågan är den om det politiska förhållandet mellan klasserna, vilket dominerar över de ekonomiska förhållandena.

Detta tillstånd har en objektiv grund: kapitalismen har uttömt sin historiska roll; produktivkrafterna har upphört att växa; varje allvarligt krav tenderar att resa frågan om makten och antar, av detta faktum, en omedelbart politisk karaktär. Det som det handlar om är att införa ett nytt samhälleligt produktionssätt, socialismen. Under dessa villkor så är det den mest subjektiva faktorn, frågan om det revolutionära ledarskapet, som antar en avgörande betydelse och kommer därför att dominera alla andra fenomen, även ekonomiska. Det är i denna precisa mening och på ett vetenskapligt sätt som *Övergångsprogrammet* slår fast att, under övergångsperioden från kapitalism till socialism så "*reduceras mänsklighetens historiska kris till det revolutionära ledarskapets kris*".

Enligt det *Kommunistiska partiets Manifest* är historien en historia av klasskamp, och den moderna historien, i sina på varandra följande perioder, är i grunden historien om kampen mellan proletariatet och borgarklassen. Denna kamp utspelar sig dock under ekonomiska och politiska villkor som varierar efter varje period, eftersom, såsom Marx förtydligar i förordet till *Bidrag till kritiken av den politiska ekonomin*:

"I sitt livs samhälleliga produktion träder människorna i bestämda nödvändiga, av deras vilja oberoende förhållanden, produktionsförhållanden, som motsvarar en bestämd utvecklingsgrad av deras materiella produktivkrafter. Summan av dessa produktionsförhållanden bildar samhällets ekonomiska struktur, den reella bas, på vilken en juridisk och politisk överbyggnad reser sig och vilken motsvaras av bestämda former av det samhälleliga medvetandet. Det materiella livets produktionssätt är bestämmande för den sociala, politiska och andliga livsprocessen över huvudtaget. Det är inte människornas medvetande som bestämmer deras vara utan tvärtom deras samhälleliga vara som bestämmer deras medvetande. På ett visst stadium av sin utveckling råkar samhällets materiella produktivkrafter i motsättning till de rådande produktionsförhållandena, eller, vad som bara är ett juridiskt uttryck för detta, med de egendomsförhållandena, inom vilka dessa produktivkrafter hittills rört sig. Från att ha varit utvecklingsformer för produktivkrafterna förvandlas dessa förhållanden till fjättrar för desamma. Då inträder en period av social revolution. Med förändrande av den ekonomiska grundvalen genomgår hela den oerhörda överbyggnaden en mer eller mindre snabb omvälvning. Då man betraktar sådana omvälvningar måste man ständigt skilja mellan den materiella omvälvningen i de ekonomiska produktionsbetingelserna, vilka kan naturvetenskapligt exakt konstateras, och de juridiska, politiska, religiösa, konstnärliga eller filosofiska, kort

sagt ideologiska former, i vilka människorna blir medvetna om denna konflikt och utkämpar den. Lika litet som man bedömer en individ efter det, som han tänker om sig själv, lika litet kan man bedöma en sådan omvälvningsepok efter dess medvetande. Man måste tvärtom förklara detta medvetande ur det materiella livets motsägelser, ur den konflikt som råder mellan de samhälleliga produktivkrafterna och produktionsförhållandena. (...)

I stora drag kan asiatiskt, antikt, feodalt och modernt borgerligt produktionssätt betecknas som progressiva epoker av den ekonomiska samhällsformationen. De borgerliga produktionsförhållandena är den samhälleliga produktionsprocessens sista antagonistiska form, antagonistisk inte i betydelsen av individuell antagonism utan en antagonism, som uppkommer ur individernas samhälleliga levnadsbetingelser, men de produktivkrafter, som utvecklas i det borgerliga samhällets sköte, skapar samtidigt de materiella betingelserna för lösandet av denna antagonism. Med denna samhällsformation slutar därför det mänskliga samhällets förhistoria.”

I det *Kommunistiska partiets Manifest* (1847), då de demokratiskt nationella (borgerliga) revolutionerna fortfarande fullföljde sin historiskt progressiva bana, slog Marx och Engels fast, genom att grunda sig på en objektiv analys av den borgerliga ekonomins tendenser till att grunda en världsmarknad, att socialismen har ett internationellt innehåll, att gränserna är dömda till att ”tyna bort”, likväl som de stater som de innesluter, efter världsrevolutionens seger, för att grunda det socialistiska samhällets världsomfattande enhet, ett samhälle utan klasser och utan stater.

Marxisternas analyser har slagit fast att det imperialistiska första världskriget var en objektiv följd av ett uppror från produktivkrafterna, som kvävdes i strypsnaran från det privata ägandet av produktionsmedlen och av nationalstaternas gränser. Denna analys utgjorde basen för Tredje Internationalens grundande. Imperialismens era, krigens och revolutionernas era, som just hade inletts, materialiserade motsättningen mellan den nivå som uppnåtts av samhällets materiella produktivkrafter och de existerande produktionsförhållandena, grundade inom nationalstaternas ramar.

Under den framväxande kapitalismens epok, den fria konkurrenskapitalismens epok, levererade arbetarklassen ett otal strider av revolutionär karaktär mot borgarklassen. Men produktivkrafterna utvecklades då på ett kraftfullt sätt inom ramen för det kapitalistiska produktionssättet. Under dessa villkor kunde de strider som proletariatet levererade inte lösa frågan om makten, utan de ledde enbart till att man tillkämpade sig erövringar och reformer. Det är i den meningen som man kan karaktärisera denna epok som reformernas epok. Och dessa erövringar och reformer utgjorde på ett visst sätt en sporre för utvecklingen av kapitalismen i sig.

Men, när väl monopolen grundats, när den imperialistiska epoken, den ruttnande kapitalismen, inleds, så upphör produktivkrafterna att växa inom ramen för det kapitalistiska produktionssättet. Det är då, såsom Marx hade förklarat, som ”samhällsrevolutionens” epok inleds. Proletariatets klasstrider kunde inte, i allmänhet, längre leda fram till enkla reformer. Det som hädanefter står på spel, det är makten, det är uppbyggandet av ett nytt samhälleligt produktionssätt, vars utgångspunkt består i störtandet av borgarklassens politiska herravälde och dess expropriering.

”Politiken är koncentrerad ekonomi.” Vi kan konstatera denna formuleringens exakthet från och med den framväxande kapitalismens epok. För att garantera det kapitalistiska produktionssättets fulla utveckling, tvingades borgarklassen föra en strid mot de gamla härskande klasserna och att ta den politiska makten genom verkliga revolutioner. När väl borgarklassens politiska herravälde hade säkrats så tycks utvecklingen av det kapitalistiska produktionssättet, i sin framväxande fas, helt enkelt var ett resultat av det fria spelet av de ekonomiska lagar som utmärker det.

Från och med denna epok är det dock genom en i högsta grad politisk process som proletariatet, å sin sida, börjar konstituera sig som klass, eftersom uppbyggandet av dess specifika organisationer är själva villkoret för dess ekonomiska och sociala erövringar.

Men samtidigt var inte ens närvaron av Marx och Engels tillräcklig för att göra det möjligt för proletariatet att ta makten, även om *Kommunistiska partiets Manifest* öppnade ett sådant perspektiv. Detta av objektiva orsaker, eftersom kapitalismen fortfarande befann sig i sin framväxande fas så kunde varken segern säkras eller den proletära revolutionens nederlag undvikas, om det så var 1848 eller i samband med Pariskommunen.

Från det att den förfallande kapitalismens och den proletära revolutionens epok inleddes kunde däremot Lenin, Trotskijs och bolsjevikpartiets roll säkra oktoberrevolutionens seger. I Tyskland tillät dock samma subjektiva faktors försening inte revolutionens seger. På samma sätt var det närvaron av byråkratiska och kontrarevolutionära ledarskap i toppen på de stora socialdemokratiska partierna som gjorde det första världskrigets utbrott möjligt.

Denna händelseutveckling bekräftar att de politiska och subjektiva faktorerna hädanefter intog en avgörande betydelse i utvecklingen av de samtida händelserna, under denna revolutionära epok. Ett kompletterande bevis på detta: hur ska man förklara den "ekonomiska boomen" under efterkrigstiden, om man abstraherar bort att stalinismen, med sin förrädiska politik, åtog sig de imperialistiska staternas överlevnad och uppmanade arbetarna att fortsätta att stå ut med den kapitalistiska utsugningen, under starkt förvärrade former?

Allt detta har sin förklaring i dialektiken mellan världsproletariatets segrar och nederlag. Den socialdemokratiska vänstern, som förlitat sig på perspektivet på en linjär process av arbetarsegrar, ställdes inför de nederlag som proletariatet lidit och den ebb som det hade drabbats av. De formulerade då en marxistisk och dialektisk lag som ryms inom den vackra meningen: proletariatets väg till seger är belagd med nederlag. De underströk på så sätt dialektiken mellan nederlagen och segrarna, omvandlingen av de ena till de andra.

Men första världskriget och därefter stalinismens uppsving ledde till en aldrig tidigare uppnådd nivå av kris för proletariatets revolutionära ledarskap. De har genom detta tydligt visat att ledarskapskrisen hädanefter var den historiska processens avgörande faktor. En omvänd dialektik mellan segrarna och nederlagen etablerades på så sätt. Det som är sant för revolutionens epok som helhet, är det än mer idag: så länge som proletariatet inte har övervunnit den historiska krisen för sitt revolutionära ledarskap, kommer det inte att kunna åsamka världsimperialismen ett definitivt nederlag. Av detta följer att alla de erövringar som proletariatet kommer att förverkliga, att alla de segrar som det kommer att vinna, inte kommer att kunna utgöra en försäkran mot möjligheten av katastrofala nederlag. Så länge som de kontrarevolutionära apparaterna fortsätter att kontrollera massrörelsen kommer alla revolutionens erövringar antingen att förintas av kontrarevolutionen eller att blockeras och deformerats i en byråkratisk tvångströja.

På så sätt uttrycks den antagonism som finns mellan de byråkratiska apparaternas bevarande politik och arbetarnas ständiga mobilisering. Denna mobilisering utgör dock ett dödligt hot för byråkratin i sig. Det är därför som denna administrerar massornas erövringar genom att anstränga sig att bromsa deras revolutionära mobilisering och blockera den vid denna punkt av processen. Denna byråkratin politik, som har som mål att bromsa massrörelsen och att försvara sina privilegier mot massorna, kan inte leda till annat än att hindra den ständiga utvecklingen av arbetarnas mobilisering, att förvanska deras erövringar och därmed förbereda villkoren för de hårdaste nederlag.

Endast världsrevolutionens ständiga utveckling, med en revolutionär ledning i toppen, kan rädda mänskligheten från den kris som den nu går igenom.

Tes 6

Oktoberrevolutionen och Tredje Internationalens grundande

63 år efter oktoberrevolutionens seger måste vi erkänna att den förblev och förblir ett undantag. Sedan århundradets början så har ingen revolutionär process, oavsett om den lett fram till seger eller till nederlag, antagit samma drag. Tredje Internationalen, som växte fram ur den, har även den samma karaktär av undantag.

För att lyckas förklara varför saker och ting har utvecklats på detta sätt räcker det inte med att studera oktoberrevolutionen 1917, och februarirevolutionen, med det täta band som binder dem samman, utan det är också nödvändigt att undersöka den hypotes som formulerades av bolsjevikerna mellan februari och oktober om "arbetar- och bonderegeringen". En sådan regering förverkligades inte under dåvarande epok, men den har dykt upp flera gånger sedan andra världskriget.

Att oktoberrevolutionen, fram till denna dag, har karaktären av ett undantag, beror på existensen av bolsjevikpartiet. Om inte detta parti och världsproletariatets revolutionära vänster hade funnits, så hade inte oktoberrevolutionen kunnat segra och förverkliga sin främsta framgång: bildandet av Tredje Internationalen. Det är nödvändigt att understryka att om den ryska revolutionen öppnar en ny epok i mänsklighetens historia, den socialistiska världsrevolutionens epok, så avslutar den samtidigt den föregående epoken, den med reformer och med kapitalismens utveckling. Den kombinerar dragen hos slutet på en epok med de hos början på en annan.

Oktoberrevolutionen och det leninistiska partiet är produkter av femtio år av världsproletariatets framväxande och segrar, förverkligade under den epok som avslutas med den. Man kan inte förstå bolsjevikpartiets födelse om man abstraherar bort den epok som det är en produkt av.

Utan oktoberrevolutionen och bolsjevikpartiet hade man dock varken kunnat grunda Tredje Internationalen eller, vilket bolsjevikerna gjorde, driva på utvecklingen av den europeiska och världsomfattande socialistiska revolutionen såsom den viktigaste uppgiften, revolutionens väsentliga uppgift. Genom att utnyttja den kamp som bedrivits av den revolutionära vänstern, innan och under det första imperialistiska kriget, så började den Tredje Internationalen, under Lenin och Trotskijs ledarskap, att övervinna proletariatets ledarskapskris. Det var, sedan imperialismens framträdande, det första försöket att grunda en centraliserad revolutionär International, det vill säga ett världsparti, för att leda den internationella revolutionen.

Varken grundandet av den Tredje Internationalen eller det europeiska proletariatets kolossala framåttigande kunde automatiskt framkalla bildandet av verkliga bolsjevikiska partier i de olika länderna, de kunde bara lägga grunden. Den historiska erfarenheten visade än en gång att uppbyggandet av ett bolsjevikiskt parti aldrig automatiskt följer på objektiva omständigheter, hur gynnsamma de än är.

Även om de grundades under Marx och Engels egen ledning, så anpassade sig de huvudsakliga socialdemokratiska partierna, i synnerhet det tyska socialdemokratiska partiet, till imperialismen från och med slutet på den framväxande kapitalismens epok. Den reformistiska urartningen skonade inte strömningar såsom Guesdes, Kautskys, Bebels osv, som hävdade att de var marxister och som kontrollerade den Andra Internationalen. Mot denna rent formella "marxism", som stod i motsättning till den autentiska marxismen, reste sig en revolutionär marxistisk vänster, med Rosa Luxemburg och det polska socialdemokratiska partiet, med Lenin och bolsjevismen, med organisationerna i Bulgarien och i Rumänien. De utgjorde en minoritet, som dock inte var organiserad på internationell nivå.

Av detta följde att de socialdemokratiska partiernas apparater, som tidigt vunnits till

reformismen, de socialdemokratiska byråkraterna, vägde så pass tungt i vågskålen att de, under den revolutionära våg som växte fram ur det första imperialistiska världskriget, kunde förhindra ett snabbt bildande av bolsjevikiska partier i de olika länderna.

Frånvaron av sådana partier, som inte heller byggdes upp i revolutionens efterföljd, tillät, i kombination med det socialdemokratiska förräderiet, borgarklassen i Tyskland, Italien, Ungern och i resten av Europa att övervinna den socialistiska revolutionens första våg efter det första världskriget. Detta misslyckande, det ryska proletariats utmattning och det av socialdemokratin framprovocerade nederlaget för det tyska proletariats ledde fram till början av Sovjetunionens och den Tredje Internationalens byråkratisering. Konsolideringen av en parasitär kast i Sovjetunionen och staliniseringen av den Tredje Internationalen var de konsekvenser som växte fram ur kontrarevolutionens framsteg inom den första arbetarstaten. Stalinismen blev, i sin tur, den avgörande faktorn för kontrarevolutionens nya segrar och inledde på så sätt de mest tragiska tjugo åren i ett århundrade av proletariats och de arbetande massornas kamp, världen över. Tjugo år av mäktiga revolutionära resningar, tjugo år av nederlag för arbetarna och av segrar för kontrarrevolutionen.

Tes 7

Tjugo år av nederlag framprovocerade av stalinismen (1923-1943)

Under 20 år vann kontrarevolutionen seger på seger, världsproletariatet drabbades av det ena nederlaget efter det andra, trots sina hjältemodiga ansträngningar för att vända tendensen (generalstrejken 1926 i England, den andra kinesiska revolutionen 1927, 1936 i Frankrike och Spanien, osv.). Denna period inleddes med Mussolinis seger i Italien och stalinismens framväxt i Sovjetunionen från och med 1923. Av dessa segrar för kontrarevolutionen så var den avgörande, den som fick en världshistorisk betydelse, den som den stalinistiska byråkratin vann i Sovjetunionen över proletariatet. Det var den som underlättade, eller mer exakt möjliggjorde, alla de andra.

Det ryska proletariatets och oktoberrevolutionens makt var så stor att den stalinistiska kontrarevolutionen tvingades gå igenom flera olika faser för att säkra sin seger. Det som inleddes som en reaktionsprocess kulminerade i en politisk kontrarevolution, som Moksva-rättegångarna blev det tydliga uttrycket för. Resultatet blev att en privilegierad parasitär kast la beslag på regeringen och hela statsapparaten, liksom kontrollen över samhällets maskineri och alla institutioner. Den antog en öppet kontrarevolutionär bonapartistisk karaktär och tog till inbördeskrigets metoder mot proletariatet och dess förtrupp. Den parasitära kastens politiska kontrarevolution utplånade arbetarförtruppens alla strömningar inom det Sovjetiska kommunistpartiet, i synnerhet bolsjevismens representanter samlade i Vänsteroppositionen. Det var framförallt mot trotskismen, den enda konsekventa arvtagaren till bolsjevismens revolutionära traditioner, som Stalins kontrarevolutionära bonapartistiska regering bredde ut sin förödande verksamhet.

Denna byråkratiseringsprocess föddes i Sovjetunionen, inom arbetarstaten, och spreds sedan vidare till hela Tredje Internationalen och till alla kommunistpartier i världen. I överensstämmelse med sina konservativa intressen påtvingade Kreml-byråkratin, under täckmantel av uppbyggandet av ”socialismen i ett land”, de staliniserade kommunistpartierna en inriktning som syftade till att med alla medel förhindra arbetarklassen att förverkliga sin enhet och sitt oberoende samt att göra nya framsteg för den proletära revolutionen. För att nå detta mål använde den sig såväl av den så kallade ”tredje periodens” ultravänsteristiska politik (under ledstjärna av tesen om ”social-fascismen”), som av de mest öppna former av samarbete med borgarklassen. Efter att ha utropat sig till mästaren av ”de fyra klassernas block”, för de förtryckta länderna, så utvecklade stalinismen, i förhållande till inledningen av de revolutionära kriserna i Frankrike och Spanien, folkfronternas politik – en av ”imperialismens sista politiska resurser i kampen mot den proletära revolutionen”.

Denna kontrarevolutionära inriktning bidrog aktivt till de segrar som vanns mot revolutionen, av Chiang Kai-shek, därefter av Hitler och slutligen av Franco. Var och en av dessa segrar för kontrarevolutionen konsoliderade i sin tur den stalinistiska apparaten, i Sovjetunionen liksom i Tredje Internationalen, och på så sätt förvärrades världsproletariatets ledarskapskris ytterligare.

Av detta följde i synnerhet att proletariatet inte på ett framgångsrikt sätt kunde bekämpa den ekonomiska krisen 1929, som orsakade en fruktansvärd försämring av massornas levnadsvillkor.

Trots ekonomiska framgångar och en höjningen av levnadsstandarden och av den kulturella nivån hos ett proletariat som befann sig i full tillväxt, förverkligad på grundval av oktobers erövringar, så orsakade den stalinistiska byråkratin, som la beslag på en allt större del av merprodukten, genom sina förvaltningsmetoder kris på kris i den sovjetiska ekonomin, allt medan man för övrigt drabbades mer och mer av imperialismens blockader.

Denna kedja av bakslag för proletariatet ledde till det gigantiska angrepp mot den

internationella arbetarklassen som andra världskriget utgör. I det kombinerades kriget mellan de imperialistiska makterna med det angrepp på oktobers erövringar som tyska imperialismen genomförde. Det är detta sistnämnda element som gav det krig som Sovjetunionen bedrev sin karaktär av försvar av revolutionens erövringar.

Det handlade alltså i verkligheten om två krig med diametralt motsatta sociala karaktärsdrag. Å ena sidan, det mellanimperialistiska kriget mellan axelmakterna och de allierade, å andra sidan, det första storkriget som var kontrarevolutionärt över hela linjen, nazismen mot Sovjetunionen. Även om inbördeskriget direkt efter den ryska revolutionen kombinerades med de allierade stormakternas intervention, så kunde imperialismen inte då utveckla denna intervention fullt ut, eftersom arbetarna i de imperialistiska länderna, som i sina strider uttryckte en i högsta grad aktiv arbetarsolidaritet, skyddade det framväxande Sovjetunionen. Den nazistiska invasionen av Sovjetunionen var däremot ett kontrarevolutionärt krig i hela sin omfattning, i huvudsak därför att det tyska proletariet, atomiserat av nederlaget 1933 (för vilket Stalin bär hela ansvaret) inte kunde lösgöra sig från den nazistiska terrorn.

Under hela denna etapp av nederlag fanns det inte ett enda ögonblick utan lidelsefulla klasstrider. Det var fascismens epok, men också epoken av kamp mot fascismen, av inbördeskrig mot Chiang Kai-shek och mot Franco, liksom av trotskismens kamp mot stalinismen. Dessa exempel på klasskamp inom olika sektorer vittnar om, att även om den var hårdare än någonsin tidigare och trots kontrarevolutionens seger, så bekräftas att den historiska epok där dessa 20 år utspelar sig (1923-1943) ändå var den internationella socialistiska revolutionens och den internationella kontrarevolutionens epok.

Under denna etapp engagerade sig proletariet i stora revolutionära aktiviteter, även om de, hindrade som de var av stalinismen, inte kunde föra dem i mål. Det hjältemodiga försvaret mot den nazistiska invasionen från den arbetande befolkningen i Sovjetunionen bekräftade den analys som Trotskij hade gjort i *Den förrådade revolutionen*, en analys enligt vilken oktobers erövringar lever i massornas medvetande.

Under denna etapp tillföll rollen att ge ett medvetet uttryck för denna rörelse hos proletariet, som fortsatte att vara revolutionärt, och att rädda bolsjevismens arv, den internationella Vänsteroppositionen, och därefter Fjärde internationalen, under Trotskijs ledning.

Tes 8

Fjärde Internationalens grundande

Vår International är för närvarande svag. De revolutioner som segrat under ett avgörande inflytande från de arbetande massornas aktivitet har letts av byråkratin, som fram till våra dagar har lyckats avleda dem. Dessa fakta har lett revisionismen till att ställa följande fråga: var det rätt att grunda Fjärde Internationalen, med tanke på att, utan dess ingripande, så har borgarklassen kunnat exproprierats på en tredjedel av planeten? Deutscher, och andra intellektuella av samma slag, ger ett kategoriskt svar på denna fråga: det var, från Trotskijs sida, ett allvarligt misstag att grunda Fjärde Internationalen.

Vi är övertygade om motsatsen. Grundandet av Fjärde Internationalen är den viktigaste handling som Trotskij och vår internationella rörelse har genomfört! Den ägde tidsmässigt rum vid ett lågvattenmärke av arbetarrörelsens tillbakagång, men den svarade mot en absolut nödvändighet, nämligen den att fortsätta den organiserade kampen för att sprida världsrevolutionen, en kamp som är oskiljaktig från försvaret av erövringarna från oktober. Det var nödvändigt att fast förena alla revolutionära marxister kring ett program, en syntes av den internationella arbetarrörelsens alla lärdomar, alltsedan det *Kommunistiska manifestet* och synnerhet sedan den ryska revolutionen. Det var dödvändigt att försvara dessa marxismens erövringar – det medvetna uttrycket för en omedveten process, koncentrerat i trotskismen och dess program – mot angreppen från stalinismen och de andra kontrarevolutionära apparaterna, som med alla medel ville utrada den internationella proletära revolutionen från arbetarnas och deras förkämpars historiska minne. Det var alltså oundvikligt att grunda en fast internationell organisation, sammansvetsad kring ett program, Fjärde Internationalens *Övergångsprogram*.

Utan den dimension som Fjärde Internationalen utgör hade arbetarförtruppen, såsom ett offer för de nationella förhållandena som fick den att förlora den historiska dimensionen av proletariatets kamp – världsrevolutionen – inte kunnat stå emot stalinismens och socialdemokratins revisionistiska och byråkratiska offensiv. Det är endast genom att grunda Fjärde Internationalen som trotskismen har kunnat säkra arvet från marxismen och bolsjevismen, i striden mot teorin om ”socialismen i ett land” och mot den stalinistiska folkfrontspolitiken.

Fjärde Internationalens grundande hade å andra sidan ett offensivt syfte, nämligen att förbereda en gemensam ram för hela världens revolutionära marxister, i förhållande till det oundvikliga revolutionära uppsving som med kort varsel skulle växa fram och som, i avsaknad av en revolutionär förtrupp, skulle avledas eller förrådas av massrörelsens alla byråkratiska och småborgerliga ledningar. Fjärde Internationalens grundande var det enda som kunde motsvara denna dubbla nödvändighet, defensiv och offensiv.

Till syvende och sist är det enda relativt seriösa argument från de teoretiker som utger sig för att vara ”trotskister”, och som visar sig skeptiska vad gäller Fjärde Internationalens roll och nödvändighet, att en International inte kan växa fram annat än utifrån stora segrar för arbetarrörelsen. Men det finns ingen lag som slår fast det. Den enda International som grundats till följd av en jättelik seger var Tredje Internationalen. Första Internationalen grundades vid gryningen för proletariatets konstituerande såsom klass och Andra Internationalen för att bekräfta detta bildande av arbetarklassen, utan att det, vare sig i det ena eller andra fallet, ägt rum några segrar för revolutionen.

Fjärde Internationalen grundades på grundval av oktoberrevolutionens erövringar och i perspektiv av världsrevolutionens fullföljande, samtidigt som element för ett nytt revolutionärt uppsving formades i vågdalen för denna etapp av nederlag.

Förmågan att grunda Fjärde Internationalen, att ge den ett program och en organisation under

detta nya världsrevolutionära uppsving, trots förräderiet från de erkända ledningarna, vittnar om mognaden, i de trotskistiska leden, hos den medvetna faktorn. Programmet är inte ett system av idéer, utan en syntes, i form av principer, av enheten mellan teori och praktik, utan vilken det inte kan komma på fråga att bygga proletariats revolutionära organisation. Genom att grunda Fjärde Internationalen så tillredde vi alltså den organisation och det program som var nödvändigt för att rycka loss massrörelsen från de kontrarevolutionära apparaterna och på så sätt övervinna den ledarskapskris som det revolutionära uppsvinget hade att tampas med.

Men Fjärde Internationalen var inte nödvändig för att expropriera borgarklassen i ett stort antal länder! Vi har redan, i Inledningen av dessa Teser, svarat på detta, mer eller mindre trovärdiga, argument, och vi återkommer till det längre fram.

Det var oundvikligt att grunda Fjärde Internationalen 1938 och att förbereda sig för att försvara Sovjetunionen i det kontrarevolutionära krig som det då hotades med. Vilket bevisas av att Fjärde Internationalen, knappt grundad, tvingades ta sig an ett första angrepp från revisionismen inom ett av vår rörelsens mäktigaste partier, amerikanska SWP. Såsom ett långt gånget uttryck för kontrarevolutionens framsteg i världen, framträdde en revisionistisk tendens, motståndare till ett försvar av Sovjetunionen, i vår International. Om den inte hade befunnit sig inom ramen för den nyligen grundade Internationalen, så hade den kunnat ha löst upp de trotskistiska leden världen över. Men tack vare grundandet av Fjärde Internationalen kunde vi bevara integriteten i världsrevolutionens program, besegra den första stora revisionistiska strömningen i våra led och på så sätt säkra försvaret av detta århundrades huvudsakliga erövringar: Sovjetunionen och bolsjevismen, till vilka trotskismen är den enda arvtagaren.

Tes 9

Trettio år av stora revolutionära segrar

Under andra världskrigets slutfas påbörjades det största revolutionära uppsving som dittills förekommit. Det åtföljdes, under de första efterkrigsåren, av en fördjupning av det revolutionära ledarskapets kris, som därefter har fortsatt. Samma år utmärktes av en relativ förstärkning av de kontrarevolutionära apparaterna, som ledde massrörelsen, och av vår Internationals svaghet. Denna kombination av, i högsta grad, motsägelsefulla faktorer, kan karaktäriseras på följande sätt, med påföljande konsekvenser:

1 Proletariatet, samt de utsugna och förtryckta massorna världen över, har tillkämpat sig en serie av spektakulära erövringar. Först och främst kommer Röda arméns seger över nazismen, det vill säga över den imperialistiska kontrarevolutionen. Denna storslagna seger följdes av en expropriering av borgarklassen på ett landområde där en tredjedelen av mänskligheten lever, i synnerhet i Kina, världens folkrikaste land. Men alla dessa framsteg, och även om de ledde till exproprieringen av borgarklassen, gjorde det inte möjligt att införa proletariatets diktatur i form av de revolutionära arbetarrådens demokrati, utan ledde till att byråkratiska arbetarstater bildades.

2 Imperialismens dittills största kris inträffade. Under denna fas erövrade de koloniala folken, genom en enorm mobilisering, ett politiskt oberoende, som i sig utgjorde en stor erövring för världsrevolutionen.

Det var dock endast i de länder där den åtföljdes av en expropriering av borgarklassen och av imperialismen (Kina, Cuba och Vietnam), som den nationella frigörelsens uppgifter och jordbruksrevolutionen verkligen kunde genomföras, i enlighet med den permanenta revolutionens lagar. I en majoritet av de koloniala länderna, i synnerhet i Afrika, gjorde stalinismens politik det möjligt för nationalistiska, borgerliga eller småborgerliga ledarskap att blockera massrörelsen och att tvinga fram ett bildande av halvkoloniala borgerliga stater, som i grunden har förblivit underkastade imperialismens herravälde.

Algeriet, Etiopien och Angola är slående illustrationer på detta fenomen. Småborgerliga ledarskap, med progressiva fraser, avledde massornas resning, som utgjorde en integrerad del av världsrevolutionens uppsving, in i halvkoloniala nationalstaters tvångströja.

3 De gamla imperialistiska stormakterna kom ut ur andra världskriget i ett upplöst skick och den amerikanska imperialismen bekräftade sin dominerande ställning, utan att de mellanimperialistiska motsättningarna för den skull hade lösts, tvärtom.

Alla borgerskap tvingades, i försvaret av världsordningen, rätta in sig i ledet bakom sin obligatoriska chef, den amerikanska imperialismen. Denna vidkändes visserligen en växande kris, såsom ett uttryck för kapitalismens allmänna kris i förhållande till världsrevolutionens uppsving och världskapitalismens ekonomiska kris, men dess hegemoni inom det kapitalistiska systemet kunde dock inte ifrågasättas av de övriga borgerskapen. Inte mer än "nya finanskapital" kunde växa fram (vilket revisionisterna påstod vad gällde Iran, Brasilien osv), eller än Västtyskland och Japans relativa förstärkning kunde ge dem möjlighet att ställa sin hegemoni mot USA:s. Inte heller var det möjligt för någon enad "europeisk imperialism" att konstitueras gentemot den amerikanska imperialismen. Av alla dessa orsaker var alltså, i denna konjunktur, nya krig mellan de imperialistiska makterna uteslutna. De konflikter som växte fram under denna period, såsom krigen i Korea och i Vietnam, var inte krig mellan

imperialistiska makter, utan krig direkt riktade mot världsrevolutionen.

- 4 Samtidigt konkretiserades det aktiva kontrarevolutionära samarbetet mellan imperialismen och Kremlbyråkratin i Jalta och Potsdam, genom en materialisering av den ”fredliga samexistensen” i en ny världsomfattande jämvikt, uttryckt i FN, uppdelningen av världen i olika intressezoner osv.

Även om det ”kalla kriget” och djupa konflikter ställde Washington och Moskva mot varandra, även om det till och med förekom flera kontrarevolutionära ”varma krig”, i syfte att avleda eller krossa det revolutionära uppsvinget, så var det inte desto mindre så att Washington och Moskva i allmänhet agerade genom gemensamma överenskommelser för att försvara den nya världsordning som hade inrättats i Jalta och Potsdam. Stalin och Roosevelt hade slutit dessa avtal för att bromsa, avleda och kontrollera arbetarnas världsrevolution, med det enda målet att kunna krossa den.

- 5 Undertecknandet av dessa kontrarevolutionära avtal och stalinismens oundvikliga samarbete, uttryckt i synnerhet i uppdelningen av Tyskland och dess proletariat, gjorde det möjligt för den amerikanska imperialismen att med ”Marshallplanens” hjälp återuppbygga och stabilisera den kapitalistiska ekonomin i Västeuropa och i Japan. Detta stöd från Kreml till kontrarevolutionen i Europa och i Japan gjorde det möjligt för imperialismen att, på grundval av en rustningsekonomi och en växande parasitism, förverkliga en ekonomisk ”boom” som varade i nära tjugo år.

Trots exproprieringen av kapitalismen i en rad länder och trots att nya relationer skapades med de koloniala och halvkoloniala länderna, kunde imperialismen på så sätt bibehålla sin hegemoni över världsekonomin och gå igenom en fas av kapitalistisk ackumulation utan tidigare motstycke, även om den grundades på en parasitär bas.

- 6 Krisen för massrörelsens revolutionära ledarskap fortsatte och de byråkratiska och småborgerliga apparaternas relativa konsolidering upprätthölls. I motsats till de prognoser som vår rörelse och dess ledare formulerade under åren 1943-45, så ledde inte det jättelika revolutionära uppsvinget vid krigsslutet fram till att de socialdemokratiska och stalinistiska apparaterna kastades ut, utan till att de förstärktes relativt, medan Fjärde Internationalen förblev svag och den pablistiska revisionismen, i apparaternas tjänst, skulle till slut lösa upp den. På detta sätt kombinerades, under de årtionden som följde på andra världskriget, ett kolossalt revolutionärt uppsving med en fördjupning av världsproletariatets ledarskapskris.

Det är denna ledarskapskris som är den grundläggande orsaken till alla de högst motsägelsefulla fenomen under denna efterkrigstid, från återuppbyggandet av kapitalismen i Europa och i Japan till bildandet av byråkratiserade arbetarstater, via delningen av Tyskland och väpnad invasion av vissa byråkratiska arbetarstater, genomförd av andra.

Det revolutionära uppsvinget har fram till denna dag förverkligats med de traditionella organisationerna som mellanhand, vilket har resulterat i att alla de erövringar som proletariatet tillkämpar sig, alla de exproprieringar av borgarklassen som det har förverkligat, har skett under kontroll av byråkratiska eller småborgerliga ledarskap. Det är av detta skäl som dessa nya arbetarstater byråkratiserades från och med sitt bildande, inklusive på Cuba.

Det vore grundlöst att förneka att alla dessa arbetarerövringar, och i synnerhet exproprieringen av borgarklassen i en rad länder, tillkämpades av massorna under ledning av byråkratiska ledarskap. Detta är ett problem av största vikt. Att inte ha löst det vid andra världskrigets slut förhindrade trotskisterna att förstärka Fjärde Internationalen och dess

sektioner.

Det är en lag i alla revolutioner att massorna, trots att de agerar mot de härskande klasserna oberoende av de byråkratiska apparaterna, under den revolutionära krisens första etapp strömmar till de traditionella organisationerna, vars apparater då kan tvingas anpassa sin kontrarevolutionära politik för att behålla ledningen. Det är den etapp av illusioner som även den ryska februarirevolutionen fick kännas vid. Om det då inte finns något revolutionärt parti som kan ta ledningen, så leder dessa illusioner massorna till nederlag, eller, undantagsvis – när de småborgerliga ledarskapen måste gå längre än de ville i brytningen med borgarklassen – till begränsade och deformerade erövringar.

Dessutom utnyttjades de nya revolutionära erövringarna på ett bedrägligt sätt för att på nytt förgylla apparaternas prestige, i synnerhet den stalinistiska apparatens. Samtidigt fördjupade dessa erövringar, motsägelsefullt, Kremlbyråkratins kris. Det vittnar brytningen mellan Kina och Sovjetunionen om, liksom den mellan Vietnam och Kina. Även resningen i Östberlin i juni 1953, den ungerska och polska revolutionen (1956), upptakten till en politisk revolution i Tjeckoslovakien (1968) osv., vittnar om detta.

- 7 Bildandet av byråkratiska arbetarstater är, i en mening, en av konsekvenserna av den kontrarevolutionära arbetsdelningen mellan imperialismen och Kreml. Imperialismen har strävat efter att, med stalinismens hjälp, göra det kapitalistiska systemets funktionssätt stabilt i de imperialistiska länderna. Stalinismen har koncentrerat sig på den svagaste länken i världskapitalismens kedja, där krisen varit mest akut, där massornas revolutionära verksamhet varit som störst, i gränsländerna till Sovjetunionen, i Östeuropa, i Kina, för att bromsa och därefter krossa massornas oberoende och revolutionära mobilisering. Att gripa in i dessa gränsländer var för Kreml en fråga om liv eller död. Det var uteslutet för dem att på andra sidan sina gränser låta arbetarrörelsens och massornas revolutionära mobilisering, som undgick deras kontroll, utveckla sig, eftersom en sådan mobilisering oundvikligen skulle ge återverkningar i Sovjetunionen, och hota deras egen existens som kontrarevolutionär parasit. Imperialismen, å sin sida, förstod att deras direkta ingripande i dessa länder, som förstörts av kriget och var offer för en katastrofal ekonomisk, social och politisk kris, skulle kunna provocera fram en revolutionär mobilisering, som skulle stå oberoende från Kreml och kunna åstadkomma en revolutionär process i hela Europa.

Det var på så sätt som exproprieringen av kapitalet i östra Europa, i Kina, i Jugoslavien, i Nordkorea och i Nordvietnam, inom ramen för den största kris som hela det världssystem som fastslagits i Jalta och Potsdam dittills känts vid, var ett oväntat resultat av två faktorer:

a) en eftergift som imperialismen tvingades att göra till den kontrarevolutionära stalinistiska byråkratin, för att kunna dra nytta av dess hjälp för att återuppbygga kapitalismen i Japan och i Västeuropa;

b) efterkrigstidens väldiga revolutionära uppsving i världskapitalismens svagaste länkar.

Imperialismen såg dock till att de eftergifter som den var tvungen att göra till massorna gjordes med byråkratin som mellanhand, dvs de opportunistiska och kontrarevolutionära apparaterna, för att de skulle kunna bromsa den påbörjade processen av permanent revolution.

Dessa eftergifter, gjorda på världsnivå, som en konsekvens av det revolutionära uppsvinget omedelbart efter krigsslutet, utgör dock inte desto mindre ofantliga erövringar för arbetarrörelsen och de arbetande massorna världen över. Som sådana är det alltså nödvändigt att försvara dem mot alla den imperialistiska kontrarevolutionens angrepp, liksom de erövringar som existensen av den cubanska arbetarstaten materialiserar, trots sin byråkratiska karaktär.

- 8** Byråkratin lyckades icke desto mindre bromsa den jättelika revolutionära process som inletts och att orsaka nederlag, i land för land, för de revolutionära arbetande massornas rörelse och på så sätt förhindra den revolutionära vågen att anta hela sin permanenta och världsomfattande dimension.

Den centrala erövring som grundandet av nya arbetarstater utgör för proletariatet begränsades och deformerades alltså av byråkratin. Existensen av byråkratiska arbetarstater konkretiserar på så sätt resultatet av en omfattande seger över imperialismen, och en tillbakagång som byråkratin åsamkat massrörelsen. Dessa staters arbetarkaraktär är helt och hållet en förtjänst av massornas revolutionära verksamhet, medan byråkratin, tvingad att acceptera denna erövring, inte gjort annat än ge dessa stater deras byråkratiska karaktär.

- 9** Den relativa förstärkning som byråkratin genomgick direkt efter kriget och den nödvändighet som den ställdes inför att, i ett visst antal länder, gå längre än den egentligen ville, gödde utvecklingen av den pablistiska revisionismen inom vår Internationals ledarskap.

Genom att dela upp världen i ”block” och ”läger”, att tilldela byråkratin den historiska uppgiften att genomföra revolutionen på sitt sätt och genom att bryta upp klasskampens världsomfattande enhet – en grundsten för Fjärde Internationals sedan dess grundande – lyckades denna revisionistiska strömning lösa upp vår International och på så sätt göra massrörelsens kontrarevolutionära ledarskap en ovärderlig tjänst och grundligt förvärpa det proletära ledarskapets kris. Under sådana villkor kunde vi inte dra nytta av de enorma möjligheter för uppbyggandet av ett nytt revolutionärt ledarskap för proletariatet som erbjöds av den situation som rådde i början av 1950-talet.

Tvärtom inleddes 1951, pga den pablistiska revisionismen, tre årtionden av ständig kris för vår internationella rörelse. Ingen av de objektiva faktorer som vi betraktat tidigare i texten rättfärdigar i sig krisen för vår International och dess svaghet. Den första och grundläggande orsaken till svagheten och upplösningen av vår International utgörs av den pablistiska revisionismen, som angrep vår rörelses grundläggande principer. Sålunda, och ingenting visar det tydligare, när en ny oktoberrevolution säkerligen var möjlig i den bolivianska revolutionen 1952, så förråddes denna revolution och leddes in i en återvändgränd av detta revisionistiska ledarskap, som då begick ett av de största förräderier som arbetarrörelsen utsatts för under det nuvarande århundradet.

- 10** Massornas framåttigande resulterar i att de kontrarevolutionära apparaternas relativa styrka och inledningen på deras kris existerar på ett förenat sätt. Under denna period kunde man sålunda se en allt djupare kris för stalinismen, som ledde den fram till gränsen för upplösning. Denna kris kommer i synnerhet till uttryck i en tendens – som Trotskij visar på – till framväxt av en ”nationell stalinism”. I takt med att de härskande klasserna exproprieras i de olika länder som vi har räknat upp ovan, så dras Kremlbyråkratin, som konfiskerat revolutionen för sin räkning, in i en motsägelsefull situation. Just pga av sina intressen som en privilegierad kast, var byråkratin oförmögen att skapa en federation av arbetarstater, omfattande Sovjetunionen, Polen, Rumänien osv., i sin vilja att till varje pris behålla dessa länder i ett beroendeförhållande, och den var därmed hänvisad till att bilda ”Nationalstater” med en byråkratisk karaktär. Därav, alltsedan 1945, utvecklingen av otaliga konflikter och motsättningar mellan Moskvabyråkratin och satellitbyråkratierna, som inte kunde behålla sin ställning annat än genom sin underordning till Moskva. De blodiga rättegångarna som genomfördes medan Stalin var i livet, och därefter händelserna i Östberlin, Polen,

Tjeckoslovakien, Ungern osv., utgör ett mått på de interbyråkratiska konflikternas innebörd och gränser. Å ena sidan kan satellitbyråkratierna som sådana inte bryta med Moskva utan att släppa lös den politiska revolutionens process. Å andra sidan tenderar motsättningarna mellan Moskvabyråkratin och satellitbyråkratierna att lösa upp byråkratins alla beståndsdelar, enligt det schema som Trotskij analyserade vad gäller fientligheten mellan "Reissfraktionen" (proletär) och Butenkofraktionen (imperialistisk).

Det handlar här givetvis inte om någonting annat än tendenser, och dessa tendenser har antagit, och kommer att anta, former som inte kan förutsägas. Det faktum som kvarstår är att det är den centrala kärnan i byråkratin själv som mest aktivt göder de "butenkonistiska" tendenserna. Det vittnar den sympati som denna centrala kärna uttrycker för de olika "reformförslag" (typ de som formulerats av Lieberman), som tenderar att ifrågasätta statsegendomen. Det faktum som också kvarstår är att Kremlbyråkratins djupt reaktionära politik redan drabbat samman med den inte mindre djupa processen av en utveckling mot en politisk revolution, som förankras i styrkan hos "oktobers förhållanden", dvs i de sociala erövringar till vilka massorna är djupt fästa och vars kontroll de vill rycka loss från Moskvabyråkratin och satellitbyråkratierna, och varifrån de hämtar hela sin styrka.

Imperialismen är så fullständigt medveten om dessa förhållanden att den, även om den anstränger sig för att använda motsättningarna mellan Kremlbyråkratin och satellitbyråkratierna, icke desto mindre stödjer byråkratins hela kontrarevolutionära agerande mot de arbetande massorna (Polen, Tjeckoslovakien osv.). Även om fallen med Kina och Jugoslavien här ryms inom denna övergripande ram, så bör de analyseras för sig. Det var mot Stalins vilja som Tito och Mao grep makten. Men såväl i Jugoslavien som i Kina var det i nära samarbete med Stalin och Kremlbyråkratin som byråkratins makt konsoliderades. Visst bidrog den jugoslaviska och kinesiska revolutionens ursprung alltifrån början onekligen till en viss autonomi för byråkratierna i dessa två länder. Det som Stalin kunde göra med Gomulka, Slansky, Kostov (och säkerligen Dimitrov), dvs eliminera dem från makten i ett försök att överskrida de motsättningar som vi analyserat ovan, kunde han inte göra med Tito. Varken Stalin eller Krustjov kunde heller göra det med Mao. (En av Koreakrigets aspekter består just i Stalins försök att förbruka den kinesiska revolutionens inflytande.)

I sin egenskap av privilegierade kast hamnar de jugoslaviska och kinesiska byråkratierna icke desto mindre i samma typ av motsättningar som Kremlbyråkratin och de försöker att övervinna dem på samma sätt, utifrån den "fredliga samexistensens" linje. Men det är den amerikanska imperialismen och Kremlbyråkratin som utgör grundpelarna i den "fredliga samexistensens" politik. Utifrån detta faktum kvarstår de jugoslaviska och kinesiska byråkratierna under Kremlbyråkratins beroende, som i sin tur står under beroende av den amerikanska imperialismen. Ingen kan förneka att de finns stora motsättningar som ställer Kremlbyråkratin mot de kinesiska och jugoslaviska byråkratierna, å ena sidan, och mot satellitbyråkratierna, å den andra. Men i försöken att lösa de interna motsättningarna inom varje byråkati, liksom de som ställer de olika byråkratierna mot varandra, tenderar alla att vända sig till imperialismen. Det "alliansfria" Jugoslavien är beroende av imperialismens krediter i samma utsträckning som Polen. Och om Beijingbyråkratin mångfaldigar sina erbjudanden om tjänster till Washington, så har Carter, i Kissingers följd, förtydligat att den amerikanska politiken inte syftar till att bilda ett block mellan Kina och USA, mot Sovjetunionen. Det är tydligt att Washington mycket väl förstår att, samtidigt som de mångfaldigar sina ansträngningar för att sätta press på Sovjetunionen, så kommer det för USA inte på fråga att "kvalitativt" förändra sina relationer med Sovjetunionen, dvs den "fredliga samexistensen", i vilken även relationerna mellan de olika byråkratierna ingår.

Låt oss slutligen betrakta kommunistpartierna i de imperialistiska, eller av imperialismen dominerade, länderna. Som Kremlbyråkratins ombud utgörs deras huvudsakliga uppgift av att sätta upp en kontrarevolutionär bevakning till försvar av detta privilegierade kasts intressen. Av den orsaken säkrar kommunistpartierna överallt försvaret av den borgerliga ordningen, mot det revolutionära uppsvinget; överallt, oavsett politisk form på den borgerliga regimen – sönderfallande bonapartism i Frankrike, monarki i Spanien, militärdiktatur i Argentina. Ingenting visar tydligare den verkliga innebörden av ”eurokommunismen” än utvecklingen av det franska kommunistpartiet, som nyligen förstärkt sina aldrig avklippta band till Kreml!

Kommunistpartiernas beroende av Moskva har att göra med själva deras natur. De socialdemokratiska apparaterna är imperialismens direkta ombud i varje land, de stalinistiska apparaterna är imperialismens indirekta ombud, via sin underkastelse till den stalinistiska byråkratin, som ”definitivt gått över till den borgerliga ordningens sida”. Återstår att imperialismens och Kremlbyråkratins förenade kris oundvikligen återspeglas inom kommunistpartierna. I dessa partier uttrycks alltså samtidigt den borgerliga ordningens kris, vars försvar de åtar sig, och krisen för Kremlbyråkratin, som de, av sin natur, måste försvara för att i varje land bevara sin kontrarevolutionära ställning och plats, såsom ”borgerliga arbetarpartier”.

I en text som heter *Efter München*, tar Trotskij upp problemen kring de stalinistiska partiernas framtid:

”Vad gäller det f d Komintern, så är dess sociala bas i egentlig mening av dubbel natur. Å ena sidan, lever den med understöd från Kreml, underkastar sig dennes order och, i den meningen, är varje f d kommunistisk byråkrat lillebror till och underordnad den sovjetiske byråkraten. Å andra sidan, när sig det f d Kominterns olika mekanismer från samma källor som socialdemokratin, det vill säga från imperialismens övertvinster. Kommunistpartiernas tillväxt under de senaste åren, deras intrång i småborgarklassens led, deras inrättande i statsapparaten, fackföreningarna, parlamenten, kommunfullmäktige etc. har på ett extremt sätt förstärkt deras beroende av sin egen imperialism, i förhållande till deras traditionella beroende av Kreml.”

Denna analys ger oss verktygen för att förstå den kris som för närvarande sliter sönder Kremls internationella apparat. Utvecklingen av de tendenser som Trotskij analyserar göder de krafter som tenderar att ifrågasätta de olika kommunistpartiernas strikta underordning under Kreml, till förmån för direkta förbindelser med sin egen borgarklass. Dessa krafter har till exempel genomgått en enorm utveckling inom det italienska kommunistpartiet.

Men den ”dubbla natur” i det f d Kominterns grund, som Trotskij talar om, är en verklighet för alla kommunistpartier i väst, oavsett om de åberopar sig på ”eurokommunismen” eller inte. Så motsvarar kommunistpartiets försvar av den argentinska diktaturen helt och hållet Kremlbyråkratins behov, samtidigt som det utvecklar tendenser inom det argentinska kommunistpartiet till ett större ”beroende av sin egen borgarklass”. Detsamma gäller det spanska och det franska kommunistpartiet. Detta har aldrig lett till, och kommer aldrig att leda till, att dessa kommunistpartier omvandlas till socialdemokratiska partier, eller till ett oberoende från Moskva, utan bara till kris och sprängning. Den pågående processen inom det spanska kommunistpartiet är en ny illustration av detta.

Krisen utgår just ifrån omöjligheten av en process av ”socialdemokratisering” av ett stalinistiskt parti, i en situation där Kremlbyråkratins intressen, med krav på ett mer direkt ansvarstagande för att bevara de existerande borgerliga regimerna, därigenom driver fram ett

större beroende till borgarklassen och frigör nationella strömningar. Endast proletära revolutioner har, såsom en biprodukt till dessa revolutioner, kunnat skapa en brytning mellan stalinistiska partier och Moskva. De ”exceptionella omständigheter”, som *Övergångsprogrammet* pratar om, har lett småborgerliga partier – inklusive stalinistiska – att gå längre i sin brytning med borgarklassen och också i vissa fall, i sin brytning med Kremlbyråkratin. Men dessa kommunistpartier (det kinesiska, jugoslaviska osv) förblir inte bara byråkratiska och kontrarevolutionära partier, utan är i den slutliga analysen beroende av den sovjetiska byråkratins dominerande existens på världsnivå. I denna mening förblir de stalinistiska partier.

Vid sidan av dessa motsättningar mellan ”nationella stalinismer” och Moskvastalinismen, har vi, under påverkan från inledningen av den politiska revolutionen, sett en viss positiv utveckling, åt vänster, dvs vissa sektorer orientering mot ställningstaganden som objektivt börjar likna trotskistiska, huvudsakligen i Tyskland, Ungern, Tjeckoslovakien och Polen.

- 11** Från och med 1953 har våldsamma utbrott skapats. De har gött den politiska revolutionens process och förvarnat om dess spridning som ett allmänt fenomen.

Denna process började med strejkerna i Östberlin och det östtyska proletariats mobilisering 1953, den förstärktes därefter med Polen och framförallt med inledningen på en direkt politisk revolution i Ungern 1956. Därefter kom Pragvåren 1968 och de polska strejkerna 1970-71. Det handlar om en oundviklig process som, även om den ännu inte blivit ett allmänt fenomen, redan nått Sovjetunionen. Varje våg av den politiska revolutionen har dessutom varit kraftfullare än den föregående och stimulerat viljan hos de folk som förtrycks av Kremlbyråkratin att återerövra, tillsammans med alla demokratiska friheter och arbetarfriheter, deras fulla rätt till nationellt självbestämmande.

Efter att ha spelat en avgörande roll i försvaret av erövringarna från oktober (Stalingrad) kom det sovjetiska proletariatet i ett utmattat skick ur kriget, som kostat miljontals offer. De första stora striderna som stakar ut den politiska revolutionens frammarsch genomfördes i de andra byråkratiska arbetarstaterna, utan att det sovjetiska proletariatet då spelade huvudrollen. Men under de år som följer har det återskapat sin kampförmåga genom att stå emot byråkratins ekonomiska angrepp och i striderna för oberoende fackföreningar.

- 12** På samma sätt har det amerikanska proletariatet, som spelade en central roll genom att vägra låta andra världskriget förlängas i form av ett kontrarevolutionärt krig mot Sovjetunionen och av ett angrepp på den kinesiska revolutionen, inte längre, under den efterföljande perioden, framträtt som huvudrollsinnehavare på världsrevolutionens scen. Men de amerikanska massornas kamp mot Vietnamkriget bidrog direkt till det historiska nederlag som den amerikanska imperialismen drabbades av. Samtidigt förberedde den de amerikanska arbetarnas återmobilisering mot de omfattande angrepp som de drabbas av sedan den världsekonomiska krisens inledning. Efter den revolutionära situationen omedelbart efter krigsslutet, har det västeuropeiska proletariats strider, sedan 1947, hållits tillbaka. Det är dock under denna period som folken och arbetarna i de utvecklade länderna och kolonierna drog igång storslagna strider för sitt nationella oberoende. Under följande år visar det västeuropeiska proletariatet på nytt sin närvaro. Generalstrejk i Frankrike 1953, mobiliseringar och strejker i Italien och England, återmobilisering av proletariatet i Spanien, utgör föregripande tecken för den centrala utvecklingen som utmärker året 1968 och åren därefter.

13 Arbetare från världen över har om och om igen orsakat nederlag för den amerikanska imperialismens kontrarevolutionära planer, som syftat till att angripa Sovjetunionen och övriga arbetarstater. 1945 vägrade de, med de amerikanska arbetarna i uniform i första ledet, att fortsätta kriget, denna gång mot Sovjetunionen, vilket var imperialismens intentioner. Därefter orsakade de nederlag för imperialismen i Korea och drev tillbaka maccarthyismen i USA. Den amerikanska imperialismens nederlag i Vietnam materialiserar det första historiska nederlaget som drabbat den amerikanska imperialismen. Denna avgörande händelse utgör en del av en ny revolutionär period. Det är hädanefter den proletära revolutionens omedelbara förestående som karaktäriserar relationerna mellan klasserna på världsnivå.

Tes 10

Den omedelbart förstående revolutionens period öppnas

Lösningen på ledarskapskrisen står på dagordningen

Låt oss än en gång repetera Lenins analys: den epok som vi för närvarande lever i är imperialismens epok, kapitalismens högsta stadium. Det är den proletära världsrevolutionens epok, och den kan inte segra med mindre än att Fjärde Internationalen, den socialistiska revolutionens världsparti, står i ledningen för proletariatets frigörelsekamp. Denna epok består av olika perioder, olika konjunkturer, som inverkar på det ena eller det andra partiet, samt det revolutionära partiet självt.

Revisionismen förnekar att vi befinner oss i den proletära revolutionens epok. Det är därför den, efter att ha fört fram "teorin" enligt vilken "århundraden av övergång", dominerade av byråkratin, sträcker ut sig mellan kapitalismen och socialismen, har formulerat andra teorier: "nykapitalism", "nyimperialism" och, till sist, "kapitalismens tredje ålder".

Dessa olika "teorier" begränsar sig inte till att motsäga den leninistiska definitionen av imperialismens epok, såsom en epok av absolut förfall, av kroniska kriser i den kapitalistiska ekonomin, "en epok av krig och revolutioner" osv., utan i konsekvensens namn ifrågasätter de tesen enligt vilken de objektiva förutsättningarna för den proletära revolutionen är uppnådda. I den meningen utgör de teorier som förstör Fjärde Internationalen.

De senaste åren vittnar om motsatsen. Utvecklingen mot den socialistiska revolutionen och imperialismens kris har genomgått ett kvalitativt språng: vi har gått in i en ny period av världsrevolutionärt uppsving. Denna period inleddes 1968, den började utvecklas fullt ut från och med 1974 och gjorde ett nytt språng 1979.

Detta språng framåt för det revolutionära uppsvinget är ett led i imperialismens världsekonomiska kris, som med full kraft slår mot arbetarstaterna. Resultatet är en ny period i imperialismens och stalinismens kris, men helheten av de tendenser och förhållanden som karaktäriserar den koncentreras i det kvalitativt nya drag, av central betydelse, som definierar den: den samlar de nödvändiga villkoren för att övervinna proletariatets ledarskapskris. Processen av isolering och kris för Fjärde Internationalen kastas om, villkoren för att bygga trotskistiska partier med massinflytande, med vilka det kommer att vara möjligt att gå framåt mot nya oktoberrevolutioner, finns för handen.

Vi definierar denna period som den omedelbart förestående revolutionens period, eftersom den förenar den sociala revolutionen och den politiska revolutionen, på en högre nivå, medan ledarskapskrisen börjar få en lösning. Sålunda förbådas, för kommande sociala och politiska revolutioner, förverkligandet av villkor liknande de som föregick oktoberrevolutionen.

Den omedelbart förestående revolutionens period är, liksom de omedelbart föregående, led i den process som inleddes 1943. Det var då som historien genomgick en historisk vändning. Den tyska imperialismen hade, tack vare sin militärapparat, tvingat på huvuddelen av Europa – inklusive en del av Sovjetunionen – sin "nya europeiska ordning". På så sätt konkretiserades den största kontrarevolutionära seger som imperialismen vunnit sedan den ryska revolutionen 1917. Då, just vid det tillfälle då den tyska imperialismen började falla samman, återtog proletariatet, som under 20 år drabbats av nederlag på nederlag, initiativet i klasskampen på världsnivå.

Under andra världskriget besegrades alla de gamla imperialistiska stormakterna på den europeiska kontinenten på sitt eget område, medan den engelska imperialismen förblev väldigt försvagad. I Asien hade den japanska imperialismen besegrat alla de gamla stormakterna, bara för att i sin tur krossas av den amerikanska imperialismen, som såsom krigets ende segrare då befann sig på höjden av sin makt.

Samtidigt med det jättelika revolutionära uppsvinget inträffade vid krigsslutet ett verkligt sammanbrott för det kapitalistiska systemet. Under åren 1943 till 1949 vann proletariatet och arbetarna världen över centrala segrar. Denna period inleds med segern vid Stalingrad och den revolutionära krisen i Italien och kulminerar med den kinesiska revolutionen. Under denna period förverkligas de största erövringar som någonsin gjorts av revolutionen, med en expropriering av utsugarna och imperialismen på en tredjedel av jorden. Detta trots det faktum att stalinismen lyckades kontrollera dessa exproprieringar, att bygga upp byråkratiserade arbetarstater i länderna i fråga, och på så sätt politiskt expropriera massorna från sina erövringar. Under denna period kombineras apparaternas relativa förstärkning med den teoretiska, politiska och organisatoriska svagheter hos Fjärde Internationalens kader.

Det är nödvändigt att insistera på den centrala och avgörande betydelsen av denna historiska vändning, liksom på den roll som Kremlbyråkratin åtog sig, genom att innesluta och begränsa den revolutionära våg som utgick från kriget, och genom att ge sitt stöd till den amerikanska imperialismen i uppbyggandet av en ny imperialistisk ordning.

En ny period i efterkrigstidens klasskamp öppnades 1949. Det som karaktäriserar den är imperialismens förnyade försök att gå på offensiv mot massrörelsen och tillfoga den ett centralt nederlag, liksom misslyckandet med detta försök. De fåtaliga segrar av större omfattning som den vinner (Indonesien, Brasilien) förändrar inte denna periods natur, som man kan definiera som en *instabil jämvikt*.

Mellan 1949 och 1952 framträder de faktorer som karaktäriserar påföljande år. De kontrarevolutionära apparaterna – i huvudsak stalinismen – lyckas hålla tillbaka den revolutionära vågen. De gör det därmed möjligt för imperialismen att förena villkoren för den ekonomiska ”boomen”: en växande injektion av vapenkrediter i ekonomin, utsugning av arbetarklassen – med hjälp av Marshallplanen – samt av de koloniala och halvkoloniala länderna. Det ”kalla kriget” inleds, imperialismen försöker, utan att lyckas, att besegra världsrevolution i Korea. Stalinismens försök att under efterkrigstiden upprätthålla status quo leder dock redan från början till splittringar inom dess led. Den med Jugoslavien visar på byråkratin djupa interna motsättningar och de svårigheter som den har att kontrollera massrörelsen. Imperialismen måste, å sin sida, konfronteras med ett revolutionärt krig i Indokina, med massuppsvinget i Latinamerika, med den stora arbetarrevolutionen i Bolivia 1952, med krisen i Mellanöstern, med den franska imperialismens instabilitet osv.

Det är från och med 1953 som den politiska revolutionen och den sociala revolutionen för första gången framträder på ett förenat sätt på den historiska scenen, såsom två aspekter av samma process, den proletära världsrevolutionen.

Den politiska revolutionens uppsving inleddes den 17 juni 1953, med upproret i Östberlin. Men, såsom alltid, är historiens språng framåt förberedd genom en kvantitativ ackumulation av faktorer, som plösligt leder fram till ett kvalitativt språng. Detta är ett led i den instabila jämviktens period, som karaktäriseras av imperialismens förnyade försök att förändra styrkeförhållandena genom mäktiga offensiver, samt av proletariatets försök att förändra denna instabila jämvikt till sin fördel.

Från och med 1953 träder proletariatet fram på scenen i alla de byråkratiserade arbetarstaterna. Det är just vid denna tidpunkt, då den politiska revolutionens första tecken träder fram, då klasskampens egen utveckling visar på att klockan har slagit för Fjärde Internationalens uppbyggnad, som den pablistiska revisionismen kapitulerar inför den stalinistiska byråkratin och provocerar fram en upplösning av vår International.

Den politiska revolutionen utgör en kvalitativt ny händelse under denna period, även om den, låt oss upprepa det, inte förändrar naturen hos en instabil jämvikt som imperialismen försöker att

förändra genom mäktiga offensiver.

Trots att världsproletariatet hade vunnit stora segrar, så hade inga större symptom på den politiska revolutionen framträtt på historiens scen innan denna tidpunkt. Proletariatet i Sovjetunionen, Östeuropa, Kina och Jugoslavien hade drabbats av trycket från de stora kontrarevolutionära krigen.

Tiotal miljoner arbetare, i synnerhet i Sovjetunionen och i Kina, hade gått under i dessa krig i de olika regionerna, och proletariatet hade praktiskt taget försvunnit från scenen. De arbetande massorna, huvudsakligen i Sovjetunionen, fick, gentemot nazismen, betala försvaret av de revolutionära erövringarna från oktober, som var levande i deras medvetanden, med miljontals döda, och de var utmattade vid andra världskrigets slut. Det var det som hade gjort att det sovjetiska proletariatet in det närmaste hade försvunnit från den politiska scenen. Därav den politiska revolutionens försening.

Världsproletariatets ledarskapskris, förvärrad av den stalinistiska politiken med ”fredlig samexistens”, gjorde det då möjligt för imperialismen, i synnerhet i Västeuropa att återupprätta den borgerliga ordningen och ge den en relativ stabilitet. Till denna stabilitet bidrog de franska och italienska kommunistpartiernas politik på ett väsentligt sätt. Genom att förråda proletariatet i dessa två länder möjliggjorde de och underlättade de en seger för De Gaulles reaktionära bonapartism i Frankrike samt inrättandet och bibehållandet av kristdemokraternas reaktionära regering i Italien.

Även om imperialismen hade Kremlbyråkratins och de andra parasitära byråkратиernas stöd och även om den lyckades återuppbygga ekonomin och de kapitalistiska staterna såväl i Japan som i Västeuropa, så kunde den dock inte tillfoga världsproletariatet ett avgörande nederlag, av det slag att det kunde vända på den klasskampprocess som inletts 1943. Det är därför som de olika perioder som följt på varandra sedan denna historiska vändpunkt utgör led i ett och samma sammanhang av segrar för proletariatet. Ett sammanhang som inte inbegriper något historiskt nederlag för proletariatet.

Det är tvärtom under denna period som den cubanska revolutionen segrar och inrättar en ny arbetarstat, denna gång i det kapitalistiska väst, och som den amerikanska imperialismens kontrarevolutionära krig mot det vietnamesiska folket, liksom dess motstånd, samtidigt utvecklas. Den cubanska revolutionen blev utgångspunkten för en intensiv revolutionär process i Latinamerika. En process som dock skulle avledas in på den småborgerliga gerillapolitikens vägar av det castristiska och guevaristiska ledarskapet. Denna process skulle också komma att sprida sina influenser i Europa.

Alla imperialismens försök att återta initiativet och besegra massrörelsen misslyckades alltså kapitalt, förutom i Indonesien, Brasilien och några andra länder. Det var tvärtom revolutionen som vann stora segrar och, i sista instans, imperialismen som besegrades.

Under de 20 åren mellan 1949 och 1968 förenades alltså alla villkor för en ny vändning av världshistorisk omfattning i klasskampen. Visserligen förekom inte en lika intensiv klasskamp och ett lika mäktigt revolutionärt uppsving som under den föregående perioden, från 1943 till 1949, men det var under den senare perioden som den politiska revolutionen trädde fram som ett kvalitativt fenomen. Låt oss insistera på denna punkt. Om perioden 1943-49 kan man säga att den innefattade den mest intensiva kris för imperialismen, det största revolutionära uppsvinget och det största antalet revolutionära segrar som historien dittills känner, men den efterföljande perioden är den period då den proletära revolutionen sträcks ut till de byråkratiska arbetarstaterna. Från och med 1968, under den omedelbart förestående revolutionens period, ser vi hur klasskampens världsomfattande enhet höjs till ett högre stadium, en ouppdelbar kombination, i en permanent, inte sporadisk, form, av den politiska revolutionen i de byråkratiska

arbetarstaterna och den sociala revolutionen i de imperialistiska och kapitalistiska staterna. Det handlar alltså om en ny period, en period på en högre nivå, under vilken även sammanstötningarna i slutet på 1960-talet och i början av 1970-talet i Peru, Bolivia, Chile och Argentina äger rum, vilka utgör en del av inledningen på den omedelbart förestående revolutionens epok.

Vilka händelser är det som 1968 signalerar att en ny revolutionsperiod öppnas? Generalstrejken i Frankrike, krisen i Peru, "cordobazon" i Argentina, radikaliseringen av det palestinska folkets nationella kamp, som 1970 utvecklas till försovjetiska organisationsformer (Irbid), Folkförsamlingen i Bolivia. Allt detta i de kapitalistiska länderna. Men den avgörande händelsen är den politiska revolutionens uppsving i Tjeckoslovakien 1968. Den materialiserar en kvalitativ förändring, eftersom proletariatet bygger organ som överskrider den atomisering som utmärkte den politiska revolutionens föregående processer (Östberlin, Polen, Ungern) och går så långt som att, under kommunistpartiets 14:e Kongress, resa nödvändigheten av ett nytt parti. Trots att landet invaderas av Kremels trupper, så kräver proletariatet, i "opposition", rätt att organisera sig, etablera kontakter med den polska "oppositionen", med arbetarrörelsen i världen och med trotskismen.

Därefter utspelar sig en liknande process i Polen, som utmärks av storstrejken i östersjöhamnarna (december 1970 – januari 1971), bildandet av den centrala strejkkommittén i Stetzin, utbrottet 1976 och strejkvågen under sommaren 1980, som krävde rätten att bilda oberoende fackföreningar och reser frågan om ett socialistiskt Arbetarparti. Även inne i Sovjetunionen börjar aktioner och strejker med samma inriktning som i Polen att utvecklas.

Denna utveckling av de politiska revolutionerna i de byråkratiska arbetarstaterna, från och med 1968, öppnar helt nya möjligheter att lösa den revolutionära ledarskapskrisen, samtidigt som den bekräftar giltigheten av Fjärde Internationalens program. Proletariatet strävar spontant dit och mångfaldigar de möjligheter som öppnas för trotskismen såsom det enda alternativa ledarskapet i den proletära världsrevolutionen, och speciellt i den politiska revolutionen.

Detta innebär inte att massornas mobilisering är, eller kommer att vara, samtidig i alla länder, eller att det, utifrån periodens karaktär, följer att revolutionära eller förrevolutionära situationer utvecklas i alla länder. En karakterisering som gäller en hel världsomfattande period får inte blandas samman med klasskampens konjunkturella situation på nationell nivå. Men den ojämna och kombinerade utvecklingen av världsproletariatets strider, reser på ett alltmer direkt sätt frågan om det revolutionära ledarskapet såsom ett villkor för att nya oktoberrevolutioner ska inträffa.

Omkring 1974 sker ett nytt språng i världsrevolutionens utveckling och imperialismens kris, som bekräftar och förstärker dragen i den period vi lever i, nämligen Vietnams seger, ett politiskt nederlag som är det värsta som den amerikanska imperialismen drabbats av i historien. Det förvärrade krisen för det amerikanska politiska ledarskapet och spred sig till alla andra borgerskap. Det världsrevolutionära uppsvinget erövrade en ny styrka.

Den portugisiska revolutionen förstärkte även den dragen hos denna period. Störtandet av den fascistiska diktaturen och nedmonteringen av statsapparaten bildade förutsättningar för en process av dubbelmakt som återupptog element från de europeiska mobiliseringarna efter andra världskriget (Frankrike, Italien), från den bolivianska revolutionen 1952 och från rörelsen i riktning mot den politiska revolutionen i Ungern, Polen och Tjeckoslovakien. Trots ledarskapets förrädiska politik, som gjorde det möjligt att återinsätta en reaktionär regering, så förlängdes den portugisiska revolutionens process in i en kris för de flesta europeiska stater.

De demokratiska, anti-imperialistiska och anti-kapitalistiska striderna i de koloniala och halvkoloniala länderna, liksom de förtryckta nationaliteternas strider, utgör även de en integrerad

del av den proletära revolutionens utveckling, och de är nära kopplade till varandra.

Vidare har imperialismen drabbats av effekterna av slutet på den ekonomiska ”boomen”, som hade sträckts ut över två årtionden.

Den kris som inleddes 1974-75 är inte en klassisk cyklisk kris. Den fördjupas från år till år och tenderar att gå över i ett kvalitativt språng, allteftersom villkoren för en upplösning av världsmarknaden och av den internationella arbetsdelningen växer fram. Den har blivit kronisk, drabbar alla kapitalistiska länder och världsmarknaden i sin helhet. Inflationen, arbetslösheten och den monetära obalansen är uttryck för denna kris och dess tendenser till recession. Även om den amerikanska imperialismen tveklöst bevarar sin hegemoniska ställning, så försvagas dess ekonomiska och politiska styrka. Imperialismens kris kommer ständigt till uttryck i det revolutionära uppsvinget.

Denna ekonomiska kris får återverkningar i de länder där borgarklassen har exproprierats, vilket inte bara beror på den katastrofala hanteringen av planekonomin, grundad på produktionsförhållanden som utgår ifrån den parasitära byråkratins expropriering av kapitalet. Samtidigt som byråkratin förhindrar en arbetarkontroll över planekonomin, så stänger den inne varje ekonomi inom nationella gränser, vilka den förstärker, och vidarebefordrar alla de former av påtryckningar som imperialismen, som dominerar världsmarknaden, utövar på de byråkratiska arbetarstaternas ekonomier.

Händelsutvecklingen visar dock alltmer att produktivkrafterna, för att kunna utvecklas fullt ut, kräver en expropriering av kapitalet världen över, en ny internationell arbetsdelning och ett progressivt försvinnande av de nationella gränserna. Världskrisens press på det kapitalistiska produktionssättet kombineras med de specifika motsättningarna i arbetarstaternas byråkratiska skötsel, i form av omfattande offensiver mot arbetarklassen på det ekonomiska området, vilket förebådar en allmän kris i de samhälleliga förhållandena.

Det internationella revolutionära uppsvinget, oavbrutet sedan 1968, gick in i en ny fas 1974 och har tagit ett nytt språng framåt i slutet på 1970-talet.

Det iranska revolutionen innebar ett hårt slag för imperialismen i ett av dess strategiska fästen. Trots den försonande politiken hos den ”islamska” borgerliga nationalismen, som förts fram till revolutionens ledning, och trots stalinismens kontrarevolutionära inriktning, så bevarar den hela sin aktualitet. Det revolutionära störtandet av Somozas diktatur har objektivt öppnat möjligheten för en nytt Cuba i Centralamerika, vilket stimulerar massornas revolutionära mobilisering i grannländerna, i synnerhet i Salvador och Guatemala. Den skadliga roll som spelats av de småborgerliga och samarbetsvilliga ledarskapen, liksom den tvingande nödvändigheten av ett revolutionärt marxistiskt, dvs trotskistiskt, parti, har dock än en gång kommit till tydligt uttryck i denna situation.

Uttrycken för det revolutionära uppsvinget är idag många. Tendensen till ett förvärrande av stalinismens kris och intensifieringen av det revolutionära uppsvinget öppnar, för våra trotskistiska kärngrupper, möjligheten att omvandla sig till partier med massinflytande, med andra ord öppnas vägen till början av en lösning på krisen för proletariatets revolutionära ledarskap.

En ny fas i revisionismens kris och en process för trotskistisk omgruppering (bildandet av Paritetskommittén) öppnades slutligen 1979. Detta är samtidigt en produkt av den omedelbart förestående revolutionens epok och ett konstituerande element i de processer som karakteriserar den.

KAPITEL II

Efterkrigsetappen: faktorer som bildar den omedelbart förestående revolutionens period

Tes 11	En oväntad förlängning av den revolutionära ledarskapskrisen	38
Tes 12	Februari och oktober: ännu aktuella lärdomar	42
Tes 13	Revolution och arbetarmedvetande	47
Tes 14	Vad är en revolutionär situation?	54
Tes 15	Apparaternas relativa förstärkning och kris	59
Tes 16	Stalinismen och castrismen: de sociala grunderna för deras kontrarevolutionära politik	62
Tes 17	Trots efterkrigstidens ekonomiska "boom" så stagnerar produktivkrafterna, medan destruktivkrafterna oavbrutet växer	67

Tes 11

En oväntad förlängning av den revolutionära ledarskapskrisen

Den proletära revolutionens utveckling från och med andra världskriget har rest nya teoretiska och politiska problem för Fjärde Internationalen. Dessa problem kunde dock inte, och kan inte, lösas annat än inom ramen för dess principer och dess program.

Vår International – och Trotskij själv – hade inte förutsett att världsproletariatets ledarskapskris skulle sträcka ut sig över mer än fyra årtionden utan början på en lösning i sikte. Följaktligen hade den inte heller förutsett den relativa utvecklingen av och bibehållandet av influensen från de kontrarevolutionära byråkratiska apparaterna – i synnerhet den stalinistiska apparaten – eller den propagandistiska karaktär som den själv bibehöll trots det jättelika revolutionära uppsving som utvecklade sig under dessa fyra årtionden. Den kunde inte heller förutse möjligheten av en kris av revisionistisk natur, som den som inträffade i början på 1950-talet och som innebar en upplösning av vår International som varade i närmare 30 år.

Mot alla prognoser har ingen revolution liknande oktoberrevolution, dvs ledd av ett revolutionärt parti och med ett införande av proletariatets diktatur, ägt rum sedan 1917. Under perioden efter andra världskriget har revolutionerna inte fullbordats, även om de revolutioner som följt på varandra lett till en djup kris för imperialismen och till ett revolutionärt uppsving större än de som följde på 1917. De har stannat vid februarirevolutioner, utan att, i avsaknaden av ett revolutionärt parti, de element av dubbelmakt som skapats har kunnat utvecklas till oktoberrevolutioner. I slutet av kriget, i synnerhet i Västeuropa, lyckades de olika borgerskapen, i Frankrike, Italien osv., att, med hjälp av kommunistpartierna, slå sönder elementen till dubbelmakt och återskapa de borgerliga staterna.

I Öststaterna byggdes de byråkratiska arbetarstaterna upp på grundval av att elementen av demokratisk arbetarmakt förstördes.

Alla dessa revolutioner, som inleddes med ett sammanbrott av den borgerliga staten, stannade på något sätt halvvägs och böljade tillbaka, några till ett återuppbyggande av den borgerliga staten (Frankrike, Italien osv.), andra till ett bildande av byråkratiska arbetarstater.

Vissa av dessa revolutioner, i ett stort antal länder, utvecklades fram till en expropriation av borgarklassen, utan att den proletära ledarskapskrisen lösts och utan att revolutionära marxistiska partier stått i dess ledning.

De revolutioner som ägde rum strax efter andra världskriget och därefter kontrollerades av borgerliga eller småborgerliga ledarskap, medan Fjärde Internationalen förblev svag och krisdrabbad. De arbetarstater som skapades kontrollerades av partier bundna till Kreml, stalinistiska partier, eller, i fallet Cuba, av småborgerliga rörelser som integrerat och underordnat sig under stalinismen. De byråkratiska apparaterna förstärktes relativt, även om de befann sig i kris, och bibehöll och utökade sin kontroll över massrörelsen.

För att förstå denna förstärkning av de byråkratiska apparaterna och utsträckningen av deras kontroll över massrörelsen är det dock nödvändigt att gå till väga enligt de tankebanor som Trotskij la grunden till. Denna förstärkning är oskiljaktig från en verklig ackumulation av motsägelser. Motsägelser som visade sig redan medan Stalin var i livet, i krisen i förhållandet mellan Kreml och det jugoslaviska kommunistpartiet, samt i den kinesiska revolutionen, som segrade mot Stalins vilja.

Dessa väsentliga händelser, som redan lyfts fram tidigare i dessa *Teser*, fick sina återverkningar inom Fjärde Internationalens led. Svagheten i dess ledning blev uppenbar när den konfronterades med dessa händelser. Den gav dogmatiska, sekteristiska, propagandistiska, eller, vilket var det värsta, revisionistiska svar.

Pablismen utgör revisionism, och inte bara ett visst antal avvikelser. I grunden såväl för de tillfälliga avvikelserna, som för revisionen av den revolutionära marxismen och av Fjärde Internationalens program, finns vissa teoretiska problem, nära kopplade till lärdomarna från bolsjevikrevolutionen. I vissa fall har man ensidigt använt oktoberrevolutionen såsom en nödvändig modell, i dess form och metod, för alla revolutioner i vår epok, i andra fall har man, i extremfallet, gått så långt som att förneka de grundläggande lärdomarna från samma oktoberrevolution, liksom själva naturen hos den epok som den markerar inledningen på.

Det är onekligen så att Fjärde Internationalen efter kriget inte förstod det som Lenin dock redan förklarat under sin levnad: grunden kommer att förbli densamma (en revolutionär förstörelse av den borgerliga staten), men den väg och de former som revolutionen i andra länder kommer att ta kommer inte att vara identisk med de som förverkligades i Ryssland. "Modell"-begreppet är främmande för marxismen.

Inför framträdandet av byråkratiska arbetarstater drog pablismen för sin del slutsatsen att vi framför oss hade en nödvändig historisk epok av byråkratins herravälde, en epok under vilken inga nya oktoberrevolutioner skulle äga rum.

Vid tidpunkten för Fjärde Internationalens grundande karaktäriserades världssituationen av den ekonomiska kris som höll i sig sedan 1929, det stalinistiska förräderiet, fascismens framväxt och andra världskrigets närtstående utbrott. Genom att ta stöd av sitt program, som i form av principer sammanfattar de historiska lärdomarna från den proletära revolutionens utveckling i krigens och revolutionernas epok – principer som är ensamma om att möjliggöra en förståelse av efterföljande händelser – så fastställde Fjärde Internationalen sina perspektiv och sina omedelbara uppgifter med hänsynstagande till denna konkreta situation. Erfarenheterna från första världskriget ledde den till att förutse att samtidigt som imperialismen skulle rasa samman, så skulle vi få se en extraordinär utveckling av revolutionen, vilket i sin tur skulle tjäna som bas för Fjärde Internationalens utveckling och dess omvandling till ett världsparti som kunde stödja sig på partier med massinflytande i ett visst antal länder.

Händelsernas gång sedan andra världskriget har dock tagit nya och oväntade former. Men, som Trotskij sa, teorin är inte en check in blanco som verkligheten bara har att lösa in. Den är en vägledning för handling. De svagheter som prognoserna innehåller utgår ifrån den marxistiska lag som säger att verkligheten alltid är rikare än de mest rigorösa teoretiska schemana.

De handlar här om ett fenomen av samma natur som när Marx och Engels för första gången formulerade perspektivet på den permanenta revolutionen 1850, samtidigt som revolutionen redan befann sig på tillbakagång. Såsom deras brevväxling visar, så trodde de vid flera tillfällen under de kommande åren, förhastat, att en ny revolution snart skulle bryta ut. Vidare så var Lenin 1906 inriktad på revolutionens uppsving, när den, även i detta fall, redan befanns sig på tillbakagång. I motsatt riktning så är det känt att Lenin, på en konferens han höll i Zürich i januari 1917, deklarerade för sin publik att denna generation inte skulle uppleva revolutionen. Alla dessa fakta bekräftar att "teorin inte är en dogm, utan en vägledare för handling" och att marxismen inte har någonting att göra med något sort ideologiskt system. Vad gäller detta fenomen – i de exempel som vi just citerat handlar det om fel vad gäller tidsperspektivet – så gäller det att inte tappa ur sikte att det som är det väsentliga för revolutionärer förblir att kunna se om verkligheten har förkastat eller bekräftat det teoretiska perspektivet.

Fjärde Internationalens ledning tog inte hänsyn till att även om alla revolutioner, liksom alla stora kriser i ett samhällssystem, upprepar processer, former och metoder från tidigare revolutioner och kriser, så införlivar de samtidigt förändringar i alla riktningar. Historiska analogier visar sig då inte vara annat än vad de är, dvs ett hjälpmedel för den konkreta analysen.

Efterkrigstiden, efter andra världskriget, blev, sammantaget, i grunden annorlunda än den efter

det första världskriget. Tyngden från oktoberrevolutionen och dess erövringar gjorde sig gällande såväl som påtryckning för exproprieringen av borgarklassen i Östeuropa och i Kina, som i form av en relativ förstärkning av stalinismen, som hade lagt beslag på arvet från oktoberrevolutionen. Om proletariatet vid första världskrigets slut kunde förfoga över Tredje Internationalen, framförd ur oktoberrevolutionen, så hade det vid andra världskrigets slut bara ruinerna av Tredje Internationalen och en urspårad Fjärde International, utan huvud och i det närmaste förstörd, framför sig. Det revolutionära ledarskapets kris skulle komma att förlängas och fördjupas under de kommande tre årtiondena.

Vid andra världskrigets slut och under den omedelbara efterkrisperioden trodde vi att de händelser som hade inträffat under den analoga perioden, omkring 25 år tidigare, skulle upprepas i än större utsträckning. Det imperialistiska kriget omvandlades till inbördeskrig, vilket ledde till att makten erövrades, under oktoberrevolutionen, av ett revolutionärt marxistiskt parti, bolsjevikpartiet, som grundade Tredje Internationalen. Denna började snart att erövra ett massinflytande, dvs att överskrida proletariatets ledarskapskris. Men händelseutvecklingen förkastade detta analogiska resonemang. Att anta att andra världskrigets utvecklingsgång skulle nöja sig med att, i större skala, repetera det första världskriget, innebar att ett metodfel begicks, det innebar att den grundläggande lag för alla revolutioner, som vi påminde om ovan, förbisågs. Verkligheten bekräftade helt och hållet Trotskijs prognos: det andra imperialistiska kriget ledde verkligen fram till en kris för imperialismen utan tidigare motstycke och till det största revolutionära uppsving som dittills inträffat. Men trotskisterna förstod inte, vilket inte kan förnekas, att under revolutionens första fas så skulle massorna samtidigt engagera sig i en klasstrid som direkt reser de politiska frågorna på nivån för statsmakten och, såsom offer för sina illusioner, lägga sina strävanden på de traditionella, förrådiska ledarskapen.

Genom att på så sätt förbli fastlåsta vid ett perspektiv som vi hade reducerat till ett schema, var vi inte förmögna att, 1944-45, sammanställa det som borde ha utgjort våra egna "Aprilteser", eftersom vi inte på ett korrekt sätt kunde analysera hur relationerna mellan massorna, apparaterna och den framväxande Fjärde Internationalens organisationer såg ut. Detta sagt, så finns det ingen anledning att inte erkänna att Trotskijs prognos enligt vilken Fjärde Internationalen, vid "Kommunistiska manifestets" hundraårsdag, skulle vara den ledande revolutionära kraften på jorden, inte förverkligades. En anmärkning som Lenin gjorde efter oktober 1917 kan göra det möjligt för oss att förstå ursprunget till det som kan betraktas som en felaktig analogi. Lenin underströk vid otaliga tillfällen att det bara var helt exceptionella omständigheter som gjorde det möjligt med en "lätt" seger för oktoberrevolutionen och att, utan en utveckling av identiska omständigheter, revolutionens seger i Väst skulle bli "svårare".

Även om omständigheterna blivit svårare, så var det inte i någons makt att "teoretiskt" förutse den förmåga till kontrarevolutionärt motstånd mot revolutionen, som stalinismen skulle ge prov på. Det var däremot möjligt – och det gjordes också – att med den marxistiska metoden korrekt analysera stalinismen, som givetvis varken Marx, Engels eller Lenin kunde förutse framväxten av. Men endast praktiken kunde göra det möjligt att ta fram svar. Det stod inte i någons makt att förutse att de rikedomar som ackumulerats genom kapitalismens tidigare utveckling skulle göra det möjligt för den amerikanska imperialismen att, med hjälp av den stalinistiska byråkratin, återuppbygga den världsekonomi som ödelagts av kriget, samt att därefter leda den ekonomiska "boom" som skulle ta slut efter två årtionden.

Att detta innebär att även om vår International grundades på en helt och hållet vetenskaplig karaktärisering av epoken, så förutsåg den inte den aspekt av konjunkturen under den omedelbara efterkrigsperioden som vi just beskrivit. Vi gjorde, genom en analogi, en överdrivet optimistisk analys av konjunkturen och denna analys visade sig vara felaktig. Men bara några år senare, och

som en direkt konsekvens av utvecklingen under den omedelbara efterkrigsperioden, så sökte massorna, under åren 1950-53, att omgruppera sig kring en ny linje, och på så sätt öppna enorma möjligheter för uppbyggandet av det revolutionära ledarskapet. Det är alltså inte till något föregivet prognosfel, utan till revisionismens härjningar, som vår rörelsens oförmåga att gripa tag i detta stora tillfälle huvudsakligen måst tillskrivas.

Som en följd av den oväntade förlängningen på arbetarrörelsens ledarskapskris, ställdes den trotskistiska rörelsen inför flera nya händelser, vars former inte kunde förutses. Dessa enormt viktiga händelser är följande:

- 1 Alla segerrika revolutioner som exproprierade borgarklassen ledde fram till bildandet av byråkratiska arbetarstater.
- 2 Existensen av ett flertal byråkratiska arbetarstater ledde till krig eller krigshot mellan vissa av dem, eller till att en arbetarstat invaderade en annan.
- 3 Tack vare Kremlbyråkratins stöd genomgick den borgerliga ekonomin en ”boom” som, även om den grundades på en utveckling av parasitism och rustningsekonomin, var den mest omfattande ”boomen” i hela kapitalismens historia.
- 4 De största tekniska upptäckterna i hela mänsklighetens historia förverkligades under den imperialistiska epoken. Dessa upptäckter (kybernetiken, raketerna, kärnkraften, petrokemin, konstgödseln, de vetenskapliga upptäckterna på olika områden osv.) har inte inneburit någon tillväxt av mänsklighetens samhälleliga rikedom. Dessa tekniska erövringar är huvudsakligen grundade på det okontrollerade slöseri av produktivkrafter, vilket utmärker rustningsekonomin med sina enorma militärbudgetar, som blivit till drivrem för världsekonomin.
- 5 Den grundläggande, och avgörande, betydelse som kampen för demokratiska krav intagit i den revolutionära kampen, i enlighet med såväl teorin om den permanenta revolutionen som *Övergångsprogrammet*.
- 6 Den extraordinära betydelse som gerillakriget intagit genom segern för den kinesiska revolutionen och andra revolutioner.
- 7 Det har fram till denna dag inte förekommit någon ny oktoberrevolution, det vill säga ledd av ett revolutionärt marxistiskt parti och med inrättandet av proletariats diktatur, utövad genom revolutionära arbetarråd, som resultat.

Denna helhet av processer och fenomen har haft återverkningar inom Fjärde Internationalen, där den har utgjort den objektiva grunden för uppkomsten av revisionistiska ställningstaganden och begrepp, som gått så långt som till att ifrågasätta epokens karaktär och existensberättigandet av den socialistiska revolutionens världsparti.

Tes 12

Februari och oktober: ännu aktuella lärdomar

Tvårt emot alla våra prognoser har det sedan den ryska revolutionen inte ägt rum någon oktoberrevolution, varken segerrik eller nedslagen. Perioden efter andra världskriget har inte, trots att den har varit den mest revolutionära i historien, skapat annat än ”februarirevolutioner”. Med detta menar vi att inte i något land, inräknat de där borgarklassen har exproprierats, har de revolutionära processerna lett fram till proletarietets revolutionära diktatur.

Såsom alla revolutioner var oktoberrevolutionen huvudsakligen en socio-politisk process, med ekonomiska konsekvenser. Det som skiljer den grundligt från alla andra revolutioner är att det fanns ett revolutionärt parti som gjorde det möjligt för de proletära massornas organ – sovjeterna, som bildats tidigare – att ta makten. I avsaknad av ett revolutionärt parti och sovjeter som bildats av massrörelsen, kan det inte äga rum några nya oktoberrevolutioner.

Februarirevolutionen särskiljer sig från oktoberrevolutionen, men är nära kopplad till den. Den var dess prolog. Februari är en arbetarrevolution som reser sig mot utsugarna, imperialisterna, borgarna och stora egendomsägare kopplade till borgarklassen. Den bryter ner den borgerliga statsapparaten, men utan att ännu förstöra den eller ersätta den. Genom sin klassdynamik och naturen på den fiende som den ställs emot, så är den dock tvungen att leda till proletarietets diktatur, eller att gå under. Det är i den meningen som man kan säga att februarirevolutionen inleder den proletära revolutionen, att den placerar den socialistiska revolutionen på dagordningen. Skillnaden mellan februari och oktober ligger i den subjektiva faktorn. Kortfattat så är februarirevolutionen omedvetet socialistisk och oktober är det medvetet. Genom att parafrasera Hegel och Marx skulle man kunna säga att den första är en socialistisk revolution *i sig*, medan den andra är det *för sig*.

Februarirevolutionens logik är en bild av arbetarrörelsens och massornas situation i detta läge av den revolutionära uppsvinget. Alla revolutioner träder fram när djupgående objektiva nödvändigheter omvandlas till en outhärdlig situation för massorna. Nivån på deras medvetande och erfarenheter samt karaktären på deras ledarskap kan dock vara försenade i förhållande till den objektiva situation som manar fram revolutionen. Trots denna försening, kan revolutionära situationer och revolutioner öppnas.

Om arbetarklassen inte, under revolutionens första faser, frigör sig från de illusioner som de har om apparaterna, så kan dessa dock klara av att förhindra revolutionens gång.

Medan oktoberrevolutionen sålunda karaktäriseras av att den leddes av ett revolutionärt ledarskap, så står februarirevolutionen, som var en produkt av de revolutionära massorna, kvar under de byråkratiska och småborgerliga apparaternas beroende. De sistnämnda, medvetet kontrarevolutionära, förstod betydelsen av februarirevolutionen. De griper in just för att försöka förhindra att massorna inte utvecklar sitt medvetande i erfarenheternas ljus, för att försöka behålla revolutionen inom en borgerligt demokratisk ram och snäva nationella gränser. Med ett ord handlar det om att förhindra att den omvandlas till en socialistisk revolution, genom att bromsa och avleda dödsfienden, massornas ständiga mobilisering.

Detta är möjligt eftersom de första uppgifter som massmobiliseringarna, i allmänhet, strävar efter att förverkliga i huvudsak utgörs av demokratiska uppgifter. Revolutioner genomförs ofta mot despotiska, totalitära eller bonapartistiska regimer, som kapitalismen i sin dödskampsepok karaktäristiskt nog lutar åt. Sådana omständigheter gör det möjligt för de opportunistiska ledarna att, i syfte att avleda massornas mobiliseringar, försöka begränsa revolutionens målsättningar till att fullborda demokratiska eller nationella uppgifter. Men under den förfallande imperialismens epok kan dessa demokratiska och nationella mål inte uppnås med mindre än att borgarklassen

jagas bort från den politiska makten och exproprieras. Det hinder som reses i namn av en påstådd "revolutionen i etapper" kan endast leda "februarirevolutionen" till nederlag, om det inte smulas sönder av massornas revolutionära verksamhet.

Det är utifrån den revolutionära verksamhet som utvecklas av proletariatet i egenskap av utsugen klass, för att tillkämpa sig rättigheter och garantier och konstituera sig såsom en klass för sig, genom att bilda sina egna organisationer, som dess medvetande mognar. Leo Trotskij jämför dessa "arbetarinstitutioner" med de institutioner som borgarklassen, i sitt agerande såsom klass, förde in i det feodala systemet. Men den borgerliga revolutionen blev tvungen att "revolutionera" dessa institutioner för att de skulle bli tjänliga för dess historiska intressen. Proletariatet kommer på liknande sätt att vara tvunget att under sin egen revolution "revolutionera" de arbetarinstitutioner som är införda i det borgerliga systemet och behärskas av de borgerliga apparaterna. Revolutionens permanenta innehåll måste tillämpas såväl på de "arbetarinstitutioner" som utgörs av positioner som erövrats av arbetarklassen inom det borgerliga samhället, för att göra dem till verktyg för dess revolutionära klasskamp, som på de "arbetarinstitutioner" som bildats av proletariatet i deras erövring av makten från borgarklassen.

Medan stalinismens kris fördjupas, med en förenad kris för världsimperialismen och Kremlbyråkratin, i den revolutionära våg som reser sig på internationell nivå och i varje land, börjar proletariatet att "återuppbygga sitt medvetande kring nya linjer". Sålunda skapas den yta på vilken trotskistiska partier med massinflytande kan byggas och Fjärde Internationalen återuppbyggs.

I sin lysande analys av februarirevolutionen och av kopplingar den har med oktoberrevolutionen, lyfter Trotskij fram dess natur som socialistisk revolution, trots de opportunistiska ledarskapens inriktning.

De arbetande massorna håller, genom sin spontana revolutionära kamp (i vilken den marxistiska förtruppens verksamhet dock är en del), på att radera den borgerliga staten, bilda sina råd (sovjeter) och skapa en dubbelmaktssituation (mer eller mindre utvecklad). Men massornas spontana revolutionära kamp kan inte, i avsaknad av ett ledande revolutionärt parti, bygga upp en arbetarstat som har den proletära diktaturens form och innehåll. Lenin och Trotskij hade redan sett möjligheten av att de processer som leder till en februarirevolution av klassisk typ – typ den som inträffade 1917 i Ryssland – går längre i sin brytning med borgarklassen än de småborgerliga ledarskapen vill.

Under andra världskriget och perioden därefter blev denna möjlighet ett centralt faktum. Småborgerliga ledarskap, i synnerhet stalinistiska ledarskap, såg sig då tvungna att exproprieras borgarklassen.

Sådana processer är dock i grunden produkter av massornas revolutionära verksamhet, även om denna verksamhet förblir beslagtagen av apparaterna. Och även om Lenin och Trotskij betraktade detta perspektiv som föga troligt, så är det väsentliga för marxister icke desto mindre att veta om verkligheten bekräftat eller förkastat deras principer, såsom de i synnerhet har formulerats i *Övergångsprogrammet*. Det är på detta sätt, som vi kommer att se, som verkligheten helt och hållet har bekräftat Trotskijs demonstration, som fastslår att februarirevolutionen var förmaket till oktoberrevolutionen, som var oundviklig för den fulla utvecklingen av den permanenta revolutionen.

Historien har förvisso visat att en brytning med borgarklassen, exproprieringen av denna och genomförandet av de demokratiska uppgifterna kan förverkligas utan nya oktoberrevolutioner, genom en process som *Övergångsprogrammet* betraktade som ett undantag. Det är dock nödvändigt att understryka att dessa nya erövringar endast kunde förverkligas av världsproletariatet tack vare existensen av den utomordentliga stödjepunkt som oktobers

erövringar, levande i dess medvetande, utgjorde. Byråkratin provocerade fram en urartning av dessa erövringar, men den kunde inte utplåna dem. Slutsatsen av detta är att även när exproprieringen har genomförts under byråkratins kontroll, så är det långtifrån något vittnesmål om någon som helst historisk mission för byråkratin, utan det är en produkt av den ofantliga och ihållande kraften från oktoberrevolutionen och massornas revolutionära mobilisering. Detta faktum har, med råge, en huvudsaklig betydelse vad gäller förhållandet mellan olika byråkratier. Om medelpunkten för dessa förhållanden med nödvändighet förblir Kremlbyråkratin, så är det därför att denna bildats på grundval av oktoberrevolutionens urartning. Utan denna revolution hade exproprieringen av borgarklassen i andra länder, vilket utgör grunden för existensen av andra parasitära byråkratier, inte kunnat förverkligas.

Efter andra världskriget ledde alltså borgarklassens extraordinära svaghet i ett stort antal länder, kombinerat med imperialismens kris och konsekvenserna av Sovjetunionens seger i det revolutionära kriget mot nazisterna, tack vare massornas revolutionära verksamhet, även om den konfiskerades av de småborgerliga byråkratiska apparaterna, till att exproprieringen av kapitalet utsträcktes till närmare en tredjedel av mänskligheten.

Men, såväl från historisk synpunkt som från synpunkten av den permanenta utvecklingen av den socialistiska revolutionen, så hade Trotskij helt rätt i att om februarirevolutionen inte följs av oktoberrevolutionen, dvs erövringen av makten genom ett revolutionärt marxistiskt parti, som genom sin politik uttrycker massrörelsens revolutionära organisering och som tar stöd av den, då är det helt omöjligt att revolutionen antar en permanent karaktär. Eftersom vi dock, efter Trotskijs död, blandade ihop februarirevolutionen med revolutionens borgerligt demokratiska uppgifter, ledde det till att vi underskattade denna revolution. Den har i själva verket en avgörande betydelse, såsom den erövring som utgjordes av uppbyggandet av stora fackföreningar hade under reformernas epok. Innevarande århundrade har visat att "februari" och "oktober", även om de framträder såsom två distinkta kategorier, kombinerades i den ryska revolutionen. Februari är en socialistisk revolution, kategoriskt socialistisk, eftersom arbetarnas revolutionära mobilisering resulterar i den kapitalistiska statens nedmontering.

Den övergångsprocess som leder fram till februarirevolutionen ger en enorm vikt åt alla de demokratiska uppgifterna. Men av detta följer inte att det är en borgerligt demokratisk revolution. Under innevarande århundrade kan de demokratiska uppgifterna inte förverkligas annat än genom en expropriering av kapitalet, med eller utan ett ledande revolutionärt parti. Med andra ord finns det inte längre annat än socialistiska revolutioner, med eller utan den subjektiva faktorns mögnad.

I Ryssland är det uppenbart att under februarirevolutionen så kombinerades demokratiska uppgifter och socialistiska uppgifter, nödvändiga för att förverkliga de förstnämnda. Detta är resultatet av existensen av tsarismen och de stora godsägarna som stödde den. Kampen mot de adliga kasterna var dock inte den avgörande faktorn. Dessa kaster och tsarismen själv var redan en integrerad del av det världsomfattande imperialistiska systemet och invecklad i en nära förbindelse med den ryska kapitalismen.

Vid nuvarande tidpunkt dominerar det kapitalistiska produktionssättet i än högre grad samhället och nationalstaten i alla länder där borgarklassen inte har exproprierats. Även om finanskapitalet härskar där så återstår dock de klassiska demokratiska uppgifterna att genomföras i Indien, i Sydöstra Asien i allmänhet, i Mellanöstern, i omfattande sektorer av Afrika, i alla länder som förtrycks av imperialismen (i synnerhet i Latinamerika). Trots att det där varken finns tsarer eller feodala godsägare (det finns dock storgodsägare), så inbegriper den anti-imperialistiska kampen de demokratiska uppgifterna såsom en mäktig hävstång i kampen för den socialistiska revolutionen.

Alla nuvarande revolutioner är socialistiska genom den fiende som de reser sig mot, dvs

borgarklassen och dess stat, och genom den klass, proletariatet, som ensam kan säkra det fulla förverkligandet av kraven, inklusive de demokratiska kraven, från alla förtryckta skikt.

Offensiven från revisionisterna, som, för sina ändamål, tar sin tillflykt till begrepp och en terminologi som lånats från den borgerliga sociologin, riktar sig i grunden mot perspektivet på en upprepning av revolutionära processer av samma karaktär som de som kom till uttryck i oktoberrevolutionen 1917. I likhet med Pablo understryker de att detta inte inträffade efter andra världskrigets slut och av detta drar de den revisionistiska slutsatsen att denna typ av revolution endast hör det förgångna till. De framför en ny revolutionsteori, enligt vilken de mest skilda krafter (de ”nya förtrupperna”, bönderna eller byråkratierna själva), med undantag för proletariatet, ges förmågan att göra revolution.

Men liksom alla revisionistiska strömningar så döper de väldigt gamla teorier från marxismens tidigare epok, då det förekom folkliga demokratiska revolutioner mot absolutismen, till ”nya”, teorier. En ”ny modell” kallas en ”modell” som i själva verket är mycket gammal, nämligen den från de demokratiska revolutionerna innan oktober, innan den världsomfattande proletära revolutionens epok.

Tvärtom finns det alla anledning att tänka sig att de processer som resulterade i oktoberrevolutionen och dess seger kommer att utvecklas på nytt. Liksom i februari 1917, så inleds idag verkliga proletära revolutioner, trots avsaknaden av ett revolutionärt ledarskap. De mognar i proletariatets medvetande och denna mognad erbjuder råvaran för uppbyggandet av ledande revolutionära partier och för återuppbyggandet av Fjärde Internationalen. Det är denna dubbla process, objektiv och subjektiv, som under förutsättning att vi förmår bygga det revolutionära partiet, kommer att leda till nya oktoberrevolutioner, på samma sätt som processerna 1905 och i februari 1917 ledde till det bolsjevikiska oktober.

Alla februarirevolutioner som inte mynnar ut i ett segerrikt oktober, kommer antingen att resultera i ett nederlag rätt och slätt, eller få sin dynamik av permanent revolution avledd och slutligen blockerad av de småborgerliga och byråkratiska ledarskapen. Så länge som dessa inte har sopats bort kommer de att anstränga sig för att kanalisera massrörelsen, att begränsa erövringarna och att byråkratiskt deformera dem. Det vittnar alla arbetarstater som skapats efter 1917 om. Det är därför en februarirevolution i sig inte löser någonting, inte ens när den resulterar i stora segrar över imperialismen. Det är en enorm sträcka som ska tillryggaläggas mellan den proletära revolutionens inledning och en oktoberseger. I situationer som har varit jämförbara med den som rådde under februarirevolutionen har det kunnat ske en expropriering av borgarklassen, men byråkratin har kunnat kontrollera och deformera denna erövring. Att se detta som ett argument för att slå fast att endast blockerade revolutioner av denna typ står på dagordningen och att oktober utgör ett undantag som inte kan upprepas, innebär att överge det marxistiska tänkandet.

Tvärtom så förstärker bara hela denna händelseutveckling den proletära revolutionens oundvikliga karaktär, i sin nödvändiga dynamik av permanent revolution.

Ty en februarirevolution kan inte skapa en varaktig lösning. Det är detta som den ryska revolutionen visar på ett positivt sätt. Socialist-revolutionärernas och mensjevikernas förräderi tvingade massorna till en omfattande mobilisering mot Kornilov, och ledde dem därefter till att genom sin kamp förverkliga jättelika demokratiska erövringar och arbetarerövringar. När den proletära revolutionen inleddes i Portugal 1974, kunde man på motsatt sätt se hur hela den process som en februarirevolution utgörs av – i sin nedmontering av den gamla statsapparaten började massorna att bygga sina egna maktorgan – men den hade ännu inte omvandlats till en oktoberrevolution, vilket gjorde det möjligt för kontrarevolutionens styrkor att, med aktiv hjälp av de småborgerliga apparater som kontrollerade arbetarrörelsen, tvinga fram den reaktionära

Eanes-regeringen.

Detsamma, den permanenta revolutionens nödvändighet, kommer till uttryck i den politiska revolutionens utveckling. Om denna revolution inte jagar bort den parasitära byråkratin för att återinrätta, eller inrätta, rådsdemokratin, så kommer oktobers erövringar, konfiskerade av byråkratin, att hotas på ett allt allvarligare sätt.

Trots proletariats ledarskapskris så bekräftar allt detta den revolutionära karaktären på vår epok.

Såväl i närvaro av, som i avsaknad av, ett revolutionärt parti kan de arbetande massorna skapa en dubbelmaktssituation. Det revolutionära uppsvinget är så kraftfullt att borgarklassen till och med kan exproprieras. Men den proletära revolutionens, världsrevolutionens, definitiva seger kan inte bli verklighet annat än under ledning av det revolutionära partiet, av den återuppbyggda Fjärde Internationalen.

Tes 13 Revolution och arbetarmedvetande

De revolutioner efter andra världskriget som lyckats förstöra den borgerliga staten och expropriera kapitalet har rest grundläggande teoretiska och politiska problem för vår International. *Vad har inträffat ur synpunkten för massornas subjektiva faktor? Vilken roll har de stalinistiska partierna spelat? Gör dessa revolutioner, som inträffat mitt under proletariats ledarskapskris, Fjärde Internationalen och dess partier överflödiga?*

De revisionistiska strömningarna har i förhållande till revolutionerna i Östeuropa, Kina, Cuba och Vietnam, kommit med olika svar på dessa frågor.

Vissa har intagit spontanistiska ("movementistiska") ställningstaganden. De har förnekat partiets roll och accepterat att de kämpande massornas radikaliserings i sig själv kommer att leda dem till en revolutionärt marxistisk medvetandenivå och handlingar.

Vid den motsatta polen hittar vi ställningstaganden som kapitulerar inför de byråkratiska ledarskapen. Dessa ställningstaganden tillskriver dem en progressiv roll och förmågan att omvandla sig under massornas påtryckningar. De som försvarar dessa ställningstaganden påstår att dessa ledningar kan anta en politik som pekar i den revolutionära marxismens riktning och skulle kunna leda massorna till ett revolutionärt medvetande.

Mellan dessa extrema ställningstaganden finns en tredje – centristisk. De som intar den påstår sig försvara marxismen och leninismen, men de betraktar arbetarmedvetandets utveckling som en linjär, evolutionär, fenomenologisk process. De ignorerar de kontrarevolutionära apparaternas specifika roll, i huvudsak stalinismens, i utvecklingen av medvetandet. Följaktligen ignorerar de den roll som trotskisternas kamp mot apparaterna inom arbetarrörelsen spelar, i utvecklingen av arbetarrörelsens verksamhet och i mognaden av dess medvetande.

Dessa olika nyanser av revisionismen har alla det gemensamt att de förnekar det revolutionära partiets grundläggande roll för utvecklingen av arbetarrörelsens medvetande.

Mot revisionismen står vi fast vid att det som Marx, Lenin och framförallt Trotskij har utarbetat i denna fråga bevarar hela sin giltighet. Framförallt Trotskij, eftersom han, den senaste av våra stora mästare, kunde analysera den nya verkligheten med de framväxande kontrarevolutionära apparaterna. Det är alltså utifrån hans lärdomar som vi bör tolka den nya händelseutvecklingen och slå fast vår politik vad gäller utvecklingen av arbetarmedvetandet.

Från Marx till Lenin och från Lenin till Trotskij sker ett överskridande, ett ständigt berikande av analyserna, såsom ett resultat av förändringarna i den objektiva verkligheten. Det är ingen slump att den centristiska revisionismen i denna fråga tenderar att ta stöd av Marx och Lenin, men aktar sig noga för att nämna Trotskij. Marx och Lenin hade inte möjlighet att studera stalinismen.

Marx försåg oss med den grundläggande teoretiska ramen för det problem vi behandlar med sin berömda analys om det kvalitativa språnget från klassen *i sig* till klassen *för sig*. För Marx är *klassen i sig* den klass som är objektet för kapitalismens ekonomiska utsugning, den klass som ännu inte höjt sig, politiskt och teoretiskt, till ett medvetande om sin historiska roll. *Klassen för sig*, det är klassen som är medveten om sig själv, som upphört att enbart vara en ekonomisk klass och som har omvandlat sig till en politisk klass genom organisering, en klass som gett sig själv historiska målsättningar, som är medveten om den revolutionära roll som den har i samhället.

Övergången från arbetarklassen *i sig*, omedveten – en klass som enbart är ett material för utsugning, en utsugen klass – till arbetarklassen *för sig*, som, under klasskampens gång, erövrar ett medvetande om sin revolutionära politiska uppgift, beskrevs i nedanstående stycke av Marx och Engels 1847, i *Kommunistiska manifestet*. Utifrån analysen av den plats som proletariats

intar i samhällets produktionsförhållanden, så skriver de:

”... alltmer antar sammanstötningarna mellan den enskilde arbetaren och den enskilde fabrikanten karaktären av en sammanstötning mellan två klasser. Arbetarna börjar nu sammansluta sig mot borgarklassen. De förenar sig för att hålla sin lön uppe. De bildar själva varaktiga sammanslutningar för att kunna proviantera för eventuella resningar. Här och där bryter kampen ut i upplopp.

Stundom segrar arbetarna, men blott tillfälligt. Det egentliga resultatet av deras strider är icke den omedelbara framgången, utan den allt vidare omkring sig gripande föreningen av arbetare. (...) Men det behövs blott denna förbindelse för att centralisera de många lönestriderna, som överallt har samma karaktär, till en hela landet omfattande klasskamp. Varje klasskamp är emellertid en politisk kamp. Och den sammanslutning, som medeltidens borgare behövde århundraden för att genomföra på sina dåliga vägar, den skapar det moderna proletariatet på få år med järnvägarnas hjälp.

Denna proletariatets organisering till klass och därmed till politiskt parti sprängs åter varje ögonblick genom konkurrensen bland arbetarna själva. Men den lever oupphörligt upp igen, starkare, fastare, mäktigare.”

Det är på så sätt som Marx och Engels, från 1847, slår fast att klasskampprocessen, som gör det möjligt för proletariatet att övergå från tillståndet som *klass i sig*, till det som *klass för sig*, är lika med dess organisationsprocess (”föreningen”) som höjer den till den politiska kampen, alltså till ”politiskt parti”. Marx och Engels slår samtidigt fast, från och med samma epok, att denna förening (organisation) av arbetarklassen och erövrandet av det ”politiska partiet” såsom ett resultat av klasskampen, ständigt ifrågasätts av borgarklassen.

Det historiska verk som Marx och Engels genomförde, alltsedan *Kommunisternas Förbund* till kampen för att bilda arbetarpartier och den Andra Internationalen, via kampen för och inom Första Internationalen, hade hela tiden en förtrupps organiserade kamp som grundlinje: för den ”marxistiska fraktionen” i Första Internationalen, för uppbyggandet av ”marxistiska partier” i Andra Internationalen.

Genom att lägga grunden för Bolsjevikpartiet i *Vad bör göras?* fördjupade och utvidgade Lenin å sin sida den marxistiska partiuppfattningen genom att betona att partiet, under klasskampens utveckling, kan höja arbetarklassens medvetande till nivån för medvetande om dess historiska uppgift.

Marx och Engels kunde inte precisera att i och med omvandlingen av kapitalet till finanskapital så skulle en arbetararistokrati utvecklas, den sociala basen för de borgerliga apparater som skulle komma att ta kontrollen över de arbetarorganisationer (partier och fackföreningar) som grundats såsom revolutionära organisationer under den proletära klassens klasskamp. Vid slutet av sitt liv visade dock Engels på de första beståndsdelarna i denna process, i samband med att de började framträda.

Vad gäller förhållandet mellan kommunisterna och de andra proletära partierna hade Marx och Engels redan i *Kommunistiska manifestet* skrivit följande:

”Kommunisterna skiljer sig från de övriga proletära partierna blott därigenom, att de å ena sidan i proletariatets olika nationella strider framhäver de av nationaliteten oberoende, för hela proletariatet gemensamma intressena och gör dem gällande, och å andra sidan därigenom, att de under de olika utvecklingsgrader, som kampen mellan proletariat och borgarklass genomgår, alltid företräder hela rörelsens intressen.

Kommunisterna är alltså praktiskt den beslutsammaste, alltid framdrivande delen av arbetarpartierna i alla länder, och teoretiskt har de före den övriga massan av proletariatet kommit till insikt om betingelserna för, gången och de allmänna resultaten av den proletära rörelsen.

Kommunisternas närmaste mål är detsamma som alla övriga proletära partiers: proletariatets utbildande till klass, störtandet av borgarklassens herravälde, proletariatets erövring av den politiska makten.”

Det var Lenin som efter, 1914, efter Andra Internationalens och de socialdemokratiska partiernas förräderi, utifrån bolsjevismens marxistiska principer och inom ramen för en rigorös analys av imperialismen, kom att ge hela omfattningen åt partiets roll och plats i klasskampen.

Lenin berikade de principer som slogs fast av Marx och Engels genom att utarbeta förhållandet mellan den spontana beståndsdelen och partiet, i synnerhet i sin polemik mot ”ekonomisterna” om behovet av ett marxistiskt parti grundat på demokratisk centralism, ett parti som, i sin högsta form, uttrycker det revolutionära arbetarmedvetandet och som det inte går att vara utan för att proletariatets revolutionära kamp ska ta hem segern.

Lenin definierade det spontana som ”medvetandets embryo”. Det spontana växer fram utifrån klasskampens krav, men även om det koncentrerar den revolutionära kampens hela erfarenhet, med sina segrar och sina nederlag, så kommer det inte att äga rum någon utvecklingsprocess, utifrån det spontana, fram till proletariatets diktatur. Det ”spontana” är, enligt Lenins analys, det ”medvetnas” råvara. Men det ”medvetna” kan inte skapas utifrån denna redan existerande råvara, som det ”spontana” utgör, om det inte som grund har ett program och ett parti som generaliserar mänsklighetens hela historiska erfarenhet. Idag utgörs denna grund av Fjärde Internationalens program, som uttrycker, i form av principer, enheten mellan teorin och praktiken genom uppbyggandet av revolutionära partier i varje land, kombinerat med uppgifterna att återuppbygga Fjärde Internationalen.

I en situation där de byråkratiska apparaterna har antagit den dimension som vi känner till, tack vare stalinismens kontrarevolutionära seger över bolsjevismen, över Lenin och Trotskijs Tredje International, så kommer det spontana aldrig av sig självt att skapa det medvetna. Revolutionära marxisters medvetna aktivitet består i att uppfylla en förtydligande funktion, under varje etapp av den ”omedvetna” kamp som arbetarna och de arbetande massorna bedriver. Men det finns ingen kinesisk mur mellan ”medveten” och ”omedveten” (vad gäller detta kan vi påpeka att det ”spontana” och det ”omedvetna” varken är synonyma termer, eller kategorier av samma natur). De mest allmänna resultaten av den medvetna aktiviteten och av den ”omedvetna” klasskampen nedtecknades, å ena sidan, i massornas ackumulerade erfarenhet och, å andra sidan, i uppbyggandet av bolsjevikpartiet, i ett ständigt och dialektiskt förhållande mellan det medvetna och det omedvetna. De ”omedvetna” massornas erfarenhet är den som de själva samlat på sig i sina förhållanden till den revolutionära förtruppens aktivitet.

Det är genom att på så sätt betrakta hela processen i alla sina bestämningar som man kan förstå vad Lenin menade när han pratade om 1905 års revolution som en sorts ”generalrepetition” av 1917 års revolution. Annorlunda uttryckt så återupptog februarirevolutionen, i viss mening, händelseutvecklingen från 1905 och oktoberrevolutionen återupptog den i sin tur, på sitt sätt. Trotskij uttryckte samma idé när han skrev: *”Händelserna 1905 var förspelet till de två revolutionerna 1917 – februari och oktober. Förspelet innehöll redan dramats alla beståndsdelar, men de var inte färdigutvecklade.”*

De två huvudsakliga resultaten av 1905 års ryska revolution utkristalliserade sig i Petrograds sovjet och bolsjevikernas aktivitet. Det är genom att dra lärdomar av 1905, av den första ryska

revolutionens nederlag som bolsjevismen, under Lenins ledning, 1912-1914 konstituerande det parti som 1917 skulle komma att bli det ledande partiet.

Det är uppenbart att det inte handlar om någon standardklausul om Lenin och Trotskij talar om februarirevolutionen och oktoberrevolutionen som den andra och tredje ryska revolutionen, trots att den 1905 slutade med nederlag och att det gått tolv år mellan sovjeten 1905 och sovjeterna 1917. Trots nederlaget och reaktionens mörka år, så bröts inte den historiska kontinuitetens tråd helt – dvs den minnestråd av gjorda erfarenheter och av den i fraktionen, och sedan i Bolsjevikpartiet, organiserade förtruppens aktiviteter.

På samma sätt som den medvetna aktiviteten hänger ihop med den omedvetna klasskampen, så finns det alltså ett dialektiskt samspel mellan massornas handlingar och deras medvetande. När klasskampen antar signifikativa uttryck (under en period av revolutionärt uppsving eller i en revolutionär situation), så är massornas handlingar i allmänhet mer långtgående än deras medvetande, de har konsekvenser och ett innehåll, i förhållandet mellan klasserna, som överträffar den föreställning som huvudrollsinnehavarna själva gör sig. Det är därför som Trotskij insisterar på att medvetandet spelar en konserverande roll i förhållande till handlingarna.

Å andra sidan samlar massorna, genom sina handlingar, på sig erfarenheter som blir integrerade delar av arbetarklassens minne och antar en historisk kontinuitet och varaktighet genom det revolutionära partiets aktivitet. Det är de erfarenheter som erövrats i kampen som gör det möjligt med en mognad och en utveckling av medvetandet.

De kontrarevolutionära byråkratiska apparaternas inträde i allmänhet, och stalinismens i synnerhet, i utvecklingen av proletariats medvetande, utgör en helhet av nya fenomen som Trotskij analyserade. Denna analys ledde fram till ett framhävande av det trotskistiska partiets nödvändiga roll för att höja arbetarklassens medvetande till nivån för det politiskt revolutionära medvetandet. Detta parti är nödvändigt för att undanröja de hinder som utgörs av de kontrarevolutionära apparaterna, som verkar i motsatt riktning, genom sina ansträngningar att förhindra arbetarmedvetandets utveckling och driva det tillbaka.

Sovjetunionens urartning, bildandet av den sovjetiska byråkratins privilegierade kast samt urartningen av den Kommunistiska Internationalen och dess partier – de nya fenomen som Trotskij analyserade steg för steg – skulle komma att resa frågan om partiets roll och plats i klasskampen i hela sin omfattning. Trotskij formulerade tydligt förutsättningarna när han i *Övergångsprogrammet* första mening skrev: *”Den politiska situationen i världen kännetecknas i sin helhet huvudsakligen av den historiska krisen för proletariats ledarskap”* och avslutade med: *”Den mänskliga civilisationens nuvarande kris är det proletära ledarskapets kris. De avancerade arbetarna, förenade i Fjärde Internationalen, visar sin klass vägen ut ur krisen. De lägger fram ett program som bygger på de internationella erfarenheterna av proletariats och alla förtrycktas befrielsekamp”*.

Den historiska kontinuiteten är fullständig mellan marxismens grundläggande texter, från Kommunistiska manifestet (1847) till Fjärde Internationalens program, via Kommunistiska Internationalens första fyra kongresser. Övergångsprogrammet, *”som bygger på de internationella erfarenheterna av proletariats och alla förtrycktas befrielsekamp”*, är programmet för den organisation vars metod leder fram till slutsatsen att *”historiens lagar är starkare än alla byråkratiska apparater”* – kontrarevolutionära apparater som tar på sig uppgiften att bromsa och att bekämpa arbetarmedvetandets utveckling.

Stalinismens hat mot trotskismen, och de förföljelsemetoder som den tar till mot den, är en del av den kontrarevolutionära roll stalinismen tar på sig.

För Trotskij handlar det inte bara om en process för arbetarmedvetandets överskridande av sig självt, som ett resultat av klasshandlingar och av den avgörande faktor som utgörs av det

revolutionära marxistiska partiets ingripanden, utan det handlar också om tillbakagångar och ett fenomen av "försakligande" av arbetarnas medvetande, som stelnar på grund av medvetna, planerade och specifika aktioner från de kontrarevolutionära apparaterna, i huvudsak från den mest skadliga av dem, stalinismen.

Som arbetarrörelsens rena syfilis, har stalinismen, med materiella medel från byråkratin, likväl som från borgarklassen och borgerliga stater (Frankrike, Italien etc.) korrumpert tiotusentals aktivister. Dessa har, för att med en sann kontrarevolutionär grymhet försvara sin "sambhällsställning", verkat för att förbjuda proletariatet att uppfylla sin revolutionära historiska uppgift. Det är därför stalinismen har ansträngt sig för att, under alla omständigheter och med alla medel, förvränga proletariatets medvetande, i sina försök att, med ett pseudorevolutionärt ordval, kedja fast det vid den borgerliga ordningen.

Det är därför stalinismen, genom att ta stöd på arbetarklassens och de arbetande massornas illusioner, har försökt, och försöker, omvandla marxismen till diverse ideologier, skapade till försvar av byråkratin materiella intressen och den borgerliga ordningen, med enda syfte att driva tillbaka arbetarnas medvetande. Det är den roll som spelas av "teorin" om "socialismen i ett land", av folkfrontspolitiken och av den "fredliga samexistensen". Stalinismen, som blivit en infektionshärd för massrörelsen, har världen över förmått tiotusentals "kommunistiska" aktivister att uppträda som inpiskade kontrarevolutionärer och, alltmedan de stoltserar med marxismens flagga, som de prostituerar, göda småborgarklassens mest vulgära ställningstaganden.

I alla länder och världen över publicerar stalinismen böcker och tidskrifter, håller kurser och utvecklar en ständig och systematisk verksamhet för att i arbetarklassen sprida en ideologi som står i motsättning till klasskampen, till den proletära internationalismen och till den permanenta revolutionens utveckling. I den meningen kan vi säga att existensen av de kontrarevolutionära apparaterna har skapat en situation som är mycket mer komplex än den som Marx upplevde, under föregående århundrade, när han gav oss de grundläggande beståndsdelarna för att förstå utvecklingen av den proletära klassens medvetande.

De traditionella arbetarpartierna, dominerade av apparaterna, åberopar sig på arbetarklassen för att samarbeta med borgarklassen, inte för att störta den. Denna politik som bedrivs av de kontrarevolutionära apparaterna är ursprunget till existensen av en sorts politik *i sig*, för att nu kalla den så, som är behäftad med en borgarvänlig ideologi som inte har något att göra med marxismen, även om den använder dess former.

Den organisatoriska, ideologiska och politiska kontroll som stalinismen utövar över breda lager av massrörelsen har varken avskaffat dialektiken mellan handling, erfarenhet och medvetande, eller lagarna för klasskampens utveckling. Mellan massornas strävanden och de rörelser de drar igång (strävanden och rörelser som inriktar sig på revolutionen), å ena sidan, och deras inneslutning genom de gamla apparaternas försorg, liksom de illusioner och falska medvetandeformer som dessa upprätthåller, å andra sidan, så utvecklas motsättningen ständigt. Utvecklingen av motsättningen mellan kampens krav och apparaternas tvångströja skapar handlingar som överskrider såväl det medvetande som massorna har om sig själva, som de byråkratiska ledarnas ställningstaganden.

De februarirevolutioner som ägt rum efter andra världskriget, samt de speciella förhållanden som kommit till uttryck i dem, ger oss just exempel på situationer där massornas revolutionära handling med råge överskrider de gränser som den stalinistiska apparaten försökte ge den.

Massornas revolutionära mobiliseringar (den spontana rörelsen) var närvarande i dessa revolutioner, men i avsaknad av revolutionära partier spände apparaterna alla sin muskler för att förhindra dem att utvecklas till nya oktober. Den stalinistiska apparaten lyckades på så sätt förstöra de embryon till revolutionära arbetarråd som byggdes upp av massorna under sina

mobiliseringar, och har gjort allt för att undergräva deras medvetande om att sådana råd var nödvändiga.

Tack vare erfarenheterna av oktoberrevolutionen (som ”*ännu lever...i arbetarnas medvetande*” – Trotskij), och den plats som den intar, har den stalinistiska apparaten dock inte lyckats bevara det privata ägandet i de olika länderna i östra och centrala Europa, i Kina, i Nordkorea, i Vietnam och på Cuba. Oktobers erövringar har haft tillräckligt med kraft för att tvinga fram exproprieringen av expropriatörerna. Efter Öst-Berlin, Ungern, Tjeckoslovakien etc, ser vi idag hur arbetarklassen i Polen, genom att stödja sig på dessa erövringar, försöker återknyta banden till oktober.

I alla dessa revolutioner har breda lager bland massorna, utan att nå fram till ett fullt medvetande om sina historiska intressen, och tack vare aktiviteten från delar av förtruppen, under själva revolutionens gång på nytt tagit till sig de mest grundläggande lärdomarna från oktoberrevolutionen. Övertygade om att det inom ramen för den nuvarande regimen inte finns någon lösning som kan tillfredsställa deras intressen och att det var nödvändigt att expropriera borgarklassen så har de mobiliserat sig. Det har handlat om en mobilisering som antagit en hög medvetandenivå, en mobilisering som icke-symptomatiskt strävade mot ett erkännande av nödvändigheten att utplåna utsugningen i de kapitalistiska länderna och byråkratin i de länder där kapitalet och imperialismen har exproprierats.

Vad gäller massornas subjektiva faktor så inträffade en analog process till den som Trotskij analyserade i ryska februari.

Låt oss upprepa att i de konkreta förhållandena av en exceptionell kris för imperialismen och av nedmontering i statsapparaten (ett resultat av världskriget vad gäller Östeuropa, av det revolutionära kriget vad gäller Cuba och Vietnam) så var det denna massmobilisering som tvingade de småborgerliga ledarskapen att gå så långt som att expropriera borgarklassen och inrätta en ny stat. På grund av begränsningar i de utsugnas medvetande, av omognaden i dess utveckling – en konsekvens av Fjärde Internationalens svaghet – så blev det dock lättare för byråkratin att upprätthålla en kontroll utan sprickor, alltså att tvinga på den nya arbetarstaterna en byråkratisk karaktär, och i allmänhet att verkställa en politik för att bromsa och förråda revolutionen.

De februarirevolutioner som inträffat, liksom den kontrarevolutionära roll som stalinismen har spelat, även i de situationer där den tvingats att gå så långt som till en expropriering av borgarklassen, bekräftar nödvändigheten av Fjärde Internationalen och trotskistiska partier för att ett verkligt historiskt språng i proletariats medvetande och nya oktoberrevolutioner ska äga rum. Endast Fjärde Internationalen kan leda proletariatet till att uppnå det medvetande som motsvarar dess historiska intressen. Endast *Övergångsprogrammet* kan

*”under den dagliga kampens gång (...) hjälpa massorna att finna bron mellan de nuvarande kraven och revolutionens socialistiska program. Denna bro bör innefatta ett system av **övergångskrav**, som utgår från dagens förhållanden och dagens medvetande bland breda skikt av arbetarklassen och undantagslöst leder till den avgörande slutsatsen: proletariatets makterövring”.*

Det är här nödvändigt att insistera på kopplingen mellan det medvetna och det omedvetna i stalinismens kontrarevolutionära aktivitet, som, genom utrotningen av de gamla bolsjevikerna och mordet på Trotskij, ville klippa av den historiska kontinuitetens tråd. Stalinismen försökte med alla medel att utplåna proletariatets ”minne” och dess historiska uppgift. Tack vare Fjärde Internationalens aktivitet, under Trotskij's ledning, har dock den historiska kontinuitetens tråd inte

klippts av, även om stalinismen har gjort allt för att lyckas med det. Den har inte lyckats förhindra att en förtrupp har utkristalliserats runt och i Fjärde Internationalen, runt dess program, men den har i en enorm omfattning fördärvat, och fortsätter att fördärva, tiotusentals aktivister.

Samtidigt som stalinismens kris fördjupas, den samtidiga krisen för det världsimperialistiska systemet och för Kremlbyråkratin, i revolutionens framvällande våg i alla länder och världen över, så börjar dock proletariatet att åter bygga upp sitt medvetande längs nya linjer. Det är på så sätt som grunden läggs för uppbyggandet av trotskistiska partier med massinflytande och för återuppbyggnaden av Fjärde Internationalen.

Tes 14

Vad är en revolutionär situation?

Lenin, och sedan Trotskij, gav ett helt klart svar på denna fråga. I sin broschyr *Andra Internationalens sammanbrott* skriver Lenin följande:

”För en marxist är det otvivelaktigt, att en revolution är omöjlig utan en revolutionär situation och att inte varje revolutionär situation leder till revolution. Vilka är, allmänt talat, kännetecknen på en revolutionär situation? Vi misstar oss säkerligen inte, om vi påpekar följande tre huvudkännetecken:

1. De härskande klasserna kan inte upprätthålla sitt välde i oförändrat skick; en eller annan kris i ”överskikten”, kris för den härskande klassens politik, varigenom den bildas en bräsch, där de förtryckta massornas missnöje och förbittring kommer till utbrott. För att revolutionen ska bryta ut räcker det vanligtvis inte med att ’underskikten inte vill’, utan det fordras även att ’överskikten inte kan’ leva på det gamla sättet.

2. De förtryckta klassernas nöd och olyckor skärps utöver det vanliga.

3. De nämnda orsakerna framkallar en betydande ökning av aktiviteten hos massorna, vilka under en ’fredlig’ epok lugnt låter sig plundras, men under stormiga tider drivs till självständig historisk aktion, såväl av hela krisläget som av ’överskikten’ själva.

Utan dessa objektiva förändringar, som inte bara är oberoende av de enskilda gruppernas och partiernas vilja, utan också av de enskilda klassernas vilja, är revolutionen – som allmän regel – omöjlig. Totaliteten av dessa objektiva förändringar kallas just en revolutionär situation. En sådan situation förelåg i Ryssland 1905 och under alla revolutionsepoker i väst; men den förelåg även i Tyskland på 1860-talet och i Ryssland 1859-61 och 1879-80, även om det inte blev någon revolution i dessa fall. Varför? Därför att det inte uppstår en revolution ur varje revolutionär situation, utan endast ur en sådan situation där till de ovan uppräknade objektiva förändringarna även kommer en subjektiv förändring, nämligen den revolutionära klassens förmåga till revolutionära massaktioner, som är tillräckligt starka för att krossa (eller bryta ned) den gamla regeringen, som aldrig ’faller’, inte ens under en krisepok, om man inte ’fäller’ den.” (Lenin: Valda verk i tio band: 5, s 303-304)

Det fjärde villkoret, av subjektiv karaktär, som Lenin reser för en revolution, preciserade Trotskij innehållet i, i *Manifest från Fjärde Internationalens nödkonferens*, maj 1940.

Vid denna tidpunkt tvekade inte Trotskij, varken på det teoretiska området, eller på området för historiska erfarenheter, vad gäller de grundläggande villkoren för den proletära revolutionens seger:

”1. Borgarklassens återvändsgränd och den resulterande förvirringen inom den härskande klassen.

2. Den skarpa otillfredsställelsen och strävan efter avgörande förändringar i småborgarklassens led, utan vars stöd högborgerskapet inte kan upprätthålla sin ställning.

3. Medvetenheten om den outhärdliga karaktären på situationen och beredskapen för revolutionära handlingar i proletariatets led.

4. Ett klart program och den proletära förtruppens fasta ledarskap.”

De tre första punkterna motsvarar de som, utifrån Lenins arbeten, utgör en del av definitionen av en revolutionär situation. Trotskij visade att, för att en revolution ska segra, krävs för det första att de objektiva revolutionära villkoren förverkligas; sedan, givetvis i överensstämmelse med Lenin, bolsjevikpartiets grundare och teoretiker, som inte kunde utelämna det, krävs dessutom att det finns ett revolutionärt parti som leder, ”det medvetna uttrycket för den omedvetna processen”, en ledning lämpad att leda kampen fram till segern.

Vi behöver nu undersöka vilka nya faktorer som händelseutvecklingen efter andra världskriget fört in i denna fråga. Den första faktor som sticker i ögonen är, utan möjlig konkurrent, att den proletära revolutionen har vunnit ett antal segrar, utan att det fjärde villkor, som Trotskij reser, i strikt mening förverkligats.

Den som händelseutvecklingen däremot har visat är att Trotskij hade helt rätt i att resa dessa fyra villkor, men för segern för nya oktoberrevolutioner.

För att utmynna i ett verkligt oktober – i proletariats revolutionära diktatur – krävs givetvis först och främst att det existerar en revolutionär situation, eller ännu bättre, en revolution som inletts; men sedan krävs det, att till förverkligandet av de tre inledande villkor som Trotskij reser, läggs det fjärde villkoret, av subjektiv karaktär: existensen av ett revolutionärt proletärt parti med massinflytande.

Om det är något teoretiskt problem som reser sig för oss, så är det att det ägt rum revolutioner som fått samma sociala följder som oktoberrevolutionen: exproprieringen av borgarklassen, trots att revolutionerna leddes av opportunistiska småborgerliga partier, och inte av revolutionära arbetarpartier. Under vissa exceptionella förhållanden (som i synnerhet fanns för handen i Kina och på Cuba) så har, såsom vi sett, de tre objektiva villkoren förverkligats i en sådan hög nivå att de, trots avsaknaden av ett bolsjevikparti, tvingat de småborgerliga ledarskapen (i detta fall Mao och Castro) att under massrörelsens revolutionära tryck bryta med borgarklassen. Denna möjlighet nämndes, som vi sett, i *Övergångsprogrammet* såsom en teoretisk möjlighet.

Fram till idag har det dock bara ägt rum en oktoberrevolution. I alla de andra fall där de objektiva villkoren för revolutionära processer som kan leda till februarirevolutioner har förverkligats, så har två möjligheter varit för handen. I vissa länder (Frankrike, Italien etc.) ledde denna situation till ett återupprättande av den borgerliga ordningen; i andra (Östeuropa, Kina, Cuba etc.), ledde den till en materialisering av den teoretiska möjlighet som formuleras i *Övergångsprogrammet*; i avsaknad av ett ledande revolutionärt parti så blev dock de erövringar som förverkligades av revolutionerna i dessa länder byråkratiskt deformerade.

Sådana erövringar är uttryck för en situation som man kan karaktärisera som en situation med ofullbordade revolutioner, instängda i sina nationella ramar och just därigenom ständigt hotade, eftersom proletariats revolutionära diktatur inte kan införas i dessa länder annat än genom en segerrik politisk revolution. Utan Fjärde Internationalen och dess partier, utan segerrik världsrevolution, är mänskligheten dömd till barbari. Socialism eller barbari! Det är det som står på spel i lösandet av krisen för proletariats revolutionära ledarskap.

Vi förkastar, såsom helt grundlöst, perspektivet på revolutioner som skulle leda till införandet av byråkratiska arbetarstater i hela världen. Det är ett teoretiskt problem av samma typ som det som ledde Kautsky till att skapa den revisionistiska teorin om superimperialismen. Genom att utgå från en enda av de tendenser som imperialismen visade upp och genom att godtyckligt upphöja den över alla andra, som, i motsättningen till den, utgjorde den konkreta situationen.

Vi slår alltså fast, och dessa Teser i sin helhet visar det, att om en av vår epoks tendenser – en tendens som, låt oss upprepa det, *Övergångsprogrammet* redogör för – har materialiserats i bildandet av byråkratiska arbetarstater, så kan inte det motsäga det marxistiska perspektivet på världsrevolution, grundad på proletariats diktatur. Erövringarna från den revolution som lett

fram till en expropriering av borgarklassen, samtidigt som den skapat efterkrigstidens byråkratiska arbetarstater, kan inte överleva annat än genom en seger för politiska revolutioner nära kopplade till, och integrerade i, den sociala revolutionen.

Under alla omständigheter innebär de objektiva revolutionära processer som utgör en februarirevolution att massrörelsen, under de revolutionära sammanstötningarnas första fas, ställer sina förhoppningar till de gamla organisationerna. Som Trotskij har visat så kan inte proletariatet göra sig av med sina gamla ledarskap, och det parti som är lämpat att leda upproret kan inte skapas, annat än genom erfarenheter av de största historiska prövningar. Det är genom den ryska februari- och oktoberrevolutionens prövning som Bolsjevikpartiet, som redan var ett parti med massinflytande, verkligen bildades såsom det parti som *ledde* revolutionen. Genom att inte ha förstått denna lag för alla revolutioner så förlorade vi, 1944-45, det väsentliga i det som hade vunnits under kriget och vi var oförmögna att bygga partiet under de villkor som rådde under denna period.

I allmänhet så utgör förekomsten eller avsaknaden, under revolutionens inledning, av en trotskistisk organisation som, utan att ännu kunna utgöra den revolutionära ledningen, redan antagit karaktären av ett verkligt parti, dvs ett parti med massinflytande, en avgörande faktor. Om ett sådant parti faktiskt existerar, då är det möjligt att det alternativ som Lenin räknade med i september 1917 förverkligas: framburna av den revolutionära vågen förvärvar de opportunistiska småborgerliga partierna makten; men, tack vare massrörelsens styrka och förekomsten av det revolutionära partiet, så förverkligas övergången från februari till oktober fullt ut under fredliga, icke blodiga, former, genom det revolutionära partiets ingripande.

Det handlar här om en teoretisk möjlighet som fram till idag inte bekräftats. Om den kan komma att göra det beror – och vi vill betona detta – på den styrka och det massinflytande som det trotskistiska partiet kommer att ha erövrat.

De fyra klassiska situationer som utgår ifrån Lenins och Trotskij's lärdomar bevarar dock hela sin aktualitet:

1. Kontrarevolutionär situation

Kontrarevolutionen vinner en historisk seger, den förstör de proletära organisationer med inbördeskrigets metoder och utplånar för lång tid framåt möjligheten av arbetarstrider. Proletariatet lider ett historiskt nederlag. De nederlag som först det italienska proletariatet och sedan det tyska proletariatet led under mellankrigstiden erbjuder de klassiska exemplen på en sådan situation. Efter andra världskriget utgör Indonesien ett av de mest karaktäristiska fallen: den kontrarevolutionära statskuppen ledde till en massaker på 800 000 arbetar- och vänsteraktivister.

2. Icke revolutionär situation

Det handlar om "fredstid", om stabila perioder, under vilka borgarklassens herravälde bevaras utan stora kriser eller användande av våld, eftersom det varken förekommer någon kris i systemet som helhet, eller någon stor kampvilja hos proletariatet.

3. Förrevolutionär situation

Det är en situation som samlar tre grundläggande förutsättningar: kris och oro i den härskande klassen, radikaliserings av småborgarklassen (det drag i situationen måste ges en avsevärd vikt) och slutligen proletariatets revolutionära beredskap. Det handlar om en situation där alla dessa villkor uppträder tillsammans, men där staten, även om den skakas av den sociala och politiska krisen, fortsätter att styra samhällets allmänna problem.

4. Revolutionär situation

Det är en situation där borgarklassens politiska kris, utifrån att ovanstående förutsättningar redan har förverkligats, når en sådan nivå där borgarklassen inte längre kan regera som tidigare, medan den borgerliga staten spricker och börjar upplösas; där massornas nöd driver småborgarklassens alla skikt i riktning till proletariatet och där, slutligen, proletariatet, som inte längre kan leva som tidigare, uppmanas av hela situationen till oberoende historisk handling och försöker bilda sina egna maktorgan och alltmer ifrågasätter de borgerliga institutionerna.

De situationer som uppstår i klasskampen är dock ofta mycket mer komplexa och instabila:

”Under historiens gång stöter man på stabila situationer, helt och hållet icke revolutionära. Man stöter också på uppenbart revolutionära situationer. Det förekommer också kontrarevolutionära situationer (det får man inte glömma!). Men det som framförallt förekommer i vår epok av ruttnande kapitalism, det är mellanliggande situationer och övergångssituationer: mellan en icke revolutionär situation och en förrevolutionär situation, mellan en förrevolutionär situation och en revolutionär...eller kontrarevolutionär situation. Det är just dessa övergångsstadier som har en avgörande betydelse vad gäller den politiska strategin.”

Denna analys av Trotskij bekräftas idag av vår epoks ytterst revolutionära karaktär och av den roll som spelas av arbetarrörelsens och massrörelsens traditionella byråkratiska ledarskap. Den period vi lever i antar en krampaktig karaktär, alltmer revolutionär för varje dag som går. På ett kontinuerligt, och kontinuerligt växande, sätt framträder, i världens olika länder och regioner, nya uppsving för massrörelsen. Det finns i princip ingen sektor i världen som inte är mer eller mindre drabbad, åtminstone på mindre eller indirekt sätt, av striderna och sammandrabbningarna. Det är alltså viktigare än någonsin att, land för land, uppmärksamt analysera de allmänna styrkeförhållandena mellan klasserna och gentemot institutionerna, liksom deras omedelbara förhållanden till sin världsregion och till världen som helhet, liksom förändringstakten. Det är på så sätt man kan lyckas precisera dessa mellanliggande situationer som Trotskij talar om, eftersom allt befinner sig i rörelse som omvandlas snabbt, vilket förorsakar komplexa föreningar av särskilda situationer och plötsliga förändringar.

Det världsrevolutionära uppsvinget verkar, i alla länder, som en ständig tendens till förändring, till övergång, från lägre nivåer till högre nivåer av klasskampen, från en icke revolutionär situation till en förrevolutionär, eller direkt revolutionär, situation.

De kontrarevolutionära apparaterna agerar, inför massrörelsen, exakt i motsatt riktning. De socialdemokratiska ledarskapen strävar vanligtvis efter att uppnå stabila, icke revolutionära, situationer, och undviker sålunda såväl revolutionära som kontrarevolutionära situationer som ifrågasätter deras existens. Socialdemokratin tillgriper kontrarevolutionen när den ställs emot en oktoberrevolution (så i inbördeskriget i Sovjetunionen) eller inför hotet av en sådan revolution (Tyskland 1919), och också inom ramen för ett imperialistiskt krig mot ett kolonialt folk.

Stalinismen strävar den också efter icke revolutionära situationer, men dess beroende i förhållande till Kreml kan dock leda den till att, vid behov, stödja öppet kontrarevolutionära regimer, vänner till Kreml, såsom Videlas regim i Argentina.

De kontrarevolutionära apparaternas relativa styrka förklarar varför situationer som håller på att bli revolutionära inte exploderar, även om förutsättningarna är övermogna; och även varför revolutionära situationer inte fördjupas eller varför pågående revolutioner besegras. De

kontrarevolutionära ledarskapen lyckas, till priset av enorma ansträngningar, undvika dessa explosioner och att bevara situationen i ett mellanliggande läge mellan icke revolutionär och förrevolutionär. Frankrike utgör ett bra exempel på en situation som, på väg att bli revolutionär, inte exploderar, trots att förutsättningarna för en explosion är övermogna. Utan stalinismen skulle den nuvarande bonapartistiska regimen ha störtats för mer än tolv år sedan, vilket skulle ha öppnat en klart revolutionär situation.

Den dynamiska föreningen av dessa två motsatta tendenser – arbetarrörelsens och de arbetande massornas tendens att skapa revolutionära situationer, samt de byråkratiska apparaternas tendens att uppnå icke revolutionära eller kontrarevolutionära situationer – utgör ursprunget till klasskampens olika situationer i olika länder.

Övergången från en situation till en annan skapar kriser, revolutionära eller kontrarevolutionära. Övergångsögonblicket är det avgörande ögonblicket, med maximal spänning. Detta ögonblick är kortlivat, det är därför det är avgörande. Det kan uppstå utan att den föränderliga situationen stabiliseras och utan kontinuitet. Varje revolutionär kris leder inte fram till en revolutionär situation. Just därför att det handlar om det kritiska ögonblicket, om ett språng, så vet vi inte på förhand om detta språng kommer att äga rum, eller om vi kommer att hamna tillbaka vid utgångspunkten, eller bakom utgångspunkten. Samma sak kan inträffa med en kontrarevolutionär kris.

Som Lenin uttryckte det så väl: ”*Revolutionen träder inte fram ur alla revolutionära strider*”. Det som markerar *inledningen på den proletära revolutionen*, det är att massorna, som en följd av hela deras revolutionära verksamhet, ställer sig i centrum på den politiska scenen, börjar riva den borgerliga staten, och påbörjar, mer eller mindre utvecklat, uppbyggandet av organ för sin egen makt. Inledningen på den proletära revolutionen sammanfaller alltså med uppkomsten av en, mer eller mindre utvecklad, situation av dubbelmakt (jmf Frankrike, juni 1936; Spanien 1936; Portugal 1974; Iran; Nicaragua etc.). Som all erfarenhet visar, och som vi tidigare slagit fast, så kan den proletära revolutionen inledas samtidigt som den subjektiva faktorn (partiet) är omoget eller inte finns. Å andra sidan, på samma sätt som en förrevolutionär, eller revolutionär, situation uppvisar en alternativ karaktär, så öppnar inledningen på den proletära revolutionen antingen vägen för revolutionens seger, eller för segern för reaktionen och den borgerliga kontrarevolutionen.

Tes 15

Apparaternas relativa förstärkning och kris

Under de senaste årtiondena har de byråkratiska apparaternas kontroll över massrörelsen fortsatt. Efterkrigstiden har till och med utmärkts av en reell förstärkning, men relativ eftersom den i högsta grad är motsägelsefull, av deras inflytande.

Fjärde Internationalens ihållande svaghet har varit andra sidan av detta fenomen. En marxistisk undersökning visar på den explosiva motsättning som det inrymmer: trots de gamla organisationernas förstärkning så motsätter sig strävandena och massrörelsen alltmer apparaternas politik. Genom att utgå från denna motsättning blir det möjligt att samla de objektiva och subjektiva villkoren för uppbyggandet av trotskistiska partier som åtnjuter en masspublik, dvs för lösningen av det revolutionära ledarskapets kris.

Sedan den framväxande kapitalismens epok och fram till första världskriget – med andra ord, under de femtio år av strider och av arbetarrörelsens framväxt under vilka proletariatet kunde tillkämpa sig, såsom klassens erövringar, omfattande reformer – så utvecklades byråkratiseringsprocessen av de organisationer som byggts upp av arbetarklassen hand i hand med utvecklingen och förstärkningen av en revolutionär vänster, såsom utvecklingen av bolsjevikpartiet, och av oppositioner inom arbetarrörelsen i andra europeiska länder, vittnar om.

De tjugo år av segrar för kontrarevolutionen som föregick andra världskriget ledde tvärtom till en absolut förstärkning av de kontrarevolutionära byråkratiska apparaterna. Förtruppen drabbades av motgång efter motgång, medan varje seger för kontrarevolutionen förstärkte stalinismen. Till skillnad från byråkratin under den föregående epoken så lyckades stalinismen delvis organiskt förstöra det revolutionära ledarskapet.

Revolutionens uppsving och arbetarrörelsens segrar från och med 1943 gjorde det inte möjligt för massorna att ta sig ur den internationella arbetarrörelsens stalinistiska, småborgerliga, och byråkratiska kontrarevolutionära apparaters tvångströja. Detta är en konsekvens av en lag som Trotskij har formulerat vid flera tillfällen: massrörelsen kan varken av sig själv ge sig ett revolutionärt ledarskap, eller från början följa svaga revolutionära kärntrupper, nästan obefintliga. Massorna är tvungna att vända sig till sina gamla organisationer, passera genom de existerande masspartierna och, under en första fas, acceptera dem såsom ramen för sin kamp, trots de kontrarevolutionära byråkratiska apparater som kontrollerar dem. Fjärde Internationalens kris har ytterligare förstärkt detta fenomen.

Det revolutionära uppsvinget har alltså i stor omfattning ägt rum under de stalinistiska byråkratiska apparaternas kontroll, eller med småborgerliga ledarskap såsom castrismen. Vår International var dessutom extremt svag. Och det är kombinationen av dessa två faktorer som gjorde att exproprieringen av borgarklassen, för en tredjedel av mänskligheten, leddes av dessa kontrarevolutionära ledarskap, i en hårdnackad ansträngning från deras sida att ledsaga massrörelsen i syfta att bromsa, avleda och försöka blockera den. I likhet med Kremlbyråkratin, som på ett bedrägligt sätt alltid dragit fördel av oktoberrevolutionens prestige, så kunde dock de byråkratier som kontrollerade de nya arbetarstaterna på ett icke mindre bedrägligt sätt dra fördel av de nya exproprieringarna av borgarklassen och de nya arbetarstater som byggdes upp för att förstärka deras egen prestige inom arbetarrörelsen, såväl i dessa länder som världen över. Dessa ofantliga erövringar för revolutionen kunde alltså relativt sett förstärka de kontrarevolutionära apparaterna, på nationell nivå och på världsnivå, och gjorde det möjligt för dem att under flera årtionden bevara sin prestige och vidmakthålla sitt förmyndarskap över massorna.

Denna förstärkning av apparaterna var dock inte annat än relativ och inte absolut såsom tidigare, eftersom den denna gång inte ägde rum inom ramen för kontrarevolutionens segrar, utan

på grundval av ett revolutionärt uppsving, vilket ger upphov till kris för apparaterna. Den är alltså, till sin natur, djupt motsägelsefull: i grunden bidrar erövringarna, på grund av sin revolutionära karaktär, att undergräva den parasitära byråkratins makt, som är antagonistisk i förhållande till de framsteg som förverkligats av världsrevolutionen.

I takt med att det revolutionära uppsvinget fortsatt har det alltså börjat ifrågasätta, att undergräva, dessa byråkratiska ledarskap. Massrörelsen har alltid behövt göra historiska erfarenheter av de traditionella byråkratiska ledarskapen, innan de kan förkasta dem och förintä dem. Det är endast efter en sådan erfarenhet, mer eller mindre utsträckt, och på villkor att det revolutionära partiet, som medvetet uttrycker massornas rörelse, byggs upp, som massorna kan lämna dessa ledarskap bakom sig.

Byråkratins och apparaternas relativa förstärkning kombineras alltså med denna andra produkt av det revolutionära uppsvinget, nämligen deras kris. En kris som har mognat sakta, men som förstärkts. Det framgår, bland andra fakta, av inledningen på den politiska revolutionen i Tyskland 1953, dess fortsättning i Ungern 1956, i Tjeckoslovakien 1968, i Polen idag, liksom av stalinismens, öppna eller dolda, kroniska kris på världsnivå.

De är den nuvarande grunden för själva deras parasitära existens – kontrollen över de byråkratiska arbetarstaternas regeringsapparat – som, på ett motsägelsefullt sätt, utgör de största kriskällan för de kontrarevolutionära apparaterna. Denna gruva av privilegier och prebenden för byråkratin gör den till massornas direkta och omedelbara fiende. Avlägsnandet av borgarklassen och godsägarna blottlägger byråkratins parasitism och dess roll som förtryckare och pekar ut den som ett kugghjul, inom arbetarrörelsen, för att överföra imperialismens press, liksom som den internationella arbetarrörelsens och alla massmobiliseringars dödsfiende. Låt oss repetera att den nuvarande källan till det gehör som de byråkratiska apparaterna fortfarande får är till själva sin natur även är källan till deras organiska, strukturella och historiska svaghet.

Alla de mobiliseringar av förtryckta, av arbetarklassen och den arbetande befolkningen som överlever i något av dessa länder, vänder sig direkt emot byråkratin, eftersom denna har blivit till ett absolut hinder för utvecklingen av deras ekonomi och driver in dem i en kronisk ekonomisk kris.

Det revolutionära uppsvinget möter här apparaterna direkt emot sig. Det räcker med att det skakar Sovjetunionen eller Kina för att alla kontrarevolutionära och byråkratiska apparater i världen ska börja vackla och träda in i sin slutgiltiga kris. Den period av världsomfattande revolutionärt uppsving som vi befinner oss i, är en period av kris för massrörelsens kontrarevolutionära apparater, huvudsakligen den stalinistiska.

I viss mening så är det i förstärkningen av de kontrarevolutionära apparaterna som förklaringen till svagheten och orsaken till krisen för vår International ligger. Andra faktorer kombineras dock med denna. Ett revolutionärt parti kan inte erövra ett avgörande massinflytande annat än under ett revolutionärt uppsving, men det revolutionära uppsvinget ger inte automatiskt det revolutionära partiet ett massinflytande. För att det ska kunna erövra det krävs en hel serie av ackumulerade erfarenheter, skolningsarbete och organisering, nödvändiga för att förbereda ledarskapet och kadern, förmögen att dra nytta av uppsvinget för att förstärka partiet inom massrörelsen. Denna subjektiva process av uppbyggande av det revolutionära partiet kan, utan tvekan, kräva tid.

En motsvarande process ägde rum i skapandet av de stora socialdemokratiska partierna, och framförallt av Bolsjevikpartiet. Dessa partier byggdes upp under flera årtionden av uppsving för arbetarrörelsen. Visserligen var det under denna epok fortfarande möjligt att genom klasskampen och med kraftfulla massmobiliseringar som medel att tillkämpa sig reformer från kapitalismen, men analogien är icke desto mindre giltig, eftersom det handlar om det faktum att det är dessa massmobiliseringar som gjorde uppbyggandet av mäktiga socialdemokratiska partier möjligt.

Samma sak kan sägas om uppbyggandet av Bolsjevikpartiet, det enda revolutionära marxistiska parti som byggdes upp under denna epok: för att bygga upp det så krävdes flera årtionden för det ryska proletariet och världsproletariatet.

Samma sak är även sann för vår International. Detta som ett tillägg till att stalinismen, med alla sina krafter och alla sina medel, har försökt att utplåna lärdomarna från den ryska revolutionen från proletarietets historiska minne, genom att utrota den revolutionära förtruppen under mellankrigsperioden. Den lyckades faktiskt nästan skära av denna historiska kontinuitet – bara några otroligt tunna trådar lämnades att leva vidare. Och det är vår International som höll dessa trådar i sina händer. Denna omständighet har gjort det som redan i sig var svårt, ännu mycket svårare: uppbyggandet av trotskistiska partier med massinflytande.

Till allt detta har pablistmen tillkommit. Förekomsten av den har utgjort en grundläggande faktor, inte bara för en försvagning, utan för en upplösning av Fjärde Internationalen i alla dess avdelningar, inklusive de som stod emot den pablistiska revisionismen.

De trotskistiska partierna kommer alltså inte att kunna byggas annat än om det revolutionära uppsvinget, revolutionerna och kriserna fortsätter att utvecklas, vilket givetvis är en process som sträcker ut sig över flera år och både omfattar framsteg och bakslag. Men under den nya period som vi upplever, så kan spektakulära språng komma att äga rum i uppbyggandet av våra partier. Det kan ske därför att under närmare 40 år av revolutionärt uppsving, så har tusentals och åter tusentals trotskistiska kader redan trätt fram och skolats och de kan numera kapitalisera konsekvenserna av de kontrarevolutionära apparaternas historiska kris, framförallt stalinismens.

Tes 16
Stalinismen och castrismen:
de sociala grunderna för deras kontrarevolutionära politik

En anpassning till byråkratin är grunden för alla opportunistiska förhållningssätt gentemot de byråkratiska och småborgerliga ledarskapen. För att rättfärdiga sin anpassningspolitik har revisionismen utvecklat en teori som tillmäter byråkratin en ”dubbel natur”. Den skulle alltså vara borgerlig på ena sidan och proletär på den andra; mer exakt så skulle byråkratin *socialt* vara en integrerad del av arbetarklassen och det skulle bara vara dess *politik* som karakteriserar den som borgerlig.

Denna teori bryter med den trotskistiska analysen, som i Sovjetunionens byråkrati ser ett borgerligt organ, en imperialismens ombud mitt i den arbetarstat som den parasiterar på. Samma sak gäller de byråkratier som kontrollerar de traditionella organisationer som byggts upp av arbetarklassen. Byråkratier som, inom dessa organisationer, utgör apparater som, som sådana, har en borgerlig karaktär.

Denna revision av marxismen förhindrar i synnerhet en förståelse av det som, på internationell nivå, avgör de grundläggande syften, och formerna de antar, för den kontrarevolutionära politik som den stalinistiska apparatens olika delar slår fast. Det är i synnerhet fallet för de stalinistiska partiernas ledarskap i de kapitalistiska länderna. Partier som, som sådana, givetvis har en karaktär av borgerliga arbetarpartier. De destruktiva politiska konsekvenserna av denna oförståelse kom till exempel till uttryck i de illusioner som upprätthölls av revisionisterna vad gäller portugisiska kommunistpartiet 1974-75, och vidare dess oförmåga att fördöma de verkliga syftena bakom den splittringspolitik som bedrevs av franska kommunistpartiet efter september 1977, dvs försöket att säkra Giscard-regimens överlevnad.

Vad gäller castrismen så kompletterar revisionismen den allmänna tesen med en politisk betraktelse: i den utsträckning som castrismen inte är stalinistisk, säger man, så är dess revolutionära bana säkrad. Detta negativa argument – alla ledarskap som inte har ett stalinistiskt ursprung och som exproprierar borgarklassen är revolutionära – ignorerar det faktum att den castristiska rörelsen har omvandlats till ett stalinistiskt parti, att den har underordnat sig Kremlbyråkratin och att den, under dess egna specifika former, spelar en aktiv roll i politiken för ”fredlig samexistens”. En sådan revisionistisk logik vänder ryggen åt marxismen, som kräver en analys av de politiska fenomenens klassinnehåll.

Arbetarrörelsens småborgerliga och byråkratiska strömningar uttrycker intressena hos en privilegierad social sektor, som såg dagen under imperialismens epok och som är antagonistisk i förhållande till arbetarbasen och den folkliga basen. Engels pekade på de första uttrycken av detta fenomen, men varken han eller Marx kunde i grunden studera den skiktning av arbetarklassen som kapitalismen medförde i slutet på förra århundradet, medan den gick in i det imperialistiska stadiet. Det föll på Lenin att på ett mästertligt sätt belysa uppkomsten av en arbetararistokrati och dess kopplingar till de socialdemokratiska organisationernas byråkrati.

Under det imperialistiska stadiet så fortsätter kapitalismens lagar förstås att styra ekonomin. Borgarklassen anstränger sig ständigt för att integrera sektorer från motsatta klasser i skötseln och återskapandet av det borgerliga samhället. Under dess framväxande fas integrerade det, såsom härskande klass, hela sektorer av den gamla adeln, under påföljande period ansträngde det sig att splittra arbetarklassen och att underkasta, såsom socialt skikt, vissa av dess medlemmar. På så sätt skapades, under det imperialistiska stadiet, en arbetararistokrati som särskilde sig från arbetarmassorna och utgjorde en social bas för bildandet av en byråkrati som underkuvade de organisationer som hade byggts upp av arbetarna.

Arbetararistokratin specifika intressen tenderade att underkasta den under borgarklassen, men socialt sett förblir den icke desto mindre en del av arbetarklassen. Däremot tillhör inte någon byråkrati organiskt, av sin natur, arbetarklassen. Den utgör en borgerlig organism inom de institutioner som arbetarklassen försett sig med, eller, i arbetarstaterna, en parasitär kast, med en småborgerlig social sammansättning – ett organ för fiendeklassen.

Man ska inte blanda ihop byråkratin borgerliga sociala natur med dess närvaro inom arbetarinstitutionerna. Man ska inte heller tro att motsättningarna mellan dess ursprung och den plats som den intar förändrar dess verkliga natur. Dessa motsättningar analyserade Trotskij genom att tala om den ”dubbla funktionen” – och inte om den dubbla naturen – hos den sovjetiska byråkratin. Byråkratin är ett ombud åt kontrarevolutionen inom en arbetarinstitution som den tillägnat sig för att leva en privilegierad tillvaro, åtskild från arbetarbasen. Låt oss undersöka denna process närmare.

De stora monopolerna kan inte styra direkt. De är ingenting annat än en obetydlig del av samhället som deras representanter inte helt och hållet kan överblicka. För att kontrollera och sköta sina företag tvingas regeringarna, parlamenten, arméerna, poliserna, de juridiska och kulturella instanserna, imperialismen och de stora monopolerna att skapa en statsbyråkrati, såsom ett specialiserat socialt skikt, som i synnerhet består av parlamentarikerna, teknokraterna och direktörerna, militärerna, de borgerliga politikerna osv. Mellan dessa olika grupper av ombud för imperialismen och monopolerna kan det förekomma strider och motsättningar; vissa av dem kan till och med hamna i konflikt med själva kapitalismen. De borgerliga parlamentarikerna sköter till exempel monopolens allmänna intressen. De kan dock gå så långt att de, även i ett inbördeskrig, såsom i Spanien ställer sig emot monopolens utomparlamentariska fascistiska ombud. Man kan dock inte dra slutsatsen att imperialismens parlamentariska småborgerliga ombud därmed upphör att sköta den borgerliga staten. Trots dessa motsättningar förblir deras natur densamma – monopolens ombud i parlamentet. Såsom sådana kan de tvingas försvara parlamentet mot fascisterna, även mot själva monopolerna, om dessa beslutar sig för att klara sig utan parlamentet.

På samma sätt är en direktör ett ombud för kapitalismen i skötseln av ekonomin. Han fyller en annorlunda funktion jämfört med vad en general gör. Generalen är kapitalismens och imperialismens militära ombud. Det kan uppstå otaliga konflikter mellan dem, t ex vad gäller en skattehöjning som syftar till att finansiera vapen.

Ett sista exempel. I de halvkoloniala länderna kan den nationella borgarklassen, förr eller senare, hamna i en skarp konflikt med imperialismen som sådan, om den undergräver den del som tillhör den nationella borgarklassen i uppdelningen av mervärdet. Icke desto mindre förblir det även i detta fall i grunden ett ombud åt imperialismen inom de nationella gränserna.

Dessa jämförelser tillåter oss, trots sina begränsningar, att förstå varför varken de särskilda funktioner som byråkrater i arbetarpartierna och fackföreningarna åtar sig, eller deras inträde i dessa organisationer, som är arbetarklassens egna institutioner, eller de motsättningar som förr eller senare kan dyka upp och ställa dem emot den ena eller andra sektorn av borgarklassen, eller till borgarklassen i sin helhet, inte ger deras apparater eller ombud en arbetarkaraktär, eller en dubbel natur.

Medan en strejkbrytare är en imperialismens ombud specialiserad i uppgiften att krossa strejker och fackföreningar, så är en fackföreningsbyråkrat en borgarklassens ombud i fackföreningarna och strejkerna. Den förstnämnde har till uppgift att förstöra vilka fackföreningar som helst och att krossa vilka strejker som helst, medan den sistnämnde kan tvingas försvara ”sin” fackförening, även, under vissa förhållanden, med hjälp av en strejk som antar en masskaraktär. Detta är ett uttryck för det allmänna faktum att det är inom arbetarrörelsen som apparaterna utgör ombud för borgarklassen, och det är i egenskap av detta som de kan uppleva slitningar med den ena eller

andra av imperialismens övriga ombud, även med imperialismen som sådan, om denna försöker förstöra de arbetarinstitutioner som byråkraterna har kontroll över och monopol på och som försäkrar dem en privilegierad tillvaro. Med andra ord, såsom småborgarklassens alla sociala skikt, imperialismens ombud, så kan byråkratin hamna i en motsättning mellan försvaret av sin situation, källan till sina privilegier, och sin natur som imperialismens ombud, men, återigen, detta kan inte ge den en dubbel natur.

Dessa allmänna karaktärsdrag gäller såväl för den socialdemokratiska byråkratin som för den stalinistiska byråkratin. De arbetarinstitutioner som de parasiterar på skiljer sig dock åt, vilket ger en större styrka åt den stalinistiska byråkratin.

Den socialdemokratiska byråkratin intar en plats i de stora arbetarorganisationerna, inom ramen för varje nationalstat, men den har inte uppnått att styra någon arbetarstat. När den styr en stat så är det inom ramen för en borgerlig stat. Det karaktäristiska för den stalinistiska byråkratin är däremot att den parasiterar på arbetarstater, dvs oändligt mycket mäktigare institutioner än den mäktigaste socialdemokratiska organisationen. Men det finns inte någon skillnad i natur, kvalitativ, mellan dessa två byråkratier. De är båda två borgarklassens ombud, men inom arbetarorganisationer av olika typ; det är i detta som skillnaden ligger. Genom att parasitera på en arbetarstat så utgör byråkratin icke desto mindre ett organ för världsborgerskapet, mot arbetarklassen.

Ett liknande fenomen är det med småborgerliga ledarskap som, liksom castrismen, under exceptionella villkor, vilka nämns i *Övergångsprogrammet*, förs till makten och tvingas, av sammandrabbningen mellan de klasser som finns närvarande, att gå längre än de vill i sin brytning med borgarklassen och imperialismen. Genom sitt ursprung, sin natur och sitt program var *26-julirörelsen* småborgerlig. Den var ett uttryck för en distinkt social sektor som utifrån sin sociala sammansättning, liksom byråkraterna, tillhör småborgarklassen.

Det castristiska ledarskapet, ett småborgerligt ledarskap, stod i ledningen för massrörelsen innan maktövertagandet. Efter maktövertagandet utvecklade det sig, genom att hindra massrörelsen att organisera sig i arbetarråd för att utöva makten, till ett skikt åtskilt från arbetarklassen, till en byråkrati som levde som en parasit på statens arbetarbas. Revisionisterna slår dock fast att sådana småborgerliga strömningar, i huvudsak castrismen, kan omvandlas till revolutionära arbetarströmningar endast utifrån det faktum att de har exproprierat den nationella borgarklassen och imperialismen.

Men av skäl som har att göra med deras sociala natur kan sådana strömningar inte omvandlas till revolutionära strömningar som försvarar arbetarmassornas intressen, i synnerhet inte dess fattigaste och mest utsugna skikt.

Av den småborgerliga byråkratins intressen, åtskilda från arbetarbasen, följer att den historiskt är en del av den internationella kontrarevolutionen. Den är sålunda en uttalad fiende till arbetarrörelsens och de arbetande massornas permanenta mobilisering, till den permanenta revolutionen i och utanför sitt land. Den försvarar sina privilegier mot arbetarklassens mobiliseringar så snart dessa hotas av dem.

Så handlar alla fackföreningsbyråkrater, som försvarar sin fackförening och till och med försöker att få den att utvecklas, men i den meningen att den är "hans", en fackförening dominerad av honom, och inte av den arbetarbas som försöker att mobilisera sig mer och mer.

Politiskt sett återfinns alla sektorer av byråkratin och av imperialismen förenade för att bromsa den permanenta mobiliseringsprocess som utgår ifrån massorna, arbetar- och bondebasen, den folkliga basen samt de eländigaste och mest utsugna skikten. Den strid på liv och död som alla sektorer av de småborgerliga byråkratierna utan undantag bedriver mot den permanenta revolutionen och dess politiska uttryck, trotskismen, som de betraktar som sin huvudsakliga

fiende, vittnar om deras natur som kontrarevolutionens ombud.

Ingenting visar bättre byråkratins kontrarevolutionära karaktär än den roll som den spelar i förhållande till de ekonomiska processerna. I de kapitalistiska länderna försvarar den alltid, direkt eller indirekt, bevarandet av arbetarklassens och de arbetande massornas utsugning.

I början på århundradet ansträngde sig socialdemokratin för att garantera imperialismen en bestående utsugning av kolonierna och av arbetarklassen i hemländerna. Den har fortsatt med samma politik sedan dess. Även stalinismen har ställt upp för imperialismen som garant för utsugningssystemets överlevnad. Denna byråkratins karaktäristiska inriktning maskeras delvis i perioder av ekonomiskt uppsving, eftersom den då kan förhandla fram ett beviljande av några ”smulor” till arbetarna, men den framträder i fullt dagsljus under kriser. Vid dessa kritiska tillfällen för borgarklassen stödjer de byråkratiska apparaterna, och den stalinistiska apparaten ofta i första ledet, kapitalisternas planer för överutsugning och bidrar till och med att verkställa dem. Låt oss bara ge ett enda exempel: är det inte det reservationslösa stöd som Sovjetunionen och Castro ger till Videlaregimen som underlättar att de fruktansvärdaste överutsuningsplaner som Argentina varit med om i hela sin historia verkställs?

Den stalinistiska byråkratins roll för de byråkratiska arbetarstaternas ekonomi är åtminstone lika ödesdiger som den som den spelar i de kapitalistiska länderna. Under återuppbyggandet av de ekonomier som ödelagts av kriget, i Sovjetunionen och i de första byråkratiska arbetarstaterna efter andra världskriget, gjorde de utomordentliga fördelar som följde på exproprieringen av borgarklassen, samt nationaliseringen av industrin och utrikeshandeln, det möjligt för byråkratin att konjunktorellt ta på sig en relativt progressiv roll, under en viss period, givetvis i ojämförbart mindre utsträckning än i mellankrigstidens Sovjetunionen. Men i takt med att den byråkratiska arbetarstatens ekonomi började utvecklas blev de växande privilegier som byråkratin ständigt beviljade sig, och de totalitära metoder med vilka den styrde ekonomin i ”sin” stat, alltmer en broms för utvecklingen av produktivkrafterna och för höjningen av arbetarnas levnadsstandard.

För att produktivkrafterna ska genomgå en full expansion så krävs att, utifrån de samhällsförhållanden som utgick ifrån oktoberrevolutionen, producenternas kontroll över planekonomin tillämpas och att revolutionens utbredning till hela världen förverkligas – endast det kan tillåta en omorganisering av världsarbetsdelningen.

Men byråkratin vände ryggen åt dessa krav, vilka är den permanenta revolutionens krav. Hela dess politik underkastades ett försvar av en isolering inom gränserna för var och en av de stater den styr och de tvingande krav som följer av beroendet av världsmarknaden. Byråkratin tvingar alltså arbetarstaternas ekonomi att underkastas återverkningarna från den kris som är specifik för det kapitalistiska produktionssättet. Dessa återverkningar kombineras med hela den byråkratiska styrningens egna motsägelser. I detta läge tvingas byråkratin mer och mer angripa de arbetande massornas levnadsvillkor, vilket, som vi såg i Polen från och med december 1970-januari 1971, framkallar arbetarklassens massiva mobiliseringar, för att försvara sina erövringar. Även på detta område bekräftas alltså att byråkratin är en oskiljaktig del av den internationella kontrarevolutionen, att den idag utgör ett absolut hinder för produktivkrafternas utveckling, att den alltmer skoningslöst försakar arbetarna – med ett ord, att den utgör ett kugghjul inom arbetarstaterna för all slags press som imperialismen utövar på oktobers revolutionära erövringar.

Det förhåller sig på samma sätt inom de traditionella arbetarorganisationerna i de kapitalistiska länderna. Byråkratin tar stöd av arbetararistokratin och anstränger sig för att tvinga på dessa organisationer en totalitär internregim som gör det möjligt för den att öka sina privilegier, samtidigt som man manipulerar organisationerna i syfte att bromsa arbetarbasens mobiliseringar och underordna dem under klassarbetets krav i varje land och under den ”fredliga samexistensen” på internationell nivå.

Denna analys bekräftar Trotskijs analys. De socialdemokratiska apparaterna är dock imperialismens direkta ombud inom arbetarleden. Kommunistpartiernas stalinistiska apparater är det indirekt genom ett mellanled bestående av deras underkastelse under Kremlbyråkratin. Detta innebär att de för att uppfylla samma kontrarevolutionära funktion inte förhåller sig på identiskt samma sätt. De socialdemokratiska apparaterna är beroende av den borgerliga demokratin, eller av det som återstår av den. För de stalinistiska apparaterna är de borgerliga regimernas politiska form sekundär, även om den givetvis påverkar formen på den politik som kommunistpartierna framför. Det är deras underkastelse under Kremlbyråkratin som är den väsentliga faktorn för fastställandet av deras politik. För att tjäna den ”fredliga samexistensens” politik i överensstämmelse med Kremlbyråkrats intressen stödjer sålunda det spanska kommunistpartiet monarkin, det franska kommunistpartiet Giscard's bonapartistiska regering och det argentinska kommunistpartiet Videlas diktatur. Det är även därför som portugisiska kommunistpartiet, under Vasco-Gonzalves-perioden, stödde försöken att inrätta en bonapartistisk regering, samtidigt som man med alla medel bekämpade perspektivet på en konstituerande församling. Detta senaste exempel är det mest talande.

Om byråkratin som styr arbetarstaterna verkligen hade en dubbel natur – med andra ord, om den inte var kontrarevolutionens ombud – så vore under alla förhållanden målsättningen med en politisk revolution en utopisk målsättning, en subjektiv önskan som omkullkastas av verkligheten. Det vore tvärtom nödvändigt att idka påtryckningar på byråkratin, på ett sådant sätt att dess progressiva sida, arbetarsidan, utvecklas. Men det är just därför att byråkratin är en integrerad del av den världsomfattande kontrarevolutionen som den politiska revolutionen mot byråkratin i sig är en integrerad del av den universella socialistiska revolutionen. Den är det nationella uttrycket, i varje byråkratisk arbetarstat, av kampen på liv och död mellan revolution och kontrarevolution på världsnivå.

På nationell nivå utgör byråkratin en tillbakasträvande faktor, som dag för dag försvagar arbetarstaten. För att undvika en ständigt förvärrad urartning så är den politiska revolutionen nödvändig.

Tes 17

Trots efterkrigstidens ekonomiska ”boom” så stagnerar produktivkrafterna, medan destruktivkrafterna oavbrutet växer

Fram tills nu har det inte förekommit någon kris som den 1929, ingen chock som skakar hela det kapitalistiska produktionssättet. De imperialistiska länderna, och de övriga mest utvecklade länderna, har under ett tjugotal år genomlevt en ekonomisk ”boom” (som inleddes på femtiotalet). Vidare så har vetenskapen och tekniken utvecklats på ett spektakulärt sätt under den senaste perioden. Det är kombinationen av dessa tre faktorer som har lett revisionisterna att utveckla en ny anti-marxistisk uppfattning om ekonomin.

Först och främst påstår de att en ny epok inletts: nykapitalismen eller nyimperialismen. Denna epok skiljer sig från ”imperialismen, kapitalismens högsta stadium”, så som Lenin har definierat den – ett stadium med oåterkalleligt förfall och kronisk kris för kapitalismen. Genom att på ett överdrivet sätt generalisera de fakta som vi nämnde ovan så godtar denna nya teoretiskt-politiska strömning de borgerliga och stalinistiska ekonomernas ”teorier” och för in dem i våra led, för att tjäna deras kapitulationspolitik inför de byråkratiska apparaterna.

Som en följd av detta slår de vidare fast att produktivkrafterna utvecklas i en rasande fart, tack vare de enorma framsteg som vetenskapen och tekniken har skapat. Denna ståndpunkt innesluter en djup fientlighet gentemot arbetarklassen och mänskligheten och utgör ett stöd till imperialismens ideologi.

För marxister omfattar produktivkrafternas kategori tre element: (a) människan, (b) vetenskapen och tekniken, (c) naturen. Och den huvudsakliga produktivkraften, det är människan, eller mer konkret: arbetarklassen och samtliga arbetare i städerna och på landet. Det är därför som vetenskapens och teknikens utveckling inte på något vis ensam kan likställas med en utveckling av produktivkrafterna. För att detta ska vara möjligt måste den gå hand i hand med ett berikande av människan som underordnar naturen under sig, dvs med att människans behärskande av naturen och samhället ökar.

Ty, som Marx skriver i *Den tyska ideologin*:

”Under utvecklingen av produktivkrafterna nås ett stadium där produktivkrafter och bytesmedel förs fram som inte kan vara annat än till skada inom ramarna för de existerande förhållandena och som inte längre är produktivkrafter, utan destruktivkrafter...”

Under den innevarande epoken, imperialismens och den proletära världsrevolutionens, så uttrycks motsättningen mellan produktivkrafterna och de existerande produktionsförhållandena i en ständig tendens till överproduktionskriser, i tillväxten av en reservarmé av arbetare och av arbetslösheten i allmänhet, i en utveckling av lyxproduktion, av vapenindustrin osv. Mänsklighetens stora kontroll över naturen vänder sig emot samhället och i synnerhet mot arbetarklassen som är dömd att utstå allt elände.

Om vetenskapen och tekniken har en egen existens genom det faktum att de uttrycker den objektiva världen, så är de i sin utveckling socialt bestämda av de härskande klassernas behov och sätt att använda dem. Sålunda utgör kärnkraften ett stort tekniskt framsteg, men, i atombombens form, blir den en tragedi för mänskligheten. Den är inte längre en del av produktivkrafternas utveckling. Vetenskap och teknik kan bidra till att berika mänskligheten – att utveckla produktivkrafterna – eller för att ge upphov till dess förfall och förintelse. Detta beror på vilket sätt de används, vilket i sin tur beror på vilken social klass som förfogar över dem.

I våra dagar blockeras produktivkrafternas utveckling inte bara av imperialismen och den kapitalistiska privategendomen, utan även av att nationalstaterna bevaras. Ett bevarande till vilket teorin om och praktiserandet av den påstådda ”socialismen i ett land” har underkastat sig. Dessa nationalstater spelar samma roll nu under den kapitalistiska dödskampens epok som bevarandet av feodala förhållanden gjorde under övergångsepoken från feodalism till kapitalism.

Efter kriget bevittnade vi en kolossal tillväxt av vapenindustrin, dvs av destruktivkrafternas industri. Samtidigt bevittnade vi en inte mindre kolossal utveckling av vetenskapen och tekniken, men det sätt på vilket de har använts socialt har lett till en utarmning av människan, till en kris för mänskligheten, till allt fler och allt mer omfattande krig och till en begynnande förstörelse av mänsklighetens naturmiljö. Det kapitalistiska samhällets nuvarande stadium inriktas allt mer på en förstörelse av människan och den ”förmänskligade naturen”.

Den revisionistiska tesen om en påstådd ”utveckling av produktivkrafterna” är ingenting annat än en upprepning av de misstag som Trotskij bekämpade hos sin tids opportunister och sekterister. Såväl de förra som de senare isolerade i en särskild aspekt av verkligheten och gav den en historisk dimension, eller löste upp de konkreta förhållandena i ett allmänt perspektiv.

”Den imperialistiska kapitalismen, skrev Trotskij, är inte längre i stånd att utveckla mänsklighetens produktivkrafter och, på grund av detta, kan den inte göra några materiella eftergifter åt arbetarna eller genomföra några effektiva sociala reformer. Allt detta stämmer, men det stämmer bara i perspektivet av en hel epok (...). Dessutom genomgår denna förfallna ekonomi upp- och nedgångar. Arbetarna upphör inte att kämpa och är i vissa fall segerrika. Det är sant att kapitalismen med högerhanden tar tillbaka det den just har givit arbetarna med vänsterhanden (...). Men detta resultat, bestämt av olika faktorer, leder i sin tur in arbetarna på kampens väg. Det är just denna vår epoks mäktiga dialektik som öppnar ett revolutionärt perspektiv.”

Den faktiska utvecklingen av produktivkrafterna, efter andra världskriget, inom vissa branscher eller i vissa länder, har lett revisionisterna till att förneka att epokens allmänna tendens är att produktivkrafterna stagnerar, eller med andra ord till att hävda att epokens natur har förändrats.

Det är uppenbart att den revisionistiska analysen här har en yttlig karaktär, eftersom den varken preciserar vilka konsekvenser denna påstådda nya utveckling av produktivkrafterna får, eller vilken inriktning den har. Om revisionismen hade rätt på den här punkten skulle det betyda att vi gått in i en ny epok av kapitalistisk organisk tillväxt och av reformer. Inom ramarna för denna nya progressiva utvecklingsprocess skulle det för arbetarna följaktligen handla om att få så stor del som möjligt av kakan. Om det vore på det sättet så skulle hela *Övergångsprogrammet* uppfattning vara felaktig. Men kapitalismens nuvarande stadium kan inte för någon arbetare leda till annat än en tilltagande utsugning och en utveckling av misären. Imperialismens herravälde över världsekonomin utgör ett absolut hinder för produktivkrafternas utveckling. Marxismen, leninismen och trotskismen är därmed aktuella än någonsin, eftersom endast de förklarar det grundläggande skälet till varför en revolutionär epok har öppnats: produktivkrafternas utveckling hindras av den härskande sociala regimen, av systemet med kapitalistisk privategendom och av att de nationella gränserna bevaras, till en sådan grad att mänskligheten dras ned i förfall.

Som en följd av sina premisser hävdar revisionismen att arbetarnas levnadsstandard ständigt förbättras, att misär och utsugning inte längre är deras huvudsakliga problem, att problemet istället är ”upplösningen av värderingarna” eller massornas alienation i ”konsumtionsamhället”. Som om alienationens grund inte längre fanns i systemet där människan utsuges av människan och där ekonomin underkastas produktionen av mervärde.

Fakta har kategoriskt vederlagt denna revisionistiska teori som revisionisterna nu skamligt försöker dölja, medan det på sextioalet utgjorde deras officiella ståndpunkt. Denna använde som referenspunkt arbetarklassens läge i de utvecklade länderna under "boomen" och abstraherade bort de arbetande massorna i sin helhet.

Under den nuvarande perioden av kronisk kris, av förruttnelse och av sammanstötningar med den socialistiska världsrevolutionen, tenderar den imperialistiska och kapitalistiska ekonomin att förvärra misären för de arbetande massorna tagna som helhet. Det är en period av arbetslöshet, av lönesänkningar osv, en period där livet tenderar att bli outhärdligt för massorna. En övergångsperiod till en upplösning av världsmarknaden och den internationella arbetsdelningen, som kommer att förvandla tendensen till en djup misär till en verklighet för hela mänskligheten, även i de utvecklade länderna. Det är denna tendens som redan idag utgör den objektiva grunden för massornas revolutionära mobiliseringar. Det är den som ger teorin om den permanenta revolutionen sin fulla aktualitet. Imperialismens nuvarande ekonomi, inklusive den nu avslutade "boomen", kan för marxismen inte analyseras annat än som en del av en helhet, som beroende av politiska och sociala faktorer, kopplad till den världsomspännande antagonistiska processen mellan internationella socialistiska revolutionen och kontrarevolutionen. Politiken härskar över ekonomin i vår epok, och det är just det som revisionismen, i sin vulgära ekonomism, inte kan förstå.

Och ändå så är just efterkrigstidens stora politiska händelser, och inte någon automatik i ekonomin, som förklarar varför det inte inträffat någon kris jämförbar med den 1929. Alla "onormala" ekonomiska fenomen måste till syvende och sist kopplas till Kremles och den internationella stalinismens kontrarevolutionära politik. Utan deras mycket medvetna politik skulle alltså inte denna berömda ekonomiska "boom", för vilken vapenekonomin har tjänat som drivkraft, ha förekommit, inte heller Marshallplanen eller återuppbyggnaden av den japanska och tyska ekonomin, eller av den europeiska ekonomin i sin helhet, eftersom den proletära revolutionen skulle ha tagit ett språng framåt.

Det blev inte så. Men anledningen till det står inte att finna i några inneboende resurser hos den kapitalistiska ekonomin i sitt förruttnelsestadium, utan i politiska fenomen. I synnerhet Kremles politik som ålade de västliga kommunistpartierna att ge allt sitt stöd till att återupprätta den av det andra imperialistiska världskriget ödelagda kapitalistiska ekonomin, genom att se till att arbetarklassen samtycker till alla uppoffringar som var nödvändiga för att nå detta mål. Det är stalinismens handlande, såsom imperialismens räddande politiska verktyg, som på detta sätt gjort det möjligt för imperialismen att realisera en överackumulation och en överprofit.

Den ekonomiska "boomen" baserades alltså på en överutsugning av proletariatet i de utvecklade länderna, liksom på en allt längre driven plundring av de efterblivna länderna och, såsom motor för denna omvandling av den kapitalistiska ekonomin, på hela den rustningsekonomi som tjänar kontrarevolutionen och som producerar mer förstörelsemedel än det någonsin har gjorts tidigare.

Därmed har villkoren vuxit fram för ett förvärrande av den parasitära karaktären hos ackumulationens grundvalar. Det imperialistiska och kapitalistiska systemets tilltagande sårbarhet kommer därmed till uttryck i de mest uppenbara former: växande inflation, kris för dollarn och det internationella valutasystemet, prisökning på guld, protektionismens återintåg, allmän arbetslöshet och angrepp mot arbetarnas samtliga erövringar.

För att utöka denna kedja av revision av marxismen så har pablismen, revisionismens fader, gjort de stalinistiska premisser till sina enligt vilka det för närvarande finns två antagonistiska "läger": det imperialistiska och ett "block" som påstås vara progressivt och vars mästare skulle vara den stalinistiska byråkratin. Nej. Det finns bara en enda världsekonomi, en enda

världsmarknad, och denna ekonomi, denna marknad behärskas av imperialismen.

Inom ramarna för denna helhet så är det inte imperialismen som står i motsättning till byråkratin, utan det internationella borgerskapet som står i motsättning till världsproletariatet. Det är denna motsättning som kommer till uttryck i en absolut antagonism mellan de sociala produktionsförhållanden som frambringats av oktoberrevolutionen och det kapitalistiska produktions sättet. För att bevara sina parasitära privilegier underkastar sig byråkratin, imperialismens ombud i arbetarstaten, existensen av nationalstater och den kapitalistiska världsmarknaden. Den vidarebefordrar trycket från imperialismen och konsekvenserna av kapitalismens nuvarande kris. Den är alltså inte ledare för något ”block” som är antagonistiskt till imperialismen, utan tvärtom kontrarevolutionens spjutspets i de arbetarstater den parasiterar på.

Låt oss återgå till de revisionistiska ställningstagandena om betydelsen och konsekvenserna av ”boomen”. Dessa möjliggör inte en förståelse varken av vår epoks karaktär, av arbetarklassens nyckelroll eller av de motsättningar som ”boomen” själv gett upphov till. Enligt revisionisterna måste proletariatets agerande omvärderas, såväl på grund av att dess sociala tyngd har minskat som på grund av att innehållet i dess krav har förändrats. Arbetarklassens avgörande roll löses upp i diverse fronter eller breda rörelser och vad gäller stridernas drivkraft så skulle de ”kvantitativa” lönekraven och de allmänna ekonomiska kraven ha ersatts av ”kvalitativa” konsumtions- och alienationsproblem.

Detta är att bortse från de enorma förändringar som inträffat under denna epok, i synnerhet efter andra världskriget, vad gäller förhållandet mellan klasserna på världsnivå. ”Boomen” har åtföljts av att en motsägelsefull process har utvecklats, där de direkta producenterna genomgår en proletarisering och där lönearbetet blir alltmer utbrett över hela världen. Imperialismen genomdriver en allt snabbare koncentration och centralisering av kapitalet, genom kapitalexport, genom att förslava folken och genom en successiv integrering av världsekonomin, och den har lyckats tvinga på den överväldigande majoriteten av de direkta producenterna i alla länder lönearbetets förhållanden.

Det direkt produktiva proletariatet, knutet till industri och jordbruk, i privata eller statliga företag, har genomgått en omfattande utveckling i samtliga kapitalistiska länder, men i de imperialistiska länderna har dock de tekniska framstegen och produktivitetsökningen lett många företag till att minska det totala antalet anställda arbetare. Även om man räknar med detta fenomen så är det likväl ett faktum att det industriella proletariatet i världen har vuxit i absoluta tal. Denna tillväxt är kopplad till en utbredning av marknaden, till en ny arbetsfördelning, till en utveckling av nya branscher och produkter samt till produktiv verksamhet i statliga händer. De ekonomiska omvandlingar som förekommit i de koloniala och halvkoloniala länderna i Afrika, Asien och Latinamerika bekräftar på ett uppenbart sätt att detta är en verklig process, som verkar enligt lagen om den ojämna och kombinerade utvecklingen. Ökningen av antalet arbetare som inte är direkt produktiva är en del av denna process.

Proletariatets tillväxt och lönearbetets utbredning efter andra världskriget blir uppenbar om man tar med de förändringar som inträffat i de byråkratiska arbetarstaterna i beräkningen. Miljontals oberoende producenter har där omvandlats till lönearbetare. Arbetarklassen har genomgått en avsevärd utveckling vad gäller dess antal inom ramarna för de ekonomier där kapitalet har exproprierats.

Denna tillväxt av arbetarklassen, och av lönearbetare i allmänhet, har lett till en utveckling av arbetarnas organisationer. Fackföreningarna och arbetarpartierna har sedan andra världskriget genomgått en tillväxt utan motstycke i de kapitalistiska länderna. Förhållandena under ”boomen” har gjort det möjligt att tvinga fram viktiga eftergifter från borgarna, vilket i vissa länder, i

synnerhet de imperialistiska, har inkluderat höjningar av reallönerna och en förbättring av levnadsstandarden. Denna situation har gjort det möjligt för byråkratin inom arbetarorganisationerna att använda dessa nya erövringar för att bibehålla den krisdrabbade borgarklassens herravälde och rädda den borgerliga regimen. Att de eftergifter som tvingats fram från borgarna används på ett kontrarevolutionärt sätt förstör dock inte betydelsen och potentialen hos dessa organisationer och dessa erövringar, i synnerhet inte hos de fackliga organisationerna. Allt detta är även sant, i en särskild form, i de byråkratiska arbetarstaterna.

Den avgörande betydelsen av hela denna utveckling av arbetarklassen och dess organisationer under "boomen" kom att framstå i hela sin vidd när "boomen" väl var över, när de organisatoriska och materiella erövringarna började utsättas för direkta angrepp, såväl i de kapitalistiska länderna som i de byråkratiska arbetarstaterna. De världsomfattande motsättningarna mellan, å ena sidan, ett kraftigt förstärkt industriproletariat, och dess allierade bland de proletariserade lönearbetarna, och, å andra sidan, borgarna och byråkratin, utvecklas i en omfattning utan motstycke. Kapitalismen och byråkratin har ingenting annat att erbjuda än en tilltagande misär och ett ifrågasättande av arbetarnas erövringar. Inledningen på en serie kroniska kriser för den kapitalistiska ekonomin och av en process som pekar mot en upplösning av världsmarknaden, samt kriserna för den byråkratiska planekonomin, leder till en fördjupning av motsättningarna mellan massornas omedelbara behov och den kontrarevolutionära byråkratiska kontrollen över deras organisationer och deras stater. Denna motsättning kommer till uttryck i de klasskampshändelser som för närvarande äger rum i de kapitalistiska länderna, liksom i utvecklingen av den politiska revolutionen, i synnerhet i kampen för fria fackföreningar i Polen.

Revisionisterna är oförmögna att förklara något av denna process. Deras teori om en ny kapitalistisk epok krossas av verkligheten. Marxismen och Fjärde Internationalens grunder har bekräftats på ett iögonfallande sätt av den nuvarande ekonomiska, sociala och politiska utvecklingen.

KAPITEL III

Att ingripa i revolutioner för att gå mot seger för nya oktoberrevolutioner

Tes 18	Gerillakriget och dess opportunistiska ledarskap	73
Tes 19	Arbetar- och bonderegeringen	77
Tes 20	Revolutionär process, dubbelmakt och utveckling mot den proletära diktaturen	81
Tes 21	Den grundläggande betydelsen av demokratiska paroller och uppgifter. Konstituerande församlingen och den agrara revolutionen	82
Tes 22	Rätt till nationellt självbestämmande och vår kamp för att krossa nationalstaterna	86
Tes 23	Den proletära enhetsfronten och den antiimperialistiska enhetsfronten	92
Tes 24	Tyskland, centrum för den europeiska socialistiska revolutionen	95

Tes 18

Gerillakriget och dess opportunistiska ledarskap

1 – De mest dynamiska, viktiga och lärorika revolutionerna efter andra världskriget, såsom de kinesiska, vietnamesiska och cubanska revolutionerna, har under olika former visat upp en utveckling av gerillakrig av masskaraktär. I den kinesiska revolutionen utmynnade gerillakriget i upprättandet av Röda armén som därefter, under åren 1948-1949, kombinerade sin verksamhet med gerillans. Det var delvis på samma sätt i Vietnam. Gerillakriget åtföljde likaså de processer som i koloniala och halvkoloniala länder, även om de inte ledde ända fram till expropriering av borgarklassen, i många fall åtminstone utmynnade i politisk självständighet (Algeriet, Angola, Moçambique, etc).

Våra perspektiv för efterkrigstiden innefattade inte gerillakrig, åtminstone inte av den omfattning och vikt som det antog. Detta beror å ena sidan på det felaktiga i att likna de två efterkrigstiderna med varandra. I den ryska revolutionen kom inte inbördeskriget förrän efter segern i oktober. I februari och oktober 1917 antog den väpnade kampen formen av urbana uppror. Ingen annan revolution under denna period (Tyskland, Spanien) erfor ett gerillakrig, utom den kinesiska revolutionen 1925-1927, och särskilt efter nederlaget 1927.

Det är detta som har kunnat leda oss till den felaktiga slutsatsen att det vid andra världskrigets slut inte skulle bli några gerillor, utan bara urbana uppror av det slag som skedde i februari och oktober. Låt oss än en gång säga att det ryska inbördeskriget inte kom förrän efter maktövertagandet och att bolsjevikpartiet i spetsen för massorna gav det en karaktär av medvetet socialistiskt inbördeskrig, en förlängning av oktoberrevolutionen.

Efter andra världskriget föregicks tvärtom de väpnade striderna av revolutionära processer av februarytyp, enligt det antagande som definierats ovan, och det är den väpnade kampen som har möjliggjort segern i dessa revolutioner. Detta beror särskilt på de kampmetoder som utsugarna, i denna tid av olöslig kris för imperialismen, använder i sin konfrontation med massorna; även om dessa metoder kan förändras och än mer kommer att förändras i framtiden.

Varje gång som de förmår, så tillgriper imperialismen och dess ombud de mest skoningslösa åtgärder av inbördeskrig mot massrörelsen, och använder för detta ändamål inte bara sina ”officiella” väpnade styrkor, utan också parapolisiära och fascistiska band. Inför de metoder som används av kontrarevolutionen och de segrar som dessa har givit, så kan gerillakriget framstå som ett av uttrycken för den nödvändighet att försvara sig, genom att tillgripa samma våldsmetoder, som massrörelsen står inför.

Gerillaaktionerna och de andra formerna av väpnad kamp som de imperialistvänliga regeringarna och diktaturerna konfronteras med och som helt och hållet är en del av de förtrycktas revolutionära rörelse antar på detta sätt en masskaraktär och proletär karaktär.

Det är detta som är ett resultat av deras klassdynamik och av de sociala krafter som de är ett uttryck för; samtidigt har gerillaledningarna i sig själva, i kraft av sina mål och sitt program, förblivit folkfrontsföreträdare. Ingen gerillaledning har medvetet ställt sig inför problemet att göra socialistisk revolution, inte mer än de byråkratiska småborgerliga ledningarna har gjort det. Men när massrörelsen bemäktigar sig gerillans mobiliseringsmetod, omvandlar sig den senare i ett proletärt befrielsekrig och tenderar att förstöra den grund för den borgerliga staten som de väpnade styrkorna utgör.

De gerillakrig som antar en karaktär av inbördeskrig är alltså extremt progressiva. De är ännu en produkt av den omvälvande karaktären i vår epok, av monopolens imperialistiska förruttnelseregim, samt de metoder av inbördeskrig som den tillgriper mot massorna; de visar samtidigt att de småborgerliga och byråkratiska ledarskapen har bibehållit sin styrka.

2 – De småborgerligt opportunistiska ledarskapen har faktiskt vinnlagt sig om att införliva detta slags aktion i de folkliga, demokratiska och nationalistiska programmens arsenal, program som till sin natur är icke-socialistiska och motsätter sig att utveckla den permanenta revolutionen. Men i enlighet med en process som går stick i stäv med de opportunistiska ledarskapens vilja, en process som i stor utsträckning är omedveten från de pådrivande massornas sida, slår rörelsen icke desto mindre in på att genom inbördeskrigets metoder krossa den borgerliga staten. Som vi har sett var processen som lett fram till februarirevolutioner omedvetet den socialistiska revolutionens process; likaså är det inbördeskrig som stödjer sig på massorna ett omedvetet eller halvmedvetet uttryck för ett proletärt och revolutionärt inbördeskrig.

Under de första faserna av revolutionen siktar gerillarörelsen framför allt in sig på kontrarevolutionens högsta uttryck, den fascistiska eller halvfascistiska diktaturen. De småborgerliga ledarskapen försöker av detta dra slutsatsen att dessa revolutioner har en rent demokratisk-nationalistisk karaktär.

Men det finns inget utrymme längre i vår epok för nya ”borgerligt-demokratiska revolutioner”; och det är just det som objektivt sett visar sig i stötvågen från de sociala krafter som sätts i rörelse. Gerillan kan inte sluta fred utan med mindre än att ta ställning för en av de grundläggande klasserna i samhället, borgarklassen eller proletariatet.

Imperialismens förfall och de metoder av inbördeskrig som den tillgriper mot arbetarna drabbar hela ”folket”. Den borgerliga imperialistiska kontrarevolutionen framkallar inte bara motstånd och till och med uppror från bönderna, studenterna och arbetarklassen, utan också från delar av småborgarklassen och ibland av själva borgarklassen. Alla dessa sektorer kan drivas till massmobiliseringar ända till att tillgripa väpnat motstånd mot den borgerliga staten eller imperialismen. Denna rörelse kan finna sitt mest kraftfulla uttryck när det gäller de förtryckta nationaliteterna eller nationerna. Sålunda hör tillgripandet av aktioner av ”terroristisk” typ, på Irland, i Baskien eller när det gäller det palestinska motståndet, till de förtryckta nationaliteternas eller nationernas kamp. Och även om den småborgerliga inriktningen hos ledarna för dessa strider utmynnar i gerillistiska avvikelser av Santuchos typ, eller Baaders typ i vissa fall, så måste de försvaras villkorslöst mot imperialismen eller mot förtryckarnationen, ifall de utgör en del i de förtryckta nationaliteternas eller nationernas kamp. Kritiken av den taktik de använder måste uteslutande rymmas inom ramen för försvaret av dem.

De utvecklingar som nyligen ägt rum av gerillakamp eller andra former av väpnad kamp återspeglar på ett kombinerat sätt, på en och samma gång den folkliga karaktären hos dessa rörelser, särskilt kampen mot diktaturerna, samt åtminstone fram till nu de hinder som rests av de småborgerliga ledarskapen, och bland dem de stalinistiska, mot den fulla utvecklingen av proletariatets klassoberoende aktion.

Under vissa omständigheter, försåvitt kontrarevolutionens frammarsch inte ger dem något annat val än att försvara sig med vapen i hand eller att utraderas, så kan arbetarpartiernas byråkratier och till och med den stalinistiska byråkratin se sig tvingade att tillgripa metoder av gerillakrig eller väpnad kamp. De opportunistiska ledningarna för gerillakrigen finner alltnog sin sociala bas i dessa småborgerliga, byråkratiska och understundom till och med borgerliga sektorer, som mot sin vilja tvingats gripa till vapen; den kontroll som de opportunistiska ledarskapen utövar är uppenbarligen förbunden med att det inte finns några revolutionärt marxistiska partier med massinflytande, med förmåga att leda dem. Detta är ännu ett uttryck för världsproletariatets revolutionära ledarskapskris.

Dessa sektorer som på detta sätt skjuts fram till att ställa sig i spetsen för gerillakrig, överger för den skull inte sina uppfattningar, som motsätter sig en permanent massmobilisering och

demokratiskt revolutionär massorganisering. Nej, tvärtom, ifall de ingriper i kampen, så är det inte bara för att försvara sig själva mot kontrarevolutionen, utan också för att bromsa, kanalisera och smula sönder massornas permanenta revolutionära mobilisering: den senare utgör faktiskt den största möjliga fara för dem, som hotar dem som apparater. Deras hållning har till sitt försvar givit upphov till olika slags revisionistiska teoretiska och politiska vedermodor. Det är på detta sätt som den maoistiska teorin om det utdragna folkkriget uppkommit, och den guevaristiska "foco"-teorin om gerillan. Båda två har det gemensamt att de överskattar betydelsen av den tekniska och militära sidan av gerillakriget och underskattar den sida som handlar om massrörelsens permanenta mobilisering, dess demokratiska organisering och det politiska oberoendet för proletariatet och dess allierade.

Dessa småborgerliga eller byråkratiska sektorer som leder gerillarörelsen eller inbördeskriget anstränger sig å sin sida för att hårt kontrollera massrörelsen, att sätta på den tvångströjan av militär disciplin, att förbjuda den varje initiativ, varje permanent revolutionär process och all demokrati. Med hjälp av en uteslutande militär organisation, försöker de få bort den revolutionära klassdynamiken ur inbördeskriget. Det är för övrigt därför de har en teori som säger att i ett folkkrig så försvinner alla klassmotsättningar och alla klasser förenar sig för att ge upphov till en "ny människa". Införandet av den militära hierarkin, som är oundviklig för en kamp av detta slag, upprepar sig på det politiska området: en strikt byråkratisk struktur påtvingas massrörelsen som ingriper i gerillakriget.

De småborgerliga strömningarna ser sålunda i denna form av krig medlet för att införa en strikt kontroll över den revolutionära massrörelsen. För dem handlar det om att försöka hindra massorna att höja sin medvetandenivå; de odlar därför illusionen om en borgerligt demokratisk eller "nationalistisk" revolution. Det handlar om att förhindra att massorna fortsätter gå framåt, när väl diktaturen har besegrats. Det är därför som de småborgerliga ledarskapen åberopar en enighet med borgarklassen, som de delar upp i "progressiva" och "reaktionära" sektorer. Med andra ord försöker de omvandla gerillafronten till sin motsats: till en front som långt ifrån bekämpar borgarklassens knutpunkt, dess statsapparat, utan bara bekämpar vissa sektorer av borgarklassen och ingår i block med andra. Detta socialistiska inbördeskrig inriktas sålunda mot att förena en populistisk front av det värsta slag med ett gerillakrig.

3 – Dessa småborgerliga ledningar uppfattar alltså gerillakrigets målsättning som att införa folkfrontsregeringar; deras opportunistiska och reaktionära politik består i att döma initiativet från massrörelsens revolutionära organisation att tjudras fast i den militära disciplinen. Men det blir än farligare då småborgerligt elitistiska grupper, uttryck för deklasserade element som känner vanmakt inför de traditionella ledarskapens förräderi mot massrörelsen, tar sig an och teoretiserar rörelsen samt ger sig in i desperata aktioner på eget bevåg. Den urbana terrorismen så som den har kommit till uttryck framför allt i Tyskland, i Italien, etc, är uttryck för denna substitutionistiska karaktär eller rentav provokatörskaraktär. När det gäller de teoretiker och politiker som åberopar sig på "focos" av stadsgerilla, så är de uttryck för den revolutionära substitutionism som utmärker småborgarklassen. Deras inriktning på en gerilla eller en terrorism som genomförs av en små "förtrups"-grupper är livsfarlig för massrörelsen; som sådan bör den bekämpas av våra sektioner. Den är inte mindre livsfarlig än den kontrarevolutionära linjen från de opportunistiska gerillaledningarna med massinflytande. **Vi vänder oss absolut mot alla äventyrliga aktioner, även om de är "modiga" sådana, från grupper som är isolerade från massrörelsen.**

Gerillakriget och formerna för väpnad kamp som vi stödjer är sådana som åtnjuter stöd från massrörelsen. Vi stödjer dem trots den småborgerliga karaktären hos deras ledningar,

alltmedan vi fördömer dessa ledningar för deras kontrarevolutionära roll, för deras politik som består i att bromsa och disciplinera massrörelsen för att hindra den från att fullfölja sin permanenta mobilisering. Vi fördömer samtidigt fickorna av ”inbördeskrig” som genomförs av små grupper av en självutnämnt ”förtrupp” som är helt avskuren från massrörelsen. Denna småborgerliga inställning från de gerillistiska och terroristiska strömningarna är symmetrisk, från den ultravänsteristiska sidan, med folkfrontsinriktningen hos de byråkratiska och småborgerliga ledarskapen.

Och även om dessa gerillistiska ”förtrups”-strömningar antar denna politik som ett sätt att ifrågasätta massrörelsens opportunistiska ledarskap, bekämpar vi dem inte mindre för det. För de har det gemensamt med de opportunistiska kontrarevolutionära ledarskapen för gerillakamp med massinflytande att vare sig de ena eller de andra har det minsta förtroende för arbetarrörelsens permanenta mobilisering och att de bekämpar den på samma sätt.

Båda har det gemensamt att de har en förmyndarattityd till massrörelsen; de försöker intala den att den är kraftlös med sina massmobiliseringar och sin oberoende organisering, med det enda syftet att de ska underordna sig antingen de ”exemplariska” aktionerna hos en liten terroristgrupp, eller de aktioner som helt och hållet kontrolleras av byråkratins militära apparat eller massrörelsens opportunistiska ledarskap. Det är därför som såväl gerillagruppernas opportunistiska ledarskap som den självutnämnda gerillistiska ”förtrupp” som fördömer dem är lika kontrarevolutionära – utan fördomar mot deras medlemmars avsikter.

Tes 19 Arbetar- och bonderegeringarna

Processen att bilda byråkratiska arbetarstater direkt efter andra världskriget är densamma som Trotskij hade börjat analysera medelst kategorin arbetar- och bonderegeringen. Vi måste alltså uppehålla oss vid denna, såväl för att fastslå denna kategoris giltighet som att gå vidare med att utvidga den, med tanke på den utomordentliga betydelse som den har fått de senaste åren.

Bakom formeln ”arbetar- och bonderegering” döljer sig tre skilda frågor: en formulering som är ägnad att popularisera relationerna mellan klasserna under proletariats diktatur; en politisk taktik gentemot de borgerliga arbetarpartierna och de småborgerliga ledarskapen, en taktik som följer en linje av brytning med borgarklassen och tenderar att demaskera dem i massornas ögon; slutligen som en historisk kategori som framställdes som en osannolik teoretisk hypotes av *Övergångsprogrammet* då det förutsåg att i undantagsfall skulle dessa partier kunna tvingas att gå utöver sitt eget program.

Låt oss undersöka dessa tre problem i denna ordning.

1 – Som *Övergångsprogrammet* påminner:

”Formuleringen ’arbetar- och bonderegering’ dök för första gången upp 1917 i bolsjevikernas agitation och antogs definitivt efter oktoberrevolutionen. Vid detta tillfälle fungerade formuleringen endast som en populär benämning på proletariats diktatur, vilken redan hade etablerats. Betydelsen av denna benämning låg framför allt däri, att den framhävde idén om alliansen mellan proletariatet och bondeklassen baserad på sovjetmakten.”

Långt ifrån att ha det borgerligt demokratiska innehåll som stalinisterna och folkfrontsanhängarna ger den, betyder denna formel att det handlar om två utsugna klasser, förenade i regeringen under ledning av proletariatet mot utsugarna. Den har varit användbar i länder med en stark bondebefolkning, för att visa den motsvarande politiska allians som måste förverkligas inom diktaturen mellan bönderna och proletariatet, under det senares hegemoni. I länder med en stor urban majoritet, men som har en mäktig medelklass, är det nödvändigt att fördjupa populariseringen av parollen ”arbetar- och bonderegering”, eller ”arbetarregering”, genom att förklara hur proletariatet i sin kamp för makten tar på sig försvaret av hela massornas rättigheter och strävanden som är utsatta för angreppen från den ruttnande kapitalismen.

2 – Mot bakgrund av den utveckling som det slags processer uppvisat som utmynnat i februarirevolutioner, så spelar parollen om arbetar- och bonderegering, som en taktiskt paroll, en avgörande roll. Den politik som bolsjevikerna drev gentemot mensjevikerna och socialistrevolutionärerna från april till september 1917, stämde väl överens med att *”den huvudsakliga anklagelse som Fjärde Internationals riktade mot proletariats traditionella organisationer, är att de inte vill skilja sig från borgarklassens halvt förruttnade politik.”*

Under dessa förhållanden är det krav som systematiskt riktades mot den gamla ledningen: *”Bryt med borgarklassen, tag makten i egna händer!”*, ett extremt viktigt verktyg för att avslöja den förrådiska karaktären hos de byråkratiska apparaterna eller de småborgerliga ledarskapen.

Det är därför som, i enlighet med *Övergångsprogrammet*:

”Av samtliga de partier och organisationer som stödjer sig på arbetare och bönder och

... talar i deras namn kräver vi, att de bryter politiskt med borgarklassen och träder in i kampen för arbetar- och bondemakten. I denna kamp lovar vi dem ett fullständigt stöd mot den kapitalistiska reaktionen. Samtidigt utvecklar vi en outröttlig agitation kring de olika övergångskrav som, enligt vår mening, bör utgöra 'arbetar- och bonderegeringens' program."

Uppfattat på det sättet måste alltid parollen om arbetar- och bonderegering föras fram under en konkret form av kombinationer och partiallianser, utom med borgerliga partier. Dess huvudsakliga betydelse avgörs av karaktären på den revolutionära processen under dessa första etapper, och den är ett kampmedel mot klassarbetspolitiken likväl som mot de borgerliga arbetarpartiers ledningar som kan stå i spetsen för massrörelsen i de förtryckta länderna.

Denna taktik har som mål att bereda marken för att massorna ska bryta med det opportunistiska partiet på grundval av sina egna erfarenheter, underblåsta av det revolutionära partiets aktivitet och att de ska följa det revolutionära partiet som det enda medlet att upprätthålla sin permanenta mobilisering ända fram till segern, inrättandet av proletariats revolutionära diktatur. Det betyder att det inte finns någon motsättning mellan en taktisk användning av denna paroll och förståelsen att en politisk brytning i praktiken med borgarklassen och till och med expropriering av den inte ändrar den småborgerliga eller byråkratiska karaktären hos det opportunistiska partiet. Vår kamp måste fortsätta vara orubblig mot det, precis som Lenin och Trotskij sa år 1917, då de hade förutsett denna möjlighet. Under den ryska revolutionen, efter februari, uppmanade bolsjevikerna mensjevikerna och SR att bryta med borgarklassen och gripa makten, som en övergångsetapp på väg mot proletariats diktatur. De manade dem att bilda en arbetar- och bonderegering. Bolsjevikledarna gav sig inte till att försvara denna regering annat än mot varje angrepp från borgarklassen. Samtidigt vägrade de att ge den något politiskt stöd för de tänkte fortsätta bekämpa den oförtröttligt, såsom det enda sättet att garantera en oavbruten utveckling av den revolutionära processen. De ryska opportunisterna vägrade bryta med borgarklassen och denna möjlighet som alltså förutsågs av bolsjevikerna konkretiserades aldrig.

3 – Icke desto mindre är det känt att i *Övergångsprogrammet* formulerades för framtiden en hypotes av detta slag som en mindre trolig variant:

"Är det möjligt att de traditionella arbetarorganisationerna kan skapa en sådan 'arbetar- och bonderegering'? Tidigare erfarenheter visar, som vi redan påpekat, att detta är minst sagt osannolikt. Men det är fel att från början bortse från den teoretiska möjligheten av detta. Under inverkan av en kombination av olika exceptionella omständigheter (krig, nederlag, finanskrasch, revolutionärt masstryck, osv) skulle småborgerliga partier, inklusive stalinisterna, kunna gå mycket längre mot en brytning med borgarklassen än vad de själva egentligen önskar. En sak står dock utanför allt tvivel: även om denna föga troliga variant någon gång någonstans skulle förverkligas så utgör den ingenting mer än en kort episod på vägen mot en verklig proletariats diktatur."

Denna variant, som knappast var trolig enligt Trotskij, är samtidigt den enda som har förverkligats under de senaste trettiofem åren, och som gör att vi kan räkna med revolutionära erövringar under efterkrigstiden. Skapandet av nya arbetarstater och dessas byråkratiska karaktär ända från början är produkten av denna process. De har var och en sina särdrag, men vittnar alla om denna undantagshypotes som Trotskij formulerade. Det är småborgerliga och byråkratiska stalinistpartier, som Maos, Titos, Enver Hodjas och Hô Chi-Minhs, eller småborgerligt

demokratiska partier som 26 julirörelsen, som har grundat arbetarstater som var byråkratiserade ända från början, genom att stödja sig på massornas revolutionära aktivitet som fick dem att bryta mot sin dragning till borgarklassen och imperialismen. Ända fram till en viss punkt var det likadant i Polen, Ungern, Rumänien, Bulgarien, Östtyskland, Tjeckoslovakien. Ställda inför sammanbrottet för alla borgarklassens statliga strukturer, som ett resultat av Röda Arméns seger och massornas revolutionära aktiviteter, drevs de stalinistiska partierna, som var direkt underordnade Kremlbyråkratins egna intressen och på det internationella planet imperialismens mest brutala kris, till att upprätta ”satellit”-regeringar som bröt med borgarklassen och med imperialismen och inrättade byråkratiska arbetarstater.

4 – Dessa olika historiska erfarenheter ger stöd för vissa generella slutsatser när det gäller möjligheten av en övergångsetapp som inte skulle representera något annat än en ”*kort episod på väg mot en verklig proletariats diktatur*”, mellan att bryta politiskt med borgarklassen och att genomföra uppgiften att expropriera borgarklassen.

I fallet med den ryska revolutionen bestämdes processen att skapa de proletära grundvalarna för staten av karaktären på det ledarskap som på ett revolutionärt sätt stödde sig på generaliseringen av sovjeter. Efter oktoberrevolutionen fanns en första fas under vilken det fanns en regering som hade brutit politiskt med borgarklassen (den med bolsjevikerna i allians med ett annat parti, vänstersocialrevolutionärerna), exproprierat bankerna och de stora produktionsmedlen som kontrollerades av det ryska och utländska finanskapitalets truster, nationaliserade jorden, grundlade monopolet på utrikeshandeln, alltmedan man lät viktiga sektorer av ekonomin där privategendomen inte hade exproprierats fortsätta verka under arbetarkontroll, under det att bönderna tog itu med att dela upp jorden.

Trotskij har alltså kunnat påvisa att även om den proletära diktaturen utövades ända från början, på grund av att sovjeterna grep makten och att de första socialiseringarna vidtogs, så hade den inte nått sin fullständiga omfattning och hela sin sociala bas förrän i och med den fullbordade exproprieringen av de kapitalistiska produktionsmedlen, hösten 1918.

Det är därför som det ända fram till dess inrättades en särskild kombination där den proletära diktaturens regering bibehöll arbetar- och bonderegeringens övergångskaraktär.

I fallet då expropriationsprocessen genomförs under förmyndarskap av en byråkratisk makt, så har den fullständigt övergående etappen med en ”arbetar- och bonderegering” kunnat ta sig andra konkreta former. De småborgerliga eller byråkratiska ledningarna har i detta fall hämmat eller hindrat generaliseringen och den politiska centraliseringen av massorgan av sovjettyp. De har också förbjudit den proletära diktaturen att realiseras politiskt under den revolutionära formen av sovjetstat. I gengäld och till förtret för deras klassamarbetsprogram, har dessa ledningar tvingats att bryta politiskt med borgarklassen.

Det vill säga att under kategorin arbetar- och bonderegering samexisterar två oförenliga fenomen som avgörs av karaktären på partiet som styr regeringen: revolutionärt marxistiskt som bolsjevikerna eller byråkratiskt opportunistiskt som stalinisterna, castrismen eller de socialdemokratiska partierna.

Så som vi kan se i till exempel den cubanska revolutionens två första år, så inleder en brytning med borgarklassens partier, om den inte omedelbart följs av exproprieringsåtgärder, en fas som är i högsta grad instabil och motsägelsefull. Den kan inte avslutas annat än genom den ena klassens seger över den andra, antingen framgång för borgarklassens och imperialismens motoffensiv eller deras expropriering. Denna fas som är helt och hållet av övergångskaraktär karaktäriseras av att regeringen inte längre innefattar några borgerliga styrkor, att den bildas av styrkor som är aktiva i en rörelse som bryter med borgarklassen och som överskrider deras egna inledande intentioner,

alltmedan de sociala förhållandena bibehåller sin kapitalistiska karaktär. En sådan ”arbetar- och bonderegering”, i mening av *Övergångsprogrammet*s undantagshypotes kan inte samexistera med en borgerlig social bas bibehållen i staten. Antingen så jagas den bort av borgarklassen, eller så måste den lägga grunden till en arbetarstat, om så en byråkratisk sådan. Denna övergångssituation representerar exakt det motsatta mot den urartade arbetarstaten som har en regeringsapparat som liknar borgarklassens, med en proletär ekonomisk bas i övergång, som fortfarande grundar sig på borgarklassens expropriation.

5 – När det gäller vad som uppenbarats genom Nationella Återuppbyggnadsregeringen i Nicaragua går det emot alla principer i vår rörelse att karaktärisera den som ”arbetar- och bonderegering” – så som SWP:s castristiska ledning gör – eller att stödja den som om den vore vår regering när den vare sig i sin sammansättning – en öppen koalition med borgerliga styrkor – eller i sitt program – för ”återuppbyggnad” av den borgerliga staten och ekonomin – eller i kraft av sina konkreta handlingar givit sig in i en politisk och social brytning med borgarklassen. De grundläggande principerna om kamp för klassoberoendet och arbetarregeringen kräver tvärtom att man utröttligt manar FSLN att bryta sina politiska band till ”*borgarklassens halvt förruttnade politik*” och att ta makten i egna händer samtidigt som vi kräver att de tillämpar ett program av övergångskrav.

För övrigt visar den historiska erfarenheten att man inte i förhand kan utesluta att en opportunistisk ledning tvingas att, i strid mot sina avsikter och mot det program man utgått ifrån, bryta politiskt med borgarklassen, bilda en arbetar- och bonderegering, det vill säga att per definition skapa en byråkratisk arbetarstat. Till och med i ett sådant hypotetiskt fall hade trotskismen, även om den hade manat till att genomföra en sådan brytning med borgarklassen och försvarat denna regering mot alla angrepp från reaktionen, fortsatt bevara sitt fullständiga politiska oberoende gentemot regeringen och det parti som står i spetsen för den. Den skulle fortsätta att utröttligt mobilisera massorna för deras oberoende sovjetorganisering och för att fullständigt uppfylla de krav som drivs fram genom deras fullständiga brytning med den borgerliga ordningen, samt för att revolutionärt krossa de sociala förhållandena i den kapitalistiska produktionen. Den revolutionära förtruppen skulle inte delta i eller stödja någon annan regering än en revolutionär arbetarregering, så som Kommunistiska Internationalens fjärde kongress definierade den, det vill säga en regering som utan att ännu vara proletariatets revolutionära diktatur ”*kan utgöra en utgångspunkt för att erövra denna diktatur*”. Väl medveten om att en ”*verklig proletär arbetarregering*” inte kan i ”*sin renaste form förkroppsligas av något annat än kommunistpartiet*”, ”*under vissa förhållanden måste kommunisterna förklara sig redo att bilda regering med partier och arbetarorganisationer som inte är kommunister. Men de kan inte göra det försåvitt det inte finns garantier för att dessa arbetarorganisationer verkligen bekämpar borgarklassen.*”

Det handlar då om att bevisa en hypotes som är högst osannolik annat än som kvalitativa steg på vägen att övervinna ledarskapskrisen och Fjärde Internationalens kris.

Tes 20**Revolutionär process, dubbelmakt och utveckling mot den proletära diktaturen**

Vårt parti bör kunna känna igen en revolutionär situation som mognar, även om den inleds under kontroll av en opportunistisk ledning. Det bör alltså föra fram alla de paroller – inbegripet de konkreta demokratiska paroller som motsvarar massornas strävanden och de uppgifter på detta område som proletariatet bör genomföra – som gör det möjligt att genom massmobiliseringar i praktiken ställa kravet på att bryta med de opportunistiska ledarskapen och med borgarklassen.

Vi kämpar sålunda för en aktionsenhet av alla förtryckta bakom proletariatet och av alla organisationer som åberopar sig på de arbetande massorna, detta i syfte underlätta för den proletära revolutionen att sätta i gång. Vi bör förstå att denna fas är oundviklig och inte försöka hoppa över den. Det är det enda sättet att i praktiken ställa sig i opposition till de småborgerliga ledarskapen som, i akt och mening att förråda den proletära revolutionen ger den en rent demokratisk karaktär och stänger in den inom nationsgränserna, även om de ser sig tvingade att göra en "februarirevolution".

Alltifrån den revolutionära situationens början, bör den viktigaste sidan av vår aktivitet vara att försvara, utveckla och centralisera de olika embryona av dubbelmakt som växer fram. Om situationen utvecklas till bildandet av tydliga maktorgan som skiljer sig från borgarklassens (stat, armé, polis) och tenderar till en mer utvecklad dubbelmakt – inledningen av den proletära revolutionen – så är vår stora uppgift utvidgandet och det permanenta utvecklandet av denna pol av arbetarmakt för att driva fram den socialistiska revolutionens seger och den proletära diktaturen.

Genom att på så sätt stödja sig på massrörelsen och uppsvinget för dess självorganisering samt upplysa om de revolutionära strävanden som den bär med sig, och i en lämplig form bekämpa illusionerna om de opportunistiska ledarskapen, kämpa för den proletära enhetsfronten och självständighet för de organisationer som åberopar sig på arbetarklassen och de förtryckta massorna, för deras brytning med borgarklassen, så öppnar förtruppen i praktiken vägen mot arbetar- och bonderegeringen, såsom en övergång till den proletära diktaturen.

Detta innebär att vi under alla omständigheter bör kategoriskt distansera oss från dessa opportunistiska ledarskaps samförståndspolitik. Linjen för vår inriktning i en revolutionär situation, och än mer i och med början av den proletära revolutionen, är kampen för proletariatets och dess organisationers politiska oberoende, utvecklingen av mobiliseringen och de revolutionära organen av arbetarmakt. Detta är också den linje som klart skiljer oss från de opportunistiska ledarskapen som med alla till buds stående medel försöker att underordna massornas aktivitet under sin klassarbetspolitik, att undvika massrörelsens demokratiskt revolutionära självbestämmande och dess politiska centralisering, massornas permanenta organisering och mobilisering.

Om vi överger denna grundläggande politiska linje, så kapitulerar vi inför de opportunistiska ledarskapen, så lämnar vi arbetarklassen åt sitt öde. Det är bara genom att kämpa för politiskt oberoende för proletariatet och dess organisationer och för utvecklandet av organ av arbetarmakt som vi kan slå en bro till nya oktoberrevolutioners seger, vårt verkliga mål.

Tes 21

Den grundläggande betydelsen av demokratiska paroller och uppgifter. Konstituerande församlingen och den agrara revolutionen

De djupt totalitära tendenserna som utvecklats av såväl imperialismen som av byråkratin ger allt större betydelse åt de demokratiska parollerna och uppgifterna.

1 – I de kapitalistiska länderna kombineras monopolens och finanskapitalets kontroll över staten liksom produktionssättets och hela samhällets förruttnelse med den öppna eller latent revolutionära krisen på ett sådant sätt att tendenserna blir allt starkare att inrätta bonapartistiskt totalitära regeringar; regeringar som äventyrar arbetarnas och demokratins erövringar och utvecklar de mest förfallna och våldsamma former för borgarklassens politiska makt.

Tack vare ”boomen” i ekonomin löser dessa tendenser hos de borgerliga regeringarna i vår epok upp sig inom de utvecklade länderna under en mask av borgerlig demokrati. Den relativa stabiliteten i ekonomin och överprofiterna som realiserats under mer än 20 år har tvingat borgarklassens regeringar att som eftergift till massorna inrätta former av borgerlig demokrati, som skyler över deras bonapartistiska och totalitära innehåll. De bidrar med dessa demokratiska former för att ställa upp dem mot Sovjetunionens totalitarism och använda dem som rättfärdigande på den internationella arenan.

Dessa demokratiska former har förvisso sin betydelse; medan den bonapartistiska totalitarismen är på frammarsch i alla imperialistiska länder; råkar de i kris under trycket från massornas revolutionära offensiv.

I de efterblivna länderna, som undergått och undergår en kronisk ekonomisk kris, visar den totalitära bonapartismen som är en direkt ombud för den härskande imperialismen sitt sanna ansikte utan demokratiskt smink; det handlar där om kontrarevolutionär bonapartism ”av en speciell typ” (*sui generis*). Det gäller regeringar som Somozas, Chiang Kai-sheks, Syngman Rhee, etc. I vissa av dessa länder, där regeringarna i viss utsträckning gör motstånd mot imperialismen eller upplever konflikter med den, antar de också en bonapartistisk form *sui generis*, men ”till vänster”; det vill säga att de under trycket från massmobiliseringarna tenderar att hämta stöd från den proletära och folkliga rörelsen, utan att för den skull sluta att förhandla med imperialismen för att från denna erhålla bättre villkor, precis som Trotskij påvisade. Detta var fallet med Mossadeqs regering i Iran, Nassers regering i Egypten, Ibanes’ regering i Chile (1952-1958), Perons regering i Argentina och Lumumbas regering i Kongo; och det är det idag med regeringarna i Angola, i Moçambique, på Grenada och i Iran.

Slutligen i de länder där kapitalismen har exproprierats, kan inte de parasitära byråkratierna bevara sina privilegier utan att tillvälla sig monopolet på den politiska makten och genom att försvara detta monopol genom de mest totalitära metoder, främst genom att undertrycka de mest elementära av arbetarnas och demokratins friheter; deras regim uppvisar bonapartistiska former av en specifik natur som vi ska studera längre fram.

Under dessa förhållanden antar de stora demokratiska parollerna, som berör hela befolkningen, objektivt sett en allt effektivare och mer omfattande revolutionär sprängkraft, inte bara i de förtryckta kapitalistiska länderna, utan likaså i de imperialistiska länderna och de byråkratiska arbetarstaterna där de infogas i det proletära programmet för den politiska revolutionen.

I de länder som förtrycks av imperialismen beror de demokratiska friheterna och uppgifterna på lösningen av den nationella frågan, som med nödvändighet är en del av den proletära revolutionen. Under den imperialistiska epoken är det i själva verket så att lösningen av jordfrågan och avskaffandet av det nationella förtrycket, om de inbegriper att uppgifterna av

borgerligt demokratisk natur löses, inte kan lösas annat än genom expropriation av borgarklassen, under ledning av proletariatet och genom proletariatets diktatur.

Under förevändning att eftersom "reaktion över hela linjen" gäller under den imperialistiska epoken, och att därför demokratiska krav och uppgifter antar en ny akut karaktär, hävdar de förrädiska byråkratiska ledarskapen att det som står på dagordningen inte är en proletär revolution mot borgarklassen, och att revolutionen kan hejda sig i etappen för den "antimonopolistiska" kampen i de utvecklade länderna, samt den "antifeodala" eller "antiimperialistiska" kampen i de förtryckta länderna. Detta blir ett återfall till att förneka övergångskaraktären och den revolutionära innebörden i de demokratiska uppgifterna.

2 – Parollen om konstituerande församling, under olika benämningar eller taktiska formuleringar, intar i detta allmänna sammanhang en stor betydelse.

Märk väl att denna paroll spelar en central roll i de förtryckta länderna, där den utgör det koncentrerade uttrycket för jordfrågan, demokratiska frågan och nationella frågan som det ligger på den proletära revolutionen att fullborda. Men som Trotskijs inrådan var alltifrån 1933, skulle den även kunna bli aktuell i vissa imperialistiska länder, mot former som är diktatoriska, halv-diktatoriska, bonapartistiska, etc, som antas av regeringar på grund av monopolens kontroll och det revolutionära uppsving som leder till politiskt sönderfall i den borgerliga staten.

I den fas där det börjar öppnas en revolutionär kris mot de rådande regimerna, är det en konkret taktisk fråga att avgöra förhållandet mellan de olika demokratiska parollerna, den om den konstituerande församlingen och sådana som: "*Ned med diktaturen!*", eller "*Ned med regeringen!*". Så var det i Portugal, i Iran, i Nicaragua, innan krisen inleddes, att den centrala parollen var: "*Ned med diktaturen!*", "*Ned med Caetano!*", "*Ned med Somoza!*"

En paroll som: "*Ned med Somoza!*", som framförs i ett förtryckt land, som är i händerna på en brutal diktatur, som Nicaragua, riktar inte bara uppmaningen till arbetarklassen, utan till hela befolkningen att störta regeringen. När väl detta mål har uppnåtts, kan parollen om konstituerande församling – kombinerad med samtliga paroller av demokratisk karaktär och av övergångskaraktär, som gäller kampen för politiskt oberoende och utbredandet av organen för massornas självorganisering – anta sin fulla agitatoriska innebörd, som högsta uttryck för den demokratiska kampen.

I andra situationer kan denna paroll kombineras direkt med maningen att störta diktaturer, så som vi har sett i Peru under kampen för att störta Morales Bermudez' regering, eller bidra till att politiskt centralisera massmobiliseringen som redan är fallet i Algeriet, för det palestinska motståndet, etc.

Under alla omständigheter då man kan tänkas använda parollen om konstituerande församling revolutionärt bör man inte en enda minut glömma att det till sitt innehåll är en borgerlig paroll, för den manar till att sammankalla en konstituerande församling som varje medborgare har rösträtt till. Vi använder den som en mobiliserande paroll eftersom den, för de sociala styrkor som den bidrar till att sätta i rörelse, antar en klar praktisk räckvidd genom sin innebörd av borgerligt demokratisk karaktär. Detta gäller särskilt i de länder där det finns en mångtalgig medelklass, som huvudsakligen är bönder.

Uppfattad på detta sätt blir parollen om konstituerande församling en paroll för att vända sig emot borgarklassen, för att utbilda massrörelsen och för att utveckla enheten mellan arbetarklassen och bönderna. Men i detta syfte bör den vara en del i en helhet. Allt efter omständigheterna kan den förbindas med kravet på att bilda en regering av arbetarorganisationerna, kravet på att tillgodose massornas krav, försvaret för massornas självorganisering, etc. Vi kan sålunda leda att föra fram konstituerande församlingen och då fastslå som dess uppgift att ge jorden åt bönderna, att rösta

för proletarietets beväpning, rörlig skala för löner och arbetstider, liksom för expropriation av monopolen, etc.

3 – Lösningen av jordfrågan utgör i vår epok en del av den proletära revolutionens uppgifter. Imperialismen, med den tilltagande integrationen av alla länder i världsmarknaden och kapitalexporten har orsakat en total kris i jordbrukets efterblivna produktionsformer. Den kapitalistiska ”penetrationen” i bondeekonomin har i flertalet fall betytt exproprieringen av de direkta producenterna. Samtidigt har det i de förtryckta länderna inte resulterat i omvandlingen av alla produktionsenheter i industriella typer av enheter, byggda på lönarbete. Kapitalismen har en tendens att under koloniala och halvkoloniala förhållanden reproducera de uråldriga formerna av personlig underkastelse. Det är därför som jordfrågan bibehåller sin aktualitet, det är därför som det utvecklas strider för jorden och motstånd mot våldsamma former för utveckling av kapitalismen på landsbygden (som de små oberoende jordbrukarna angående problem med priser, krediter, etc). I Lenins och Trotskijs anda ger de revolutionära marxisterna en impuls till den agrara revolutionen och arbetar- och bondealliansen. De fattiga bönderna utgör de fasta allierade som proletariet har på landsbygden. Trotskisterna stödjer deras mobilisering för jord, mot godsägarna och de borgerliga regeringar som skyddar dem.

Vi försöker förena böndernas aktioner med proletarietets och med kampen för en arbetar- och bonderegering som enda möjlighet att tillgodose deras strävanden. Vårt program är att avskaffa monopolen på jordägande så att jorden kan nationaliseras och ställas till samhällets förfogande. Vi kämpar för expropriering av godsen; och vi uppfattar att den verkliga lösningen på de agrara problemen som plågar bönderna ligger i sökandet efter kooperativa eller statliga ägandeformer, som kan ersätta plantagernas privategendomar, så att en fullständig utveckling av produktivkrafterna kan garanteras. Samtidigt försvarar vi lantarbetarnas föreningsrätt, bondekommittéer eller bonderåd, som kan ta över förvaltningen av jorden i motsättning till fogdar och kapitalistiska stater.

I de flesta imperialistiska länder har den agrara frågan som demokratisk fråga lösts genom omvandlingen av bondeekonomin till kapitalistiskt jordbruk, med bildandet av jordbruksindustriella komplex eller i kombination med utveckling av arrendejordbruk. Icke desto mindre kvarstår skarpa motsättningar mellan självständiga bönder – familjejordbruk som arrenderar jorden – och monopolen i länder som Portugal eller Spanien eller i vissa regioner i Italien. Kapitalismens kris angriper dessa bondejordbruk och olika faktorer driver dem mot ruinens brant, samt dömer producenterna till misär och arbetslöshet. Impulsen till motståndskamp från dessa sektorer av bönder, stödet åt deras krav på krediter, på sänkta råvarupriser, etc, utgör delar av våra uppgifter och ger impulser till demokratiska strider, och då kan man räkna in länder där den agrara (borgerliga) revolutionen har fullbordats för länge sedan (Frankrike, Belgien, England, etc). Krisen i de borgerliga produktionsförhållandena väger tungt på småbönderna som allt mer tenderar att krossas av bankerna, skuldsättningen och de jordbruksindustriella trusterna. Detta förstärks ännu mer i de länder vars jordbruk har tagit plats på världsmarknaden, under förhållanden av internationell ekonomisk kris. De problem som sätts igång av krisen i EG:s jordbruksmarknad vittnar om djupet i den kris som försätter bondemassorna i ett latent mobilisering som då och då utmynnar i explosioner.

Men ingen av de demokratiska parollerna bör stå i vägen för den väsentliga linjen i varje revolutionär period, som är den att gå framåt mot arbetar- och bonderegeringen, för övergången till den proletära diktaturen. Att i en revolutionär etapp föra fram parollen om konstituerande församling på ett sådant sätt att den omkring den proletära revolutionen drar åt strypsnaven från den föregivet ”demokratiska revolutionen”, det är att förråda den trotskistiska politiken. Det är

därför som alla paroller bör fogas samman med varandra, med det överordnade målet att utveckla arbetarmakten, så att den socialistiska revolutionen kan segra. Det är så som vi går framåt och tillämpar alla demokratiska paroller i massrörelsen.

Tes 22

Rätt till nationellt självbestämmande och vår kamp för att krossa nationalstaterna

Vi är för koloniernas, halvkoloniernas och de beroende ländernas nationella befrielse; detta är för oss ett väsentligt element bland alla demokratiska paroller och den blir nödvändig på grund av imperialismens överlevnad och på grund av den totalitära karaktären hos regimen i de byråkratiska arbetarstaterna.

För det första innebär det ett fullständigt politiskt oberoende för de länder som är kolonier. Vi uttalade oss alltså för Angolas och Moçambiques självständighet, liksom vi i dag gör det för Franska Antillerna och för de andra direkta kolonierna. Vi uttalar oss likaså för att avskaffa alla spår av kolonialism och halvkolonialism, till exempel för att Spaniens överhöghet över Ceuta och Melilla ska upphöra omedelbart. När det gäller kolonierna är vi alltså inte bara för rätten till nationellt självbestämmande, utan för att varje koloni gör aktivt bruk av denna rättighet gentemot det kolonialimperium som den är en del av.

För halvkolonierna och de beroende länderna innebär det ett fullt utövande av den nationella suveräniteten, det vill säga ett fördömande av alla rester av koloniala och halvkoloniala drag som förbinder de efterblivna länderna med imperialismen: till exempel Organisationen för Amerikanska Stater (OAS) och de fördrag som underordnar Frankrikes gamla kolonier under den franska imperialismen.

För det andra innebär den nationella frigörelsen för alla dessa länder en expropriation av de imperialistiska kapitalen, vilka är grunden för deras underordnande under imperialismen. Kampen för den nationella befrielsen är en kamp som samtidigt är demokratisk och antikapitalistisk; det är därför som den inte kan föras till slutgiltig framgång förrän av den socialistiska revolutionen.

För marxisterna är det viktigt att parollerna förhåller sig till de objektiva styrkeförhållandena mellan klasserna i den konkreta situationen och inte till ”*allmänna abstrakta principer*” (Lenin). Den konkreta situation vi befinner oss i har vi analyserat i de föregående teserna, det är perioden för den omedelbart förestående revolutionen, under vilken arbetarmakten i alla länder är det som står på spel i de utsugna och förtryckta massornas samtliga strider.

När det gäller baskiska och katalanska folkens kamp mot den kastiljanska statens förtryck, utgår vi därför från det som Trotskij skrev 1931:

”De separatistiska tendenserna föreslår revolutionen den demokratiska uppgiften att skapa fritt nationellt självbestämmande. Tendenserna har skärpts och blivit utåtriktade under perioden av diktatur. Men medan den katalanska borgarklassens ’separatism’ inte för den själv är något mer än ett verktyg mot de katalanska och spanska folken, i dess eget maktspel med Madridregeringen, så är arbetarnas och böndernas separatism det yttre höljet på deras sociala vrede.

Man måste göra en strikt åtskillnad mellan dessa två slags separatism. Men för att skilja de nationellt förtryckta arbetarna och bönderna från sin borgarklass bör det proletära avantgardet inta den mest djärva och allvarliga hållning till frågan om den nationella självbestämmanderätten. Arbetarna försvarar ända till slutet katalanernas och baskernas rätt att organisera sitt oberoende nationella liv, utifall dessa folks majoritet uttalar sig för ett fullständigt avskiljande. Men det innebär i sin tur inte att de avancerade arbetarna driver på katalanerna och baskerna mot självbestämmande. Tvärtom så innebär för arbetarna och bönderna en ekonomisk enhet i landet, kombinerat med ett brett oberoende

för de nationella regionerna, stora fördelar utifrån ekonomisk och kulturell synvinkel.”

Dessa rader, som sammanställdes 1931, återknyter till och anpassar Lenins ståndpunkt i den nationella frågan; de fortsätter att ge näring åt principer av ett slag som gör det möjligt för trotskister att kunna ställa sig inför problemen med den nationella självbestämmanderätten på ett konkret sätt i Spanien år 1980.

Vi räknar här upp de främsta faktorer som kännetecknar denna situation:

1 – Fyrtio år av frankistisk diktatur har på ett monstruöst sätt stärkt det nationella förtrycket av de spanska nationella minoriteterna.

Den kastiljanska staten, med Franco i spetsen, har följt en reaktionär politik över hela linjen, vilket i Spanien har givit upphov till stärkta tendenser till ”*arbetarnas och böndernas separatism* (som är) *det yttre höljet på deras sociala vrede*”, i ett land där den svaga borgarklassen inte förmått grundlägga en nation; samtidigt har borgarklasserna i Katalonien och Baskien övergivit sina separatistiska tendenser och underkastat sig först Franco och sedan monarkin, samt uppenbarligen den kastiljanska staten, på grund av sin rädsla för den proletära revolutionen.

2 – Det är på det sättet som rätten till nationellt självbestämmande i förbindelse med övriga klassparoller har blivit en väsentlig hävstång i kampen mot Juan Carlos’ centralistiska monarki, som upprätthåller dessa väsentliga frankistiska institutioner som armén, polisen, rättsväsendet, vilka är statliga våldsinstrument mot de katalanska och baskiska folkens och andra förtryckta nationaliteters frihet att själva bestämma sin nationella vilja, samtidigt som de är statliga våldsinstrument till försvar för utsugningen av hela det spanska proletariatet.

3 – På goda grunder hävdar vi att ett folks rätt till självbestämmande kan anta de mest skilda former och inte nödvändigtvis uttrycka sig i en särskild stat. Men vi säger att vi är för folkens rätt till självbestämmande, ända till och innefattat avskiljande. Vi säger: det är upp till de förtryckta folken att själva bestämma. Den kastiljanska staten, de katalanska och baskiska borgarklasserna, monarkin, de förrädiska ledarskapen för arbetarrörelsen, PCE och PSOE, motsätter sig att de katalanska och baskiska fritt uttalar sig för eller mot separation, för eller mot en baskisk konstituerande församling. Vi bör fördöma den kastiljanska statens organiserade våld, som förnekar ”*katalanernas och baskernas rätt att organisera sitt oberoende nationella liv, utifall dessa folks majoritet uttalar sig för ett fullständigt avskiljande*”.

Det finns en grundläggande revolutionär enhet mellan vårt villkorlösa stöd till det baskiska eller katalanska folkets självbestämmanderätt, inbegripet avskiljande om de skulle vilja det, samt vår politik som inte ”*driver på katalanerna och baskerna mot självbestämmande*” och innebär kamp för ”*ekonomisk enhet*” i en ”*spansk federation*”, som Trotskij fastslog 1931. Vi trotskister måste samtidigt ta med i beräkningen vilka konsekvenser fyrtio år av frankismens brutala nationella förtryck fått.

Problemet med de förtryckta nationaliteterna kombineras med delningen av den iberiska halvön i två stater, en spansk och en portugisisk. Den senare har en geografisk, språklig och kulturell enhet med den galiciska nationaliteten, medan enheten i den revolutionära processen gör sig gällande i Spanien och Portugal.

4 – Det skulle inte ligga något motsägelsefullt i att majoriteten av det baskiska folket uttalade sig för avskiljande – vilket det vore trotskisternas plikt att villkorlöst stödja – och att vi uttalar oss för landets ekonomiska enhet. Redan 1931 förklarade Trotskij:

”Vårt program är den spanska federationen, med det oundgängliga upprätthållandet av den ekonomiska enheten. Vi har inte för avsikt att påtvinga de förtryckta nationaliteterna på halvön detta program med hjälp av borgarklassens vapen. Om Katalonien skulle avskilja sig från resten av Spanien, borde den kommunistiska minoriteten i Katalonien, liksom den i Spanien, kämpa för en federation.”

5 – Efter att Lenin år 1913 uttalat att *”villkorslöst erkännande av kamp för rätten till självbestämmande, inbegripet rätten att avskilja sig och upprätta en egen stat, förpliktigar oss på intet sätt att stödja varje krav på nationellt självbestämmande”*, tillade han: *”Det är bara i undantagsvisa särfall som vi kan uttala och aktivt stödja krav som tenderar mot att skapa en ny klasstat, eller att ersätta statens fullständiga politiska enhet med en federativ union.”*

Men på partikonferensen i maj 1917, i polemik mot Pjatakov och Dzjersjinskij som försvarade Rosa Luxemburgs ståndpunkter i den nationella frågan, förklarade Lenin: *” Vi önskar alla folks broderliga allians; det ömsesidiga förtroendet, de inbördes banden skulle inte bli annat än starkare om det fanns en ukrainsk republik och en rysk republik.”*

Det finns ingen motsägelse i detta, för det är i sådana ”undantagsvisa särfall” när det gäller att lösa den nationella frågan som de ”undantagsvisa särfall” där slutresultatet kan bli grundandet av det slags arbetar- och bonderegering som Trotskij förutsåg i *Övergångsprogrammet* kan bli fallet. Samtidigt har den proletära revolutionens försening, imperialismens förruttnelse, de kontrarevolutionära småborgerliga ledarskapens makt och Fjärde Internationalens svaghet givit dessa ”undantagsvisa särfall” en oändligt mycket större dimension.

6 – Vi utgår alltså i vår analys av händelserna från den metod som Lenin och Trotskij använde för att studera ”undantagsvisa särfall”, för att kunna ingripa aktivt i klasskampen: *”En marxistisk prognos har till mål att hjälpa opinionen orientera sig i den allmänna faktiska rörelseriktningen och att bli klarsynt när den tar sig en ’oväntad’ utveckling”*. Trotskij tillägger att de ”marxistiska prognoserna” inte har något gemensamt med ”förutsägelser”... om vilken dag som händelserna kommer inträffa och vilken vändning de kommer ta. Marxismen, enheten mellan teori och praktik i uppbygget av revolutionära partier, sektioner av Fjärde Internationalen som vi måste återuppbygga, det är det program som lägger fast de grundläggande principerna, vilka måste tillämpas på konkreta situationer.

När det gäller frågan om nationaliteterna i Spanien, så är dessa grundläggande principer: för det första det spanska proletariats enhet (med alla dess baskiska, katalanska, etc, beståndsdelar) och dess politiska oberoende för att konfrontera borgarklassen, samt i det aktuella skedet den monarkistiska, centralistiska och imperialistiska staten. Rätten till nationellt självbestämmande är underordnad denna kamp som är vår för att förverkliga det spanska proletariats enhet och politiska oberoende. Det är därför vi i Spanien kämpar för att bygga ett enda revolutionärt parti, en sektion av Fjärde Internationalen, och vägrar dela upp det spanska proletariats i ”nationaliteter”.

För det andra uttalar vi oss för rätt till självbestämmande, vilket beroende på de konkreta omständigheterna kan anta de mest skilda politiskt-statliga former, något som bara det förtryckta folket självt kan fritt avgöra.

Angående den ”balkanisering” som Trotskij uttalade sig emot, tillade han i ett brev till Nin daterat 1 september 1931:

”Ni beskriver den risk man löper att mot sin vilja hjälpa Madrids liberalism då man nöjer

sig med att uttala att 'balkaniseringen' av iberiska halvön är oförenlig med proletariats målsättningar. Ni har alldeles rätt. Om jag inte underströk denna fara i mitt förra brev, så är jag redo att göra det tio gånger om i fortsättningen. Liknelsen mellan de två halvöarna måste framställas på ett mer fullständigt sätt. Det fanns en tid när halvön Balkan var enad under turkiska egendomsägare, militarister och prokonsuler. De förtryckta folken drömde om att besegra sina förtryckare. Om vi hade satt vår vägran att stycka upp halvön mot dessa folkliga strävanden, så hade vi i praktiken platsat som de turkiska paschornas och bejernas lakejer. Å andra sidan vet vi att nu när Balkans folk befriats från det turkiska oket har de underkastats ett annat ok i årtionden. Även ur denna aspekt kan det proletära avantgardet tillämpa den permanenta revolutionens synsätt: frigörelsen från det imperialistiska oket, som är det viktigaste elementet i den demokratiska revolutionen, bör leda direkt till federationen av sovjetrepubliker såsom statsform för den proletära revolutionen. Utan att motsätta oss den demokratiska revolutionen, utan tvärtom genom att understödja den utan reservationer, till och med ifall den leder till avskiljande (det vill säga att vi stödjer kampen men inte illusionerna), framför vi samtidigt återigen vår egen oberoende ståndpunkt gentemot den demokratiska revolutionen, genom att rekommendera, inråda till och förespråka idén om den iberiska halvöns sovjetfederation som en del av uppbyggandet av Europas Förenade Stater. Det är bara i denna form som min uppfattning är fullständig. Det behöver knappast tilläggas att kamraterna i Madrid och de spanska kamraterna i allmänhet bör använda argumenten om 'balkanisering' med en särskild försiktighet."

Det är därför i medvetande om:

- a)** att det är nödvändigt att villkorslöst stödja rätten till baskiskt självbestämmande inbegripet rätten till avskiljande, på samma gång som man kämpar för att bevara det spanska proletariats enhet;
- b)** att den baskiska borgarklassen har kapitulerat fullständigt för den kastiljanska staten och instämmer i dess avståndstagande från all separatism;
- c)** att fyrtio år av frankism avsevärt har stärkt strävandena efter avskiljande bland arbetare och bönder, som "det yttre höljet på deras sociala vrede";
- d)** att vi fördömer den fejkade folkomröstning som framtvings av den kastiljanska staten i samarbete med den baskiska borgarklassen, medan vi ständaktigt håller fast vid principen att det tillkommer det baskiska folket att fritt bestämma sig;
- e)** att det är nödvändigt att kämpa för att garantera hela Spaniens ekonomiska enhet på andra grunder än våld och förtryck av nationella minoriteter;

Med hänsyn till allt detta, samt utan att formulera våra paroller på ett ultimativt eller formalistiskt sätt, verkar det nödvändigt som vi ser det att förbinda dem på följande sätt:

1 – Ned med monarkin! Republik! Ett fritt och suveränt konstituerande Cortes!

2 – Rätt för förtryckta nationaliteter att fritt bestämma, inbegripet rätten att upprätta den fria Republiken Euskadi, den fria Republiken Katalonien, etc.

Det är en konjunkturell fråga att avgöra om vi, i kampen mot den centralistiska monarkin och i anslutning till parollen om republik, samt i förbindelse med rätten till oberoende för de förtryckta nationerna och nationaliteterna, ska föra fram parollen om Unionen av Spaniens Fria Republiker, som en kombination av dessa paroller.

Naturligtvis måste dessa paroller i sin tur förbindas med övergångsparollerna om arbetar- och bonderegering, om jorden åt bönderna, om den iberiska halvöns sovjetfederation som en del av uppbyggandet av Europas Förenta Stater. Även om Lenin hävdade att ”*villkorlös erkännande av kamp för rätten till självbestämmande... förpliktigar oss på intet sätt att stödja varje krav på nationellt självbestämmande*”, så tvekade han inte att alltifrån 1913 slå fast:

”Programmet för arbetardemokrati i de nationella frågorna, är detta: att avskaffa fullständigt varje privilegium för någon som helst nation eller något som helst språk, att lösa problemet med politiskt självbestämmande för nationerna, det vill säga deras avskiljande och upprättande som oberoende stat på fullständigt frivillig, demokratisk väg, absolut enighet genom ett fullständigt sammangående av alla arbetarorganisationer, fackföreningar, konsumentkooperativ, bildningsförbund och andra organisationer, tvärtemot vad alla borgerliga nationalisterna predikar.”

Låt oss än en gång upprepa att det här inte finns någon som helst motsägelse mellan den principiella ståndpunkten och dess konkreta tillämpning.

När det gäller *Kanada*, betyder detta att vi kämpar för enhet inom hela det kanadensiska proletarietet och mot hela borgarklassen, vare sig den är engelsk- eller franskspråkig. Detta är huvuduppgiften för arbetarkampen och frågan om Québecs självbestämmande är underordnad.

Den politiska och statliga formen för det nationella förtrycket av Québec och förtrycket mot hela det kanadensiska proletarietet – en form som för övrigt USA-imperialismen inte vill förstöra – är banden till brittiska kungahuset, som ligger till grund för alla federala institutioner.

Vi bör alltså föra fram följande paroller:

- enhet mellan hela det engelsk- och franskspråkiga kanadensiska proletarietet!
- bryt med kungahuset!
- för en konstituerande församling som tillgodoser det förtryckta folkets självbestämmande i Québec, inbegripet rätten till oberoende om det så beslutar, under former som det fritt bestämmer.

Dessa paroller hänger oupplösligen ihop med andra aspekter av kampen för proletarietets frigörelse, särskilt kampen i Québec för ett oberoende arbetarparti baserat på fackföreningarna, som en del i förverkligandet av hela det kanadensiska proletarietets enhet och politiska oberoende. Detta är de kanadensiska trotskisternas linje i kampen för Nordamerikas Förenta Socialistiska Stater.

På *Irland*, där det irländska folket levt under nationellt förtryck sedan århundraden, där den ”nationella” borgarklassen och imperialismen slutit ett avtal om delning i motsättning till det irländska folkets strävan efter enhet, bör vi villkorlös stödja den nationella kampen för Irlands enande, för Nordirlands brytning med Storbritannien, för hela det förenade Irlands avskiljande från England. Vi uttalar oss en lösning som skulle innebära en federativ stat som sammanförde Nordirland och Sydirland. Vi uttalar oss för en enda Nationalförsamling för hela Irland, för en enda och konfessionslös republik med lokal demokratisk representation. Vi uttalar oss för ett avskiljande av hela Irland från England, för grundandet av en stat bestående av hela Irland oberoende av England, för en absolut enhet av arbetare från hela Irland ”katolska som protestantiska”, vilket är ett nödvändigt villkor för upprättandet av fria band mellan England och Irland i en federation. Sådan är ståndpunkten hos Marx, Engels, Lenin och Trotskij; det finns inget i denna som lägger hinder i vägen för en ekonomisk enhet mellan Irland och England. Det

var apropå den irländska nationella frågan som Marx fällde yttrandet att ett folk som förtrycker ett annat inte själv kan vara fritt. Kampen för ett fritt, oberoende och enat Irland är en absolut plikt för det brittiska proletariatet, en plikt som hör till kampen mot imperialismen och monarkin, som bär som ett av sina främsta drag just förtrycket av Irland.

Vi stöder villkorslöst det palestinska folkets rätt till nationen, även om majoriteten av det *palestinska folket* är utspritt över ett stort antal länder. Vi uttalar oss för att krossa staten Israel, som är ett redskap för imperialismen och byråkratin mot de nationella strävandena hos folken i Främre Orienten och Mellanöstern. Vi stödjer kravet på en konfessionslös palestinsk stat, som förenar de judiska och arabiska delarna av den palestinska nationen; vi uttalar oss för de Förenta Socialistiska Staterna av Främre Orientens och Mellanösterns folk. Detta är några exempel som visar hur vi måste använda marxismen, som inte är någon dogm utan en vägledning till handling, till revolution.

Det historiska målet för proletariatet är uppbyggandet av ett klass- och statslöst samhälle, som befriats från all utsugning och förtryck. Övergången från kapitalismen till socialismen går genom upprättandet av arbetarstaten, av arbetarstater, av federationen av arbetarstater som, i det socialistiska uppbyggandet bör utbreda sig och vittra bort i den fria och broderliga föreningen av människor som kontrollerar naturen och sin sociala natur. ”*Politik är koncentrerad ekonomi*”, som Lenin sa.

Den proletära politiken är det absoluta, nödvändiga villkoret i utvecklingen mot den socialistiska och kommunistiska ekonomin. Allt måste underordnas politiken, för som Engels sade så slår mänskligheten då den bygger socialismen en bro från nödvändighetens (politikens) rike till frihetens rike utan stat, utan utsugare, utan förtryck, utan politik, där vars och ens fria utveckling blir villkoret för allas fria utveckling och omvänt. Från det skede vi befinner oss i måste man ta sig an en hel samling motsättningar som till exempel kan avgöra om produktivkrafternas fria utveckling i ett förtryckt land går via dess avskiljande som arbetarstat eller inte, eftersom varje avskiljande, varje bildande av en ny kapitalistisk stat innebär historiskt sett en tillbakagång i produktivkrafternas utveckling. Men vi ställer inte upp vårt program för arbetarstaten som villkor för de förtryckta folkens och nationaliteternas kamp för rätten att själva avgöra sitt öde. Vi sätter inte kampen för den proletära diktaturen i motsättning till rätten för de förtryckta folken och nationaliteterna att fritt avgöra sin egen framtid. Vi införlivar parollerna om frihet att själva välja för folken och nationerna som övergångskrav i vår kamp för den proletära diktaturen, för världens Förenta Socialistiska Stater fria från utsugningens och förtryckets bojor.

Tes 23

Den proletära enhetsfronten och den antiimperialistiska enhetsfronten

Identifikationen mellan ordet ”front” och uttrycket ”proletära fronten” har genomgått ett slags förvirring i vår rörelse som gör det lätt för revisionismen att smuggla in sina synsätt i våra led. Metoden har bestått i att sätta likhetstecken, både när det gäller betydelse och karaktär, mellan den proletära enhetsfronten, som är ett uttryck för proletärt klassoberoende, och diverse fronter som man kan drivas till att upprätta för antiimperialistiska eller demokratiska aktioner.

Det är ingen slump att Trotskij, i sin skriftställning på 30-talet, aldrig manade till att upprätta antiimperialistiska fronter. Den enda förebild i denna fråga som finns i den marxistiska litteraturen är kapitel IV i de berömda *Allmänna teser om den orientaliska frågan*, som antogs av Kommunistiska Internationalens fjärde kongress (november 1922).

Den nationella borgarklassens karaktär i de efterblivna länderna, en utsugande och halvt förtryckt klass, avgör att man i många fall kan vara nödgad att ingå tillfälliga överenskommelser med borgerligt nationalistiska organisationer med massinflytande, i form av antiimperialistisk enhetsfront. En sådan front kan bara vara bunden till speciella omständigheter och begränsad i tiden och den förvandlas till en anpassning till borgerlig nationalism och proletariatets underkastelse under den nationella borgarklassen, om den förlängs utöver de konkreta omständigheter som rättfärdigats att den förverkligats. I varje fall kan en sådan front aldrig ha som mål att ingå i en gemensam regering med borgerliga krafter.

Vi är för antiimperialistisk aktionsenhet på samma sätt som vi, till och med i ett imperialistiskt land, kan acceptera eller söka handlingsgemenskap med borgerliga personligheter för att driva igenom ett konkret demokratiskt krav mot en bonapartistisk regering eller till och med mot en borgerligt demokratisk regering (till exempel att dra tillbaka trupper från Vietnam eller för rätten till fri och gratis abort). Uppfattad på detta sätt är den antiimperialistiska enhetsfronten helt och hållet av motsatt natur mot folkfronterna eller andra fronter och koalitioner för samarbete borgarklassen som stalinisterna eller de småborgerliga ledningarna förespråkar under täckmantel av antiimperialistisk kamp och där arbetarklassen åläggs att avsvära sig sitt politiska oberoende och underordna sig de borgerliga krafterna och borgarklassens intressen.

Nödvändigheten att utveckla aktioner mot diktatoriska och förtryckande regeringar, att kämpa för fullständiga demokratiska rättigheter och individuella friheter gör det ofta till en plikt för oss att upprätta taktiska överenskommelser med småborgerliga och till och med borgerliga sektorer samt deras partier. Denna demokratiska aktionsenhet sätter vi i verket för specifika målsättningar och för att ge impulser till mobilisering, samtidigt som vi vidmakthåller det striktaste oberoende och utan att ingå överenskommelser med borgerliga sektorer om deras regeringsutövning.

Detta betyder dock inte att det inte kan finnas progressiva strider mot imperialismen och storgodsägarna för att störta diktaturregimer, där alla delar av befolkningen blir mottagliga för att dras in. Trotskisterna bör kombinera en systematisk och permanent kamp för arbetarklassens erövrande av oberoende från alla andra sektorer och för sin oberoende organisation, med dess stöd till och deltagande i alla progressiva strider oavsett om de, åtminstone till en början, har en rent demokratisk karaktär.

Om vi inte agerar på detta sätt kommer arbetarklassen aldrig att ställa sig i spetsen för alla förtryckta sektorer och – vad värre är – vårt parti kommer aldrig att ställa sig i spetsen för arbetarklassen. Partiet stödjer alla aktionsenheter för en kamp som har en progressiv inriktning. Men ett revolutionärt användande av fronten med andra sociala sektorer i länder som är förtryckta av imperialismen, antar nödvändigtvis en kritisk skepnad där fronten är underordnad precisa uppgifter som vi slår fast under villkor där vi inte kan acceptera att underordna oss det

minsta politiskt under några som helst förevändningar. Den enda disciplin och kontinuitet som vi accepterar är den med progressiva aktioner som man ingår fritt i: en demonstration, en militär aktion mot diktaturen, en petition. Den proletära organisationen avsvär sig aldrig sitt oberoende och går aldrig med på att underordna sig ett klassamarbete.

I organen för proletär enhetsfront är normen att delta i dem beständigt och acceptera deras demokratiska disciplin i syfte att vinna massorna, eftersom de är klassorgan. I egenskap av klassorgan är de våra organ och vad dem anbelangar visar vi prov på vår mest konsekventa klasspatriotism. Det är raka motsatsen mot vad vi gör i varje icke-proletär organisation av ”frontkaraktär”: vårt mål är att arbetarklassen bryter med den och förverkligar sitt oberoende.

Om Trotskij ur denna synpunkt har kunnat säga att sovjeten är det högsta uttrycket för den proletära enhetsfronten och att detta ger den en permanent karaktär, så kan den antiimperialistiska enhetsfronten å andra sidan inte vara något mer än en begränsad aktionsenhet. I själva verket är det bara själva den proletära revolutionen som kommer lösa de demokratiska och nationella uppgifterna i de förtryckta länderna; och detta kan inte åstadkommas med mindre än ett totalt oberoende från borgarklassen. Det är i detta perspektiv som proletariatets parti, i aktionsenheten och i den antiimperialistiska enhetsfrontens strider, för fram organiseringen av enhetsfrontskommittéer av sovjetisk läggning, för de arbetande massornas organisering och kamp.

I Ryssland 1917 tog det småborgerliga socialistrevolutionära partiet plats i sovjeterna. Man får inte under några omständigheter blanda samman denna inriktning med Stalin-Bucharins politik som vände sig mot sovjeterna och revolutionen, genom att underordna proletariatet under den nationella borgarklassen och Kuomintang.

Förekomsten i de koloniala och halvkoloniala länderna av nationella, demokratiska och antiimperialistiska uppgifter å ena sidan, samt stalinismens kontrarevolutionära roll och Fjärde Internationalens kris å den andra har givit upphov till en situation där många småborgerligt nationalistiska organisationer dykt upp, som spelar en aktiv roll i kampen mot imperialismens diktaturer (BPR, FAPU, etc i El Salvador; FSLN i kampen mot Somoza; MIR i Venezuela, etc).

Det är vår önskan att kämpa systematiskt för att åstadkomma en antiimperialistisk enhetsfront med dessa organisationer, på grundval av ett program för klassoberoende, med målet att få masskampen att gå framåt och att systematiskt kräva av alla dessa organisationer att de ska stödja sig på arbetarna och bönderna, att de ska bryta med borgarklassen och slå in på vägen till en arbetar- och bonderegering. Vår kamp bör göra det möjligt för massorna att, via sin egen erfarenhet, bryta med dessa organisationer.

Till följd av proletariatets ledarskapskris har det vuxit fram borgerligt nationalistiska partier med massinflytande i många koloniala och halvkoloniala länder, som till sina anhängare räknar större delen av proletariatet. Dessa partier höjer antiimperialistiska fanor och i vissa fall, under trycket från massmobiliseringar, utkämpar de verkliga strider mot imperialismen.

Vi vill stödja alla aktioner som riktar sig mot imperialismen och samtidigt kämpa för att arbetarklassen ska bryta med den borgerliga och småborgerliga nationalismen, samt använda en taktik som lämpar sig för detta, som kan inbegripa entrism i dessa organisationer, medan man naturligtvis behåller den oberoende trotskistiska pressen. Man måste samtidigt klargöra att under den innevarande perioden av omedelbart förestående revolution, så har en majoritet av dessa borgerligt nationalistiska partier gått in i en djup kris, sönderfall och förlust av inflytande (APRA i Peru, peronismen i Argentina, vargaismen i Brasilien, eller dem som åberopar sig på denna i dag, etc).

I fall av direkta militära sammandrabbningar eller ett massivt gerillakrig, blir aktionsenhetens förverkligande brådskande och måste genomföras, trots opportunisten hos massaktionernas ledningar.

Vi förenar oss med kampen mot imperialismen och diktaturen, men vi definierar oss utan

tvekan som motståndare till klassarbetet och genom att utropa nödvändigheten av arbetarnas klassoberoende. Det är vår allmänna linje, med utgångspunkt från vilken vi avgör från fall till fall vår taktik; till exempel i El Salvador gentemot den revolutionära Koordinationen och FDR. I det landet är vi för vårt partis inträde i Koordinationen (CRM), alltmedan vi accepterar FDR:s militära disciplin. I gengäld försvarar vi vårt klassoberoende, och kräver inte att få ingå i FDR på grund av dess politiska karaktär av klassarbete, något som inte bara uttrycks genom dess program, som liknar CRM:s, utan i det faktum att borgerliga krafter finns med bland grundarna.

Gerillan mot en diktatur eller en förtryckarregering, mot imperialismen eller en ockupationsarmé, kan vara ett organ för demokratisk eller antiimperialistisk aktionsenhet, som vi deltar i tillsammans med småborgerliga och till och med borgerliga sektorer eller organisationer, under en gemensam militär disciplin. Det mål som ligger till grund för aktionsenheten i detta fall är störtandet av regimen väpnade styrkor och den regeringen som de understödjer. En sådan gemensam aktion, inom ramen för en gerilla, kan inte på något sätt få stå i vägen för vår programmatiska och organisatoriska självständighet. De klaraste exemplen på denna taktik har vi genom de trotskistiska brigaderna i Spanien och, på sistone, genom Simon Bolívarbrigadens deltagande i kampen mot Somozas diktatur.

De politiska koalitionerna av samarbete med borgarklassen har samma livsfarliga karaktär i de imperialistiska länderna som i de efterblivna länderna. Samtidigt kan närvaron av det imperialistiska förtrycket i dessa senare ge upphov till folkfrontsregeringar och andra slags koalitionsregeringar, som Nationella Återuppbyggnadsregeringen i Nicaragua, vilka under trycket från massmobiliseringar kan föra fram antiimperialistiska eller progressivt demokratiska åtgärder, som ger upphov till friktioner som kan gå ända till konjunkturella sammandrabbningar mellan dessa regeringar och imperialismen, jordägarna eller andra borgerliga sektorer.

Vi försvarar villkorslöst de erövringar som massorna ryckt åt sig under sådana regeringar mot en kupp från fascistiska styrkor eller en imperialistisk intervention; men vi bekämpar politiskt dessa regeringar som tenderar att vara av folkfrontstyp, vi fördömer dem som massornas fiender, såsom imperialismens sista politiska tillgångar mot revolutionen; och vi anstränger oss att få massorna att förlora sina illusioner om dessa regeringar, på så sätt att de bryter med dem och med de borgerliga eller opportunistiska partier som ingår i dem.

Vi kan inte förorda sådana koalitionsregeringar, än mindre ingå i dem eller stödja dem, inte ens om erkända ledningar för stora massor gör det. Men det är viktigt att vi skiljer klart mellan det föregående och det som, i de olika faserna av kamp mot diktaturen, utgör vår grundläggande plikt: att delta i massornas kamp, där vi accepterar kamporganens disciplin i handling, även om de leds av en opportunistisk ledning, utan att det samtidigt kan bli fråga om någon som helst politisk disciplin.

På samma sätt deltar vi systematiskt och utan någon sekterism i vilken som helst konkret antiimperialistisk eller demokratisk kamp; vi reser frågan om aktionsenhet (till exempel enhetsdemonstrationer) för krav på att fördöma ett nykolonialt avtal, på expropriering av imperialistiska företag, eller på frigivande av en totalitär regims fångar, etc. Samtidigt måste vi systematiskt fördöma varje front som ansluter arbetarklassen till organismer som hör till en annan klass, varje front som omvandlar den antiimperialistiska enhetsfronten till sin motsats, folkfronten, eller varje annan typ av klassarbete.

Låt oss till sist åter slå fast att Fjärde Internationalen villkorslöst stödjer det förtryckta landets kamp i varje konflikt mellan imperialismen och de förtryckta nationerna, oberoende av vilken ledning denna kamp har. Men under alla omständigheter är det vår plikt att bevara proletariats klassoberoende och kämpa för det inom den gemensamma kampen mot imperialismen.

Tes 24

Tyskland, centrum för den europeiska socialistiska revolutionen

Ingenting visar bättre den ultra-reaktionära karaktären hos samarbetet mellan imperialismen och den sovjetiska byråkratin, i deras kamp mot efterkrigstidens revolutionära uppsving, än delningen av Tyskland och, som en konsekvens därav, delningen av dess proletariat. Det handlade om att i hjärtat av Europa till varje pris hindra att det tyska proletariatet återupptog sin historiska tradition som gjort det till världens mest organiserade proletariat och det med den största marxistiska traditionen. Under de sammantagna utvecklingsvillkoren i den politiska situationen och i styrkeförhållandena mellan klasserna, som vi analyserat i de tidigare teserna, och där det kontrarevolutionära samarbetet mellan imperialismen och byråkratin försökte uppnå detta mål, återstod dem inga andra medel än att splittra proletariatet.

Även om det genomfördes ”uppifrån”, var Tysklands förening en stor historisk erövring. Även om den var ofullständig, då Österrike förblev utanför, möjliggjorde denna förening av alla tyska småstater en storartad utveckling av produktivkrafterna och kulturen. Delningen av Tyskland har sålunda betytt en återgång till och med jämfört med vad den uppåtstigande kapitalismen åstadkommit. För den innebar ett brott mot de grundläggande rättigheterna hos folket och den tyska nationen till självbestämmande, enhet, suveränitet och oberoende. Detta är de reaktionära metoder och medel som imperialismen och den stalinistiska byråkratin brukat för att hindra det tyska proletariatet från att genomföra sina revolutionära uppgifter.

Delningen av Tyskland och därmed av dess proletariat, som förkroppsligas i det fullständigt konstgjorda grundandet av DDR, har skapat förutsättningar för och fortlevt som grund för återuppbyggnaden av kapitalistiska produktionsförhållanden och den borgerliga staten på det västtyska territoriet.

I Tyskland koncentreras Europas revolutionära process i sammansmältningen av den sociala revolutionen och den politiska revolutionen i det förenade tyska proletariatets förenade socialistiska revolution. Det tyska proletariatet är ett enda, den tyska revolutionen är en enda, eller så är de ingenting alls. Det är på detta sätt som det tyska proletariatet är den enda bäraren av det tyska folkets strävanden efter sin nationella återförening, den enda garanten för ett nytt förenat Tyskland.

Det är därför som parollen för villkorslöst stöd åt Tysklands enande står i centrum för vår kamp i Tyskland. Denna paroll är hela det europeiska proletariatets paroll i dess kamp för Europas Förenta Socialistiska Stater.

I själva verket intar denna kamp i centrum av det delade Europa, som har en nyckelposition i den kontrarevolutionära ordning som skapades i Jalta och Potsdam, en alldeles särskild betydelse, eftersom den koncentrerar hela det europeiska proletariatets kamp för befrielsen av de europeiska folken från nationsgränsernas bojor och för deras harmoniska och organiska förening inom ramen för Europas Förenta Socialistiska Stater. Det finns inte fler än en väg till denna union: kombinationen av den politiska revolutionen i öst och den sociala revolutionen i väst.

Det är därför som det tyska proletariatet, då det kommer återta sin ställning av förtrupp, också kommer kristallisera processen av europeisk socialistisk revolution, i vilken den kommer vara den drivande kraften.

KAPITEL IV

De byråkratiska arbetarstaterna

Tes 25	Uppkomsten av nya byråkratiska arbetarstater	97
Tes 26	De byråkratiska arbetarstaterna och fallet Cuba	99
Tes 27	Den proletära diktaturen och dess byråkratiska urartning	102
Tes 28	Den politiska revolutionen	105
Tes 29	Krig mellan arbetarstater och en arbetarstats ockupation av en annan	109
Tes 30	Om federationen av arbetarstater	111

Tes 25

Uppkomsten av nya byråkratiska arbetarstater

Tiden efter första världskriget gav upphov till ett nytt fenomen som inte hade förutsetts av marxismen, urartningen av den första arbetarstaten, Sovjetunionen. Detta tvingade Trotskij att, med stöd i den marxistiska teorin och som en vidareutveckling av denna, formulera en ny kategori och analysera dessa särdrag hos den urartade eller byråkratiserade arbetarstaten. På samma sätt måste och kan vi, under denna nya efterkrigstid (med utgångspunkt i de element som redan sammanställts i *Övergångsprogrammet* och än mer i *Till marxismens försvar* apropå Polen och Finland), förklara och karaktärisera de nya byråkratiska arbetarstaterna liksom de processer som finns vid deras upprinnelse.

Den teoretiska svårigheten ligger i att dessa nya stater uppkommer under epoken av det största revolutionära uppsvinget, medan Sovjetunionens byråkratisering är produkten av kontrarevolutionära segrar. Som det ser ut har motsatta situationer givit upphov till identiska fenomen. Det som hänt är att i de båda fallen så har revolutionära erövringar kombinerats med kontrarevolutionära uttryck. Den första arbetarstaten, en revolutionär erövring, urartade till följd av de segrar för kontrarevolutionen som skedde under mellankrigstiden; efterkrigstidens stater har, trots att de uppstått ur ett revolutionärt uppsving, kommit till under byråkratins strypgrepp. Detta gäller för alla de nya byråkratiska arbetarstaternas tillkomstprocess.

Trotskij analyserade i *Den förrådade revolutionen* den historiska process utan motstycke, som inte ledde fram till att kontrarevolutionen i Sovjetunionen helt sonika krossade arbetarstaten, utan ledde till en högst motsägelsefull kombination som förenade byråkratins kontrarevolutionära regeringsmakt med arbetarstatens vidmakthållande. Det handlade om en kontrarevolution som inte gick så långt som till den sociala nivån, utan stannade vid att bli politisk, som inte nådde fram till att förstöra arbetarstaten, utan bara till att få den urartad. Det var en väldigt instabil kombination av kontrarevolution och bibehållande av arbetarstatens sociala grunder.

I dag har vi en kombination av revolutionärt uppsving och kontrarevolutionära apparaters överlevnad, vilka har visat sig vara långt mer seglivade än vi trott. Vi trodde att det revolutionära uppsvingets första fas skulle slå ut de kontrarevolutionära apparaterna och att ingen expropriering av borgarklassen och ingen arbetarstat skulle uppstå, försävt inte den proletära ledarskapskrisen övervanns. Det vill säga att det revolutionära uppsvinget skulle krossa de kontrarevolutionära apparaterna och föra revolutionära partier till makten som skulle expropriera borgarklassen. Men det blev inte så. På samma sätt som under tiden efter första världskriget, skedde en kontrarevolutionär frammarsch mot arbetarstaten som inte förmådde förändra dess karaktär, samt en revolutionär frammarsch mot de kontrarevolutionära apparaternas vilja, även om dessa överlevde.

Februarirevolutionen är i historisk måttstock förspelet och förmaket till oktoberrevolutionen. Det vill säga att det som definierar februarirevolutionen är oktoberrevolutionen. Lite grann på samma sätt som bolsjevikerna sa om Sovjet och kontrarevolutionen: antingen fortlever den revolutionära arbetarstaten eller så segrar den borgerliga kontrarevolutionen.

Historiskt sett, det vill säga om man tar med hela det historiska skeendet i beräkningen – från övergången från kapitalismen till socialismen – så hade bolsjevikerna rätt. För vår del säger vi när det gäller revolutionära processer av februarytyp och det språng som de givit upphov till: om februarirevolutionen inte omvandlas till oktoberrevolution, så är den borgerliga kontrarevolutionen oundviklig. Och även här är det sant i historisk skala.

Men det komplexa med övergången från kapitalismen till socialismen har skapat blandformer som i vår epok inte finns vid vare sig ena eller andra polen: varken den segrande

arbetarrevolutionen eller den framgångsrika imperialistiska kontrarevolutionen.

I Sovjetunionen skedde ingen social kontrarevolution, men världsborgerskapets tryck utmynnade i byråkratins politiska expropriation av massorna, vilket utgjorde spjutspetsen för världens kontrarevolution inom arbetarstaten.

Lika fullt omvandlades inte de revolutionära mobiliseringarna under efterkrigstiden till oktoberrevolutioner i något land, men i många av dessa länder uppnådde inte heller den borgerliga kontrarevolutionen någon seger; tvärtom lyckades man expropriera borgarklassen. Resultatet blev det samma som i Sovjet, en byråkratisk arbetarstat, men ända från början. Även om resultatet var detsamma, var processerna olikartade. I fallet med Sovjetunionen var det en revolutionär arbetarstat där kontrarevolutionen provocerat fram en urartning. I fallet med var och en av de byråkratiska arbetarstater som växte fram vid slutet av andra världskriget, så handlar det om en revolution som blockerades och förvrängdes av de kontrarevolutionära ledarskapen, en oktoberrevolution som kvävts i sin linda av sitt ledarskap. I varje abort har fostret redan hunnit få några av dragen från den varelse som skulle ha kunnat födas, och det är denna plats som intas av borgarklassens expropriation i dessa aborterade oktoberrevolutioner. Nationaldagen i alla dessa lika länder utgör en anmärkningsvärd bekräftelse på vår definition: i Sovjet är det fortfarande dagen för oktoberupproret 1917; i alla andra nya byråkratiska arbetarstater är det datumet då de föddes, då de befriades, då de genomgick sin februarirevolution. I Kina är det störtandet av Chiang Kai-shek, i Jugoslavien dagen för segern över nazistarméerna, sak samma i alla östeuropeiska länder; och även födelsedagen för dessa stater, Vietnams befrielse, Nordkorea och till och med Cuba. Ingen av dem firar den dag då kapitalet exproprierades!

Vi bör inte förvånas över dessa skilda processer som leder fram till identiska fenomen. Samma sak kan iakttas när det gäller bildandet av partier och fackföreningar med massinflytande. Dessa massorganisationer är alltid direkta eller indirekta produkter av en stor mobilisering från arbetarrörelsen, liksom samtliga dessa organisationer i dag blivit byråkratiska, om än via olika processer. De kan ha blivit byråkratiska efter att ha varit revolutionära, som till exempel kommunistpartierna eller Tredje Internationalen. Eller så kan de ha varit byråkratiska hela tiden och aldrig ha lyckats vara revolutionära, uppkomna som de varit ur ett viktigt uppsving och ur mäktiga erövringar, men fullbordade i de byråkratiska och småborgerliga apparaternas tvångströja och utan att ha kunnat befria sig ur denna.

Tre fall kan särskiljas, tre olika processer som åtskiljs vad gäller olikartade omständigheter och vad gäller naturen hos det kontrarevolutionära ledarskapet i fråga, men som är identiska i grunden.

Det första fallet gäller länderna i Östeuropa, utom Jugoslavien. Här låg ledarskapet i Kremls händer, det ockuperade militärt dessa länder i en situation av revolutionär massmobilisering och underminering av den borgerliga staten.

Det andra fallet gäller Jugoslavien, Kina och Vietnam. De leddes av byråkratiska ledarskap, som mognat i den stalinistiska apparatens sköte och var intimt förbundna med Kreml, men ingen ockupation av Röda Armén förekom och inte heller någon direkt kontroll från Kreml som dessa ledarskap var på väg att bryta med.

Det tredje fallet gäller Cuba, där det fanns ett småborgerligt nationalistiskt ledarskap som inte hade något stalinistiskt ursprung.

Alla dessa ledarskap var småborgerliga och trots sina skillnader hade de en i grunden likadan politik: att förhindra en oktoberrevolution, att försöka hålla sig inom gränserna för en demokratiskt nationell revolution, ända tills de såg sig tvungna att expropriera borgarklassen.

Tes 26

De byråkratiska arbetarstaterna och fallet Cuba

De byråkratiska arbetarstaterna som har vuxit fram i länder förtryckta av imperialismen har varit produkten av en exceptionell nationell kombination av globala fenomen: imperialismens skärpta kris, svagheten i den nationella borgarklassens egna grundval, styrkan i de stalinistiska apparaterna, ett kolossalt revolutionärt uppsving och vår Internationals svaghet.

Där som partierna med band till stalinismen inte direkt har kontrollerat processen, så är det byråkratins kontrarevolutionära politik och inte bara den nödvändiga lagbundenheten hos en föregivet "kolonial revolution" som ligger till grund för den roll som spelats av de småborgerligt nationalistiska ledarskapen. Sålunda ledde gerillakriget på Cuba i kombination med massrörelsen, under ledning av ett småborgerligt ledarskap av detta slag, till att en arbetar- och bonderegering inrättades, sedan till att borgarklassen exproprierades och att en byråkratisk arbetarstat upprättades: massrörelsen hade disciplinerats militärt av sitt ledarskap. Exproprieringen av borgarklassen, i frånvaro av ett revolutionärt parti, utmynnade i upprättandet av en arbetarstat som var byråkratisk ända från start, utan att detta på något sätt förändrade vare sig den småborgerliga karaktären hos 26 juli-rörelsen, kommunistpartiet, eller hos det parti som uppstod ur dessa båda partiers byråkratiska sammanslagning.

Tvärtom är det gerillarörelsen som, med detta ledarskaps särdrag, blivit utmärkande för denna nya arbetarstat. På grund av dessa småborgerliga ledarskap, har revolutionen förverkligats utan att massorna kunnat utveckla och centralisera de demokratiskt revolutionära organismer med vars hjälp de skulle ha kunnat fortsätta sin mobilisering och inrätta en revolutionär proletär diktatur.

Cuba har inte utgjort något undantag. Precis som alla nya arbetarstater har det ställts under ledning av ett småborgerligt ledarskap, även om detta har varit av ett särskilt slag. Att Fidel Castros parti inte varit stalinistiskt har inte ändrat något i den funktion som det har fyllt i förhållande till massrörelsen, genom att kontrollera den militärt och politiskt och att förstöra varje möjlighet för den att organisera sig på ett oberoende, demokratiskt och centraliserat sätt. Det är detta som gör att Cuba alltifrån starten är en byråkratisk arbetarstat, på samma sätt som de arbetarstater som kontrolleras av stalinistiska partier. Detta betyder inte att det saknas skillnader mellan dem, som är konjunkturella och specifika.

Dessa skillnader utgick från att den castristiska rörelsen vid utgångspunkten var småborgerlig, nationalistisk, antiimperialistisk och demokratisk; den var alltså benägen att understödja den nationalistiska och demokratiska rörelsen i Latinamerika, även om det var med småborgerliga metoder, med en foco-teori om gerillan, ledd på avstånd från massrörelsen.

Den guevaristiska voluntarismen – i dess ekonomiska politik – påminner om den maoistiska voluntarismen och den stalinistiska voluntarismen från tredje perioden, det vill säga att det var en voluntarism av småborgerlig typ. Guevaras ekonomiska politik utmärktes av sin vilja att undfly kontrollen från den stalinistiska byråkratin och dess handgångna män på Cuba.

När det gäller hans begrepp "den nya människan", återupprättar det småborgerliga humanismen och grundas på en djupgående misstro mot arbetarklassen, av dess strider, av dess initiativ och dess demokratiska organisation.

Att ha lett en arbetarrevolution som exproprierat borgarklassen, utan att vara stalinistiskt vid utgångspunkten, har inte på något sätt förändrat den castristiska rörelsens småborgerliga klasskaraktär. Och det är just dess småborgerliga klasskaraktär som förklarar att stalinismen kunde erövra krafter inom denna rörelse och därefter gick över till att med lätthet assimilera den castristiska byråkratin i den moskvatrogna byråkratin, så att den senare kunde dra nytta av Castros "revolutionära framtoning". Dessa processer utvecklades allteftersom med utgångspunkt i den

cubanska revolutionens start och via en rad kriser (arrestering av antistalinistiska ledare i den fackliga centralorganisationen, "Ches" avresa, affären Escalante, etc).

De som föreställer sig att det cubanska ledarskapet är revolutionärt – och även de som erkänner att det i dag är ett byråkratiskt ledarskap, men föreställer sig att det i vissa skeden har varit "revolutionärt" – har fel så väl metodologiskt som faktiskt.

Det cubanska ledarskapet har alltid varit ett småborgerligt ledarskap; det har gått direkt från revolutionär nationalism till att utöva makten under vidmakthållande av sin småborgerliga natur och sitt misstroende mot massornas oberoende handlingar.

Som en politisk förlängning av de objektiva effekterna av den imperialistiska blockaden, har inriktningen på "socialism i ett enda land" och det aktiva deltagandet i den "fredliga samexistensen" (som alltsedan 1968 allt klarare har blivit ett uttryck för hela dess utrikespolitik och dess systematiska stöd till borgerliga "vänster"-regimer i många förtryckta länder) utmynnat i att stänga in Cubas utveckling i den nationella tvångströjan. Det har resulterat i en kronisk ekonomisk kris på Cuba, som ger upphov till växande sociala spänningar som imperialismen kan använda i bred skala i sina ständiga angrepp mot den cubanska revolutionens landvinningar.

Den inskränkt nationella karaktären i Cubas utveckling utmynnar i att den blir allt mer beroende av den byråkratiskt kontrollerade sovjetiska ekonomin, och det betyder ytterst ett underordnande och än värre inskränkning av den cubanska ekonomin under imperialismen som dominerar världsmarknaden. Ty Cuba, precis som de andra byråkratiska arbetarstaterna, underkastar sig allt mer världsmarknaden och den internationella arbetsdelningen; detta är frukten av dess inriktning som går på tvärs med världsrevolutionens permanenta utveckling.

Likaså ser vi att Sovjetunionen, trots den imperialistiska blockaden, återuppbyggdes efter det första världskrigets förstörelse med utgångspunkt i en ackumulation som baserades på de produktionsmedel som ärvts från kapitalismen. Efter att den sovjetiska ekonomin åter ställts på fötter blev frågan om dess förhållande till världsekonomin och världsmarknaden avgörande. Efter andra världskriget genomförde den stalinistiska byråkratin återuppbyggnaden av ekonomin under de förhållanden som den imperialistiska blockaden påtvingade, vilken i bred skala avskar Sovjetunionen från världsmarknaden och den internationella arbetsdelningen. Vidare har den sovjetiska ekonomins underordnande under den imperialistiska marknaden blivit än värre på grund av den byråkratiska ämnesomsättningen, som underkastar sig den fredliga samexistensen, och sålunda ackumulerar alla svårigheter, lika väl under perioden för "boomen" som under den för den öppna kapitalistiska krisen. När det gäller arbetarstaterna, uttryckte och uttrycker sig alltså den byråkratiska politiken och den revolutionära politiken i två ekonomiska inriktningar som är rakt motsatta varandra. Byråkratin inriktning dömer ekonomin till underkastelse, vilket ytterst alltid sker till imperialismens fördel, samt i varje utvecklingsskede provocerar fram allt mer skärpta kriser och motsättningar och i dag betyder det en situation av kronisk kris och fördubblade angrepp på arbetarna. Denna situation öppnar ett dilemma: antingen införlivas dessa ekonomier i den kapitalistiska världsmarknaden och internationella produktionen, och det skulle betyda återupprättande av privategendomen, på basen av en förstörelse av oktobers erövringar i de andra länder där kapitalismen exproprierats, dvs ett enormt steg tillbaka som byråkratin förbereder. Eller så återerövrar under massornas kontroll en planering av ekonomin enligt en inriktning som ligger i linje med den socialistiska världsrevolutionens utveckling, genom den politiska revolutionens frammarsch och revolutionens allmänna utveckling i världen.

Den byråkratiska politiken av en föregiven "socialism i ett land" leder till en kronisk kris i arbetarstaternas ekonomi, till växande motsättningar som förvärrar risken för en imperialistisk kontrarevolution. I fullständig motsättning till detta tenderade Lenins och Trotskijs politik till att utvidga världsrevolutionen, såsom den enda garantin för socialistisk ekonomi i full utveckling.

Bara revolutionens utbredning kan lösa arbetarstaternas ekonomiska problem och utjämna deras utveckling genom att förbinda den med den socialistiska världsrevolutionens seger.

Tes 27

Den proletära diktaturen och dess byråkratiska urartning

Trotskismens revisionistiska strömningar hävdar att någon proletär diktatur inte finns i Sovjetunionen, Kina och de övriga arbetarstaterna, med tanke på den byråkratiska och kontrarevolutionära karaktären hos de styrande partierna där. Sådan är framför allt den inneboende bärande tanken i de teser som de nyligen framförde, där de identifierade proletariatets diktatur med en faktisk förekomst av "socialistisk demokrati".

Denna tes bryter med den marxistiska definitionen av arbetarstaternas sociala natur, en social natur som kan uttrycka sig i de mest varierande politiska former.

Likaså kan den borgerliga diktaturen finnas under såväl en militärregering som under en parlamentarisk form. Samma sak gäller för arbetarstaten som, precis som Trotskij slog fast då han analyserade Sovjetunionen såsom urartad arbetarstat, bibehåller sin sociala karaktär trots den politiska urartning som byråkratin har underkastat den.

Så länge exproprieringen av borgarklassen fortlever, så är alltså varje arbetarstat, vare sig den är byråkratisk eller inte, en arbetarklassens diktatur ur social synvinkel. Som ekonomiskt-socialt fenomen är den en proletär diktatur, även om den uttrycker sig i en förvrängd form genom byråkratin och även om arbetarklassen inte åtnjuter någon slags demokrati alls.

Den proletära diktatur som upprättades av oktoberrevolutionen har degenererat politiskt. Arbetarstatens urartning är direkt förorsakad av byråkratins monstruösa tillväxt, detta borgerliga organ i arbetarstaten. I denna situation som är utomordentligt motsägelsefull, så är arbetarklassen samtidigt socialt härskande och politiskt och ekonomiskt förtryckt.

Förhållandet mellan borgarklassen och dess borgerliga statsform har uppenbarligen en stor betydelse på planet för den politiska kampen och förhållandena mellan klasserna. Men det är inte det samma som proletariatets förhållande till sin statsform. De borgerliga samhälleliga produktionsförhållandena kan inte hotas av den borgerliga statsformen. De samhälleliga produktionsförhållandena som upprättats av den proletära revolutionen då den grundat den proletära diktaturen är i stor fara däremot, när arbetarstaten degenererar. Byråkratin som lever på att parasitera på oktobers erövringar, försvarar dem inte annat än genom metoder som underminerar de proletära grundvalarna för staten och hotar deras överlevnad.

Det är därför som försvaret av arbetarstaten och den politiska revolutionen utgör två absolut o-upplösliga uppgifter. Kremlbyråkratins politik fördubblar den imperialistiska kontrarevolutionens tryck mot landet och skärper motsättningen mellan kontrarevolutionen och massrörelsen. Eftersom det behärskas av byråkratin, så liknar regeringsmaskineriet en kontrarevolutionär bonapartistisk regering med en totalitär regim (som måste garantera en total kontroll över arbetarrörelsen och de förtryckta nationaliteterna från byråkratins sida, samtidigt som den ser grunderna för sin egen parasitära existens hotas av trycket från den imperialistiska kontrarevolutionen som den bidrar till att överföra och förvärpa). Den är bonapartistisk för att den, i likhet med varje annan regering av denna typ, försöker medla mellan ohållbara motsatser. När det kommer till kritan medlar denna regering mellan arbetarrörelsen och imperialismen och samtidigt som den är en drivrem för det imperialistiska trycket mot arbetarstaten.

Kremls existens och styrka sätter villkoren för den bonapartistiska karaktären hos alla de nuvarande arbetarstaternas regeringar, så väl att Kreml tillsammans med själva imperialismen bildar ett parallelogram av kontrarevolutionära styrkor, där de byråkratiska arbetarstaternas öde står på spel. Bonapartismen hos alla arbetarstaters regeringar utan undantag, inbegripet de länder som är i konflikt med Sovjetunionen, som Kina, har inte sitt ursprung enbart i motsättningen mellan imperialismen å ena sidan samt arbetarklassen och den förtryckta inhemska nationaliteten å den

andra, utan även i en annan utomordentligt skarp och outhärdlig motsättning, där Kremls byråkrati står gentemot arbetarklassen och den förtryckta inhemska nationaliteten.

Märk väl att hela denna politiska process har en social bas. Regeringarna av detta slag, liksom de regerande kommunistpartierna, reflekterar byråkratins privilegierade intressen och arbetararistokratin. Genom sin småborgerliga karaktär kan de spela en bonapartistisk, vacklande och medlande roll. Dessa fenomen kombineras med diktaturens sociala karaktär för att ge upphov till den urartade arbetarstaten, till byråkratiska och deformerade arbetarstater, där proletariats sociala diktatur kombineras med den groteska politiska diktatur över proletariatet som byråkratin utövar.

Detta är definitivt förbundet med revolutionens karaktär i vår epok. Det finns bara två poler: proletär revolution eller imperialistisk kontrarevolution. Alla samtida fenomen är impregnerade av denna realitet. Det finns ingen tredje variant: det finns i alla världens länder borgerliga diktaturer (under alla möjliga former) eller proletära diktaturer, till och med när byråkratiseringen av arbetarstaterna har slagit in på politisk urartning av dessa.

I själva verket kan det inte finnas någon stat, en diktatur som socialt sett är småborgerlig, eftersom det inte kan finnas en förhärskande ekonomi i den med småborgerliga produktionsförhållanden. Det är därför som diktaturen måste definieras av de samhällsliga produktionsförhållandenas natur. Men det finns också en politisk definition, förbunden med klasskampen på nationell och internationell nivå. Om man säger att det inte finns någon proletär diktatur i Sovjetunionen i form av en urartad arbetarstat, eller i vilken som helst av de andra byråkratiska arbetarstaterna, för det oss tillbaka till påståendet att det finns borgerliga diktaturer där. Vi hävdar med eftertryck att byråkratin är ett småborgerligt skikt och organ för imperialismen, men inom arbetarstater. Vi kan inte återfalla i den förvirring som förnekar den proletära karaktären hos de diktaturer som finns i de byråkratiska staterna. Det finns inte i Sovjetunionen en borgarklass på ett sådant sätt att där skulle kunna finnas en borgerlig diktatur. Diktaturen utövas alltid och på tusentals sätt av den ekonomiskt härskande klassen och i de byråkratiska diktaturena är den härskande klassen i ekonomisk-social bemärkelse proletariatet, även om den förvisats från den politiska makten av byråkratin.

Byråkratins politik förråder proletariatets kamp och revolutionen på det internationella planet samt i varje land. Den nationalistiska politiken för socialism i ett land står i motsättning till det progressiva målet att försvara oktobers erövringar, de proletära grunderna för staten och deras stärkande som en del av den socialistiska världsrevolutionen. Byråkratin maskerar försvaret av sina kontrarevolutionära intressen som privilegierad kast genom teorin om socialism i sitt land och genom praktiken av fredlig samexistens med imperialismen, med användning av sina nationella ombud i form av kommunistpartiernas apparater för att krossa massornas revolutionära uppsving.

Genom denna politik försätter sig byråkratin i en ställning som blir allt mer beroende av imperialismen, vars tryck den överför in i själva den arbetarstat som den själv gjort urartad.

Lenins, Trotskij's och oktoberrevolutionens revolutionära proletära diktatur är motsatsen till denna byråkratiska karikatyr. Den garanterar utövandet av den politiska makten, inte genom ett byråkratiskt bonapartistiskt skikt, utan genom proletariatet och massorna i sin helhet. Dess form är den revolutionära demokratins, vars organ är sovjeterna, eller varje annan form av revolutionär och demokratisk massorganisation. Den är uttrycket för basen av proletärer och förtryckta massor under industriproletariatets hegemoni. Och det som är avgörande är att det i spetsen för dessa finns ett revolutionärt parti som har som högsta mål utvecklandet av den socialistiska revolutionen inom landet och utanför dess gränser, en permanent mobilisering som garanterar förhållanden där arbetarstaten tynar bort under uppbyggandet av en federation av socialistiska

stater och breder ut revolutionen över hela världen.

Tes 28 Den politiska revolutionen

Övergångsprogrammet definierar innehållet i den politiska revolutionen:

*”Sovjetunionens regim bär på hotfulla motsättningar inom sig. Men det är fortfarande en **degenererad arbetarstat**. Det är den samhällseliga diagnosen.*

Den politiska prognosen är av alternativ karaktär: antingen blir byråkratin i allt högre grad ett organ för världsborgerskapet i arbetarstaten, avskaffar de nya egendomsformerna och kastar landet tillbaka i kapitalismen, eller så krossar arbetarklassen byråkratin och öppnar vägen mot socialism. (...)

*Även om man alltså inte i förväg kan utesluta möjligheten av en "enhetsfront" – i vissa klart definierade fall – med den thermidorianska delen av byråkratin mot ett direkt angrepp från den kapitalistiska kontrarevolutionen, så förblir den viktigaste politiska uppgiften i Sovjetunionen likväl **störtandet av just denna thermidorianska byråkrati**. Varje ny dag som läggs till dess maktinnehav undergräver grundvalarna för ekonomins socialistiska element och ökar risken för ett återinförande av kapitalismen. Det är just i den riktningen Komintern agerar, när den såsom den stalinistiska klickens ombud och medbrottsling stryper den spanska revolutionen och demoraliserar det internationella proletariatet.”*

Under de villkor och i de former som analyserats i de föregående teserna, så har borgarklassen och imperialismen exproprierats och jagats ut ur Östeuropa, Kina, Vietnam, Cuba. De regimer som upprättats i dessa länder är alla byråkratiska regimer där förhållandena mellan massorna och byråkratin på ett mycket exakt sätt reser uppgifterna för den politiska revolutionen i samma termer som *Övergångsprogrammet*. Det är på så sätt som dessa uppgifter inte längre begränsar sig till Sovjetunionen, utan i fortsättningen gäller för en tredjedel av mänskligheten. Fjärde Internationalen är den enda kraft som kan förverkliga dem helt och hållet, som en ouplöslig och grundläggande del av den proletära permanenta revolutionen.

Den politiska revolutionen är på samma sätt en del i lösningen av den proletära ledarskapskrisen i alla länder. Framför allt eftersom det mest kraftfulla stödet för massrörelsens kontrarevolutionära apparater är Sovjetunionen och stalinismen, så kommer de arbetande massornas störtande av byråkratin i Sovjetunionen provocera en omstörtning i alla massrörelsens kontrarevolutionära apparater i hela världen.

För att lösa den proletära ledarskapskrisen behöver vi likaså, såsom en konkret och stor uppgift, kämpa mot de nationella byråkratiska apparaterna som inte är vare sig stalinistiska eller lierade med stalinismen, såsom socialdemokratien och de fackliga byråkratierna i västländerna.

Socialdemokratien liksom de olika fackliga byråkratierna i nationell skala utgör – på samma sätt som stalinismen – ombud för imperialismen i arbetarrörelsen och därför oförsonliga fiender till trotskismen.

Det är därför som uppgiften att rasera dessa kontrarevolutionära apparaters styrka och slita loss massorna från deras kontroll kommer att vara en kamp med många drag som liknar dem som man måste använda för att göra slut på byråkratin i Sovjetunionen och i de övriga byråkratiska arbetarstaterna. I denna kamp kommer det bli nödvändigt att använda revolutionära metoder med tanke på att dessa sektorer av byråkratin även kommer ha tillgång till reaktionärt våld för att försvara sina privilegier.

Dessa byråkratier är, precis som stalinismen, ombud för imperialismen, även om deras aktionsradie är mer begränsad, eftersom de socialdemokratiska apparaterna inte behärskar hela

länder, utan bara arbetarrörelsens organisationer av nationellt slag, framför allt fackföreningar. Men precis som Sovjetunionens byråkrati, om än på en lägre nivå, så är socialdemokratien likaså imperialismens ombud. Uppgiften att krossa dessa kontrarevolutionära apparater, att slita loss massorna från deras kontroll, gör att denna kamp kommer ha mer än ett drag gemensamt med kampen för att besegra byråkratin i Kreml. I det ena fallet som det andra krävs det att man tar till revolutionära metoder.

Den politiska revolutionen är en verklig revolution, en rasande kamp på liv och död mellan sociala kategorier med oförenliga intressen. I själva verket fyller byråkratin, som är småborgerlig till sin sociala sammansättning, rollen som en drivrem för världsborgerskapets intressen i arbetarstaternas inre. Den politiska revolutionen är en revolution grundad på proletariatet och på hela de arbetande massorna mot det byråkratiska kastet, som ett hypertrofiskt organ i arbetarstaten, med sina parasitära privilegier.

Det är en politisk revolution och inte en social revolution, i den betydelsen att det för arbetarklassen gäller att kasta ut byråkratin från arbetarstaten, inte att upprätta ett nytt produktionssätt, utan för att återupprätta eller införa producenternas kontroll över staten och de produktionsförhållanden som direkt eller indirekt framsprungit ur oktoberrevolutionen och som byråkratin parasiterat på.

Genom att inrätta en totalitär regim för att hålla sig kvar vid makten och öka sina privilegier, har byråkratin rest stora hinder för proletariatets aktivitet och fria organisering. Det har resulterat i att den politiska revolutionen kan komma att gå igenom flera faser.

Det är detta som redan *Övergångsprogrammet* anger:

*”Ett nytt revolutionärt uppsving i Sovjetunionen kommer utan tvivel att börja med en **kamp mot social ojämlikhet och politiskt förtryck**. Ned med byråkratins privilegier! Ned med stakhanovismen! Ned med rådsaristokratin och dess grader och utmärkelser! Mindre löneskillnader för olika slags arbete!*

Kampen för fackföreningarnas och fabrikskommittéernas oberoende och för mötes- och pressfrihet kommer att utvecklas till en kamp för rådsdemokratis pånyttfödelse och uppblomstring.”

Under den första fasen inriktar sig de arbetande massorna på att under mer eller mindre utvecklade former grundlägga sina egna maktorgan (revolutionära råd) och på så sätt sätta igång återupprättandet eller inrättandet av sin kontroll över de sociala erövringarna, genom att grundlägga en mer eller mindre utvecklad situation av dubbelmakt gentemot byråkratins makt.

Övergångsprogrammet fortsätter:

*”Det är nödvändigt att inte bara återge arbetarråden deras fria demokratiska form utan också deras klassinnehåll. Liksom bourgeoisin och kulakerna tidigare inte släpptes in i råden, så är det nu **nödvändigt att driva bort byråkratin och den nya aristokratin från råden**. I råden finns det bara plats för arbetarnas, kolchosarbetarnas, böndernas och de röda soldaternas representanter.*

*En demokratisering av råden är omöjlig utan **legalisering av rådspartierna**. Arbetarna och bönderna visar själva genom sin egen fria röst vilka partier de erkänner som rådspartier.*

*– Den **planerade ekonomin måste revideras** uppifrån och ned, i enlighet med producenternas och konsumenternas intressen! Fabrikskommittéerna måste återta rätten att kontrollera produktionen. Ett demokratiskt organiserat konsumentkooperativ måste få*

kontrollera produkternas kvalitet och pris.

– Kollektivjordbruken måste reorganiseras i överensstämmelse med medlemmarnas vilja och intressen!

Erfarenheten har hittills bekräftat programmet. Om man tar exemplet med Ungern eller med Tjeckoslovakien, så ser man att den politiska revolutionen börjar som en arbetar- och folkrörelse för att erövra demokratin i allmänhet, vilket förenar de mest skilda sektorer. Den kommer först att vara en rörelse för demokrati, som samlar alla sektorer mot byråkratins bonapartistiska och totalitära regering. Men till och med innehållet i de krav som formellt sett framträder som demokratiska kommer sig av de arbetande massornas orubbliga vilja att försvara sina socialistiska erövringar, genom att lägga dem eller återföra dem under sin kontroll.

Icke desto mindre kan denna situation ge upphov till småborgerliga strömningar som frågar sig om det passar sig att samarbeta med imperialismen eller inte i deras strävan att störta den totalitära byråkratin. Med tanke på trotskismens svaghet så är det praktiskt taget uteslutet att den politiska revolutionen genomförs i en enda fas. För att segra har den politiska revolutionen precis som den sociala behov av ett revolutionärt parti. Erfarenheten av utvecklingen mot den politiska revolutionen i Tjeckoslovakien visar att de arbetande massorna, i sina försök att spränga det byråkratiska partiet (TKP:s fjortonde partikongress), visade en tendens att ge sig i kast med denna väg. På grundval av en kamp för demokrati i allmänhet, har vi alltså sett och kommer vi att få se hur det växer fram krav på att försvara socialistiska erövringar samt arbetarmaktsorgan, sovjeter, fabrikskommittéer. Samtidigt kan alla möjligheter på detta sätt komma till stånd för Fjärde Internationalens revolutionära parti att byggas på grundval av *Övergångsprogrammet*s paroller, som arbetarrådet i Budapest 1956 gjort till sina och som de polska arbetarna gjort till sina 1956, 1970 och i de nuvarande strider som utkämpas mot byråkratin.

Det som alltså karaktäriserade denna första fas av den politiska revolutionen i Ungern och Tjeckoslovakien och som karaktäriserar den i Polen, är å ena sidan framväxten av organiserade råd och kommittéer genom vilka de arbetande massorna uttryckligen anger sin vilja att försvara de socialistiska erövringarna, genom att ställa dem under sin kontroll, å andra sidan frånvaron av ett trotskistiskt parti med tillräcklig styrka. Av just denna orsak kan ideologisk och politisk förvirring delvis dölja den revolutionära och proletära innebörden av den kamp som man givit sig in i.

Från början av den revolutionära situationen bör den viktigaste aspekten av vår aktivitet vara att försvara, utveckla och centralisera de olika embryon av arbetarmakt som spirar. Om situationen utvecklas mot bildandet av organ av arbetarmaktsorgan som är klart åtskilda från och motsatta byråkratins, så är vår stora uppgift att permanent utbreda, utveckla och centralisera denna pol av arbetarmakt för att genomdriva den politiska revolutionens seger. Erfarenheten av alla processer av politisk revolution fram till våra dagar demonstrerar det trängande behovet av att utveckla dessa organ för att nationellt bekämpa byråkratin, för att de ska centralisera det väpnade motståndet mot varje kontrarevolutionär intervention, vare sig den kommer från byråkratin eller från imperialismen och dess ombud och för att det trotskistiska partiet ska kunna erövra en ledande roll och föra den politiska revolutionens process ända till sin slutliga seger, ända till sitt oktober.

Trotskisterna som vidhåller sitt villkorlösa försvar för arbetarnas erövringar accepterar aldrig att stödja sig på imperialismen i kampen för att återerövra de demokratiska och proletära friheterna. De fördömer varje bojkott av de byråkratiska arbetarstaterna, en inriktning som är liktydig med att förlita sig på att de borgerliga regeringarna ska ta sig an försvaret av demokratin. De kommer att bekämpa alla småborgerligt restaurationistiska strömningar som ger näring åt

illusioner om det välsignande med fri handel och om imperialismens demagogiska deklamationer om de mänskliga rättigheterna. Dessa illusioner kan inte annat än driva dem till samarbete, än med majoritetssektorer av byråkratin i kris, än med imperialismen, eller till och med samarbete med dem båda, så att de blir till gisslan i en politik som utmynnar i att stärka alla påtryckningar och hot från imperialismen och tenderar att förstöra oktobers erövringar och restaurera kapitalet. Dessa småborgerliga strömningar vänder sig lidelsefullt mot inrättandet av proletariats revolutionära diktatur. De kan tillgripa till synes demokratiska argument när det tryter, enligt vilka varje företag borde stå under sina arbetares kontroll och omvandlas till kooperativ, eller vilket slag av självstyre det än må vara. Detta kan inte gå från ord till handling annat än som en återgång till marknadslagarna, såväl inom landet som i utrikeshandeln, i kombination med krav på en borgerlig demokrati, under täckmantel av denna "demokratism" eller till och med av en arbetarromantisk demagogi, som inte kan göra annat än skylta över restorationismen.

Den nya röda oktoberrevolutionen, segern för massornas politiska revolution, som försvarar socialistiska erövringar, genom att ställa eller återställa dem under deras demokratiska kontroll genom sovjeternas återuppståndelse måste alltså beseгра den restorationistiska fronten, som understöds av och är lierad med imperialismen. Uppbyggandet av sektioner av Fjärde Internationalen, för att garantera segern i den politiska revolutionen, är på grund av detta en så mycket viktigare uppgift.

Tes 29

Krig mellan arbetarstater och en arbetarstats ockupation av en annan

Bland de mest spektakulära händelserna under senare år, återfinns en arbetarstats invasion av en annan: Ungern av Sovjet 1956, Tjeckoslovakien av Sovjet 1968. Dessa invasioner och ockupationer var Kreml-byråkratins verk, som skred till verket av fasa för den politiska revolutionens inledning och uppkomsten av embryon till råd, med en inneboende möjlighet att tjäna som bas för massornas återtagande av de sociala erövringarna och av den sovjetiska arbetarstaten. Dessa aggressioner skulle kunna anta en ny dimension när den nästkommande proletära diktaturen växer fram.

Sålunda kan man inte utesluta desperata försök från byråkratin att motsätta sig, till och med militärt, framväxten av revolutionärt proletära diktaturer som utropar upplösningen av byråkratin som privilegierat kast.

Om ett ingripande från byråkratin klart och tydligt riktar sig mot inledningen av en politisk revolution, eller om ett krig uppstår mellan en byråkratiserad arbetarstat och en revolutionär stat, kommer trotskisterna att ge ett villkorslöst stöd till den revolutionära staten, oberoende av om denna startade kriget eller inte.

Utan att behöva ge sig in på diskussionen om klasskaraktären på den kambodjanska staten, så har Kinas invasion i Vietnam påvisat det nya fenomenet att två byråkratiska arbetarstater hamnar i krig där ingen av dem innefattar någon revolutionär diktatur. Å andra sidan kan man inte utesluta möjligheten att ett krig bryter ut mellan de två främsta byråkratiska arbetarstaterna, Kina och Sovjetunionen.

Sådana konflikter kan inte verkligen förklaras, vare sig till sin objektiva grund eller angående vad som står på spel, om man håller sig till en ytlig betraktelse över de mellanbyråkratiska förhållandena som sådana. I dessa framträder den kontrarevolutionära konkurrensen som de olika byråkratierna hänger sig åt, en konkurrens som har sin upprinnelse i den reaktionära ställning som byråkratierna intar inom konflikten mellan huvudklasserna – proletariatet och världsborgerskapet – och i de förhållanden som de upprättar i denna egenskap, inom ramen för ”fredlig samexistens” med imperialismen.

I egenskap av parasiter på statsapparaterna och produktionsapparaterna i de nationella arbetarstaterna, uppmuntrar de olika byråkratierna en kriminellt chauvinistisk politik som under vissa omständigheter går så långt som till direkta militära angrepp.

För att klargöra vår principiella ståndpunkt, är det sålunda nödvändigt att utgå från det internationella sammanhanget och naturen hos de stater som är indragna i en konflikt. I Kina och Vietnam har imperialismen drivits ut, byråkratiska arbetarstater har upprättats, som uteslutit massorna från kontrollen över sina erövringar. I Kina, liksom i Vietnam, bekämpar byråkratierna lidelsefullt och med kontrarevolutionärt våld varje form av rådsorgan.

Uppenbarligen har de kinesiska ledarna vikt sig åt den kontrarevolutionära ”fredliga samexistensens” politik; de vietnamesiska ledarna har gjort likadant; det stämmer att den kinesiska byråkratin, under direkt hot från Kremles byråkrati, söker frenetiskt efter en direkt allians med den amerikanska imperialismen. Samtidigt är byråkratin i Kreml lika mycket på jakt efter en likadan direkt allians med den amerikanska imperialismen. Sådant är innehållet i den kontrarevolutionära politik genom vilken byråkratierna tillåter den amerikanska imperialismen att bli axel och drivkraft för den ”fredliga samexistensen”. Den vietnamesiska byråkratin har sålunda placerat sig i lägret för byråkratin i Kreml. Det är inte upp till det revolutionära proletariatet och oss själva att välja mellan de olika varianterna av kontrarevolutionär politik för ”fredlig samexistens”, utan att i krig såväl som i fred resa den politiska revolutionens paroller, om att

störta byråkратиernas makt, för det är den enda metod som kan rädda försvaret av de socialistiska erövringarna.

Vår konkreta ståndpunkt inför varje fall av väpnad aggression fastställer vi inom ramen för de allmänna principer som leder den politiska revolutionen och den socialistiska världsrevolutionen framåt, samtidigt som vi driver en permanent kampanj av fördömande av de kontrarevolutionära byråkратиerna, som bär ansvar för aggressioner och möjliga krig mellan de olika arbetarstaterna.

Tes 30 Om federationen av arbetarstater

Det byråkratiska herraväldet placerar arbetarstaterna inför allvarliga problem, som sätter deras historiska existens i fara; försvagade av den växande rivaliteten mellan de olika ingående delarna i byråkratin, ser de sina motsättningar och sina problem förvärras från dag till dag.

Dessa stater erfar för det andra en kronisk ekonomisk kris; det är resultatet av en global kontrarevolutionär politik från byråkratin, som får till konsekvens att återföra Sovjet och de andra länder som undflytt imperialismens kontroll till ett beroende av denna imperialism som härskar över och kontrollerar världsmarknaden. Samma politik underordnar de byråkratiska staterna i Östeuropa direkt under Kreml, som underkastar dem en organiserad plundring.

”Produktionsmedlens förstatligande, en nödvändig förutsättning för den socialistiska utvecklingen, möjliggjorde en snabb tillväxt av produktivkrafterna. Men under tiden genomgick arbetarstatens apparat en fullständig urartning: den förvandlades från ett verktyg för arbetarklassen till ett verktyg för byråkratiskt våld mot arbetarklassen och blev i allt högre grad ett verktyg för sabotage mot ekonomin.”

Dessa rader ur *Övergångsprogrammet* som skrevs 1938 angående Sovjetunionen är ännu sannare i dag. Med segrar som vunnits över imperialismen och borgarklassen i en rad länder, så kombineras en rad motsättningar som är ännu skarpare.

Så är det med den nationella frågan. Oktoberrevolutionen hade åtagit sig (under de svåraste förhållanden av inbördeskrig) att frigöra de nationer som var förtryckta av den ”storryska” imperialismen. Den stalinistiska urartningen av arbetarstaten har drivit byråkratin i Kreml att återupprätta det nationella förtrycket i Ukraina, i Georgien och i de andra icke-ryska republikerna. Från tiden före kriget hade Trotskij rest, som en av de centrala uppgifterna i den politiska revolutionen, parollen om det sovjetiska Ukrainas oberoende. Under de förhållanden där länder som exproprierat och fördrivit borgarklassen och imperialismen underkastats Kremls makt, har parollerna om kamp mot nationellt förtryck, i kombination med alla andra paroller för den politiska revolutionen, blivit en grundläggande hävstång för den revolutionära massmobiliseringen (Polen, Ungern, Tjeckoslovakien, etc). Lika väl som Kremls byråkrater förtrycker nationaliteterna i Sovjetunionen och i de länder som står direkt under dess kontroll, lika väl förtrycker de lokala byråkratierna nationaliteterna i de länder som de kontrollerar. Slovakerna och ungrarna förtrycks av byråkratin i Prag, kroater, montenegriner, albaner, bosnier, etc, förtrycks av den jugoslaviska byråkratin. Likaså förtrycker den kinesiska byråkratin en stor mängd nationaliteter och den vietnamesiska byråkratin tvekar inte att förtrampa de mest elementära rättigheter för folken i Kambodja och Laos.

Det är på det sättet som de byråkratiska apparaterna i de byråkratiska arbetarstaterna, som är verktyg för byråkratiskt våld mot arbetarklassen, likaså är redskap för byråkratiskt våld mot nationaliteterna. Konstitutionen för den östtyska staten, som förkroppsligar den reaktionära delningen av Tyskland, är kanske det mest skriande uttrycket för det byråkratiska våldet mot nationaliteterna; den har öppnat för imperialismen ett manöverutrymme som den senare utnyttjar maximalt.

Alla dessa fakta har till följd att arbetarstaterna (världsproletariatets största erövring) hotas av imperialismen, ett hot som byråkratin för vidare inom själva dessa stater. Imperialismen i kris, under inverkan från det internationella revolutionära uppsvinget, måste samtidigt agera med den allra största försiktighet (Afghanistan, beslutet från den tyska imperialismen att bevilja ett lån på

en och en halv miljard mark till Polen, i efterspelet på de senaste händelserna, etc).

Försvaret av arbetarstaterna, som byråkratins politik försvagar och hotar, förblir en grundläggande uppgift för trotskisterna. Den som bär huvudskulden till detta förfall av arbetarstaterna och rivaliteten mellan dem är byråkratin i Kreml. Det är denna som står i vägen för varje framsteg på vägen till att inrätta en arbetsdelning mellan de länder där imperialismen och borgarklassen har exproprierats, genom att resa en kontrarevolutionär barriär till försvar för sina privilegier, då den formellt upprätthåller ”oberoendet för varje nationalstat”. För byråkratin i Kreml är denna inbördes åtskillnad mellan de byråkratiska arbetarstaterna en källa till berikande, eftersom den likaså använder den kapitalistiska världsmarknaden för att utsuga de mindre utvecklade arbetarstaterna ekonomiskt.

Sovjetbyråkratin ligger också bakom den i dag växande rivaliteten med Kina, och den har på så sätt underlättat för den kinesiska byråkratin, som även den är i kris, att vända sig till den kinesiska revolutionens dödsfiende: USA-imperialismen.

Inför alla dessa motsättningar som fötts ur de parasitära byråkratiernas maktutövning, inför de växande ekonomiska svårigheterna, som är en följd av trycket från världsimperialismen, inför rivaliteten och kriget mellan arbetarstater, är det på sin plats att diskutera ett övergångskrav: parollen om den demokratiska federationen av arbetarstater. En sådan paroll inbegriper, först och främst, att föra fram parollen om folks och nationers rätt att själva bestämma över sitt öde, det vill säga att innefatta och förbinda kampen mot nationellt förtryck med paroller och krav för den politiska revolutionen. Bara framförandet av sådana paroller, som svarar mot de grundläggande strävandena och kraven från Sovjetunionens, öststaternas, Kinas folk, etc, som lider under byråkratiernas nationella ok, kan ge ett levande innehåll med övergångsperspektiv åt de legitima nationella kraven.

Denna paroll skulle kunna leda till att alla arbetarstater enas politiskt i ett enda block mot imperialismen och för att störta byråkratin; den öppnar perspektivet på fria relationer utan våld, som tack vare enheten i planeringen som kontrolleras demokratiskt av revolutionära kommittéer och råd utmynnar i arbetarstaternas förenade ekonomi. En sådan paroll bör naturligtvis förbindas med parollerna om Europas Förenta Socialistiska Stater och Förenta Socialistiska Stater i världsskala och innefattas i dessa, eftersom den riktar sig mot imperialismen och byråkratin; den kan inte skiljas ut från kampen för nya framgångar för den permanenta världsrevolutionen och den politiska revolutionen, utan att återfalla i dödliga illusioner om ”socialism i ett enda land” eller i en enda grupp av länder.

Vem ska regera denna federation av existerande arbetarstater? Arbetar- och bondemassorna, organiserade i sovjeter och genom den mest utbredda interna demokrati.

Vi är den enda international som kan kämpa för federationen av arbetarstater och för uppriktandet av nya revolutionära arbetarstater som kommer kämpa för denna paroll om en federation av existerande arbetarstater inom ramen för kampen för Europas och världens Förenta Socialistiska stater. På grundval av proletär och revolutionär demokrati – det enda sättet att upprätta denna federation – inbegriper och förenar denna paroll processerna av politisk revolution och proletär världsrevolution, vari den politiska revolutionen är en ingående del.

Att bygga upp trotskistiska partier med massinflytande

Tes 31	Timmen är slagen för att bygga trotskistiska partier med massinflytande, genom att utnyttja alla tillfällen som ges	114
Tes 32	Entrism och enhet med centristiska tendenser	119
Tes 33	Propaganda, agitation och handling	121
Tes 34	Principer, strategi och taktik	124
Tes 35	Arbetarenhetsfronten	126
Tes 36	Karaktären på våra partier och vår International	128

Tes 31

Timmen är slagen för att bygga trotskistiska partier med massinflytande, genom att utnyttja alla tillfällen som ges

Under den nästan fyrtio år långa period som, med framsteg och bakslag, kännetecknats av världsrevolutionens uppsving, så har våra partier och vår International inte lyckats omvandla sig till partier som åtnjuter massinflytande. De objektiva och subjektiva orsakerna till detta faktum har analyserats utförligt i de föregående teser som behandlat apparaternas roll och Fjärde Internationalens kris.

Vi har karakteriserat klasskampens nuvarande period som en period av omedelbart förestående revolutionen och av kamp för Fjärde Internationalens återuppbyggnad, en kamp som i och med bildandet av Paritetskommittén, och därefter av "Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén)", går in i en högre fas. Ofantliga möjligheter öppnar sig hädanefter för en förstärkning av de trotskistiska partierna, för deras omvandling till partier som är i stånd att erövra ett massgehor.

För att våra organisationer ska lyckas bygga upp sig med ett sådant massgehor, innan inledningen av den revolutionära krisen, krävs dock, och det är ett tvingande villkor, att man förmår förankra sig i hjärtat av varje lands proletariat, dvs i de stora företagens och arbetarkoncentrationernas industriproletariat.

Denna centrala målsättning kan dock inte under några omständigheter uppnås genom några propagandistiska handlingar – "exemplariska", marginella, punktvisa – eller genom moralistiska och voluntaristiska substitut, liksom Förenade Sekretariatets föregivna "arbetarvändning". Den kräver tvärtom att man verkställer en homogen politik för ingripanden på klasskampens alla områden, utan att försaka något tillfälle: strejker, demonstrationer, valkampanjer osv. Det är detta homogena ingripande på klasskampens alla områden, politiskt centraliserat kring proletariatets allmänna intressen, som kan komma att införliva alla de proletära skiktens strider, och i synnerhet de mest utsugna och förtryckta delarnas strider, systematiskt ignorerade av de byråkratiska apparaterna, som tar stöd av arbetararistokratin.

Våra partier ger alla sin uppmärksamhet till dessa skikt av proletariatet. Invandrararbetarna utgör en integrerad del av proletariatet i varje land och kan utgöra en viktig del av den manuella arbetskraften. I USA reser de svarta och andra minoriteter, som utgör en del av det nordamerikanska proletariatet, dessutom problem som har att göra med nationellt förtryck. Detsamma gäller minoriteterna i vissa afrikanska länder (till exempel de indiska minoriteterna).

Det är proletariatets segerrika kamp, i enlighet med *Övergångsprogrammet*, som kan komma att tillfredsställa deras behov och de kommer, i många länder, att vara bland proletariatets bästa kämpar.

Fjärde Internationalen kommer att omvandlas till en International med massinflytande i den mån som dess sektioner – utan undantag – griper in i de revolutionära processer som växer fram i deras land. Det förhållningssätt som består i att inte delta i en revolutionär process, under förväntningen att man inte är överens med det politiska programmet eller ledningen för denna process, utgör ett verkligt förräderi gentemot Fjärde Internationalen. Våra partier bör arbeta inom rörelser såsom den som fanns under det sista året av gerillakrig i Nicaragua, oberoende av det faktum att den leds av en opportunistisk organisation som FSLN. Samma sak gäller i Salvador, eller vad gäller de palestinska massornas kamp. Våra partiets första plikt är just att gripa in sådana processer för att utmana opportunisterna vad gäller ledarskapet över den revolutionära massrörelsen. Att inte göra det innebär att överlämna dessa revolutionära massor i händerna på de opportunistiska ledarskap som praktiserar klassarbete.

Lika viktigt är att arbeta i arbetarorganisationerna, oavsett deras ledarskap. Varje trotskistiskt parti bör lämpligen arbeta i de fackliga organisationer som samlar den största delen av arbetarna, oavsett ursprung och nuvarande struktur på dessa organisationer. Vi beger oss dit där vår klass är, för att utveckla vår politik och för att bekämpa de ledarskap som kontrollerar dessa organisationer. Det är en principfråga: att verka i fackföreningarna, oavsett deras karaktäristik och ursprung, utgör en huvudprincip för den trotskistiska politiken, vilket kategoriskt visas i Trotskij's programmatiska tänkande, som även förhåller sig till fascistiska fackföreningar.

Ingen sammanblandning kan dock tillåtas vad gäller vår uppfattning mellan fackföreningar som bevarar sin arbetarkaraktär – oavsett deras tendenser till att integreras med staten – och de fascistiska fackföreningarna. Vi kämpar i grunden för en förstörelse av de sistnämnda "fackföreningarna". Men Trotskij preciserar på följande sätt det förhållningssätt vi bör anta:

"Vi kan inte välja området och villkoren för vår verksamhet endast genom att följa våra önskningar och vår motvilja. Det är oändligt mycket svårare att kämpa för att påverka massorna i en totalitär, eller halvtotalitär, stat, än i en demokrati. Denna anmärkning gäller även fackföreningarna, vars hela öde återspeglar de kapitalistiska staternas utveckling. Men vi kan inte avstå ifrån att arbeta med arbetarna i Tyskland endast därför att den totalitära regimen gör ett sådant arbete extremt svårt. Av samma anledning kan vi inte avstå från kampen i de obligatoriska arbetarorganisationer som skapats av fascismen. Än mindre kan vi avstå från ett systematiskt arbete i fackföreningar av totalitär eller halvtotalitär typ endast därför att de, direkt eller indirekt, är beroende av den korporativa staten eller därför att byråkratin berövar revolutionärerna möjligheten att verka fritt i dessa fackföreningar. Det är nödvändigt att kämpa i alla dessa situationer, som är resultat av den tidigare utvecklingen, arbetarklassens misstag och dess ledares brott inbegripet. I de fascistiska och halvfascistiska länderna är det omöjligt att bedriva ett revolutionärt arbete som inte är underjordiskt, illegalt och konspirativt. I de totalitära, eller halvtotalitära, fackföreningarna är det omöjligt att bedriva något annat arbete än ett konspirativt. Det är nödvändigt att vi anpassar oss till de konkreta villkor som finns i varje lands fackföreningar, inte bara för att mobilisera massorna mot borgarklassen, utan även mot den totalitära regim som råder inom själva fackföreningarna och mot de ledare som stödjer denna regim. Den första parollen för denna kamp är: 'fackföreningarnas totala och ovillkorliga oberoende i förhållande till den kapitalistiska staten'. Det innebär en kamp för att omvandla fackföreningarna till de utsugna massornas organ, och inte till organ för arbetararistokratin."

Vi ansluter oss, såsom Trotskij fastslår, till de organisationer där arbetarklassen befinner sig, oavsett om den är kontrollerad av staten eller inte, inte för att kapitulera inför det statskontrollerade politiken, utan tvärtom för att kämpa för de fackliga organisationernas och arbetarorganisationernas oberoende, från all statlig eller byråkratiska kontroll. Givetvis beror vårt arbete i fackföreningarna, dess form och paroller, på dessa fackföreningars karaktär. I de fackföreningar som styrs av kontrarevolutionära apparater, men som bevarar sin karaktär av arbetarorganisationer, så ingriper vi för att bekämpa de opportunistiska ledarskapen, vars försonande och klassamarbetsinriktade politik underkastar de fackliga organisationerna under den borgerliga statens tilltagande inblandning och kontroll. I dessa fall så har tendensen till en integration av fackföreningarna (en allmän tendens under det imperialistiska stadiet, som Trotskij analyserade) inte uppnått det kvalitativa stadium där den kan förstöra dessa organisationer såsom arbetarorganisationer.

Att de apparater som dominerar arbetarpartierna är borgarklassens ombud, som, i varje land, underkastar arbetarklassens organisationer under staten, har inte kunnat förändra dessa partiers karaktär av borgerliga arbetarpartier. Detsamma gäller de reformistiska fackföreningarna. Fackföreningarnas organiska integrering i staten medför en verklig förstörelse av dessa fackföreningar som arbetarorganisationer. Det är innebörden av skapandet av fascistiska fackföreningar i Tyskland 1933. De Gaulles misslyckande, när han 1969, inför arbetarklassens motstånd, inte lyckades förstöra arbetarfackföreningarna till förmån för korporativismen, visar på samma sak från motsatt håll. Det är därför som vår uppgift i de reformistiska fackföreningar som bevarar sin arbetarkaraktär, trots de borgerliga apparater som styr dem, just är att bekämpa den växande statliga kontroll som dessa organisationer underkastas just genom apparaternas politik.

Det är givetvis i frågan om fackföreningarna som de nationella särdragen i proletarietets klasskamp koncentreras tydligast. Det är därför det är nödvändigt att tillämpa de allmänna principerna för kampen för oberoende samtidigt som man tar hänsyn till den konkreta verkligheten i varje land. Mellan fackföreningarna med en arbetarkaraktär – kontrollerade av borgerliga apparater och, på grund av detta, underkastade en växande tendens till integration i staten – och fascistiska fackföreningar – som är ett uttryck för förstörelsen av arbetarorganisationerna – finns det en hel serie av mellanliggande situationer som vi vid varje tillfälle måste analysera på ett konkret sätt, på grundval av marxistiska kriterier, klasskriterier. I Argentina inbegriper kampen för fackföreningarnas oberoende idag sålunda arbetarnas erövring av CGT, ett slut för alla former av statlig inblandning och att den korrumpade byråkratin kastas ut.

I varje situation är det alltså nödvändigt att utgå från den konkreta verkligheten och gripa tag i alla möjligheter. Att betrakta det som en tvingande plikt att verka i de reformistiska fackföreningarna får inte på något sätt leda till att man idealiserar deras oberoende – helt relativ – i förhållande till den borgerliga staten. Men kan vi omvandla dessa organisationer till revolutionära organisationer, eller bör vi skapa nya? Det är en helt fruktlös diskussion. Svaret kommer att ges av historien. Det allvarligaste misstaget skulle vara att ta detta historiska perspektiv som förevändning för att föra fram skapandet av rena revolutionära organisationer, av de röda fackföreningarnas typ. Det skulle vara en ultravänsteristisk politik som har fördömts av Fjärde Internationalen från början:

”Bolsjevik-leninisterna står i främsta ledet i alla slags kamp, även när den bara gäller arbetarklassens blygsammaste materiella intressen eller demokratiska rättigheter. De deltar aktivt i de fackliga massorganisationerna, för att stärka dem och höja deras kampana. De bekämpar oförsonligt varje försök att underordna fackföreningarna under den borgerliga staten, att fjättra proletarietet med "obligatoriska skiljedomar" och alla andra former av polisingripanden, inte bara fascistiska utan också "demokratiska". Det är endast på grundval av ett sådant arbete som det är möjligt att föra en framgångsrik kamp inom fackföreningarna mot den reformistiska byråkratin, i synnerhet mot den stalinistiska byråkratin. Sekteristiska försök att skapa eller upprätthålla små "revolutionära" fackföreningar, som en andra upplaga av partiet, innebär i praktiken att man avstår från att kämpa om ledningen för arbetarklassen. Det är nödvändigt att slå fast följande som en orubblig princip: den kapitulationistiska självvalda isoleringen utanför de fackliga massorganisationerna, liktydigt med förräderi mot revolutionen, är oförenlig med medlemskap i Fjärde Internationalen.” [Övergångsprogrammet]

Nödvändigheten att verka inom fascistiska fackföreningar, att utnyttja tillfällena för att, utanför dessa, återuppbygga grunden för arbetarfackföreningar, och alla andra taktiska kombinationer, är

frågor som har med bedömningen av konkreta situationer att göra, vilket de franska trotskisternas politik under ockupationen (då man skapade illegala fackföreningar, samtidigt som man taktiskt använde de korporativistiska fackföreningarna), eller den politik som bedrevs under frankismen, vittnar om.

För att teoretiskt rättfärdiga sin kapitulation inför de småborgerliga partierna så överger revisionismen en klassdefinition av partierna och använder sig av en ideologisk definition: den betraktar dem som partier som förkroppsligar program som man anser inte uttrycker klassintressen.

De politiska partierna är klassorganisationer, och organisationer för olika delar av klasser, som definieras i förhållande till kampen över statsmakten. Utan klasser finns det ingen stat, utan stat finns ingen politik och utan politik finns det inte några politiska partier. De sistnämnda har dock sin specifika historia, i allmänhet åtskild från det politiska försvaret av intressena hos någon specifik klassfraktion.

Det är de stora borgerliga revolutionerna som utgör ursprunget till de olika politiska partierna. Det var nödvändigt att klasskampen utvecklade sig fullt ut, tills den nådde sin högsta punkt i det borgerliga samhället, för att den, på överbyggnadens nivå, skulle kunna komma till uttryck i bildandet av politiska partier.

Marxismen börjar med att göra en klar åtskillnad mellan borgerliga organisationer och arbetarorganisationer, och analyserar de olika typerna av arbetarpartier.

Lenin och Trotskij betonade det faktum att det finns två klart avgränsade typer av arbetarpartier: de som domineras av de kontrarevolutionära apparaterna – de stalinistiska, socialdemokratiska, småborgerliga osv. – och de som är en del av den bolsjevikiska traditionen – de trotskistiska partierna. Såsom det tidigare utförligt slagits fast så har de olika apparaternas kontrarevolutionära politik bestämda sociala grunder. Det finns för övrigt ingen naturlig marxism, tvärtmot vad revisionisterna, de moderna stalin-bucharinisterna, anser. Det är därför som klasskaraktären på vår International och våra partier måste definieras noggrant.

Vår International är den enda International som finns och dess partier är de enda som kämpar för den permanenta revolutionen, det vill säga att de är de enda att kämpa för ett övergångsprogram fram till det socialistiska samhället, för en arbetarrevolution som upprättar en proletariats revolutionära diktatur, som fortsätter kampen för att utveckla den internationella revolutionen. Om övriga existerande arbetarpartier (socialdemokratiska och stalinistiska, moskvavänliga, maoistiska eller castristiska) av de objektiva omständigheterna kan tvingas ta makten, så upprättar de en byråkratisk, nationalistisk diktatur, eftersom deras program är, och kommer att förbli, uppbyggandet av ”socialismen i ett land” och ”fredlig samexistens”. Vår International är det enda världsparti som kämpar för den internationella socialistiska revolutionen. Våra partier är de enda som kan leda kampen för en Oktoberrevolution i varje land. Det är därför som vår International är den enda som inte bara försvarar proletariats historiska intressen, utan också massornas mest omedelbara intressen. Såsom *Övergångsprogrammet* slår fast:

”Komintern har slagit in på socialdemokratins väg under den ruttnande kapitalismens epok, då det inte längre kan bli fråga om några systematiska sociala reformer eller någon höjd levnadsstandard för massorna; när borgarklassen med höger hand ständigt tar tillbaka dubbelt upp vad den givit med vänster hand (...); när varje allvarligt krav från proletariatet och t o m varje allvarligt krav från småborgarklassen oundvikligen överskrider de kapitalistiska egendomsförhållandena och den borgerliga statens rammar.

Fjärde Internationalens strategiska uppgift ligger inte i att reformera kapitalismen utan i

att störta den. Dess politiska mål är att proletariatet erövrar makten för att expropriera borgarklassen.”

Denna allmänna, men nödvändiga, definition av arbetarpartierna och av vår International betyder inte att vi förnekar att det finns centristiska, mellanliggande, grupperingar, som går från den enda polen till den andra. Det inträffade till exempel med Sovjetunionens kommunistparti, som var revolutionärt under Lenin och Trotskij men blev byråkratiskt centristiskt under Stalin, innan det helt förstördes och byråkratin gick över till den borgerliga ordningens sida. Det inträffade även med vänster-socialist-revolutionärernas parti, en reformistisk småborgerlig gruppering som kunde göra en överenskommelse med bolsjevikerna under Oktoberrevolutionen, för att sedan sluta i kontrarevolutionens läger. I Tyskland så har vi exemplet med det oberoende socialdemokratiska partiets centristiska gruppering som anslöt sig till kommunistpartiet.

Vårt förhållningssätt till dessa krafter som vacklar mellan reform och revolution avgörs av riktningen på deras utveckling. Styrts deras centrism mot trotskismen, eller tvärtom mot opportunisten, nationalismen eller reformismen? Det är nödvändigt att besvara denna fråga för att kunna avgöra vårt förhållningssätt till dem, och i synnerhet som vi vet att det kan handla om en snabb process, som det är nödvändigt att upptäcka för att agera i tid. Om en sådan centristisk strömning inte tydligt inriktar sig på trotskismen och på ett samarbete med vår International, så handlar det om ännu en variant i spektrumet av vänsterismen och de småborgerliga partiernas förstelnade centrism, historiskt dominerad av den borgerliga kontrarevolutionen.

Tes 32 Entrism och enhet med centristiska tendenser

För att vinna masströmningar, eller bredare lager av förtruppen, har den trotskistiska rörelsen, under efterkrigstiden, letts till att använda entrismens metod, förordad av Trotskij på trettioalet i förhållande till de socialdemokratiska partierna och såsom en taktik avsedd för en kort tid, förutom vad gäller Labour Party.

På senare tid har flera trotskistiska organisationer, från CORQI och BF, praktiserat ett entristiskt arbete, eller ett arbete av fraktionell typ, i socialdemokratiska partier, när dessa var på väg att bli masspartier, i olika länder. Det förekom en permanent, eller halvpermanent, entrism i Labour Party direkt efter andra världskriget.

Alla dessa erfarenheter förtränar att sammanfattas för att göra det möjligt att dra lärdomar för framtiden. Det är i synnerhet nödvändigt eftersom den revisionistiska pablismen på sin tid försvarade en entrism ”av speciell typ (sui generis)” i de kommunistiska partierna, vilken var helt främmande den trotskistiska politiken, eftersom det handlade om att följa byråkratins föregivet revolutionära linje. Förenade Sekretariatets ledning slår ibland fast att utvärderingen av denna politik är positiv. Idag försöker revisionismen ibland att presentera sin likviderande kapitulation inför FSLN och det castristiska ledarskapet såsom en variant av den trotskistiska politiken.

Trotskisterna är av princip för en oberoende organisation för att konsekvent kunna bedriva en frontal kamp mot de opportunistiska organisationerna inom arbetarrörelsen och massrörelserna. Vår historiska uppgift består i att inom massrörelserna bemöta opportunistens politik och mot den föra fram vår politik. Den entrism som förordades av Trotskij bedrevs inte i brott med denna princip, eftersom den utgjorde en konjunkturell, taktisk manöver, som utgick ifrån en bedömning av den objektiva situationen och de utomordentliga möjligheter som den öppnade för oss. För att vara mer exakt så noterade Trotskij en vänsterkurs hos nya sektorer av massorna som gick in i de socialdemokratiska partierna, vilket skapade starka vänstertendenser, eller åtminstone starka i förhållande till oss, som var små propagandagrupper. Han drog då slutsatsen att det var nödvändigt att gå in i dessa partier och snabbt vinna dessa vänsterströmningar till Fjärde Internationalen, på grundval av trotskistiska ställningstaganden, i syfte att få dem att bryta med sina ledarskap. Han utgick ifrån förutsättningen att alla centristiska strömningar eller organisationer som inte snabbt närmar sig Fjärde Internationalen tenderar att stelna som centristiska organisationer eller tendenser, som inte längre kan vinnas till Fjärde Internationalen, eller att ändra sin inriktning genom att omvandla sig till ultravänsteristiska strömningar, eller högerströmningar. Det var därför som han betraktade entrismen som en konjunkturell manöver för att vinna hundratals, eller tusentals, aktivister till Fjärde Internationalen, för att vinna dessa unga arbetare eller studerande som gick med i det socialdemokratiska partiet och som, i syfte att göra revolution, intog ställningstaganden alltmer till vänster.

Den entrism som förordades av Trotskij förhöll sig alltså till en politisk och social verklighet, nämligen framväxten av mycket progressiva centristiska strömningar inom massorganisationerna. Entrismen var en taktik bland andra. Den metod med vilken Trotskij tog sig an problemen med entrismen och förhållandet till progressiva centristiska strömningar, är fortfarande idag korrekt och antar till och med en ökad betydelse. Det går inte att bygga trotskistiska partier på ett linjärt sätt, det vill säga genom en fortlöpande ackumulation av aktivister och en långsam, systematisk tillväxt. Det handlar snarare om en krampaktig process, bestående av sammanslagningar och splittringar, såväl i varje land som på internationell nivå. Om det vid tillfälle för de kontrarevolutionära apparaternas kris och för revolutionärt uppsving inte uppstår stora strömningar, som närmar sig trotskistiska, eller trotskistliknande, ställningstaganden, så kommer

det att vara omöjligt att bygga starka trotskistiska partier, med massinflytande, på några år.

Konkret så måste trotskismen alltså bedriva en smidig, skicklig, uppmärksam och öppen politik i förhållande till alla strömningar som utgår ifrån de traditionella partierna, även från fackföreningsrörelsen, och som utvecklas i riktning mot revolutionära ställningstaganden. Men denna smidiga och öppna politik kan vare sig bedrivas till priset av att överge principerna, eller till att anpassa sig till dessa strömningars ställningstaganden. Den öppna politiken måste utgå ifrån några grundläggande punkter i vårt revolutionära program, de som motsvarar ett samarbete och strävar efter en gemensam organisation. I denna mening måste trotskisterna, för att bygga partiet, förmå att föra fram revolutionära ställningstaganden – inte hela vårt program, men dess grundläggande punkter – som gör det möjligt att samordna en revolutionär verksamhet tillsammans med dessa strömningar från massrörelsen som träder fram och att dra in dem i en gemensam front, eller ett gemensamt parti, i en process under vilken det är möjligt att slutgiltigt vinna dem till trotskistiska ställningstaganden. Endast med en sådan ihärdig politik gentemot de tendenser som närmar sig oss kan vi undvika den enorma fara av att de utkristalliseras till centristiska organisationer. När sådana masstendenser framträder – och de kommer att träda fram och utgöra en avgörande faktor i omvandlingen av vårt parti till ett massparti – så består den stora uppgiften i att förmå dra med dem i en dynamik som allt tydligare inriktar sig på en gemensam organisation, ett gemensamt revolutionärt parti, just för att undvika att de lyckas strukturera sin egen organisation och sitt eget ledarskap, vilket skulle göra det mycket svårare att senare integrera dem i vår politik och vårt program.

Entrismen är en del av denna politik som vi bedriver gentemot alla centristiska tendenser och organisationer som närmar sig revolutionära ställningstaganden och har sitt ursprung i masspartier eller massorganisationer.

Inom denna allmänna ram kan man för övrigt särskilja entrismen i strikt mening, som inbegriper ett öppet uttryck för trotskisterna som sådana, inom de organisationer det gäller, från det fraktionella arbetet, som kan anta mer underjordiska former.

Liksom centrismen måste det fraktionella arbetet, som inte kan övervägas utan stöd och kontroll av en fast politisk ledning, bedrivas i funktion av en hel serie av beaktanden, i synnerhet det faktum att det förbereder villkoren för en senare brytning av hela strömningar från apparaten. Under alla omständigheter, oavsett taktik, så är existensen av ett oberoende politiskt uttryck för Fjärde Internationalens ställningstaganden en principfråga. Vidare så kräver entrismen och det fraktionella arbetet beprövade politiska kadrer. Det handlar om en taktisk manöver vars varaktighet, omfattning och villkor måste bedömas mycket strikt utifrån de möjligheter som är för handen och utifrån kraven för Fjärde Internationalens uppbyggande. Ledarskapets ansvar är i förhållande till detta desto större med tanke på att det är dess uppgift att förhindra all anpassning till de särskilda ramarna för denna typ av arbete. Det vill säga att man måste ta hänsyn till de enorma påtryckningar som utövas för en anpassning till den opportunistiska miljön, en politisk miljö som inte är vår och som inte heller är massrörelsens i sin helhet. Det handlar om en anpassning till en sektor av massrörelsen som kontrolleras av de byråkratiska och reformistiska apparaterna. Det är av den anledningen som entrismen alltid måste förbli en taktisk manöver och alltid underkastas de krav som uppbyggandet av oberoende trotskistiska partier reser.

Tes 33 Propaganda, agitation och handling

Plechanov klargjorde tydligt skillnaden och förhållandet mellan propaganda och agitation. Propaganda är att förklara många idéer till få personer; agitation är att förklara få idéer till många personer.

Medan propaganda bedrivs med hjälp av artiklar, diskussioner, konferenser, kurser, böcker eller allmänna paroller, så praktiseras agitation med hjälp av paroller. Det betyder inte att vi inte förklarar, eller understödjer, dessa paroller genom artiklar och även broschyrer eller diskussioner. Men de få idéer som vi vill uttrycka genom agitation, de konkretiserar vi i form av mobiliserande och handlingsinriktade paroller, det vill säga i en mening, formulerad på ett folkligt och arbetarinriktat språk, som tydligt anger den idé som vi vill uttrycka. Eftersom vårt mål är massornas mobilisering, så utgörs den svåraste aspekten av marxismen av formuleringen av dessa paroller, formuleringar som måste ta hänsyn till de existerande styrkeförhållandena mellan klasserna. Det är en vetenskap och en konst. I våra försök att mobilisera arbetarklassen, genom att följa dess egen rörelse och genom att öppna dess revolutionära perspektiv för den, måste vi använda ett språk som är begripligt för massorna. De kontrarevolutionära apparaterna gör samma sak, även de formulerar paroller, men med ett syfte motsatt vårt, för att försöka förvirra och demobilisera massorna. Omedelbart efter kriget lanserade franska kommunistpartiet (PCF) den berömda parollen "Producera först", för att bromsa det franska proletariats strejkvåg och revolutionära mobiliseringsprocess. På samma sätt lanserade Peron, när han 1955 föll offer för militär statskupp, sin berömda mening "Ge fria tyglar tills det är möjligt att se tydligare", det vill säga vänta och se, för att bromsa de argentinska arbetarnas mobilisering.

Det finns två typer av paroller. Den ena typen försöker utbilda och mobilisera massorna, även om det inte finns någon omedelbar möjlighet för att det utpekade syftet förverkligas. Sådana paroller behåller dock en agiterande karaktär. Parollen att Soares och Alvaro Cunhal skulle ta makten i Portugal, det vill säga "För en regering med Soares och Cunhal", var till exempel en ofrånkomlig paroll, av avgörande betydelse, samtidigt som dessa partiers förräderi stod i motsättning till en verklig enhet mellan dem och till att förverkliga en regering Soares-Cunhal. Det var desto mer ofrånkomligt att medvetet uttrycka massornas strävan efter enhet, efter oberoende för deras organisationer, efter att kasta ut borgarklassens styrkor från makten, genom att öppna vägen för rörelsens politiska centralisering, i vilken de själva deltog i kamp om makten. Denna agiterande paroll bidrog till massornas mobilisering kring detta perspektiv, till att hjälpa dem att försvara och att utveckla sina embryonala maktorgan och till deras frigörelse från de förrådiska ledarskap som ännu hade kvar deras förtroende. Det var en agiterande paroll som, kopplad till helheten av andra paroller, i praktiken uppnådde det "*enorma utbildande värde*" som sådana enligt *Övergångsprogrammet* har.

Det finns andra paroller som inbegriper en omedelbar övergång till handling, eller som gör det möjligt att skapa villkor för direkt handling. Så till exempel när vi uppmanar till en strejk som arbetarna förbereder sig för och det finns starka påtryckningar för att de ska strejka, eller andra mobiliseringar av denna typ. Alla paroller måste svara på arbetarrörelsens och massrörelsens aktuella situation, eftersom de är en syntes mellan massornas omedelbara behov och deras medvetandenivå. Oavsett från vilket objekt den utgår, så måste varje paroll lanseras av oss såsom en övergångsparoll, som oundvikligen leder massorna, utifrån deras omedelbara bekymmer, till en enda slutsats: kamp mot regeringen, nödvändigheten av en kamp om makten. I vårt utarbetande av mobiliserande paroller bör vi sålunda inte bara uttrycka massrörelsens omedelbara intressen, utan också utgå ifrån deras medvetandenivå för att formulera parollen. Vi bör sträva

efter att parollen blir en syntes mellan de omedelbara behoven och massrörelsens omedelbara medvetande, i syfte att skapa mobiliseringar och vägleda dem politiskt.

Det var på så sätt som Trotskij, inför arbetslösheten i USA (det omedelbara behovet), tog hänsyn till de illusioner (det omedelbara medvetandet), som arbetarna i avsaknad av ett oberoende arbetarparti fortfarande hade om Roosevelt, en borgerlig politiker.

”Låt oss kräva att Roosevelt, med sitt lag av experter, presenterar ett program för offentliga arbeten, utformat så att alla som kan arbeta får göra det, med anständiga löner. Det är möjligt med en rörlig löne- och arbetstidsskala.” (Diskussion med Trotskij om Övergångsprogrammet)

Denna handlingsparoll, denna politik, är, hur ”opportunistisk” den än kan verka, enligt vår mening verkligen trotskistisk och korrekt, eftersom den utgör den bästa formuleringen för att mobilisera arbetarna, slå en bro till mobiliseringar, för deras enhet, för en övergång till handling.

På samma sätt föreslog Trotskij 1933, i Tyskland, följande paroll:

”Med vilka politiska paroller ska denna kamp bedrivas? Hitlers diktatur växte fram direkt ur Weimarkonstitutionen. Småborgarklassens representanter har, med sina egna händer, gett mandat för hans diktatur. Om vi tänker oss en mycket gynnsam och snabb utveckling av fascismens kris, så skulle kravet på att sammankalla Riksdagen, inklusive med de uteslutna ledamöterna, vid en given tidpunkt kunna förena arbetarna och breda lager av småborgarklassen. Om krisen bryter ut senare, och själva minnet av Riksdagen har fått tid att suddas ut, så skulle kravet på nyval kunna få en större popularitet.”

Detta är ett mycket bra exempel, som visar att trotskismen bekämpar all form av ultravänsterism, att den är en vetenskaplig politik som inriktar sig på en enda omsorg, att mobilisera massorna utifrån deras medvetandenivå, oavsett vilken den är, och deras omedelbara behov, samt med ett enda mål, att förbereda maktövertagandet.

Dessa överväganden är grundläggande för att kunna omvandla våra partier till partier med massinflytande. Vi har, efter Trotskijs död och med bevarat inflytande för de kontrarevolutionära apparaterna, haft en tendens till att begränsa oss till en propagandistisk aktivitet, att överge den viktigaste vetenskapen och konsten för ett revolutionärt parti, nämligen den att formulera paroller som är avpassade till klasskampens varje moment. Det är nödvändigt att brådskande återuppta denna vetenskap och denna konst. Det är nödvändigt att återgå till att formulera paroller som är avpassade till klasskampens konkreta, objektiva och subjektiva, villkor.

Det svåraste för en marxist är just att med nödvändig snabbhet förändra parollerna i takt med att själva klasskampssituationen också förändras. Medan klasskampen genomgår en häftig utveckling, så är ett autentiskt trotskistiskt parti ett parti som, under en revolutionär epok, kombinerar och systematiskt förändrar sina paroller utifrån klasskampens förändringar. Klasskampens komplexitet, behoven hos olika sektorer av massrörelsens och deras allierade, situationens förändring, gör att den trotskistiska politiken alltid uttrycker sig konkret genom ett system av paroller som antar sitt revolutionära innehåll enligt *Övergångsprogrammet*s metod. Det vill säga med flera paroller, bland vilka det finns de som dominerar, som är avgörande, men som bör bilda en klar agiterande kombination, anpassad till förändringarna i situationen.

På så sätt lanserade Bolsjevikpartiet parollerna: Konstituerande församling! Alla makt åt sovjeterna! Ut med de borgerliga ministrarna! Mot Kornilov! Under de få månader då dessa

paroller lanserades så antog var och en, en varierande betydelse, alltefter konjunkturen, med alltid som en del av en kombination och med en linje (som inte ständigt formulerades på ett agitativt sätt): all makt åt sovjeterna. Detta framstående exempel bör alla trotskistiska partier tillgodogöra sig. Våra organisationer kommer aldrig att bli annat än propagandistiska sekter och kommer aldrig att omvandlas till masspartier, om de inte inriktar sig på massorna och på handling.

Tes 34 Principer, strategi och taktik

Lika avgörande för uppbyggandet av partiet är en god förståelse av det förhållande som finns mellan principer, strategi och taktik, samt deras koppling till parollerna. Vi har en rad principer som ligger till grund för vår rörelse, såsom vårt motstånd mot klassarbete och mot folkfronter, vår kamp för arbetarklassens politiska oberoende, för den socialistiska revolutionen, för proletariats revolutionära diktatur, för rätten till nationellt självbestämmande och vårt ovillkorliga försvar av Sovjetunionen. Dessa principer – som förkroppsligas i var och en av våra handlingar, i var och en av våra paroller, i var och en av våra propagandaartiklar och var och en av våra konferenser – får inte förväxlas med strategi och taktiken.

Vår strategi är det som organiserar hela vår aktivitet kring en enda linje, nämligen att driva på arbetarklassens och dess allierades ständiga mobilisering, fram till förverkligandet av en socialistisk Oktoberrevolution, och, oskiljaktligen, förstärka och utveckla vårt parti för att det ska leda denna revolution, genom att omvandla det till ett parti med massinflytande. Det är i förhållande till denna strategiska målsättning som vår verksamhet konkret organiseras, genom användande av taktiker, det vill säga av enkla medel, av större eller mindre vikt, som vi använder under en längre eller kortare tid, men endast som medel till tjänst för vår strategi. Man får aldrig förväxla en taktik med en strategi, eller, med andra ord, medlen med det slutgiltiga målet. Att sammanblanda en taktik med en strategi innebär att omvandla medlet till ett mål i sig. Revisionismen inom Fjärde Internationalen har en tendens till att omvandla taktikerna och medlen till en strategi. Entrismen, ett konjunkturellt och undantagsvist taktiskt medel, har till exempel omvandlats, i och med entrismen *sui generis*, till en hel strategi för 18 år. På samma sätt har gerillan upphöjts till en ”strategi för väpnad kamp”, som täckmantel för deras övergivande av leninismen.

Medlen, liksom parollerna, förändras systematiskt. Om vi befinner oss i en valkampanjperiod så använder vi medel och taktiker som skiljer sig från de vi använder i perioder utan val. Om det är en period där det är möjligt med en generalstrejk, så använder vi oss av andra medel än när det inte är möjligt med annat än delstrejker, inom vissa branscher eller fabriker. Om arbetarklassens allierade kämpar så förändras medlen, eller snarare taktiken. Inget revolutionärt parti kan begränsa sig genom att säga att dess ständiga aktivitet, dess strategi, består av den ena eller andra delen av helhetsstrategin, oavsett om det handlar om generalstrejken, delstrejker, om arbetarkontroll, fabriksockupationer, eller presentationen av valkandidater, entrism eller vilken annan taktik som helst.

Taktiken förändras lika mycket som parollerna. Det vill säga att medlen och parollerna måste avpassas till det konkreta tillfället och till alla förändringar i situationen. Det betyder inte att en taktik inte har några underordnade medel. I den meningen kan vi, vid ett givet tillfälle, till exempel tala om en ”valstrategi” och om taktiker, det vill säga om medel som vi använder för denna ”valstrategi”. Men på nivån för den epok vi lever i, så finns det bara en strategi och allt annat är bara medel och taktik – medel och taktiker som vi använder, för att sedan överskrida på ett bestående sätt, i enlighet med klasskampens situation.

Det är mycket allvarligt att sammanblanda principer, strategi och propaganda, med taktik och paroller. Vi är av princip för att alla borgerliga demokratiska institutioner störtas, i synnerhet under denna epok, då institutionerna omvandlas till diktatoriska regimer, halvbonapartistiska eller bonapartistiska. Detta strategiska perspektiv på att sträva efter att förstöra organen för den borgerliga statens herravälde lämnar frågan öppen om hur vi, i varje objektiv situation och med hänsyn till massornas illusioner, agerar för att driva massorna i den riktningen. Utan att på något

sätt försvara den borgerliga demokratin, kan vi mycket väl använda de demokratiska kraven så snart dessa mobiliserar massorna och reser dem mot regeringen och bonapartismens institutioner och förmår dem att gå i strid med politiken hos deras förrådiska ledarskap, som, samtidigt som de åberopar sig på den parlamentariska demokratin, i verkligheten, och i konsekvens med deras politik att försvara det bestående läget, ger sitt stöd till att de institutioner som utgör en negation av demokratin bevaras. Ett exempel på en sådan revolutionär användning av demokratiska paroller är trotskisternas förhållningssätt till den nuvarande politiska krisen i Frankrike.

Vi tar alltså fullt ut hänsyn till massornas medvetande när vi fastställer taktiken och de paroller som är bäst lämpade för att mobilisera massorna. Att ignorera medvetandenivån leder till en sammanbladning av principerna och strategin med taktiken och parollerna. Att hålla sig till principerna, och följaktligen till propaganda, utgör ett lika stort misstag som revisionismens motsatta misstag, som ständigt försöker upphöja taktiken till strategi, därför att de ständigt söker substitut till den långvariga och svåra uppgiften att bygga upp leninistiska partier enligt *Övergångsprogrammets* metod.

Principer och taktik utgör två åtskilda kategorier, men oskiljaktigt sammankopplade. Varje taktik måste vara principiell och varje princip måste tillåta sig att komma till uttryck genom medel. Men var och en av dessa kategorier har sitt område och taktikens område, liksom parollernas, är det omedelbaras område, och inte det som är historiskt. Det är området för omedelbara nödvändigheter och massrörelsens omedelbara medvetande. Och om medlen inte anpassas till dessa villkor, så upphör de att vara medel. De omvandlas till en repetition, besvärjande och oförmögen, av abstrakta principer.

Tes 35 Arbetarenhetsfronten

Leo Trotskij beskriver i *Och nu?* på några rader samtliga de historiska förhållanden som ligger till grund för arbetarenhetsfronten:

”Proletariatet närmar sig inte erövringen av sitt medvetande genom skolans årskurser, utan genom klasskampen, som inte lider av avbrott. Proletariatet har för sin kamp behov av enhet i sina led. Det gäller lika väl för ekonomiska delkonflikter, inom ett företag, som för de ”nationella” politiska striderna, såsom försvaret mot fascismen. Arbetarenhetsfrontens taktik är följaktligen inte något tillfälligt eller konstgjort, det är inte vilken listig manöver som helst, utan den utgår helt och hållet från de objektiva villkoren i proletariatets utveckling. De ord i Kommunistiska manifestet som säger att kommunisterna inte står i motsättning till proletariatet, att de inte har några andra mål och uppgifter än de som proletariatet har, är ett uttryck för tanken att partiets kamp för att vinna klassens majoritet inte på något sätt står i motsättning till arbetarnas behov av enhet i sina kampled.”

Att en taktik som karaktäriseras som att inte vara ”något tillfälligt eller konstgjort” kan betraktas som ett element i det revolutionära partiets strategi för att vägleda massorna till maktövertagandet, utgör inte på något sätt ett hinder för att betrakta enhetsfronten enbart som en taktik. Är det då en taktik eller en strategi? Det är ett sekundärt problem. Det väsentliga är att man förstår att den ”inte [är] något tillfälligt eller konstgjort”. Även om behovet av enhetsfronten tränger sig på massornas medvetande mer när det förekommer en offensiv från borgarklassen, – eftersom arbetarklassen så starkt känner av denna offensiv, som de är måltavla för, och vill svara på ett enat sätt, oavsett om det handlar om en offensiv mot deras levnadsstandard och arbetsvillkoren, eller ett hot om en kupp från bonapartistiska eller fascistiska styrkor – så vore det på samma sätt ett misstag att alltid uppfatta enhetsfrontstaktiken som en defensiv taktik. Efter att Kornilovs statskupp hade sopats bort av massornas och organisationernas enade kamp, så tvekade inte Lenin att lägga fram ett förslag som innebar en förfrågan om att förlänga enhetsfronten. Han föreslog mensjevikerna och socialist-revolutionärerna att de skulle bryta med borgarklassen och tillsammans, mensjeviker och socialist-revolutionärer, konstituera en arbetar- och bonderegering (en övergång till proletariatets diktatur), med andra ord förslög han de småborgerliga ledarskapen att bilda en ”enhetsfrontsregering”.

Det är på så sätt som enhetsfrontstaktiken, förverkligad i en defensiv situation, för att blockera och besegra borgarklassens offensiv, bibehölls i en situation där borgarklassen, efter att ha lidit ett nederlag och därigenom, var på defensiven, medan massorna befann sig i full offensiv. På samma sätt under den franska generalstrejken i juni 1936, som för Leo Trotskij utgjorde ”*revolutionens inledning*”, i denna situation med massornas offensiv, så lanserade trotskisterna som regeringsparoll: för en regering Blum-Cachin, en regering PS-PCF utan representanter för de borgerliga partierna, ”enhetsfrontsregering”, i motsats till en klassamarbetande folkfrontsregering, ”*en av imperialismens sista två politiska resurser*”, vid sidan av fascismen, ”*mot revolutionen*” (Övergångsprogrammet).

Schematismen är främmande för marxismen, som lär oss att noga skilja på ”defensiva” och ”offensiva” situationer (för att konkret avpassa parollerna och taktiken). Marxismen är en vägledning för klasskampen, i klasskampen, där en defensiv situation kan omvandlas till en offensiv situation och tvärtom. Det som ger innehållet till en ”icke tillfälligt” enhetsfrontstaktik, är

just det faktum att den ”defensiva” enhetsfronttaktiken kan och bör användas såsom en offensiv taktik. I en förrevolutionär situation antar enhetsfronten, den defensiva taktiken, långt ifrån att förlora sin aktualitet, sin högre form, i samband med att massorna, genom sin egen rörelse, öppnar en revolutionär situation och smider sovjeter (februarirevolution) – sovjeter som Leo Trotskij, i *Och nu?*, karaktäriserar på följande sätt:

”Genom enhetsfronten till Sovjeterna, såsom enhetsfrontens högsta organ: beundran i ord för sovjeterna är utspridd i ”vänsterkretsar”, parallellt med oförståelsen av deras historiska funktion. Oftast definieras sovjeterna som organ för kampen om makten, som organ för upproret och, slutligen, som diktaturens organ. Dessa definitioner är formellt korrekta. Men de uttömmar inte sovjeternas historiska funktion. De förklarar, framförallt, inte varför det just är sovjeter som är nödvändiga i kampen om makten. Svaret på den frågan är följande: liksom fackföreningarna är enhetsfrontens elementära form i den ekonomiska kampen, så är sovjeterna den mest elementära formen för enhetsfronten under de villkor då proletariatet går in i en kamp om makten. Sovjeten i sig innehåller ingen undergörande kraft. Den är bara den proletära klassens representation, med alla dess starka sidor och alla dess svaga sidor. Men det är just genom detta, och enbart genom detta, som sovjeten skapar en organisatorisk möjlighet för arbetare från olika politiska tendenser, med olika utvecklingsnivåer, att förena sina ansträngningar i den revolutionära kampen om makten.”

Genom detta tillvägagångssätt, som strävar efter att resa arbetarklassens fullständiga enhet i en försvarshandling, vill vi uppnå två syften: om de andra arbetarpartierna accepterar enhetsfronten så ger det en mycket stor knuff åt arbetarklassen och leder in dem på vägen för senare offensiva mobiliseringar, och om arbetarnas ledarskap inte accepterar den, så kan vi avslöja dem inför massrörelsen. Detta var Tredje Internationalens traditionella tillvägagångssätt. Men liksom många taktiska kategorier, så visade erfarenheten att den var rikare än det sätt på vilken Kommunistinternationalen hade formulerat den. Sålunda har enhetsfronter vuxit fram och existerat tack vare arbetarklassen, oavsett om deras partier har accepterat dem eller inte, bildade av basorganisationer, såsom fabrikskommittéer, sovjeter, och fackföreningar. I förhållande till sådana organ, som, alltefter omständigheterna, kan anta såväl en defensiv som en revolutionär karaktär, bör vår International bedriva en ständig politik för att bilda dem och utveckla dem. Utan att upplösa oss i dem.

Inte heller på detta område har vi några permanenta medel, taktiker eller paroller. I ett givet läge kämpar vi för att förstärka fackföreningarna, eller för att omvandla dem till revolutionära fackföreningar, eller så bildar vi revolutionära massfackföreningar. Vid andra tillfällen är det fabrikskommittéerna, och i åter andra kan det vara sovjeter eller miliser. Utan att avstå ifrån att uppmana arbetarpartierna att stödja dessa enhetsfrontsorgan för massrörelsens aktioner, så överlämnar vi oss inte till dem, utan uppmanar massrörelsen själv att bilda dessa enhetsfrontsorgan.

Tes 36

Karaktären på våra partier och vår International

Alla våra partier och vår International i sin helhet åberopar med stolthet Bolsjevikpartiets strukturer som exempel. Det betyder att vi anser att vårt parti å ena sidan ska utgöras av yrkesmässiga revolutionärer, och å andra sidan ska ha en demokratiskt centraliserad regim.

Förhållandet mellan anställda, partiets bas och partifinanserna har utgjort ett av de allvarligaste problemen som drabbat alla trotskistiska partier och grupper. Att i sig bekräfta att våra partier bör sträva efter att omvandla alla kader till yrkesmässiga aktivister och att våra grupper och partier, i denna strävan, bör ha en apparat med anställda, är inte tillräcklig, eftersom den är för allmän. Erfarenheterna från de äldsta och stabilaste partier som åberopar sig på trotskismen, såsom SWP, OCI och PST, gör det möjligt att dra slutsatser som kan hjälpa de yngre organisationerna.

Inom den rörelse som åberopar sig på trotskismen så har det ägt rum två urspårningar. Den ena var emot anställda och yrkesrevolutionärer, den andra överutnyttjade anställda utan att ta hänsyn till finanserna och organisationens bas. Den första urspårningen utmärkte Förenade Sekretariatets europeiska organisationer under sextiotalet och början av sjuttiotalet och gav deras ledarskap och apparater en amatörmässig karaktär. Den andra urspårningen fanns hos de flesta av de organisationer som inte delade Förenade Sekretariatets uppfattningar och som formellt försvarade lärdomarna från Lenin och Trotskij. Förökningen av anställda orsakade en deklassering av dessa kamrater och gjorde organisationen rotlös i social mening, eftersom de flesta av dessa mest dugliga kamrater inte hade någon stabil social plats. Bland alla de gamla organisationerna så var OCI den som på bästa sätt kunde lösa dessa motsättningar. Dess erfarenheter bör tillgodogöras av alla våra organisationer, för att nå fram till en balanserad utveckling. Proportionen mellan antalet basmedlemmar och antalet anställda bör fastställas för varje organisation enligt förhållandet en anställd per 100 till 300 medlemmar. Under denna proportion bör det inte finnas några anställda. Ett viktigt tillägg är att den mest hälsosamma tendensen är den som strävar efter att använda siffran 300 medlemmar, och inte 100 medlemmar, per anställd.

Detta problem med förhållandet basmedlemmar/anställda reser ett annat av en enorm vikt, nämligen frågan om finanserna. Alla Fjärde Internationalens (Internationella Kommitténs) grupper bör även på detta område lära av OCI. Det är grundläggande att ha sunda finanser och att göra alla former av uppoffringar för att uppnå det. Den kamrat som inte betalar sitt medlemsbidrag stryks automatiskt ur medlemsregistret (radieras). Det gäller att inte lura oss själva genom att räkna tveksamma aktivister som inte betalar sitt medlemsbidrag. På organisationens nivå bör alla aktiviteter, förutom undantagsfall, vara självfinansierade. Det innebär att om tidningen för en grupp eller ett parti inte är självfinansierad så är det nödvändigt att sänka den tekniska kvalitén tills man uppnår den storlek, periodicitet och tekniska form som gör att den går med vinst. Utifrån denna tes så är förmågan hos en organisation ansluten till Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén) att ha sunda räkenskaper, där varje aktivitet är självfinansierad och går med vinst, en avgörande faktor för att bedöma detta ledarskap. Samma sak gäller flygblad och offentliga möten. Vi bör även sträva efter att följa hur dessa aktiviteter lönar sig. Alla dessa åtgärder – medlemsbidrag från alla medlemmar, få anställda, självfinansiering av alla aktiviteter – har ett enda syfte, nämligen att förhindra att våra organisationer blir instabila, lever dag för dag, utan att kunna planera sin aktivitet på grund av att ledningen är uppknuten till att lösa finansiella problem som en konsekvens av skuldsättning och avsaknaden av en balanserad budget. Samtidigt gör detta det möjligt för de anställda att få en medellön för landet, aldrig den lägsta. Detta därför att våra partiers anställda är underkastade sociala och politiska plikter som en underbetald arbetare inte har: inköp av tidskrifter, möten

utanför hemmet osv. De anställda som inte lever ett stabilt liv, som tvingas överleva med eländiga löner och ibland, vilket inträffar i flera länder, inte får någon lön alls, de "lumpeniseras". Detta kräver att alla partier som inte kan betala sina anställda över medellönen bör minska antalet tills man kan betala dem. Alla anställda måste ha samma lön, oavsett vilka uppgifter de har.

Såsom dessa teser utvecklar så är vi förmodligen för första gången delaktiga i möjligheten att trotskistiska partier erövrar ett massinflytande.

Vi kan dock inte bygga sådana partier annat än om vi helt och fullt träder in i massornas aktioner och utnyttjar alla de möjligheter som klasskampen erbjuder oss. Det är det första villkoret (inte det enda, eftersom det är nära kopplat till de interna problem om vilken typ av parti vi bygger). Vi måste vara medvetna om att processen för att bygga ett parti inte är snabb, vilket inte betyder att det inte handlar om en progressiv process.

Tvärtom framträder partiets tillväxt genom språng, vilka är nära kopplade till den nytta partiet förmår att dra av att agera med största möjliga djärvhet i förhållande till alla möjligheter som öppnar sig för oss.

För att sammanfatta så är våra partiers främsta karaktäristik att deras utveckling går via ett ingripande i klasskampen. Det är därför vi bygger upp dem. Ett trotskistiskt parti är inte värt sitt namn om det bevarar karaktären av en simpel tendens, en propagandagrupp eller en obestämd rörelse.

Vad gäller våra partiers struktur så återoppar vi oss på bolsjevismens struktur, som vi kan sammanfatta i tre grundläggande punkter:

1. Partiet har en helt organisk karaktär. Nödvändigheten av att gripa in i klasskampen och att organisera klassen för att bekämpa den imperialistiska borgarklassen kräver att partierna antar en helt organisk karaktär. Det innebär att vi återoppar oss på Lenin och Trotskij när de, under den Kommunistiska Internationalens första fyra kongresser säger att medlem i partiet är den som deltar i en av partiets organiser, betalar sina medlemsbidrag, säljer partiets tidning och försvarar partiets linje i där det griper in. Det vill säga att partimedlemmar är de som tillhör en partiorganism och underkastar sig dess disciplin. Vi vill här påminna om Lenins diskussion med Martov i *Ett steg framåt, två steg tillbaka*, där just en medlems karaktäristik presenteras. Medan Martov försvarade att alla de som var överens med dess politiska linje tillhörde partiet, så insisterade Lenin på det faktum att det som utmärker en medlem definieras av hans/hennes tillhörighet till en partiorganism. Vi vill insistera på termen organism, och inte instans, eftersom termen instans ibland tycks leda till förvirring, till exempel kan den leda till tron att en medlem kan tillhöra en instans (vilken, enligt vårt synsätt, kan utgöras av tillfälliga organismer, såsom sekretariat, speciella utskott...), utan att tillhöra en permanent organism i partistrukturen (cell, regionalkommitté, centralkommitté). Dessa organismer är givetvis hierarkiskt ordnade och detta är kopplad till en annan särskild karaktäristik för våra partier, som är ett resultat av att de grundar sig på den demokratiska centralismens normer.

2. Den demokratiska centralismen: våra partier bedriver under denna revolutionära epok en kamp på liv och död mot den internationella kontrarevolutionen, som ständigt blir mer centraliserad genom den kontrarevolutionära enhetsfronten mellan imperialismen, den stalinistiska byråkratin och alla centristiska och opportunistiska grupperingar som förenas för att hindra massornas permanenta revolution. För att ta itu med denna situation behöver arbetarklassen ett parti som, liksom en armé, är strikt organiserat och disciplinerat, och som agerar som en enda man mot fienden, oavsett hur stark han är. Det är därför centralismen är den första plikten för alla

trotskistiska partier. Men för att det ska kunna finnas den mest totala centralismen, måste det, på motsvarande sätt, finnas den mest totala demokrati inom partiet. En demokrati som tillåter sammandrabbningar mellan olika åsikter och erfarenheter, för en bättre förståelse av verkligheten och i det politiska utarbetandet, en uppriktig sammandrabbning mellan meningsskiljaktigheter, för att gå framåt i processen att lära känna verkligheten och göra en demokratisk utvärdering av den genomröstade linjen. För att det ska kunna finnas en total demokrati är det nödvändigt att den kommer till uttryck genom partiets organismer, i respekt för dess hierarki, för att inte partiet ska förvandlas till ett diskussionscentrum för amatörer, utan organiserar diskussionerna i syfte att föra fram partiet till en centraliserad handling. Ingenting står över partiets organismer, och likväl existerar det inte på ett individuellt sätt, utan såsom ett partilag. På detta sätt förhindrar vi framväxten av chefer som tömmer organismerna, och förstör den demokratiska centralismens grunder, genom att inrätta en bonapartistisk, icke demokratiskt centraliserad, regim i partiet.

Den andra aspekten av den demokratiska centralismen är rätten till tendenser och till fraktioner, samt basens demokratiska val av sina ledarskap. Rätten till tendenser och fraktioner är omistlig. Den bör förstås som en strävan att bevara den demokratiska centralismen i exceptionella situationer. Framväxten av tendenser och fraktioner, och i synnerhet deras permanenta existens, är resultat av en politisk krissituation som allvarligt försvagar förmågan till centralisering i handling.

Ständiga diskussioner i partiets alla instanser är det politiska utarbetandets kraftfullaste verktyg för ett trotskistiskt parti. Partiet måste leva genom att diskutera systematiskt. Det är nödvändigt att individuella erfarenheter, eller olika instansers, olika branschers, erfarenheter, ställs mot varandra, för att det genom sammanstötningar i diskussionen ska växa fram en korrekt linje, det bästa resultatet. Men denna, den permanenta diskussionens förtjänster, riskerar att förvandlas till sin motsats när meningsskiljaktigheterna är så omfattande att de förorsakar utkristalliseringen av grupper organiserade i fraktioner och tendenser, och det är i än högre grad sant om dessa blir bestående. När detta inträffar är risken stor att fraktionerna omvandlas till slutna kretsar och att partiet upphör att fungera på ett enat sätt i förhållande till massrörelsen, för att stänga in sig i sig själv och paralyseras av en parlamentarisk atmosfär med ständig polemik. Diskussionen är ett grundläggande och avgörande medel för vår aktivitet, men endast ett medel. Förekomsten av permanenta fraktioner och tendenser är ett tecken på en allvarlig politisk kris, där diskussionen riskerar att bli ett mål i sig, istället för att vara ett medel för centralisering och enad handling i förhållande till massrörelsen.

Val till organismernas ledarskap, av de medlemmar som utgör dem, är det enda sättet att, å ena sidan, möjliggöra bildandet av nya kadrer i partiet, och, å andra sidan, garantera den interna demokratins utövande, vilken också grundar sig på medlemmarnas politiska förtroende för sina ledarskap.

3. Ryggraden i de partier vi vill bygga utgörs av yrkesaktivister, dessa revolutionärer som ägnar sitt liv åt uppbyggandet av partiet genom att utföra vilken beslutad uppgift som helst, var de än befinner sig, genom att leva av och för partiet. Det måste vara en ständig politik för partiet att omvandla aktivisterna till yrkesaktivister, även genom att betala dem, för att de ska kunna övervinna den avtrubning som det kapitalistiska systemet driver fram och utvecklas i sin skolning som världsrevolutionens kader. Denna politik är mycket viktig för arbetarkadren – underkastade mer än 200 timmar avtrubbande arbete i månaden och som får se sin politiska utveckling bromsas. Såsom Lenin säger i *Vad bör göras?*, så bör partiet grundas på revolutionens yrkesfolk, och varje arbetare med förmåga bör tas ut ur fabriken för att han ska kunna ägna sig helt och hållet åt revolutionens uppgifter och till att bygga partiet.

Internationalens organisation lyder under samma allmänna lagar som de nationella partierna, men med några särskilda skillnader av vikt. Eftersom den är ett parti, och inte en rörelse eller en federation av tendenser, fraktioner eller nationella partier, så styrs den av den demokratiska centralismen, självfinansiering, sunda förhållanden mellan anställda och medlemmar och dess strukturs organisatoriska karaktär, för att undvika att det förekommer en parlamentarisk regim och ständiga slutna kretsar, fraktioner eller tendenser. I denna mening lyder Internationalen under samma kännetecken som de nationella partierna.

Dessa partikännetecken medför att vi har meningsskiljaktigheter med Förenade Sekretariatet som är lika grundläggande på området för internationell och nationell organisering, som de som vi har på det politiska och teoretiska området. Revisionismen har fullständigt reviderat den bolsjevikiska uppfattningen om vårt internationella parti och våra nationella partier. Under Pablo skapade man en byråkratisk regim som förhindrade diskussionen och kväste de nationella sektionerna. Förenade Sekretariatet försvarar, såsom demokratisk centralism, en federation av nationella partier, eller ständiga tendenser och fraktioner. Sålunda så polemiserar det Förenade Sekretariatets sektioner med varandra, och opponerar sig mot varandra, offentligt kring linjer som röstats igenom av Förenade Sekretariatets majoritet, och man gör det med dess uttryckliga godkännande. De förklarar att detta är demokratisk centralism, den ständiga offentliga diskussionen mellan nationella partier och mellan dessa och den internationella ledningen. För övrigt är det offentligt känt att det inom Förenade Sekretariatet sedan 1969 finns två permanenta fraktioner, eller tendenser – styrda av Mandel, respektive av Jack Barnes från SWP – som drabbar samman offentligt, utan att respektera majoriteten och genom att lösa allt genom överenskommelser. Denna situation återfinns, mildrad och förstärkt, i alla Förenade Sekretariatets sektioner. Vår uppfattning om Internationalen och om våra sektioner är den rakt motsatta: de linjer som röstas igenom på ett stadgeenligt sätt utgör en plikt för alla medlemmar och sektioner, den demokratiska centralismen är en verklighet för att nå fram till hela Internationalens förenade handling, utan sprickor, utan permanenta fraktioner, grupper eller tendenser. Samma sak gäller på nivån för varje nationellt parti.

Det betyder inte att det inte finns en kvalitativ skillnad mellan tillämpningen av den demokratiska centralismen i de nationella organisationerna och på Internationell nivå. De nationella partiernas organisering bestäms av geografisk stats existens. En geografisk stat: ett parti. Det är den absoluta lag på vilken existensen av nationella partier vilar. En tsaristisk stat för hela Ryssland, ett enda revolutionärt parti för hela den ryska staten. En enda kanadensisk geografisk stat, ett enda revolutionärt parti för Kanada. Denna organisatoriska form, denna lag, anger tydligt varför nationella trotskistiska partier organiseras. Det är därför att det finns en enda högsta målsättning av politisk karaktär, nämligen att, genom mobiliseringen av de arbetande massorna förstöra denna borgerliga stat och tvinga fram en ny på dess ruiner, den proletära staten, som kan anta många former. Denna jättelika uppgift kräver ett enda, centraliserat parti för att drabba samman med den borgerliga staten.

Internationalen drabbar inte samman med en konkret stat, utan med den imperialistiska regimen och dess ombud, de nationella utsugarna och de byråkratiska förtryckarna på världsnivå. Av den anledningen så är det inte Internationalen som kommer att ta makten direkt i varje land, utan dess nationella sektioner. Dessa två, kvalitativt olika, aktivitetsnivåer, mellan nationella partier och Internationalen, måste man ta hänsyn till vad gäller förhållandet mellan de båda.

Det är Internationalens plikt att samarbeta broderligt och lojalt med sektionernas ledarskap, även om den inte är överens med den politik som de slår fast. Det är ett internationellt ledarskaps plikt att bevaka så att *Övergångsprogrammet*s principer respekteras i alla länder och av alla sektioner. I förhållande till de nationella sektionerna så är dess uppgift att dra igång nationella,

eller internationella, diskussioner om frågor av vikt för Fjärde Internationalens liv, samtidigt som man garanterar erkännandet av den ledning som valts av det nationella partiet, utan att någonsin blanda ihop den politiska diskussionen med ett ifrågasättande av en nationell ledning, vald av en sektion. För Internationalen är det en princip att Internationalens ledarskap respekterar de ledarskap som fritt valts av de nationella sektionerna, och den politiska inriktning som slagits fast av dess kongresser.

De nationella sektionerna bör gentemot Internationalen tvärtom agera som om de var en region av ett nationellt parti, vad gäller deras plikter: total respekt för den internationella linje och de internationella kampanjer som röstats igenom av Internationalen, punktlig betalning av medlemsbidragen, total respekt för Internationalens stadgar.

Kapitel VI

Revisionism är oförenlig med trotskism

Tes 37	Revisionismen försöker förstöra Internationalen	134
Tes 38	Paritetskommittén återorganiserar de krafter som motsatt revisionismen	140
Tes 39	Aktualiteten hos den permanenta revolutions teori och lagen om den ojämna och kombinerade utvecklingen	144
Tes 40	Fjärde Internationalens timme är slagen	147
Tes 41	Om bildandet av Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén)	149

Tes 37

Revisionismen försöker förstöra Internationalen

Sedan snart 40 år utvecklas ett mycket kraftigt revolutionärt uppsving. I många länder har det lett till att borgarklassen exproprierats under segerrika revolutioner, utan att vår International har lett massrörelsen till någon av dessa segrar. Och trots detta uppsving och dessa segrar har vår International lidit av en kronisk upplösningskris.

Denna kris lyder under samma orsaker som förklarar att de kontrarevolutionära apparater som kontrollerar massrörelsen har bevarat sin publik. Det är i denna period av ebb och av allvarliga nederlag som vår International har fötts (ebben hade inletts långt dessförinnan) och genomlevt de första åren av sin existens. Av dessa orsaker hade våra kadrer ingen objektiv möjlighet att under denna tid formeras inom arbetarrörelsen. De bevarade i stor utsträckning en intellektuell, propagandistisk, karaktär och vår rörelse kunde inte byggas upp av proletära ledare. Vår International grundades mot strömmen. Under perioden efter andra världskriget gjorde konsolideringen av de kontrarevolutionära apparaterna att vi, i en viss mening, fortsatte att simma mot strömmen, såtillvida att massrörelsen förblev under de byråkratiska ledarskapens kontroll.

Trots denna relativa förstärkning av apparaterna, och sin egen svaghet, växte och utvecklades dock vår International, och hade möjligheter att växa och utvecklas än mer. Den hade till och med möjligheten att ta makten i Bolivia, vilket hade förändrat allt.

Pablismen har haft fördömande konsekvenser för vår International. Inte nöjd med att kapitulera inför stalinismen, började den kapitulera inför alla ledarskap och apparater som kontrollerade massrörelsen. Denna kapitulation doldes under en falsk objektivism, nämligen att massrörelsens tryck är så starkt att det kommer att tvinga alla ledarskap att anta en ständigt revolutionärt centristisk linje, alltmer progressiv, vilket omedvetet skulle leda dem till trotskismen. Det är på så sätt som det pablistiska ledarskapet drog vår Internationals ärorika och obefläckade fana i opportunismens och förräderiets smuts.

Syntesen av det pablistiska förräderiet utfördes i Bolivia. I detta land genomförde det bolivianska POR, lett av Pablos hand, ett av de största förräderierna mot revolutionen sedan detta århundrades början. Lika stort, eller större, som mensjevikernas förräderi i förhållande till den ryska revolutionen, som socialdemokraternas förräderi under och efter första världskriget, eller som stalinisternas förräderier i Kina, Tyskland och Spanien.

I början av april 1952 inledde arbetarklassen i Bolivia, utbildad av trotskismen, en av de mest perfekta arbetarrevolutionerna som någonsin förekommit. Man förstörde den borgerliga armén, bildade arbetar- och bondemiliser såsom landets enda verkliga makt och man organiserade de Bolivianska Arbetarnas Centralorganisation (COB). Den byråkrati som styrde COB överlämnade makten – som befann sig i deras händer – till det borgerliga nationalistiska partiet, MNR. Den bolivianska trotskismen var mäktig, den hade ett stor inflytande i arbetarrörelsen och bland de arbetande massorna, den hade deltagit som en del av ledningen för det folkliga upproret/arbetarupproret som hade krossat armén. Det av Pablo styra Internationella Sekretariatet utformade en förrädisk och reformistisk linje till kritiskt stöd till den borgerliga regeringen. Den bolivianska trotskismens nuvarande kris, hela Fjärde Internationalens nuvarande kris, liksom stalinismens styrka i Bolivia, och styrkan hos alla småborgerliga nationalistiska rörelser i Latinamerika har sina rötter i denna kriminella klassarbetspolitik som Pablo tvingade hela vår International att praktisera i Bolivia. Den revisionistiska pablismens princip är fortfarande densamma: MNR skulle, utifrån påtryckningarna från massrörelsen, se sig tvingad att genomföra den socialistiska revolutionen.

Pablismen nöjde sig inte med att överlämna den bolivianska revolutionen till en borgerlig

regering, utan utsträckte sitt förräderi även till Frankrike och Östtyskland. 1953 utbröt en stor generalstrejk i Frankrike, mot stalinismens vilja. Pablismen nöjde sig inte med att bedriva entrisism i kommunistpartiet, utan stödde även dess förräderi. Samma sak gjorde man vid inledningen av den politiska revolutionen i Östeuropa. När arbetarna i Östtyskland inledde sin generalstrejk i Berlin, mot byråkratin, och när ryska stridsvagnarna rullade in för att slå ned strejken, så uttalade sig Internationella Sekretariatet mot kravet på att Sovjetunionens armé skulle dra sig tillbaka. Man gjorde sig därmed till medbrottsling till den byråkratiska repressionen mot det östra Tysklands arbetarrörelse. Samma sak gjorde man vid inledningen av den ungerska revolutionen mot stalinismen.

Även om det var Pablo som drev denna revisionistiska avvikelse till sina yttersta teoretiska och politiska konsekvenser, så begränsas inte revisionismen till hans person. Det är en mycket bredare strömning som tagit på sig att sedan dess bibehålla vår International i ett tillstånd av ständig kris. Liksom alla revisionistiska strömningar så handlar det om en principlös front, bildad av olika schatteringar och tendenser. Denna revisionistiska strömning, som la beslag på ledningen för vår International 1951, karaktäriseras av sina systematiska kapitulationer – under de gångna trettio åren har den ständigt kapitulerat inför massrörelsens byråkratiska och småborgerliga ledarskap, den övergav samtidigt vår oförsonliga kamp mot dessa ledarskap, vilken syftade till att bygga upp och utveckla våra partier såsom den enda möjligheten att övervinna mänsklighetens revolutionära ledarskaps kris. Istället för att avslöja de byråkratiska och småborgerliga ledarskapen kapitulerade revisionismen sålunda inför dem, den karaktäriserade dessa opportunistiska strömningar som progressiva och omvandlade sig till deras vänsterflank, genom att överge all oberoende trotskistisk verksamhet, klart åtskild från alla dessa opportunistiska strömningar. Utifrån det faktum att revisionismen har en karaktär av principlös front, har den, under de olika etapperna av sin utveckling, haft olika ledare och personligheter i sin ledning. Men gemensamt för alla dessa ledare och personligheter är kapitulationslinjen inför de opportunistiska ledarskapen, för att avleda rörelserna, för att förråda massorna. Det är därför den under sin första etapp kapitulerade inför titoismen, maoismen, och, i allmänhet, inför stalinismen och dess olika varianter. Det är därför den också kapitulerade inför Bolivias MNR. Denna första revisionistiska etapp följdes av en andra, den med kapitulationen inför castrismen.

Det faktum att castrismen, när den tog makten, var en massrörelsens småborgerliga strömning, och inte en direkt stalinistisk strömning, tjänade för revisionismen till att rättfärdiga dess kapitulation, från 1960 fram till våra dagar. Denna kapitulation inför castrismen, som de facto definierar den cubanska staten som en revolutionär arbetarstat, och inte som en byråkratisk arbetarstat, har genomgått olika etapper. Den första var den då man vägrade att bygga Fjärde Internationalen på Cuba. Därefter kapitulerade Förenade Sekretariatet på latinamerikansk nivå inför den guévarianska gerillismen. Denna linje utbreddes till Europa med kapitulationen inför den småborgerliga ultravänsterismen och de påstådda ”nya förtrupperna”. Nyligen blev det nicaraguanska FSLN:s tur. Såsom den alltid gjort, består revisionismen idag av olika schatteringar: det finns den tydligt revisionistiska strömningen, den i SWP:s nya ledning, som, liksom Pablo 1951, driver sina ställningstaganden till dess yttersta konsekvenser, det vill säga till en kapitulation, inte bara inför FSLN, utan också inför den castristiska politiken i alla dess aspekter, inför det vietnamesiska ledarskapet och inför den stalinistiska byråkratin. Det finns andra strömningar som utgör den skamliga revisionismen, som vi kommer att dröja kvar lite vid.

Inom revisionismen finns det nämligen en centristisk strömning som, liksom en skugga, följer den gren som, liksom Pablo på sin tid och liksom SWP:s ledarskap idag, uttrycker sina revisionistiska ställningstaganden tydligt och utan omsvep. Denna strömning av revisionismen har utvecklat några av de viktigaste teoretiska punkterna, såsom det faktum att det finns en

nyimperialism som utvecklar produktivkrafterna, liksom andra liknande revisionistiska teoretiska varianter. Det som karaktäriserar denna centristiska strömning – som utgör en grundläggande beståndsdel av själva revisionismen – är två saker.

Den första är att, till sin form, bryter den inte med vissa trotskistiska formuleringar. Det andra är att den är en integrerad del av revisionismen, även om den diskuterar med revisionismen inom de interna ramarna, dock utan att fördöma den som revisionistisk. Den begränsar sig till att försäkra att det handlar om taktiska, eller ”teoretiska” misstag, förenliga med Fjärde Internationals och dess program. Det vill säga att om den, formellt, försvarar vissa trotskistiska ställningstaganden, så är det för att lättare kunna smugla in sina revisionistiska ställningstaganden. Det finns de facto en arbetsdelning mellan dessa två schatteringar, ett liknande förhållande som det som fanns mellan Bernstein och Kautsky från och med 1914.

Sammanfattningsvis kan vi säga att revisionismen i sina olika varianter, under sina trettio år långa historia, karaktäriseras av följande punkter:

1. Efter att ha ersatt klasskampen, som drivkraft för historien och den samlade världsprocessen, med sammandrabbningar mellan ”läger” och ”block”, samt med ”teorin” om revolutionens ”sektorer”, så leds revisionismen till att förneka den proletära revolutionens objektiva grundval. Den slår fast att mänsklighetens produktivkrafter fortsätter att utvecklas i en påstådd ny imperialistisk etapp, som den definierar som nyimperialistisk eller nykapitalistisk.
2. Den slår även fast att massrörelsernas ledarskap – byråkratiska, stalinistiska eller småborgerliga – kan slå in på en centristisk väg som kan leda dem till objektivt revolutionära ställningstaganden. Mer konkret så hämtar de argument utifrån att dessa byråkratiska eller småborgerliga ledarskap, under exceptionella omständigheter, har kunnat se sig tvingade att expropriera borgarklassen, för att ge dem ett revolutionärt uppdrag och för att avstå ifrån att bekämpa dem rakt framifrån såsom opportunistiska ledarskap.
3. I konsekvens med detta så påstår revisionismen att det skulle finnas sektorer av arbetarrörelsen, länder, där uppbyggandet av trotskistiska partier, för att göra det möjligt att besegra dessa kontrarevolutionära ledarskap, inte reser sig som en brådskande och livsviktig uppgift.
4. I synnerhet att uppbyggandet av trotskistiska partier, lika lite som den politiska revolutionen, är uppgifter som inte reser sig på Cuba.

Centrismen, inom revisionismen, rättfärdigar sina organiska band med de tydligt revisionistiska strömningarna genom att deklarerar att vi definierar dem som revisionister utifrån fraktionella överdrifter, att det inte är en marxistisk definition, utan en beteckning. Dess argument är att revisionismen karaktäriseras såsom en strömning av marxismen som återspeglar byråkratins och arbetararistokratins intressen, och att det i vår International aldrig funnits någon byråkrati. Hälften av centrismens resonemang är korrekt: det förekommer ingen revisionism annat än när det, bakom den, finns sociala krafter som är fientliga till arbetarklassens historiska behov. Misstaget är att begränsa dessa sociala uttryck enbart till byråkratin och arbetararistokratien.

De revisionistiska strömningar som marxismens historia känt, har inte alla varit resultat av en byråkrati som kontrollerar arbetarorganisationerna. Bernsteinismen, den första revisionismen, i slutet på 1800-talet och början av 1900-talet, hittade inte inledningsvis och öppet något stöd i byråkratin, utan hos småborgerliga intellektuella som hade anslutit sig till det tyska

socialdemokratiska partiet. Det var utifrån detta som den gav den framväxande byråkratin ”ideologiska” vapen. Samma sak inträffade i vår egen rörelse, med Schachtman-strömningen, med anti-defensismen: det var en småborgerlig intellektuell strömning som ifrågasatte alla vår rörelses grundläggande principer, eftersom den återspeglade ett klassegment som är främmande för arbetarklassen och dess mest utsugna skikt. Den revisionistiska pablismen och dess centristiska medarbetare har sina rötter i samma segment som anti-defensismen. Den sistnämnda har det gemensamt med revisionismen att båda två överger försvaret av grundläggande aspekter av det revolutionära marxistiska arvet. Anti-defensismen överger försvaret av arbetarrörelsens största objektiva erövring fram till andra världskriget : den sovjetiska staten, Sovjetunionen. Den kapitulerar inför kontrarevolutionens frammarsch, framförallt i USA. Den moderna revisionismens karaktäristik, och det som den har gemensamt med anti-defensisterna, är att den också är anti-defensistisk, inte vad gäller Sovjetunionen, men vad gäller Fjärde Internationalen, världsproletariatets största subjektiva erövring. Sålunda tenderar den, som ett uttryck för byråkratins press på Fjärde Internationalen, att överge det principiella ställningstagandet om den politiska revolutionen, genom att oupphörligen vackla mellan de krafter som förekommer i denna (Östberlin, den första och andra fasen i den ungerska revolutionen), på samma sätt som den till exempel vacklar i den nicaraguanska revolutionen, mellan det småborgerliga ledarskapet och proletariatet, eller i Afghanistan, mellan Kreml-byråkratin och försvaret av massornas rättigheter. Anti-defensisterna i förhållande till Sovjetunionen var revisionister under en etapp av uppsving för kontrarevolutionen, anti-defensisterna i förhållande till Fjärde Internationalen är det under en etapp av uppsving för revolutionen. Anti-defensism och den nuvarande revisionismen har båda samma metod, nämligen att använda identitetsprincipen, men genom att tillämpa den på åtskilda etapper.

Anti-defensisterna i förhållande till Sovjetunionen säger att den kontrarevolutionära stalinismen är ett resultat av kontrarevolutionens frammarsch, och att Sovjetunionen också är kontrarevolutionär som stat, det vill säga att de sätter ett likhetstecken mellan det kontrarevolutionära ledarskapet för arbetarstaten, som har urartat på grund av byråkratin, och det som grundar denna arbetarstat i sig, de nya sociala förhållanden som skapades av oktober och som hotas av byråkratin, men som den inte har kunnat avskaffa. Utan att se att det handlade om i högsta grad motstridiga fenomen, och att de, konjunkturrellt, var del av en helhet, den urartade arbetarstaten. Den nuvarande revisionismen, som reviderar trotskismen, sätter ett likhetstecken mellan revolutionens frammarsch och de byråkratiska kontrarevolutionära ledarskapen. De säger att i takt med revolutionens frammarsch, så går också de ledarskap som står i spetsen för massrörelsen, oavsett om de är byråkratiska eller småborgerliga, också oundvikligen framåt med den.

Detta resonemang har, formellt sett, en djup logik: om de opportunistiska partierna empiriskt fortsätter att leda den internationella socialistiska revolutionen, varför då vara sekteristisk genom att försöka bekämpa dessa partier och resa våra egna mot dem? De vägrar på så sätt att skilja mellan dessa två högst motstridiga poler i den samtida verkligheten, som utgör en konjunkturrell, tillfällig, enhet, genom att sätta ett likhetstecken mellan dem. Revolutionens uppsving är lika med det småborgerliga ledarskapets revolutionära omvandling. Slutsatsen av detta resonemang, uttryckligen eller dolt, är att Fjärde Internationalen inte längre behövs, att den kan omvandla sig till ett den revolutionära epokens internationella *Fabian Society*. Revisionisterna är alltså defaitister i förhållande till Fjärde Internationalen, de gör så att den förlorar sitt existensberättigande, den oförsonliga kampen mot de opportunistiska ledarskapen under det revolutionära uppsvinget, tills den kontrarevolutionära apparaten inom massrörelsen, eller i den byråkratiserade arbetarstaten, är definitivt besegrad.

Dessa två former av revisionism, såväl anti-defensismen som pablismen, och den centriska strömningen som täcker den, har samma sociala grund. De är verket av ledare som inte formats av prövningarna från arbetarrörelsens kamper, som varit oförmögna att inta ett synsätt som utgår ifrån proletariatets intressen och som kommit till ledningen såsom intellektuella. Denna klasskaraktär på de revisionistiska strömningarna förklarar deras överlevnad, och den centriska roll, i reformismens tjänst, som den andra schatteringen har spelat. Hela revisionismen i dess olika schatteringar har denna klassgrund gemensam som gör dem till impressionister i analysen av "stora händelser", såsom de förmedlas av den borgerliga pressen eller byråkratin. Liksom alla småborgerliga strömningar, tror den av samma anledning inte på arbetarklassen, varken på dess revolutionära strider eller på Fjärde Internationalens möjligheter. Det är därför som den ständigt söker genvägar och substitut som skulle få oss att slippa den hårda och fruktansvärda uppgift som vi har att åta oss, såsom oförsonliga kämpar mot massrörelsens byråkratiska apparater och såsom uppbyggare av trotskistiska partier i världens alla länder.

De nästan fyrtio åren av världsrevolutionärt uppsving har helt och hållet bekräftat lagen enligt vilken man, under faser av massmobiliseringar, samtidigt kan se en förstärkning av de gamla organisationerna, som massorna fortsätter att se som verktyg för sin kamp, en växande antagonism mellan de strävanden som massrörelsen bär på och apparaternas politik, till vilka massorna ännu ger sitt förtroende, och, på denna grundval, möjligheten till en förstärkning av den revolutionära förtruppen.

Om denna möjlighet inte ordentligt har kunnat utnyttjas under de senaste årtiondena, så beror det alltså inte på de objektiva omständigheterna, utan på vår Internationals själva historia och, mer exakt, på den pablistiska revisionismens ödesdiga roll.

Året 1951 klipper isär vår Internationals historia i två delar: *före* och *efter* den pablistiska revisionismen. Från och med det datum då revisionismen lägger beslag på ledningen går vår International in i en kris och faller sönder. Dessförinnan, i samband med mordet på Trotskij, genomgick vi en annan kris, men av en helt annan karaktär. Hans död skapade en ledarskapskris som, med tanke på aktivisternas ungdom och oerfarenhet, förhindrade vår International att utvecklas så mycket mer, efter krigsslutet. Förlusten av Trotskij är en kvalitativ händelse i vår Internationals historia. Som en följd av förlusten av honom så befann vi oss, de facto, berövade vårt historiska ledarskap. I allmänhet så minns vår rörelse den ödesdiga 21 augusti 1940 utifrån vår mästars biografi, och betonar inte tillräckligt betydelsen ur ett politiskt synsätt, för världsproletariatet och för vår International. Vi understryker inte heller tillräckligt det faktum att hämnd inte var den enda drivkraften bakom mordet, utan att det fanns ett precis kontrarevolutionärt mål: att lämna efterkrigstidens revolutionära uppsving och Fjärde Internationalen utan personlig historisk ledning, att skära av kontinuitetens tråd. Om Fjärde Internationalens inte hade proklamerats, så hade stalinismen förmodligen mått sitt mål, men mordet på Trotskij lämnade icke desto mindre vår International utan det ledarskap som formats i klasskampen och som var rik på erfarenheter som hade gjort det möjligt för den att möta de nya och fruktansvärda problem som kriget och perioden därefter skulle komma att orsaka oss: kombinationen av det mellanimperialistiska kriget och det kontrarevolutionära kriget, Tysklands delning och dess försvinnande, under årtionden, som centrum för den europeiska revolutionära processen, Sovjetunionens ockupation av en del av Europa, omvandlingen av alla dessa stater till byråkratiska arbetarstater, fallen Jugoslavien och Kina, "Marshall-planen", den europeiska kapitalistiska återuppbygganden och den ekonomiska "boomen". Efter Trotskijs död är vår Internationals dokument sekteristiska och outvecklade. Deras starka punkt är det formella försvaret av lärdomarna från Trotskij.

Under kriget befann sig vår Internationals ledning och centrum de facto i händerna på SWP,

som, även om det har spelat en progressiv roll i återuppbyggandet av vår International, vägrade att ta på sig den roll som det borde, att omvandla sig till ledningens linje. Direkt efter kriget hamnade på så sätt ledarskapet i händerna på det nya europeiska ledarskapet, huvudsakligen på Pablo.

Men tack vare sin existens, tack vare sin metod och sitt program, och tack vare försvaret av lärdomarna från Lenin och Trotskij, har Fjärde Internationalen dock varit den ena strömning inom arbetarrörelsen som har kunnat erbjuda en marxistisk analys av alla dessa fenomen, även om det skett sent. Det är allt detta som förklarar att vi på ett korrekt sätt har definierat de nya, av stalinismen dominerade, arbetarstaterna, såsom byråkratiska.

Den ledarskapskris som orsakats av Trotskijs död övervanns sakta, i takt med att Internationalens nya ledarskap började mogna, huvudsakligen de dåtida franska och engelska sektionernas ledningar. Dessa sistnämnda skakades dock av djupa kriser som hindrade deras utveckling. Kriser som växte fram just på grund av problem som lösts sent, förstärkta av Pablos och den internationella ledningens metoder, som ständigt försökte substituera urvalet av en ledning med order från ett Internationellt Sekretariat som uppfattade sig som ofelbart.

Denna process för att övervinna ledarskapskrisen stoppades tvärt av den pablistiska revisionismen. Pressen, från det "kalla kriget" och de nya byråkratiska staterna under stalinistiskt herravälde, på denna nya ledning för vår International, som inte hade formats i klasskampen, fick katastrofala konsekvenser. De långsamma framstegen och mognaden avbröts tvärt, och, även om den förstörelse som Pablo ville ha inte blev komplett, så upplöstes vår International.

Vår internationella ledning var – huvudsakligen – ett intellektuellt ledarskap, oförmöget att motstå pressen från stalinismen och massrörelsens officiella ledarskap, vars kontroll över de nya arbetarstaterna tycktes göra dem allsmäktiga och som i det "kalla kriget" drabbade samman med den amerikanska imperialismen. Under den dubbla pressen från imperialismen, som befann sig mitt uppe i en kontraoffensiv, och stalinismen, som hade ockuperat östra Europa för att bättre kunna kontrollera, och försöka krossa, dessa länders, och världsproletariatets, revolutionära och oberoende mobiliseringar, så kapitulerade Pablo fullständigt inför stalinismen och alla arbetarrörelsens småborgerliga, byråkratiska ledarskap. Hans politik med entrism *sui generis*, hans analys enligt vilken det kalla kriget skulle tvinga de kommunistiska partierna att inrikta sig på inbördeskrig och arbetarrevolution, hans teori om "århundraden av övergång", allt detta var, till syvende och sist, ingenting annat än ett försök att i våra led smuggla in en allmän uppfattning i stalinismens tjänst, en uppfattning som kunde rättfärdiga hans förrädiska och demobiliserande politik. Denna revisionism konkretiserades i hans försök att utveckla Fjärde Internationalen och dess sektioner genom att överge den mest oförsonliga kampen mot massrörelsens huvudsakliga kontrarevolutionära apparat, stalinismen.

Tes 38

Paritetskommittén återorganiserar de krafter som motstått revisionismen

Den pablistiska revisionismen har inte bara förorsakat en fruktansvärd kris i vår International, utan också ett växande motstånd. Olyckligtvis har detta motstånd inte letts av en beprövad ledning på internationell nivå. Motståndet mot den revisionistiska inriktningen har av den anledningen inte varit mindre, men den har antagit en nationell, kontinental och fragmentarisk karaktär. Det har funnits olika nationella partier och internationella, eller kontinentala, tendenser, som stått emot revisionismen. Det är därför historien över motståndet mot den revisionistiska inriktningen är en händelserik historia, nära kopplad till klasskampens process.

Den historiska förtjänsten av att ha varit de första att bli medvetna om innebörden av pablismen såsom revisionistisk strömning, förrädisk gentemot de trotskistiska principerna, tillfaller den gamla franska sektionen – PCI, idag OCI – som i princip ensam tog upp en principiell strid. Snabbt fick de franska kamraterna stöd av det latinamerikanska trotskisternas majoritet, men undantag för de bolivianska kamraterna – som var underkastade det Internationella Sekretariatet och pablismen – , bland vilka Loras strömning, som bedrev en avvaktande (”abstentionistisk”) politik var ett särfall.

I november 1953 anslöt sig den mest prestigefyllda och traditionsrika trotskistiska partiet, SWP i USA, till striden mot den pablistiska revisionismen, genom att på ett uppseendeväckande sätt bryta med den. Det var vid det tillfället som Internationella Kommittén (IK) bildades, för att försvara vår International mot pablismens revisionistiska angrepp.

IK, under SWP:s inflytande, överskred dock aldrig sin karaktär av en rent defensiv enhetsfront. Oförmögen att ställa upp en stark och centraliserad ledning för att bedriva en slutgiltig strid mot revisionismen, till den kastats ut ur våra led, genom att återuppbygga vår International på principiell och militant grundval, så levde IK en halvt vegeterande tillvaro.

De latinamerikanska trotskisterna bedrev en oavbruten strid mot SWP:s uppfattning. Det väsentliga i SWP-ledningens ställningstagande var uppfattningen om en federativ International, eller IK, om nationella trotskismer.

På grund av denna uppfattning hos SWP, det förhärskande partiet inom IK, så kunde inte revisionismen besegras, trots att IK samlade 80% av de aktiva trotskistiska styrkorna i världen. Denna nationalistiska politik hos SWP kombinerades med en justering av pablismens ställningstaganden mellan åren 1956 och 1959. Genom att slå fast att det pablistiska ledarskapet hade förbättrat sig i förhållande till den ungerska revolutionen, och framförallt till följd av den cubanska revolutionen, gjorde SWP:s ledning en helomvändning i syfte att uppnå en förening med det pablistiska Internationella Sekretariatet, utan att åter slå fast att det var en uppenbart revisionistisk tendens.

SWP skyndade sig att bryta sönder IK, att skingra dess styrkor och att orsaka en allvarlig kris, just vid det tillfälle då revisionismen var som svagast. Tack vare splittringen av IK, och återföreningen 1963 som ledde till bildandet av Förenade Sekretariatet, så kunde den pablistiska revisionismen räddas.

Den klasskampshändelse som gjorde det möjligt för SWP att bryta sönder IK och spela pablismens spel, blev den cubanska revolutionen, ledd av ett småborgerligt, icke stalinistiskt, ledarskap – castrismen. Denna händelse orsakade en djup förvirring inom den trotskistiska rörelsen och i synnerhet i IK:s led. IK förmådde inte att på ett enat sätt svara på detta nya fenomen, som, i sin mest allmänna aspekt, sammanföll med Trotskijs analys av småborgerliga ledarskap som går längre mot borgarklassen än de egentligen vill. Det som orsakade denna förvirring var att det rörde sig om ett icke stalinistiskt ledarskap. Ingen av den trotskistiska

rörelsens strömningar kunde svara på detta nya och komplexa fenomen med ett principiellt ställningstagande. Ingen var förmögen att göra följande principiella helhetsanalys: i och med exproprieringen av borgarklassen omvandlades Cuba till en arbetarstat, men eftersom revolutionen genomfördes under ledning av ett småborgerligt ledarskap, djupt nationalistiskt (även om dess nationalism innehöll progressiva aspekter vid detta tillfälle), så var den nya arbetarstaten byråkratisk från sin födelse. Det var alltså nödvändigt att genomföra en politiskt revolution och att bygga upp ett trotskistiskt parti, eftersom först 26-juli-rörelsen, och därefter cubanska kommunistpartiet, var småborgerliga, eller byråkratiska, partier. Ett småborgerligt ledarskap upphör med andra ord inte att vara det på grund av att det inte är stalinistiskt, eller ens om det är anti-stalinistiskt.

Det cubanska fenomenet tillhör *Övergångsprogrammet* "högst osannolika hypotes", liksom alla andra byråkratiska arbetarstater under efterkrigstiden. Huruvida det cubanska ledarskapet var stalinistiskt eller inte var inte, och är inte, något annat än ett sekundärt problem. Inom IK underströk vissa, och SWP bland dem, den cubanska statens arbetarstatliga karaktär och castrismens revolutionära karaktär och att det alltså inte var nödvändigt att bygga upp något trotskistiskt parti. Andra förnekade den cubanska statens arbetarstatliga karaktär och underströk den småborgerliga och opportunistiska karaktären hos castrismens och 26-juli-rörelsens ledarskap, liksom nödvändigheten av att bygga upp ett trotskistiskt parti för att bekämpa dem. Det faktum att SWP bröt med IK förhindrade att ett korrekt och principiellt ställningstagande om den cubanska revolutionen slogs fast och förvärrade den allmänna förvirringen.

För pablismen utgjorde den cubanska revolutionen ett utomordentligt tillfälle för att förstärka och blåsa nytt liv i sin revisionism – sitt förnekande av nödvändigheten av att bygga upp trotskistiska partier. Revisionismen fick tillfälle att till castrismen överlämna uppgiften att leda den socialistiska revolutionen, som den tidigare hade överlämnat till stalinismen. Det vill säga att revisionismen ändrade kursen, samtidigt som man följde samma linje. På femtiotalet gick revolutionen och omvandlingen till revolutionära partier via stalinismen och den internationella massrörelsens alla byråkratiska och nationalistiska apparater. På sextiotalet förändrades inriktningen och de revolutionära partierna skulle byggas upp av castrismen, eftersom castrismen utgjorde det revolutionära ledarskapet. Brytningen mellan Sovjetunionen och Kina fick Internationella Sekretariatet att under en tid inta en liknande position i förhållande till maoismen.

Det allvarligast är att SWP helt och hållet accepterade denna revision av programmet och av de trotskistiska analyserna vad gäller castrismen (även om man med rätta fortsatta att motsätta sig maoismen, såsom en variant av nationell stalinism, i den mening som vi tidigare har analyserat).

På så sätt företog sig SWP föreningen med Internationella Sekretariatet. Under täckmantel av många korrekta påståenden och det korrekta erkännandet av den cubanska arbetarstaten dolde sig en djup kapitulation inför castrismen och ett övergivande av trotskismens existensberättigande, den tvingande nödvändigheten av att bygga trotskistiska partier på Cuba och i övriga Latinamerika, för att bekämpa denna småborgerliga strömning. Den politiska grunden för återföreningen gick via en revisionistisk överenskommelse, nämligen att inte bekämpa det castristiska ledarskapet såsom trotskismens och arbetarrörelsens fiende.

Det som återstod av IK efter splittringsmanövern från SWP:s sida förmådde inte svara med en helhetsanalys och helhetspolitik i förhållande till det nya fenomenet, vilket i grunden var ett resultat av dess healyistiska ledning. För Healy krävdes det årtal för att erkänna Cuba som en arbetarstat där det var nödvändigt med en politisk revolution. Han besvarade Förenade Sekretariatets nya revisionistiska front med en förvirrade analys och politik som förstärkte Förenade Sekretariatet istället för att försvaga det.

Sextiotalet var en period av stor förvirring i de trotskistiska leden, en förvirring som gjorde det

möjligt för revisionismen att återhämta sig, eftersom avsaknaden av en korrekt och konsekvent helhetsanalys gjorde det möjligt för den att få vatten på sin kvarn vad gäller dess ställningstaganden och revisionistiska politik, att på Cuba inte kämpa för att bygga upp ett trotskistiskt parti som skulle leda den politiska revolutionen mot de småborgerliga ledarskapen.

Det nya revolutionära uppsving som inleddes omkring 1968 tvingade de krafter som återopade sig på trotskismen, såväl inom Förenade Sekretariatet som inom IK, att svara.

Den stora generalstrejken i Frankrike 1968, inledningen på den politiska revolutionen i Tjeckoslovakien samma år, Pragvåren, det revolutionära uppsvinget i Latinamerika, i synnerhet i den södra delen, liksom det vietnamesiska folkets kamp mot den amerikanska invasionen och dess återverkningar i själva USA, med en stor massrörelse för ett tillbakadragande av de nordamerikanska soldaterna från Vietnam, skapade en polarisering mellan krafterna och var ursprunget till en kraftig intern strid såväl inom Förenade Sekretariatet som inom IK. Inom Förenade Sekretariatet inleddes, från och med 1969, först en tendensstrid och därefter en fraktionsstrid, mellan majoriteten av Förenade Sekretariatet och det som skulle komma att bli den Leninist-Trotskistiska Fraktionen (LTF), som vid flera tillfällen drev Förenade Sekretariatet till gränsen för en splittring. Den inleddes 1969, på den 9:e Världskongressen, såsom en strid mot majoritetens gerillastrategi för Latinamerika, men det visade sig snart att det inte handlade om någon enkel konjunkturell diskussion, utan om en principiell diskussion som omfattade vår Internationals alla metodologiska och programmatiska problem. Det som stod i debattens centrum var som alltid problemet om den tvingande nödvändigheten att bygga trotskistiska partier som skoningslöst bekämpar de opportunistiska strömningarna inom massrörelsen. På samma sätt som under femtio- och sextiotalet så fortsatte revisionismen att kapitulera genom att överge kampen för att bygga upp trotskistiska partier, men denna gång för att ge sitt stöd till den latinamerikanska guévaristiska gerillan, den andra småborgerliga sidan av den castristiska opportunisten och dess europeiska lärjungar.

I takt med att kampen mot Förenade Sekretariatets revisionistiska majoritet utvecklades, och i takt med att nya grundläggande händelser i klasskampen inträffade, började LTF i sig att delas mellan en opportunistisk riktning, som lutade åt ett samarbete med majoriteten, trots deras uppenbart antagonistiska ställningstaganden, och en riktning som ständigt intensifierade den oförsonliga kampen mot revisionismen. Viljan att förstöra LTF:s tidigare kamp förkroppsligades av SWP:s nya ledning. Det faktum att det var en ny ledning representerar en kvalitativ händelse, vilket inte på något sätt förminskar den gamla ledningens ansvar vad gäller dess politik i förhållande till Cuba och till IK. Den gamla ledningen var trotskistisk, även om den hade allvarliga nationaltrotskistiska avvikelser, men hur som helst återspeglade den en trotskistisk och proletär tradition. Den nya ledningen, med ursprung i studentrörelsen, var till själva sin karaktär mer utsatt för impressionistiska och substitutionistiska misstag, som även utmärker metoden hos den gamla och den nya europeiska revisionistiska ledningen. Den skulle, genom att helt och hållet underkasta sig den castristiska politiken – vilket sanktionerades av kongressen 1979 och av dess förhållningssätt till den nicaraguanska revolutionen – komma att omvandlas till en spjutspets för revisionismens nya förstörelseoffensiv.

Inom själva Förenade Sekretariatet motsatte sig då två tendenser kraftigt denna förstörelseinriktning från revisionismen och småborgare från SWP:s ledning – Bolsjevikfraktionen (BF) och Lenin-Trotskij-Tendensen (LTT). Genom att lämna sekundära meningsskiljaktigheter, kopplade till deras tidigare historia, åt sidan, förenades dessa två tendenser för att bekämpa SWP-ledningens kapitulationsinriktning. Denna sistnämnde ansträngde sig för att förstöra LTF:s skoningslösa kamp mot Förenade Sekretariatets majoritet och att bilda en principiös front med den, och sålunda svälja dess revisionistiska metod, politik och program.

Inom IK förekom ett liknande fenomen. IK:s splittring och bildandet av Organisationskommittén för Fjärde Internationalens återuppbyggnad (CORQI) är parallella fenomen till Förenade Sekretariatets kris, samt till LTF:s födelse och kris, och lydde under samma orsaker, världsrevolutionens uppsving. I detta fall spelade den healyistiska avdelningen samma nationalistrevisionistiska roll som SWP inom LTF. Det är ingen slump om SWP:s och healyismens ställningstaganden i Nicaragua idag liknar varandra som bär. IK delades i två delar, en sekteristisk nationalistisk flygel, som snabbt, liksom SWP, omvandlades till en fullbordad opportunistisk, och en annan flygel, ledd av OCI, som på ett oförsonligt sätt försvarade de trotskistiska principerna.

Världsrevolutionens nya uppsving, med stora revolutionära framgångar i Iran och Nicaragua, liksom dess allmänna framväxt i Latinamerika, har slutgiltigt sprängt Förenade Sekretariatet. För att ge sitt ovillkorliga stöd till FSLN efter Somozas fall, så förråder Förenade Sekretariatet öppet trotskismens mest grundläggande principer, såsom det ovillkorliga försvaret av alla aktivister som förföljs av en borgerlig regering, i detta fall trotskistiska aktivister, den systematiska kampen mot alla borgerliga regeringar; kampen i arbetarrörelsens led för klassoberoendet, med en oförsonlig kamp mot småborgerliga ledarskap som FSLN; Fjärde Internationalens ständiga uppgift att bygga trotskistiska partier i världens alla länder. Detta angrepp skapade omedelbart en principiell enhetsfront mellan CORQI, LTF och BF, som organiserade ett förenat försvar av de trotskistiska principerna. Paritetskommitténs beståndsdelar var ända från början medvetna om att det gällde att inte upprepa IK:s misstag och att det var nödvändigt att nå fram till ett klart program och till ett centraliserat ledarskap för att besegra revisionismen.

Tes 39

Aktualiteten hos den permanenta revolutionens teori och lagen om den ojämna och kombinerade utvecklingen

På samma sätt som det är nödvändigare än någonsin att hävda *Övergångsprogrammet* och trotskismen, så bör vi göra samma sak vad gäller teorin om den permanenta revolutionen.

Teserna om den, skrivna 1927, utgör grunden för Fjärde Internationalens program, men kunde givetvis inte inbegripa den politiska revolutionens program. Detta utgör dock en integrerad del av teorin om den permanenta revolutionen, som reser sig emot "teorin" om "socialismen i ett land".

Inför den historiska verklighet som förekomsten av byråkratiska arbetarstater representerar, så utgör den politiska revolutionen en integrerad del av den socialistiska världsrevolutionen, vilket även analysen av de processer som leder fram till februarirevolutioner gör.

Det är på grundval av, och genom att använda sig av principerna för, den permanenta revolutionen som Trotskij och Fjärde Internationalen analyserade den första arbetarstatens urartning. Klasskampens världsomfattande enhet och kampen för den internationella proletära revolutionen inbegriper den sociala revolutionen i de imperialistiska länderna och i de underutvecklade länderna, samt den politiska revolutionen i de byråkratiska arbetarstaterna. Den revolutionära kampen i de imperialistiska länderna, i varje imperialistiskt land, och i de underutvecklade länderna, i varje underutvecklat land, för att erövra makten, går via kampen mot de kontrarevolutionära byråkratiska apparaterna, på världsnivå och i varje land.

Det är genom massornas revolutionära mobilisering och expropriationen av borgarklassen som världsrevolutionens uppgifter kan fullbordas, vilket inbegriper de demokratiska uppgifterna i de underutvecklade länderna, liksom i de utvecklade länderna. Massrörelsens revolutionära processer i de underutvecklade länderna – vilket innebär att massorna, under revolutionens första etapper och i en mer eller mindre utvecklad form, skapar en dubbelmaktssituation (februarirevolution) – kan inte fullbordas utan att borgarklassen exproprieras. I föregående teser har vi analyserat denna process såsom den utvecklades under efterkrigstiden, på Cuba och i Kina.

Detta bekräftar helt och hållet teorin om den permanenta revolutionen, nämligen att det endast är genom exproprieringen av borgarklassen som de demokratiska uppgifterna där fullbordades helt och hållet. Vi har undersökt hur Trotskij och Fjärde Internationalen, i *Övergångsprogrammet*, från början till slut byggt på teorin om den permanenta revolutionen, tillhandahållit medlen för att förstå de revolutionära processer som ledde fram till bildandet av "arbetar- och bonderegeringen", förebudet om bildandet av byråkratiska arbetarstater med hjälp av exproprieringen av borgarklassen och av godsägarna. Det som betraktades som "exceptionellt" har, som vi sett, antagit en bredare betydelse och dimension, och vår rörelse hade efter kriget oändliga svårigheter att förstå det. Men det viktiga är att den "teoretiska möjligheten", som Trotskij räknade med såsom ett uttryck för teorin om den permanenta revolutionen, uppfattades och grundades på basen av principerna, genom Fjärde Internationalens program.

Teorin om den permanenta revolutionen, det är teorin om den internationella socialistiska revolutionen, som kombinerar olika uppgifter, etapper och typer av revolutioner, men som alla utesluter att de motsvarande uppgifterna kan förverkligas utan exproprieringen av borgarklassen i utvecklingen till världsrevolutionen.

Även om proletariatet och de arbetande massorna har hindrats, av de byråkratiska apparaterna och av den subjektiva faktorns svaghet, på sin väg till nya oktober, så har den socialistiska världsrevolutionen icke desto mindre, med oväntade kombinationer, förverkligat viktiga framgångar. De har i många länder lyckats nå fram till exproprieringen av de nationella och utländska utsugarna, trots att massrörelsens ledarskap fortsätter att befinna sig i händerna på

apparaterna samt opportunistiska och kontrarevolutionära ledarskap.

Vi erkänner dessa fakta, men vi tar avstånd från de revisionistiska tolkningar som använder sig av dessa fakta för att förneka klasskaraktären och den politiska karaktären på teorin om den permanenta revolutionen. Det har vuxit fram en hel revisionistisk teori – Deutschers substitutionismteori: kommunistpartierna uppfyller arbetarklassens funktion i dess ställe; kommunistpartierna har tagit makten och är, de facto, de revolutionära partierna. Genom att förneka att arbetarklassen har ingripit i den revolutionära processen, så slår de fast att det är de stalinistiska partierna som ”genomfört revolutionen”. De bestrider att det, i den process som lett de småborgerliga partierna, inklusive stalinisterna, att gå längre än de egentligen ville i brytningen med borgarklassen, varje gång fanns en ”exceptionell kombination av omständigheter”, överallt inbegripet massmobiliseringar, även om dessa mobiliseringar hindrades och kontrollerades av apparaterna. Enligt Deutscher skulle Trotskij ha tagit fel när han inte påpekade att en klass kan ersättas i sin funktion av ”sitt” byråkratiska parti, och när han inte insåg att många kommunistpartier var ”revolutionära”. Med denna kritik av Trotskij påstår sig Deutscher att han korrigerar den permanenta revolutionens teser. Deutscher är en ”teoretiker” som har kapitulerat inför apparaterna, och i synnerhet inför den stalinistiska apparaten. Han vägrar att förstå de massrörelseprocesser som leder till dubbelmaktssituationer (februari-revolutioner). Han vägrar att erkänna att de opportunistiska ledarskapen, på grund av massrörelsens press, kan tvingas gå längre än de egentligen ville och expropriera borgarklassen. Efter att han övergav Fjärde Internationalen blev Deutscher revisionismens första ”teoretiker”.

SWP:s ledning har inlett ett annat angrepp på den trotskistiska teorin om den permanenta revolutionen. Enligt SWP:s nya teori så är proletariatet och trotskismen inte längre nödvändiga för den permanenta revolutionens kontinuerliga utveckling. Man kan till och med säga att de inte är någonting annat än tilläggsingredienser. Den nuvarande SWP-ledningens nya teori om den permanenta revolutionen är teorin om de förtrycktas enade och progressiva rörelse, och inte om proletariatet och trotskismen. De förtrycktas alla rörelser – om de är enade och berör alla förtryckta, även om de tillhör olika klasser – antar av sig själv en permanent karaktär och leder oundvikligen, utan klassmässig eller politisk differentiering, till den socialistiska revolutionen i ett land och internationellt. Denna uppfattning har i synnerhet uttryckts i förhållande till de svartas rörelse och kvinnorörelsen. Alla kvinnor är förtryckta på samma sätt som alla svarta är förtryckta. Om man samlar en helhetsrörelse av dessa förtryckta ”sektorer”, så kommer denna mobilisering inte att upphöra, utan kommer, genom olika etapper, att leda dem till att genomföra en socialistisk revolution. För SWP är den socialistiska revolutionen en kombination av olika massrörelser – utan klasskillnader – av liknande betydelse: de svartas, kvinnornas, arbetarnas, ungdomarnas, åldringarnas rörelser, vilka närmast fredligt når fram till socialismens seger. Det är Bernsteins teori, kombinerad med ett förnekande av den permanenta revolutionen. Den sistnämnda gör proletariatet, i förbund med alla de utsugna och förtryckta skikten, till den proletära revolutionens handlande kraft, en enda differentierad process för den sociala revolutionen i de imperialistiska länderna och i de underutvecklade länderna och för den politiska revolutionen i de länder där borgarklassen exproprierats. SWP:s teori blev snabbt en humanistisk inställning som förnekar klasserna och för fram aktiviteten som den grundläggande kategorin, istället för klasskampen som historiens drivkraft. Genom sin uppskattning av GRN i Nicaragua har SWP sträckt ut och förvärrat sin klassförnekande och opolitiska revisionistiska uppfattning om teorin om den permanenta revolutionen ytterligare.

Gentemot SWP måste vi mer än någonsin hävda den permanenta revolutionens klasskaraktär och trotskistiska karaktär. Ingen borgerlig sektor kommer att följa oss i den permanenta revolutionens process. Under vissa exceptionella konjunkturen, när aktionerna inte ifrågasätter

borgarklassen och det privata ägandet, kan ungdomar – borgare och arbetare –, kvinnor – borgare och arbetare – samt svarta – opportunisterna och revolutionärer – marschera tillsammans, men en sådan gemensam marsch kommer att utgöra ett undantag, och inte vara permanent. Vi fortsätter att på ett oförsonligt sätt försvara väsendet och bokstaven i den permanenta revolutionens teser: endast proletariatet, lett av ett trotskistiskt parti, kan på ett konsekvent sätt driva den internationella socialistiska revolutionen, det vill säga den permanenta revolutionen, till sin fullbordan. Endast trotskismen kan driva på arbetarklassens och dess allierades permanenta mobilisering, i huvudsak arbetarklassens.

Teorin om den permanenta revolutionen berikas ytterligare av det mest utomordentliga redskapet för undersökningar och för politiskt och teoretiskt utarbetande som marxismen har lämnat oss, nämligen teorin om den ojämna och kombinerade utvecklingen. Massrörelsens ingivelse kombinerad med krisen för det revolutionära ledarskapet har skapat kombinationer som vår rörelse inte förutsåg i detalj (och som inte kunde förutses). Men dessa kombinationer bekräftar inte bara att den permanenta revolutionens process existerar, utan också att den är så kraftfull att den orsakar denna kombination, och därmed bekräftar lagen om den ojämna och kombinerade utvecklingen.

Teorin om den permanenta revolutionen är en teori om världsrevolutionen, rest mot den kontrarevolutionära pseudoteorin om ”socialismen i ett land”. Det är en teori om världsrevolutionen (som inbegriper den sociala revolutionen i varje imperialistiskt och efterblivet land, samt den politiska revolutionen), som går framåt mot uppbyggandet av ett samhälle utan klasser och utan stat, med exproprieringen av borgarklassen som grundval. Men ingen seger som vunnits av revolutionen, i synnerhet inte efter andra världskriget, har löst det dilemma som mänskligheten står inför: socialism eller barbari. De byråkratier som definitivt gått över till den borgerliga ordningens sida, med den kontrarevolutionära politiken för ”fredlig samexistens”, är inte bara hinder för världsrevolutionens utveckling, utan utgör också ett farligt hot mot alla proletariatets erövringar, alla dessa framgångar för revolutionen som exproprieringen av borgarklassen i en tredjedel av världen utgör. Världsrevolutionens processer kan inte fullbordas annat än längs den permanenta revolutionens linje. Endast de kommunist-leninistiska partierna, Fjärde Internationalens sektioner, kan leda världsrevolutionen till sitt mål.

Tes 40

Fjärde Internationalens timme är slagen

Trots alla de segrar som revolutionen vunnit så befinner sig mänskligheten vid avgrundens rand. Marxismen – trotskismen – har visat på att om proletarietets ledarskapskris inte skulle lösas så hotar, under den kapitalistiska regimen, ett fall ned i barbariet, i en ny slavregim, som en konsekvens av den imperialistiska regimen. Endast socialismen kommer att göra det möjligt för världen att överskrida nödvändigheten och träda in i frihetens värld. Antingen kommer vi att få kännas vid mänsklighetens urartning till barbari, eller så träder vi, genom socialismen, in i frihetens värld.

De enorma förstörelsemedel som spritts av imperialismen gör att den fara som mänskligheten står inför ytterligare har förvärrats. Det handlar inte bara om ett fall ned i barbari, utan även om möjligheten att planeten omvandlas till en öken utan liv, genom den ofantliga ackumulationen av vapen. Gentemot dessa faror kan varken byråkratin eller apparaterna erbjuda någon utväg. Genom deras underkastelse under imperialismen bidrar de tvärtom till driva mänskligheten till avgrundens rand. Det enda sättet att undvika detta är att avskaffa de nationella gränserna, det imperialistiska herraväldet och den kapitalistiska privategendomen. Den finns ingen annan metod än världsproletariatets permanenta mobilisering i detta syfte och en förening av dess strider. Men avskaffandet av de nationella gränserna, av imperialismen och den kapitalistiska privategendomen genom revolutionen och proletarietets och dess allierades permanenta mobilisering, kan inte resas som uppgift annat än av en enda organisation: Fjärde Internationalen. Och det försvaras endast av en av arbetarrörelsens strömningar: trotskismen. Det är därför som alternativet, trots vår extrema svaghet, är tydligt. Det handlar inte längre om socialism eller barbari, utan om utrotning eller trotskism.

De trotskister som samlats i Paritetskommittén är stolta över att ha varit de som, i Fjärde Internationalens upplösningskris, skapad av den pablistiska revisionismen och förvärrad av förstörelseoffensiven 1979, förmått kämpa för att hålla sig kvar på Fjärde Internationalens område och för att försvara dess program. De strömningar som bildar Paritetskommittén samlar två tredjedelar av de aktivister som åberopar sig på trotskismen och Fjärde Internationalen i världen. Vi är fullständigt medvetna om att trotskism är oförenlig med revisionism, som under tre årtionden härjat i vår rörelse. Vi är medvetna om att revisionismen har spelat sin roll i de kontrarevolutionära apparaternas tjänst, vilka kontrollerar, avleder och försöker krossa massrörelsen. Revisionismen har tagit på sig sin upplösande roll och fortsätter att med alla medel försöka förhindra att Internationalen och dess partier omvandlas till autentiska trotskistiska partier med massinflytande. Inget visar bättre revisionismens roll än dess förräderi i Bolivia igår, dess förstörelseoffensiv i Nicaragua, dess anpassning till folkfronteriet i Peru och Salvador idag.

Såsom dessa Teser visar så använder vi dessutom på ett konsekvent sätt *Övergångsprogrammet* levande, rika, marxistiska metod, utan att överge någon enda av de principer som karakteriserar vår International och som bekräftats av verkligheten, för att observera nya fenomen, samt berika vårt egna program och vår egen analys. Genom att handla på detta sätt förråder vi inte någon av våra principer, vi kapitulerar inte inför de kontrarevolutionära apparaterna, vi tillerkänner dem inte någon historisk roll. Tvärtom fortsätter vi att systematiskt fördöma dem, i deras egenskap av kontrarevolutionens ombud i arbetarrörelsens led.

Vidare så tror vi mer än någonsin på den demokratiska centralismen. Vi tror på den enda autentiska demokratiska centralismen, den som grundas på det revolutionära programmet, trotskismens program, *Övergångsprogrammet*. Vi kommer aldrig att acceptera att någon påstådd demokratisk centralism ska underställas en revision av trotskismen och en förstörelse av Fjärde

Internationalen, på samma sätt som vi fördömer alla kombinationer av federativ typ för att strukturera en principiös front mot trotskismen.

Det är därför som världskonferensen, sammankallad av Paritetskommittén, ger sig i uppgift att gå framåt med inriktningen att återuppbygga en verklig demokratisk centralism för Fjärde Internationalen, förstörd sedan den kris som skapades av den pablistiska revisionismen 1951. Vi åberopar oss inte bara på Övergångsprogrammet, utan även på vår Internationals bolsjevikiska organisation på världsnivå, vilket var ett utmärkande drag under Trotskijs levnadstid och under de tio som följde efter mordet på honom.

Att vi har för avsikt att återuppbygga vår International på dessa programmatiska och organisatoriska grundvalar, betyder inte att vi tänker lämna alla de grupper, tendenser och aktivister som åberopar sig på trotskismen, men som fortfarande hålls utanför våra led av den förvirring som revisionismen skapat, åt sina öden. Vi är medvetna om att vi har begått misstag. Men dessa misstag har ingen annan förklaring än upplösningsskrisen för vår International, orsakad av revisionismen. Vi har alla, marxister, försvarare av klasskampens världsomfattande enhet och följaktligen av Internationalen, märkts av konsekvenserna av upplösningen. Såväl de som utgör en del av Paritetskommittén, som de som inte gör det. Det är därför som vi inte tänker lämna någon enda aktivist eller någon enda organisation som åberopar sig på trotskismen till deras öde och till förskingringens och den nationella isoleringens skadliga följder. Tvärtom så innebär återuppbyggandet av Fjärde Internationalen också att vi, långt ifrån att begränsa oss till ett defensivt förhållningssätt vad gäller *Övergångsprogrammet*s principer, har för avsikt att inta ett offensivt förhållningssätt som strävar efter att slutligen besegra revisionismen, med hjälp av aktionsenhet och enhet i debatten, utan förbehåll, med alla dem, oavsett deras ställningstaganden, som åberopar sig på kontinuiteten i Fjärde Internationalens program och anser att trotskismens enhet är oundgänglig. Därför riktar vi ett broderligt upprop till alla kamrater och organisationer som är beredda att diskutera med oss, och att genomföra gemensamma aktioner med oss, på trotskismens grundval. Därför kommer vi att vara de främsta försvararna av varje möjlighet till aktionsenhet mellan dem som åberopar sig på Fjärde Internationalen. På så sätt kommer den tvingande nödvändigheten av en enda trotskistisk organisation i Fjärde Internationalen, den verkliga trotskistiska Internationalen. Det är enda sättet att i praktiken avgränsa vårt läger och att göra det möjligt för Fjärde Internationalen att utesluta revisionismen, som inrättat sig i sina olika skepnader, ur sina led.

Tes 41

Om bildandet av Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén)

Vi föreslår att den Internationella konferensen konstituerar sig som Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén), av följande skäl:

1. Vår kamp är samma kamp som den som drogs igång 1950-53 och som gjorde det nödvändigt att 1953 bygga upp Fjärde Internationalens Internationella Kommitté.
2. Förstörelsen av Fjärde Internationalens Internationella Kommitté orsakades av en kapitulation från SWP-ledningen, som vägrade att bedriva en kamp för att utplåna den förstörande revisionismen ur Fjärde Internationalen och som slutligen anslöt sig till den. Förstörelsen av Fjärde Internationalens Internationella Kommitté innebar ytterligare ett slag mot Fjärde Internationalen och dess sektioner och fördjupade krisen.
3. Bildandet av Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén) innebär att vi fortsätter den kamp som inleddes 1953, eftersom det är denna kamp, oavsett vilka svårigheter som har funnits, vilka olika episoder den gått igenom, vilka olika vägar som tagits, som har gjort det möjligt att, mot revisionismen inom Fjärde Internationalen, rädda och säkra kontinuiteten och som idag gör det möjligt att i en enda internationell organisation samla den överväldigande majoriteten av världens trotskister och de två historiska strömningar som stått emot och kämpat mot den förstörande pablistiska revisionismen.
4. Bildandet av Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén) innebär inte att uppgiften att reorganisera-återuppbygga Fjärde Internationalen är fullbordad. Det innebär att vi har för avsikt att förverkliga det som 1953-års IK inte kunde förverkliga, pga SWP, nämligen att från Fjärde Internationalens led jaga bort den förstörande revisionismen, att under denna kamp formera ett nytt ledarskap för Fjärde Internationalen och fullborda reorganiseringen-återuppbygandet av Fjärde Internationalen.

Bildandet av Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén) innebär dock att den förstörande revisionismen redan lidit ett stort nederlag, att villkoren för dess upplösning och slutliga nederlag bekräftas. Bildandet av Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén) innebär att, på principiell grund, en internationell organisation återuppbyggts som säkrar kontinuiteten från Fjärde Internationalen, proklamerad 1938, återorganiserad vid andra världskrigets slut och upplöst av revisionismen 1950-53. Under nuvarande konjunktur öppnar den internationella klasskampens utveckling möjligheter att i många länder bygga upp partier, Fjärde Internationalens sektioner, med massinflytande. Det är enbart utifrån Fjärde Internationalen (Internationella Kommittén), på dess initiativ och inom dess ram, som sådana partier kommer att byggas.